

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2009

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

**Γενική Έκθεση επί της Δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης —
2009**

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Εκδόσεις
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Η Γενική Έκθεση επί της Δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης — 2009
εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 15 Ιανουαρίου 2010
με τα στοιχεία εγγράφου SEC(2010) 18.

Εικόνα εξωφύλλου: © CORBIS

2010 — 128 σ. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-14334-2
doi:10.2792/1319

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2010
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με την προϋπόθεση ότι θα αναφέρεται η πηγή.

Printed in Belgium

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Τιμή στο Λουξεμβούργο (χωρίς ΦΠΑ): 7 EUR

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

6

1 ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

8

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΑΜΕΣΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

10

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ

10

Η ΑΣΠΙΔΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΥΡΩ

12

ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

13

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΤΕΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

15

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

16

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

19

ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

20

ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΕΝΟΣ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

20

ΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

20

ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΟΜΗ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

21

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

22

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

24

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΜΙΑΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

25

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

27

2 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

30

20 % ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2020 — Η ΔΕΣΜΗ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

32

20/20/20 — ΟΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΜΕΙΩΣΗ, ΑΥΞΗΣΗ, ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ

32

ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

32

ΑΛΛΕΣ ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

34

ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

34

ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ

35

ΚΑΘΑΡΟΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

35

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΚΛΙΜΑ

37

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

37

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

38

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ — Ο ΕΞΥΠΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ!

39

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

40

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

41

ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ — ΑΝΑΠΟΣΠΑΣΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΜΕΙΓΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

42

ΔΙΚΤΥΑ — Η ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΕΧΗ ΚΙΝΗΣΗ

42

ΠΡΟΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ
ΑΓΟΡΑΣ

44

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

45

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

47

ΤΙ ΕΓΙΝΕ ΚΑΙ ΤΙ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΣΤΗΝ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ	48
Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ	49
ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΒΕΛΗΝΕΚΟΥΣ	52

3 Η ΕΕ ΩΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 54

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ	56
ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	56
ΟΙ ΠΙΘΑΝΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΛΗΣΙΑΖΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΤΗΝ ΕΕ	57
Η ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΠΟ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΑΦΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΛΑΩΝ	58
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΛΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ	59
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ	59
Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΗ	59
ΠΡΟΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	60
ΜΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ	60
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	63
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	65
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ	65
Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ	66
ΠΟΛΕΜΟΣ, ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΛΗΜΕΝΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ	66
ΑΝΑΠΤΥΞΗ	67
ΣΥΝΟΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	67
Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΑΚΕ	68
Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	70
ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ — ΕΝΑΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	70
ΕΜΠΟΡΙΟ	71
ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	71
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ	72
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	75

4 ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΕΕ 78

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	80
ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΕΝΩΣΗ	80
ΤΟ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	82
ΝΕΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗ ΕΕ	85
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	88
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	88
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	91
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	93

5 ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	98
ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ	100
ΤΑΞΙΔΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	100
ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	102
ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	103
ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	104
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	104
ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ	105
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ	105
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΑΛΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	107
ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ	108
ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΕ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ	109
ΓΕΩΡΓΙΑ	110
ΑΛΙΕΙΑ	111
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	112
ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΑΦΗ — ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	112
ΑΜΕΣΑ ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ	112
ΜΕΣΑ	114
ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	114
ΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	115
ΕΡΕΥΝΑ	115
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	116
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	117
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ	118
ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	118
ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	119
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ	119
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	119
ΑΣΦΑΛΕΙΑ	120
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	120
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	120
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	121
ΙΣΟΤΗΤΑ	122

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετώπισε δύσκολα ζητήματα το 2009.

Η χρηματοοικονομική κρίση απείλησε το βιοτικό επίπεδο των πολιτών στα κράτη μέλη της. Οι διαταραχές στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές και στις επενδυτικές αγορές υπονόμευσαν την απασχόληση και επιβράδυναν την ανάπτυξη. Η συνεχώς διευρυνόμενη παγκόσμια ζήτηση ενέργειας οδήγησε σε αύξηση των τιμών του φυσικού αερίου, του πετρελαίου και της ηλεκτρικής ενέργειας. Λόγω των περικοπών ηλεκτρικού ρεύματος κατά τη διάρκεια του χειμώνα, οι πολίτες της ΕΕ βρέθηκαν να «παγώνουν», ενώ διάφορες βιομηχανικές επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να διακόψουν προσωρινά τις δραστηριότητές τους. Το φάσμα της κλιματικής αλλαγής έγινε ακόμη απειλητικότερο, καθώς οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου εξακολουθούν να αυξάνονται, τα παγόβουνα και οι παγετώνες λιώνουν και οι χώρες της ΕΕ υποφέρουν όλο και πιο συχνά από πλημμύρες, ξηρασία και πυρκαγιές.

Το 2009 η Ευρωπαϊκή Ένωση συντόνισε μια προσεκτικά μελετημένη «απάντηση» στις προκλήσεις αυτές από τα κράτη μέλη και τα όργανά της. Η ΕΕ, ως σταθερή και ακμάζουσα κοινότητα 27 δημοκρατικών κρατών, με σχεδόν μισό δισεκατομμύριο κατοίκους, και ως η μεγαλύτερη ενοποιημένη οικονομική περιοχή του κόσμου, που αντιπροσωπεύει πάνω από το 30% του παγκόσμιου ΑΕγχΠ και το 17% του εμπορίου, έχει στη «φαρέτρα» της πολλά όπλα για να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις προκλήσεις αυτές.

Με κοινή δράση, και σε συνεργασία με τους διεθνείς της εταίρους, η ΕΕ κατόρθωσε να μετριάσει τις πιο σοβαρές επιπτώσεις της παγκόσμιας κρίσης μέσα στα σύνορά της και να υποστηρίξει πειστικά, σε διεθνές επίπεδο, την ανάγκη να αναληφθεί άμεση δράση και να ληφθούν μέτρα, για να αποσοβηθούν οι πιο μακροπρόθεσμες συνέπειες. Η κοινή δράση συνέβαλε στην επάνοδο της οικονομίας σε τροχιά ανάκαμψης, απέτρεψε την παρατεταμένη αστάθεια στις χρηματοοικονομικές αγορές, άνοιξε νέες δυνατότητες στο ζήτημα της ενεργειακής ασφάλειας και αποτέλεσε τον κινητήριο μοχλό της προσπάθειας για βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος και για τη δημιουργία μιας κοινωνίας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Η συντονισμένη δράση συνέβαλε στην προστασία των εθνικών οικονομιών και των ιδιωτικών αποταμιεύσεων και κινητοποίησε χρηματοδοτικούς πόρους για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και την επάνοδο της ανάκαμψης. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για τις ανάγκες του αύριο, στην εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών με στόχο την προώθηση αγορών που θα

χαρακτηρίζονται από χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στο μέλλον, καθώς και στη δημιουργία νέων υποδομών. Προωθήθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο η πραγματοποίηση επενδύσεων για την ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού με οικονομικά καλύτερους όρους. Επιτεύχθηκε στους κόλπους της ΕΕ συμφωνία που προβλέπει φιλόδοξες δεσμεύσεις για τη μείωση των εκπομπών, για την ενεργειακή απόδοση και για μια πιο «πράσινη» κοινωνία.

Η ΕΕ διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο στην κατάρτιση παγκόσμιας συμφωνίας κατά τις συνομιλίες για την κλιματική αλλαγή, που διεξήχθησαν τον Δεκέμβριο υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η υπογραφέισα συμφωνία της Κοπεγχάγης αναμένεται να είναι μόνο το πρώτο βήμα για μια πιο φιλόδοξη δέσμευση.

Η παρούσα γενική έκθεση για τις δραστηριότητες της ΕΕ το 2009 καταγράφει τις ενέργειες που έγιναν για την αντιμετώπιση της κρίσης και τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν.

Η ΕΕ είναι κάτι πολύ περισσότερο από έναν απλό μηχανισμό αντιμετώπισης κρίσεων. Μπορεί τα θέματα της οικονομίας, της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής να κυριάρχησαν στην επικαιρότητα το 2009, αλλά η παρούσα έκθεση δίνει επίσης έμφαση στα επιτεύγματα που σημείωσε η ΕΕ σε όλο το ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων της, από την προώθηση της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε όλο τον κόσμο έως τη μείωση του κόστους των τελών της κινητής τηλεφωνίας για τους πολίτες που ταξιδεύουν μέσα στην ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα εγχείρημα που βασίζεται στις ιδέες της ελευθερίας και της αλληλεγγύης. Η κοινή προσέγγιση την οποία ακολούθησε η ΕΕ το 2009 για τα οικονομικά, τα ενεργειακά και τα περιβαλλοντικά ζητήματα ενέπνευσε τις δραστηριότητες που ανέπτυξε στο εσωτερικό της στους τομείς της γενικής πολιτικής, της οικονομικής πολιτικής, της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση, καθώς και τις δραστηριότητές της στους διάφορους τομείς της εξωτερικής της πολιτικής, όπως η προώθηση της δημοκρατίας, τα δικαιώματα του ανθρώπου, η αναπτυξιακή βοήθεια, το εμπόριο, η ανθρωπιστική βοήθεια κ.λπ., πέρα από τα σύνορά της.

Εξάλλου, κατά τη διάρκεια του έτους αυτού η ΕΕ μετασχημάτισε και αναμόρφωσε τα όργανά της. Έγιναν εκλογές για το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη επικύρωσαν τη συνθήκη της Λισαβόνας, που δίνει στην ΕΕ τη δυνατότητα να λειτουργεί πιο αποτελεσματικά και πιο δημοκρατικά, το Κοινοβούλιο εξέλεξε τον πρόεδρο της Επιτροπής, συγκροτήθηκε η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέλεξε τον πρώτο πρόεδρό του βάσει της νέας Συνθήκης. Συγχρόνως, διάφορες εσωτερικές μεταρρυθμίσεις μείωσαν τις περιττές γραφειοκρατικές διατυπώσεις και έδωσαν στους πολίτες και στους παράγοντες της Ένωσης μια σαφέστερη εικόνα για τις δραστηριότητες που αναπτύσσει γι' αυτούς η ΕΕ και για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί.

José Manuel Barroso
4 Ιανουαρίου 2010

A photograph of a forest with sunlight filtering through the trees. The image is a full-page background for a book cover. It shows a dense forest of tall, thin trees with green foliage. Sunlight is streaming through the canopy, creating a dappled light effect on the forest floor. A large, dark tree trunk is prominent in the foreground, slightly to the left of the center.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Κατά το 2009 ο κόσμος συνέχισε να κλονίζεται από μια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση σε μια κλίμακα που δεν είχε εμφανιστεί για τρία τέταρτα του αιώνα —με συνέπεια να υποφέρουν τόσο οι πολίτες της όσο και όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Η προοπτική στις αρχές του έτους ήταν ιδιαίτερα σκοτεινή για τις επενδύσεις, για την κατανάλωση, για την πίστωση, για τις θέσεις εργασίας, αλλά και για την εμπιστοσύνη. Ήταν έντονη η απειλή μιας βαθιάς και μακροχρόνιας ύφεσης, με έναν φαύλο κύκλο μειωνόμενης ζήτησης, συρρικνωμένων επιχειρηματικών σχεδίων, μείωσης της καινοτομίας και περικοπής θέσεων εργασίας. Υπ' αυτές τις συνθήκες αναταραχής, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συνεργάστηκαν με σκοπό τον περιορισμό της ύφεσης, την αποτροπή των χειρότερων ζημιών, την τόνωση της ανάκαμψης και την πρόληψη της επανάληψης του φαινομένου αυτού.

Η ΕΕ προσέφερε κατευθυντήριες γραμμές, χρήματα, νέες ιδέες και έδωσε ώθηση για μεταρρυθμίσεις.

Τα βασικά οικονομικά πλεονεκτήματα της ΕΕ —η ενιαία αγορά και το ευρώ— συνέβαλαν στην προστασία των Ευρωπαίων. Ελήφθησαν πολιτικές αποφάσεις για παρέμβαση σε μεγάλη κλίμακα και οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα διέθεσαν κονδύλια, ώστε να αποτραπεί η οικονομική κατάρρευση, να προστατευθεί η αποταμίευση και να ελαχιστοποιηθούν οι απώλειες θέσεων εργασίας. Η ΕΕ επεξεργάστηκε τις γενικές γραμμές για ένα νέο εποπτικό πλαίσιο για την Ευρώπη προκειμένου να αποτρέψει τον κίνδυνο επανάληψης της κρίσης και διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στις διεθνείς συζητήσεις σχετικά με προληπτικά μέτρα και με τον τρόπο υποστήριξης των πιο ευάλωτων αναπτυσσόμενων χωρών, ώστε να αντέξουν τις συνέπειες της κρίσης.

Άρχισαν επίσης προετοιμασίες για μια στρατηγική εξόδου, προκειμένου να αποκατασταθούν τα δημόσια οικονομικά, όταν θα επιτευχθεί η ανάκαμψη, και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για ένα πιο βιώσιμο μέλλον με βελτιωμένες προοπτικές ανάπτυξης.

Κατά την αντιμετώπιση της κρίσης η ΕΕ επέδειξε πρωτοφανές πνεύμα συνεργασίας ανάμεσα στα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της —αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Προς το τέλος του έτους ήταν εμφανή τα πρώτα σημεία ανάκαμψης αλλά, όπως επεσήμανε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στα τέλη του έτους, εξακολουθούσαν να υφίστανται αβεβαιότητες και αδυναμίες και δεν υπήρχαν περιθώρια εφησυχασμού.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΑΜΕΣΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η εφαρμογή του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας το 2009 μεγιστοποίησε την προστασία που παρείχε η ισχύς του ευρώ, ενίσχυσε επιλεκτικά τις επενδύσεις και βοήθησε τις μικρότερες εταιρείες. Συγχρόνως, η ΕΕ υποστήριξε τις θέσεις εργασίας και την κατάρτιση και βελτίωσε τις διαδικασίες της για να εξασφαλίσει ότι τα μέτρα της θα απέδιδαν γρήγορα τα αποτελέσματά τους. Με μια πολιτική ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, που ήταν σταθερή ως προς το περιεχόμενο και ευέλικτη ως προς τις διαδικασίες της, η Επιτροπή πέτυχε να προστατεύσει την εσωτερική αγορά και να εξασφαλίσει έναν χώρο ίσων ευκαιριών για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Παρέχονται σημαντικά δημοσιονομικά κίνητρα ύψους 2 % του ΑΕγχΠ στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης, τα οποία στόχευαν στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης από την άποψη της αγοραστικής δύναμης και στην επανέναξη της χορήγησης δανείων από τις τράπεζες.

ΕΥΕΛΙΚΤΕΣ ΑΛΛΑ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Δημιουργήθηκε ένα προσωρινό πλαίσιο για μέτρα κρατικών ενισχύσεων ώστε να υποστηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της κρίσης, με αυξημένη ευελιξία και απλουστευμένες διαδικασίες έγκρισης. Η εθνική χρηματοδότηση υπό αυτό το καθεστώς συνέβαλε στην επιστροφή σε μια κατάσταση σταθερότητας, στην οποία μπορούσε να αρχίσει εκ νέου η χορήγηση δανείων, και οι επιχειρήσεις μπορούσαν πάλι να έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση που χρειάζονταν.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ

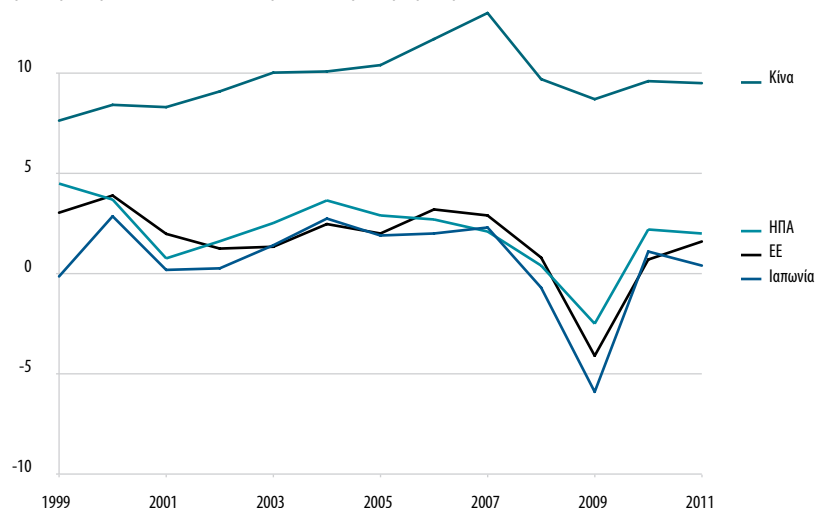
Οι πρώτες απαντήσεις στη χρηματοπιστωτική αναταραχή συνίσταντο στη διάθεση ρευστού και στη μείωση των επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και σε ένα πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων των χρηματοπιστωτικών αγορών που καταρτίστηκε στα τέλη του 2007. Μέχρι τα τέλη του 2008 η ΕΕ είχε συντάξει ένα σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας⁽¹⁾, που περιλάμβανε πρωτοβουλίες για την τόνωση της πραγματικής οικονομίας και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2008⁽²⁾.

Κατά το 2009 άρχισε να τίθεται σε εφαρμογή το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας. Τα θέματα προτεραιότητάς του ήταν η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων και των καταναλωτών, η επανεκκίνηση των δανείων και των επενδύσεων και η ενίσχυση για τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Καίριο στοιχείο του σχεδίου ήταν η ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ενεργήσει ως καταλύτης για τη συνεργασία. Η ΕΕ μπορούσε να ασκήσει επιρροή, επειδή ήταν σε θέση να ελέγχει τη δράση των κρατών μελών και της Ένωσης, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα του κάθε μέρους της Ευρώπης, ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Αυτό επέτρεψε στην ΕΕ να βοηθήσει στη διαμόρφωση της παγκόσμιας απάντησης στην κρίση.

Το σχέδιο για την ανάκαμψη ήταν μια εμπεριστατωμένη απάντηση λαμβανομένων υπόψη των μελλοντικών προοπτικών. Προέβλεπε επενδύσεις για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, όχι μόνο για να υπάρξει ανάκαμψη από την κρίση

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ

Αύξηση του ΑΕγχΠ, πραγματική ετήσια μεταβολή σε %· για την περίοδο 2009–2011 πρόκειται για προβλέψεις.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας

Οι ηγέτες της ΕΕ ενέκριναν το 2008 ένα γενικό σχέδιο για την καταπολέμηση της οικονομικής κρίσης. Το σχέδιο αυτό περιλάμβανε μέτρα που θα λάμβαναν οι χώρες της ΕΕ καθώς και ενέργειες των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Τα βασικά στοιχεία του σχεδίου ήταν τα εξής:

- ▶ σημαντικότερη αύξηση της αγοραστικής δύναμης, ώστε να τονωθούν η ζήτηση και η εμπιστοσύνη: 200 δις ευρώ (ποσό ισοδύναμο με το 1,5 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της ΕΕ), δηλαδή αύξηση του προϋπολογισμού των κρατών μελών κατά 170 δις ευρώ και κοινοτική χρηματοδότηση υπέρ άμεσων δράσεων ύψους 30 δις ευρώ·
- ▶ βραχυπρόθεσμη δράση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης μακροπρόθεσμα, με «έξυπνες» επενδύσεις —στις κατάλληλες δεξιότητες για τις ανάγκες του αύριο, αποτελεσματική χρήση της ενέργειας για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την εξοικονόμηση ενέργειας, καθαρές τεχνολογίες για την ενίσχυση βιομηχανικών κλάδων στις μελλοντικές αγορές χαμηλών εκπομπών άνθρακα, δημιουργία υποδομών και διασύνδεση για την προώθηση της αποτελεσματικότητας και της καινοτομίας·
- ▶ 10 σημεία δράσης για την ανάκαμψη, ώστε να χρησιμοποιηθούν οι κατάλληλοι κοινωνικοί και οικονομικοί μοχλοί —σ' αυτά περιλαμβάνεται η νέα χρηματοδότηση για τις μικρότερες επιχειρήσεις, ο περιορισμός του διοικητικού φόρτου και η ώθηση στις επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών·
- ▶ μια θεμελιώδης αρχή αλληλεγγύης και κοινωνικής δικαιοσύνης, με προστασία των θέσεων εργασίας μέσω της δράσης με κοινωνικά κριτήρια, άμεση αντιμετώπιση των μελλοντικών προοπτικών όσων χάνουν την εργασία τους, μείωση του κόστους της ενέργειας για τους φτωχούς πολίτες μέσω στοχοθετημένων μέτρων αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας και δημιουργία μιας κοινωνίας που να ευνοεί την ένταξη όλων.

Τον Μάρτιο η Επιτροπή παρουσίασε μια επικαιροποίηση του σχεδίου με την ανακοίνωσή της με τίτλο «Η υλοποίηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης»⁽³⁾, παρουσιάζοντας προτάσεις για την εξασφάλιση μεγαλύτερης υπευθυνότητας και αξιοπιστίας στις ευρωπαϊκές χρηματοπιστωτικές αγορές.

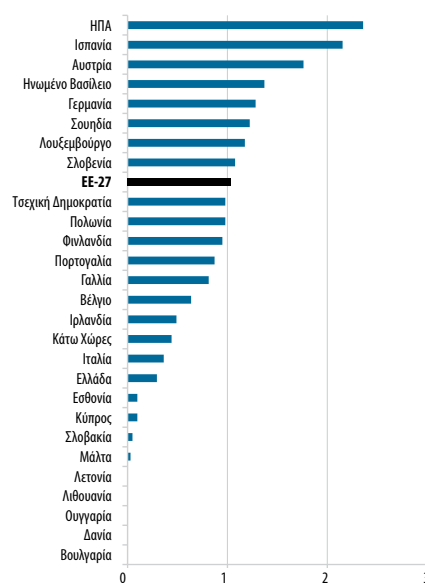
αλλά για να ενθαρρυνθεί η οικονομική ανάπτυξη. Προέβλεπε, συγκεκριμένα, την ενίσχυση της οικονομίας μέσω της επιτάχυνσης των επενδύσεων στους «έξυπνους» τομείς —υποδομές μεταφορών, πράσινες τεχνολογίες και ενεργειακή αποδοτικότητα. Αυτοί είναι οι τομείς που προωθούν την πιο μακροπρόθεσμη οικονομική δραστηριότητα και την απασχόληση, ενώ ταυτόχρονα συμπληρώνουν τους ευρύτερους στόχους της ΕΕ, την αειφορία, την κινητικότητα και την ενεργειακή ασφάλεια.

Η δράση περιλάμβανε εκτεταμένη και συντονισμένη διοχέτευση αγοραστικής δύναμης στην ευρωπαϊκή οικονομία, προκειμένου να ενισχυθεί η ζήτηση και να υποστηριχθεί η ανάπτυξη. Το σχέδιο απαιτούσε δημοσιονομικά μέτρα κατά διακριτική ευχέρεια ύψους τουλάχιστον 1,5 % του ΑΕγχΠ ή 200 δις ευρώ. Κατά συνέπεια, το 2009–2010, τα μέτρα κατά διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών θα αντιπροσωπεύουν τελικά το 2 % του ΑΕγχΠ (1,1 % το 2009 και 0,9 % για το 2010). Λαμβανομένης υπόψη της επίδρασης των αυτόματων σταθεροποιητών, όπως τα επιδόματα ανεργίας και άλλες παροχές κοινωνικής πρόνοιας, η συνολική δημοσιονομική υποστήριξη θα ανέλθει σε 5 % του ΑΕγχΠ. Η ΕΕ τήρησε επίσης σθεναρή στάση εναντίον κάθε εθνικού πειρασμού που αφορούσε προστατευτισμό.

Το σχέδιο οδήγησε επίσης σε εφευρετικές προσεγγίσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις. Με ένα ρηξικέλευθο μέτρο η Επιτροπή καθιέρωσε ένα προσωρινό πλαίσιο για μέτρα κρατικών ενισχύσεων προκειμένου να υποστηριχθεί η πρόσβαση σε χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της κρίσης, ώστε να μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία⁽⁴⁾. Σε συμφωνία με το σχέδιο ανάκαμψης, το εν λόγω πλαίσιο αύξησε τις δυνατότητες χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, προβλέποντας ευρύτερες δυνατότητες χορήγησης κρατικών ενισχύσεων από τα κράτη μέλη. Η εθνική χρηματοδότηση υπό αυτό το καθεστώς συνέβαλε στην επάνοδο σε μια κατάσταση σταθερότητας, στην οποία μπορούσε να αρχίσει εκ νέου η χορήγηση δανείων και οι επιχειρήσεις μπορούσαν να έχουν και πάλι πρόσβαση στη χρηματοδότηση που χρειάζονταν. Αν και η υπερβολική κυβερνητική παρέμβαση θα μπορούσε να έχει στρεβλώσει την εσωτερική αγορά, με την κίνηση αυτή αναγνωρίστηκε η ανάγκη για προσεκτικά σταθμισμένη ευελιξία σε ορισμένες περιστάσεις.

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Δημοσιονομικά κίνητρα το 2009, σε % του ΑΕγχΠ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η ΑΣΠΙΔΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΥΡΩ

Η οικονομική και νομισματική ένωση που οικοδομήθηκε γύρω από το ευρώ —και ιδιαίτερα το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης που αποτελεί μέρος της ΟΝΕ— προσέφερε διάφορα οφέλη στα κράτη μέλη και στους πολίτες. Ακόμη και κατά τη διάρκεια της κρίσης, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης εξακολούθησε να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ, επειδή ήταν αρκετά ευέλικτο ώστε να καθιστά δυνατή την εφαρμογή των μέτρων κατά της κρίσης, αλλά εξακολουθούσε να αποτελεί και ένα πλαίσιο για τις στρατηγικές εξυγίανσης για το μέλλον. Αποφεύχθηκαν οι ανταγωνιστικές υποτιμήσεις. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και η Επιτροπή ενήργησαν γρήγορα για να εξασφαλίσουν συντονισμένες δράσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Η ΕΕ ήταν σε θέση να ενεργήσει γρήγορα, αποφασιστικά και με συνοχή, επειδή μεταξύ των κρατών μελών της επετεύχθη ευρεία συναίνεση σχετικά με την οικονομική και νομισματική πολιτική. Οι ευρωπαϊκές αρχές, τα κοινοβούλια, οι κυβερνήσεις και οι κεντρικές τράπεζες έδειξαν ότι ήταν σε θέση να λαμβάνουν αποφάσεις, ακόμη και σε δύσκολες συνθήκες, που βοήθησαν στην προστασία πολλών χωριστών εθνικών νομισμάτων από τις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2009

Ο πρόεδρος της Επιτροπής José Manuel Barroso, με το όραμά του για τη θέση που πρέπει να κατέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2020, έστρεψε το βλέμμα του πέρα από την τρέχουσα κρίση.

ΣΤΑΘΕΡΟ ΠΛΟΙΟ ΣΕ ΤΑΡΑΓΜΕΝΑ ΥΔΑΤΑ

«Τους τελευταίους μήνες είδαμε άλλο ένα όφελος του ευρώ: η χρηματοπιστωτική κρίση δείχνει ότι σε ταραγμένα οικονομικά ύδατα είναι καλύτερο να είμαστε σε ένα μεγάλο, στερεό και σταθερό πλοίο παρά σε ένα μικρό σκάφος», δήλωσε ο πρόεδρος της ΕΚΤ Jean-Claude Trichet μιλώντας στην τελετή για τη 10η επέτειο του ευρώ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (13 Ιανουαρίου 2009).

Η ΕΕ παρέσχε επίσης υποστήριξη για τις χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ. Σε συνεργασία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), το Συμβούλιο ενέκρινε τον Ιανουάριο μια πρόταση της Επιτροπής για την ενίσχυση του ισοζυγίου πληρωμών της Λετονίας με το ποσό των 3,1 δις⁽⁵⁾, προκειμένου να ελαφρύνει την πίεση στην κεφαλαιαγορά και τη χρηματαγορά της. Παρόμοια έκτακτη χρηματοδοτική συνδρομή ύψους 5 δις ευρώ χορηγήθηκε στη Ρουμανία τον Μάιο⁽⁶⁾ ως συμβολή στη διόρθωση των εκτεταμένων ανισορροπιών στην οικονομία της. Επιπλέον, για να αντιμετωπισθούν τα μεγάλα προβλήματα του ισοζυγίου πληρωμών στα κράτη εκτός της ζώνης του ευρώ, τον Μάιο η ΕΕ διπλασίασε το ανώτατο όριο για τη στήριξη, φτάνοντάς το στα 50 δις ευρώ.

Η ετήσια έκθεση για τα δημόσια οικονομικά που εξέδωσε η Επιτροπή τον Μάιο του 2009⁽⁷⁾ επεσήμανε την τάση για αυξανόμενα δημοσιονομικά ελλείμματα και αυξανόμενο δημόσιο χρέος, ως αποτέλεσμα της δημοσιονομικής ενίσχυσης στις πάσχουσες οικονομίες και των άμεσων δημόσιων παρεμβάσεων στα τραπεζικά συστήματα. Οι συστάσεις της Επιτροπής για σταδιακή επιστροφή στην ισορροπία επικυρώθηκαν από τους ηγέτες της ΕΕ στα συμπεράσματα των Συμβουλίων της ΕΕ που πραγματοποιήθηκαν τον Μάρτιο και τον Ιούνιο⁽⁸⁾, και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου επανέλαβε την ανάγκη για εστίαση των πολιτικών ώστε να «εξασφαλισθεί η διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών»⁽⁹⁾.

Επιπλέον, για να συμβάλει στην προστασία των αποταμιεύσεων των ιδιωτών επενδυτών, τον Φεβρουάριο⁽¹⁰⁾ η ΕΕ εναρμόνισε το επίπεδο προστασίας των καταθετών —την κρατική εγγύηση για την τραπεζική αποταμίευση. Τον Ιούνιο όρισε ως ελάχιστο όριο τις 50 000 ευρώ, που θα αυξηθεί σε 100 000 ευρώ κατά το τέλος του 2010.

ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Οι επενδύσεις της ΕΕ κατευθύνθηκαν σε προσεκτικά επιλεγμένους στόχους —που περιλάμβαναν τομείς προφανούς σημασίας για την οικονομία της ΕΕ συνολικά, τομείς με καλές προοπτικές γρήγορης δημιουργίας θέσεων εργασίας, τομείς που στοχεύουν οι πολιτικές και στρατηγικές της ΕΕ για την ενέργεια, το περιβάλλον, τις μικρότερες επιχειρήσεις ή τη συνοχή και τομείς που μπορούν να ενισχύσουν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ΕΕ, όταν η ανάκαμψη θα αντικαθιστά την κρίση. Η έννοια της «έξυπνης» οικολογικά αποδοτικής οικονομίας —με έμφαση στην εργασία υψηλών δεξιοτήτων στην υψηλή τεχνολογία και την καινοτομία για τη μείωση των ανθρακούχων εκπομπών— συζητήθηκε στα Συμβούλια Ενέργειας⁽¹¹⁾, Ανταγωνιστικότητας⁽¹²⁾ και Περιβάλλοντος⁽¹³⁾ κατά τη διάρκεια του έτους, ώστε να καταστεί δυνατή η κοινή κατανόηση για το πώς η μετάβαση στην πράσινη οικονομία μπορεί να βοηθήσει την Ευρώπη να απεγκλωβιστεί τόσο από την κλιματική κρίση όσο και από την τρέχουσα οικονομική κρίση και να αποκαταστήσει το αναπτυξιακό δυναμικό.

Τον Φεβρουάριο η Επιτροπή παρουσίασε μια δέσμη μέτρων στήριξης για την αυτοκινητοβιομηχανία⁽¹⁴⁾ τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Τα εν λόγω μέτρα ήταν αποτελεσματικά για την καταπολέμηση της κατάρρευσης της ζήτησης και για την αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης με υπευθυνότητα. Το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη έδωσε έμφαση στις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα ως μηχανισμό για τον μετριασμό των συνεπειών της κρίσης και για να καταστεί δυνατή η αύξηση των επενδύσεων σε καθαρές τεχνολογίες. Η λεγόμενη «πρωτοβουλία για πράσινα αυτοκίνητα»⁽¹⁵⁾ ήταν μια τέτοια σύμπραξη που υποστήριξε την αυτοκινητοβιομηχανία με χρηματοδότηση 5 δις ευρώ για τη σχεδίαση και την κατασκευή οχημάτων χαμηλών εκπομπών. Η στρατηγική αυτή επικυρώθηκε από το Συμβούλιο τον Μάρτιο⁽¹⁶⁾. Τα μέτρα στήριξης στόχευαν όχι μόνο τους κατασκευαστές αυτοκινήτων, αλλά ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, που περιλαμβάνει τις πολλές μικρότερες εταιρείες οι οποίες είναι καινοτόμες και δημιουργούν θέσεις εργασίας. Τα μέτρα στήριξης για τη ζήτηση αυτοκινήτων στα κράτη μέλη ενθάρρυναν επίσης τους καταναλωτές να αγοράζουν καθαρότερα αυτοκίνητα.

Οι επενδύσεις διοχετεύθηκαν σε νέες πηγές βιώσιμης «έξυπνης» ανάπτυξης και σε δίκτυα του μέλλοντος, που καλύπτουν όλο το φάσμα από τις ψηφιακές υποδομές και τις σιδηροδρομικές γραμμές υψηλής ταχύτητας ως τα υπερδίκτυα για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο.

ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Τα βραχυπρόθεσμα μέτρα για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας κάλυψαν τον δεύτερο σημαντικό στόχο του σχεδίου ανάκαμψης —την ενθάρρυνση των επενδύσεων σε καθαρές τεχνολογίες υψηλής ενεργειακής απόδοσης προκειμένου να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας, να αναπτυχθεί η υποδομή και να προωθηθεί η καινοτομία. Κατ' αυτό τον τρόπο, τα κράτη μέλη έχουν την ευκαιρία να αλλάξουν τις συνήθειές τους και να κινηθούν προς μια πράσινη οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

© REPORTERS / Claire Deprez

Επειδή η συνδετικότητα στο διαδίκτυο είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την ενίσχυση της ταχείας οικονομικής ανάκαμψης, ειδικά στις αγροτικές περιοχές, η Επιτροπή εξέδωσε τον Μάρτιο ανακοίνωση σχετικά με την καλύτερη πρόσβαση για τις αγροτικές περιοχές στις σύγχρονες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών⁽¹⁷⁾. Πολλά απομονωμένα έως τώρα αγροκτήματα και επιχειρήσεις στις αγροτικές περιοχές, ιδίως μικρότερες επιχειρήσεις, έχουν τη δυνατότητα για

Η μετάβαση στην πράσινη οικονομία μπορεί να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και να μειώσει τις εκπομπές.

πρόσβαση στις διεθνείς αγορές και για αποδοτικότερους τρόπους άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με συνέπεια να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα τους. Τον Σεπτέμβριο η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο με τον οποίο οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη γρήγορη επέκταση των ευρυζωνικών δικτύων⁽¹⁸⁾.

Η χρηματοδότηση στο πλαίσιο του προγράμματος της ΕΕ για το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) τροποποιήθηκε έτσι ώστε 500 εκατ. ευρώ από τα κεφάλαια που είχαν προγραμματιστεί για τα έτη 2010–2013 διετεθήσαν για μια πρόσκληση υποβολής προτάσεων το 2009 για σχέδια που θα υλοποιηθούν το 2009–2010⁽¹⁹⁾. Δεδομένου ότι οι μεταφορές διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην οικονομία, η βελτίωση των μεταφορικών υποδομών μπορεί να ενεργήσει ως καταλύτης για την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, ενώ ταυτόχρονα θα συμβάλει στην τόνωση της βιώσιμης κινητικότητας.

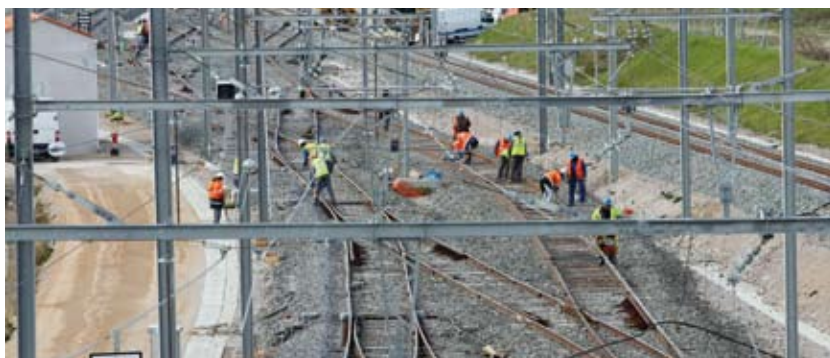
Εκτός από την «πρωτοβουλία για τα πράσινα αυτοκίνητα», το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας προώθησε δύο άλλες «έξυπνες» επενδύσεις. Το σχέδιο «Τα εργοστάσια του μέλλοντος»⁽²⁰⁾ προβλέπει 1,2 δις ευρώ για την αύξηση της παραγωγικότητας της βιομηχανίας —και επομένως της ανταγωνιστικότητας— δημιουργώντας θέσεις εργασίας υψηλότερης ποιότητας και περισσότερη οικονομική ανάπτυξη σε μια εποχή γήρανσης του εργατικού δυναμικού⁽²¹⁾. Επίσης, η πρωτοβουλία «ενεργειακά αποδοτικά κτίρια»⁽²²⁾, που λαμβάνει ερευνητική

ΔΕΔ-Μ: σύγχρονες μεταφορές

Τον Οκτώβριο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανήγγειλε την πρώτη ομάδα σχεδίων που θα επωφεληθούν από την πρώτη έναρξη βάσει του επενδυτικού προγράμματος για το ΔΕΔ-Μ. Η χρηματοδότηση θα διατεθεί για σχέδια σε 11 κράτη μέλη.
(σε ευρώ)

Αυστρία	Ανάπτυξη τετραπλής γραμμής στη δυτική γραμμή Βιέννης–Linz: σιδηροδρομικός σταθμός Melk	3 400 000
Βέλγιο	Ανακατασκευή γέφυρας Noorderlaanbridge	1 342 000
Γαλλία	Νέα σιδηροδρομική γραμμή υψηλής ταχύτητας «LGV Est», τμήμα Baudrecourt–Vendenheim	75 996 000
Γερμανία	BAB A3, Φρανκφούρτη–Νυρεμβέργη, ανακαίνιση γέφυρας του Main στο Randersacker	2 395 000
	Διεύρυνση του λιμένα της Κολωνίας ώστε να καλύπτονται τρεις τρόποι μεταφορών	3 330 000
Ηνωμένο Βασίλειο	Έργα βυθοκόρησης και αποξήρανσης στις εκβολές του Τάμεση για υποστήριξη της ολοκληρωμένης πολυτροπικής ανάπτυξης λιμένα και διοικητικής μέριμνας London Gateway	14 174 000
	Πρόγραμμα διαχείρισης κυκλοφορίας διαδρόμου A14	11 670 000
	Οδικά έργα Felixstowe–Nuneaton	9 234 000
Ισπανία	Οδός ταχείας κυκλοφορίας SE-40 (Σεβίλλη)· τμήμα Coria del Rio–Dos Hermanas (βόρεια και νότια σήραγγα)	23 969 000
Ιταλία	Περιφερειακός αυτοκινητόδρομος Ρώμης —βορειοδυτικό τμήμα—, αναβάθμιση σε τρεις λωρίδες κυκλοφορίας και στις δύο κατευθύνσεις, από το χλμ. 11+250 ως το χλμ. 12+650 —εργασίες ολοκλήρωσης	2 981 000
	Υλοποίηση ναυτικής πρόσβασης στον λιμένα Βενετία–Marghera: λειτουργική και διορθωτική βυθοκόρηση σε δύο τμήματα του δυτικού και του νότιου διαύλου πλοίων	3 912 000
	Κόμβος Torino, τμήμα Susa–Stura, εξάλειψη σημείου συμφόρησης	52 740 000
	Ενοποίηση επικοινωνίας και επιτήρησης (IP1)	4 048 000
Κάτω Χώρες	Εξάλειψη σημείου συμφόρησης της αρτηρίας Βορρά–Νότου A2 (E25): κατασκευή αστικής οδικής σήραγγας στο Maastricht	15 000 000
Ουγγαρία	Κατασκευή αποβάθρας για συνδυασμένες διαδικασίες Schengen και μη-Schengen και την αδιάλειπτη μεταφορά επιβατών στον αερολιμένα της Βουδαπέστης	7 560 000
Πορτογαλία	Πρόγραμμα ανάπτυξης αερολιμένα Faro —Φάση 1	6 016 000
Σουηδία	Εγκαταστάσεις υποδομής λιμένα στον βόρειο λιμένα του Malmö	5 922 000
	E6.21 σύνδεση Partihall	16 296 000

χρηματοδότηση ύψους 1 δις ευρώ, θα δημιουργήσει περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας στον τομέα των κατασκευών, που έχει δεχθεί σοβαρά πλήγματα, ενώ παράλληλα θα συμβάλει στη μείωση της χρήσης ενέργειας καταπολεμώντας έτσι την κλιματική αλλαγή. Έγιναν συνοδευτικές επενδύσεις για να αποκτήσουν οι άνθρωποι τις κατάλληλες δεξιότητες για τις αυριανές ανάγκες. Τα κεφάλαια γι' αυτές τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα δόθηκαν μέσω του προϋπολογισμού του έβδομου προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα, με ισόποσες επενδύσεις που προήλθαν από τον ιδιωτικό τομέα.

© BELGA / AFP / Raymond Roig

Η χρηματοδότηση από τα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ αύξησε επίσης τις ευκαιρίες⁽²³⁾. Οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα λαμβάνουν 3,2 δις ευρώ για να αναπτύξουν νέες τεχνολογίες στους τομείς της μεταποίησης, των δομικών κατασκευών και της αυτοκινητοβιομηχανίας, όπου η μισή χρηματοδότηση προέρχεται από τη βιομηχανία και η άλλη μισή διατίθεται μέσω του προγράμματος-πλαισίου της ΕΕ για την έρευνα και την ανάπτυξη. Τα βραχυπρόθεσμα μέτρα, συνδεδεμένα με πιο μακροπρόθεσμες έξυπνες επενδύσεις στην έρευνα και στην ανάπτυξη, μπορούν να επιτρέψουν στις χώρες της Ευρώπης να παραμείνουν ανταγωνιστικές όσο θα διέρχονται την τρέχουσα κρίση και να επιτύχουν τον μετασχηματισμό σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα βασισμένη στη γνώση.

Το σχέδιο ανάκαμψης της ΕΕ ενθάρρυνε τις επενδύσεις στον τομέα της υποδομής των μεταφορών —όπως είναι η σιδηροδρομική σύνδεση με τρένα μεγάλης ταχύτητας μέσω των Πυρηναίων.

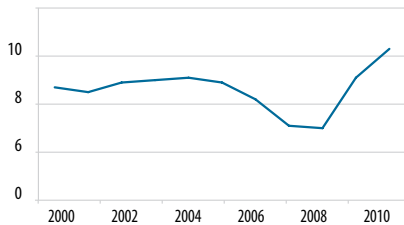
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΤΕΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η υποστήριξη για τη βιομηχανία της ΕΕ εστιάστηκε ιδιαίτερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δεδομένου ότι είναι η μεγαλύτερη πηγή απασχόλησης στην Ευρώπη. Οι δυσκολίες που αντιμετώπιζαν πολλές επιτυχημένες μικρές επιχειρήσεις όσον αφορά τη χρηματοδότηση των τρεχουσών δαπανών και των επενδύσεών τους έβαζαν σε κίνδυνο τους πόρους ζωής εκατομμυρίων εργαζομένων και των οικογενειών τους. Νέα δανειοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συνέβαλε στην προστασία των θέσεων εργασίας εξασφαλίζοντας πρόσβαση σε προσιτή χρηματοδότηση.

Χάρη στην πρόσβαση που έχει σε χρηματοδότηση από τις χρηματαγορές και στη θέση της ως τράπεζας των κρατών μελών, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων αποτέλεσε πολύ ευέλικτο εργαλείο κατά την κρίση, αυξάνοντας και επαναπροσανατολίζοντας τις χορηγήσεις δανείων σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ. Στα τέλη του 2008, η ΕΤΕ ανέφερε ότι θα αύξανε τον δανεισμό της στις μικρότερες επιχειρήσεις κατά περίπου 50 % στα 30 δις ευρώ κατά τη διάρκεια της τετραετούς περιόδου 2008–2011. Κατά τους πρώτους πέντε μήνες του έτους, ο όγκος των δανείων προς τις μικρότερες επιχειρήσεις διπλασιάστηκε έναντι της ίδιας περιόδου το 2008. Το σημαντικότερο μέρος της χρηματοδότησής της για τις μικρότερες επιχειρήσεις έχει τη μορφή «δανείων ΕΤΕ για τις ΜΜΕ» και «δανείων ΕΤΕ στις ΜΜΕ: προγράμματα καταμερισμού του κινδύνου». Τα κονδύλια για το 2009 ανήλθαν στα 10,9 δις ευρώ, ενώ το ίδιο περίπου επίπεδο προβλέπεται για το 2010. Η τράπεζα διέθεσε επίσης 1 δις ευρώ για την ανάπτυξη των αγορών ενδιάμεσης χρηματοδότησης για τις μικρότερες επιχειρήσεις, από το οποίο περίπου 200 εκατ. ευρώ

Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ ΠΑΛΙ

Ποσοστό ανεργίας σε % στα 27 κράτη μέλη· 2009: στοιχεία Αυγούστου, 2010: πρόβλεψη

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

προορίζονταν για το 2009. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων άσκησε πίεση στις ενδιαμέσες τράπεζές της, ώστε να εκταμιεύουν γρήγορα τα κονδύλια.

Η μείωση του διοικητικού φόρτου ήταν άλλος ένας τρόπος βοήθειας της ΕΕ προς τις επιχειρήσεις, ιδίως τις μικρότερες. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2009 το σχέδιο για την ανάκαμψη ενίσχυσε την εφαρμογή του «νόμου για τις μικρές επιχειρήσεις» για την Ευρώπη ⁽²⁴⁾, που είχε εκδοθεί τον Δεκέμβριο του 2008. Ο εν λόγω νόμος δεσμεύει τα κράτη μέλη να μειώσουν ουσιαστικά τον χρόνο και το κόστος ίδρυσης μιας επιχείρησης και περιλαμβάνει τη μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για μια μικροεπιχείρηση σε 1 ευρώ. Οι μικρότερες επιχειρήσεις πρόκειται να απαλλαγούν από την υποχρέωση κατάρτισης ετήσιων λογαριασμών —επιτρέποντάς τους έτσι να εξοικονομήσουν περίπου 7 δις ευρώ ετησίως και να τα επενδύσουν με στόχο την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η Επιτροπή, τον Φεβρουάριο κατέθεσε προτάσεις για την εφαρμογή αυτών των αλλαγών από τα κράτη μέλη ⁽²⁵⁾. Το σχέδιο για την ανάκαμψη περιλάμβανε πρόσθετες δεσμεύσεις για να ενθαρρυνθούν οι μικρότερες επιχειρήσεις ώστε να επιδοθούν σε διασυννοριακή δραστηριότητα, να εξασφαλιστεί η γρήγορη εξόφληση των τιμολογίων από τις δημόσιες αρχές και να μειωθούν τα τέλη για τις αιτήσεις διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

Η εφαρμογή ήταν γρήγορη. Η Επιτροπή, στην έκθεσή της προς το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας τον Μάιο, επεσήμανε τη σημαντική πρόοδο που είχαν επιτύχει τα κράτη μέλη. Τα μέτρα για ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος και ευκολότερη πρόσβαση στις αγορές τίθονταν σε εφαρμογή. Αυτές οι ενέργειες για την υποβοήθηση της πραγματικής οικονομίας και την υποστήριξη των θέσεων εργασίας δεν είναι μόνο κοινωνικά μέτρα σύμφωνα με τις αξίες της ΕΕ σχετικά με την ισότητα και την αλληλεγγύη· είναι επίσης ορθές από οικονομική άποψη, δεδομένου ότι η διατήρηση των ανθρώπων στις θέσεις εργασίας τους διατηρεί συγκεντρωμένο το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, ανακουφίζει τις πιέσεις στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και στις κρατικές δαπάνες και ενθαρρύνει την οικονομική δραστηριότητα.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες έπληξαν σφοδρά τις επιχειρήσεις και τα πρώτα θύματα είναι συχνά οι μισθωτοί. Η πολιτική για την απασχόληση είναι κυρίως θέμα των κρατών μελών, αλλά όταν η χρηματοπιστωτική κρίση άρχισε να πλήττει την πραγματική οικονομία των θέσεων εργασίας και της ανάπτυξης, η ΕΕ θέσπισε μέτρα για να βοηθήσει στην καταπολέμηση της αυξανόμενης ανεργίας και να ανακουφίσει τις πιέσεις στις επιχειρήσεις. Η κρίση τόνισε τη σημασία των κοινωνικών πολιτικών υπέρ των εργαζομένων που χάνουν τη δουλειά τους.

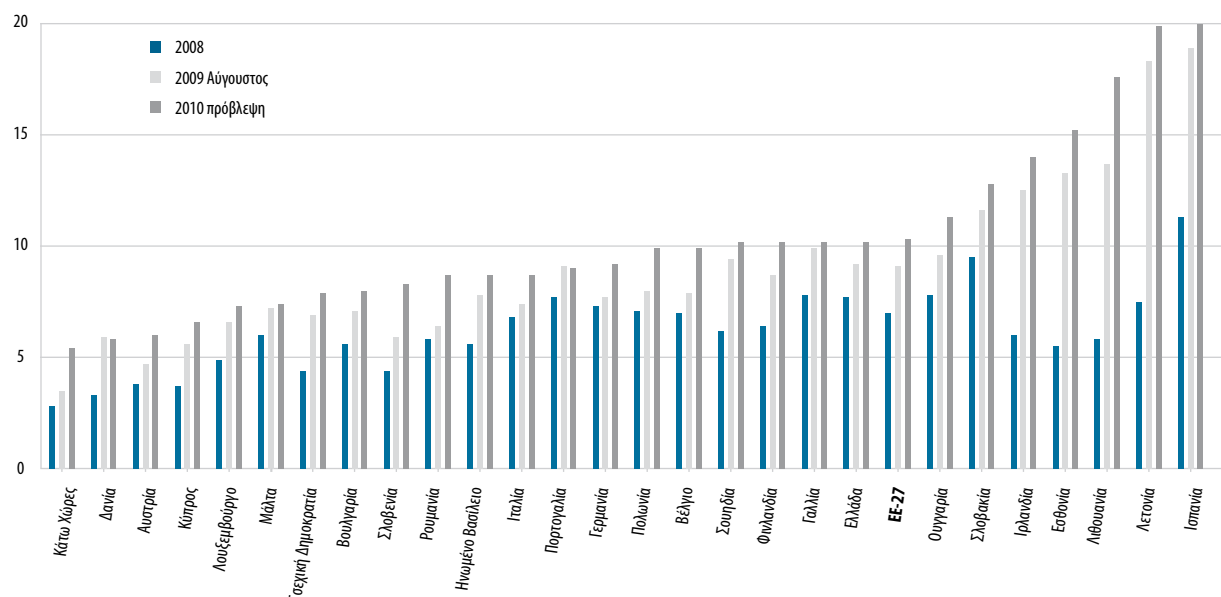
© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2009

Η σύνοδος κορυφής για την απασχόληση, που πραγματοποιήθηκε στην Πράγα τον Μάιο, πρότεινε συγκεκριμένα μέτρα για την προάσπιση των θέσεων εργασίας βραχυπρόθεσμα και για τη δημιουργία καλύτερων ευκαιριών απασχόλησης μακροπρόθεσμα.

Μια σύνοδος κορυφής για την απασχόληση που πραγματοποιήθηκε στην Πράγα τον Μάιο πρότεινε 10 συγκεκριμένες ενέργειες με σκοπό να προστατευθούν οι θέσεις εργασίας βραχυπρόθεσμα και να δημιουργηθούν καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης μακροπρόθεσμα. Οι ενέργειες περιλάμβαναν τη χρήση εθνικής χρηματοδότησης και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για την αύξηση των δεξιοτήτων και των επιπέδων ικανότητας στους εργαζόμενους στην Ευρώπη (συχνά σε συνδυασμό με εργασία περιορισμένου χρόνου) και τη δημιουργία περισσότερων θέσεων μαθητείας σε ολόκληρη την ΕΕ για τους νέους που αντιμετωπίζουν την ανεργία. Οι προτάσεις περιελήφθησαν σε μια μεταγενέστερη ανακοίνωση —Κοινή δέσμευση για την απασχόληση⁽²⁶⁾— τον Ιούνιο, που προέτρεπε τα κράτη μέλη να εργαστούν από κοινού για να μετατρέψουν την ύφεση σε ευκαιρία για ανανέωση και για τη δημιουργία μιας πιο παραγωγικής, πιο καινοτόμου οικονομίας με υψηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων και χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Οι πράσινες θέσεις εργασίας, σύμφωνα με την ανακοίνωση, μπορούν να λειτουργήσουν καταλυτικά στην ανάπτυξη, και μόνο ο τομέας της ανανεώσιμης ενέργειας θα μπορούσε να απασχολεί 2,8 εκατομμύρια άτομα μέχρι το 2020.

ΑΝΕΡΓΟΙ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Ποσοστό ανεργίας σε %

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι ηγέτες της ΕΕ ανέλαβαν τη σταθερή πολιτική δέσμευση να στηρίξουν τις ενεργές πολιτικές για την απασχόληση⁽²⁷⁾. Αυτό βασίστηκε στη διαχείριση των συνεπειών της κρίσης και στην αποτροπή της παγίωσης των μεγάλων ποσοστών ανεργίας, διατηρουμένης της δέσμευσης για αύξηση της μακροπρόθεσμης προσφοράς εργασίας. Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε αυτές τις προσπάθειες περιλάμβανε την προώθηση της συνεργασίας, του συντονισμού και της αμοιβαίας μάθησης.

Η χρηματοδότηση της ΕΕ υπέρ της συνοχής —ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, τον Μάιο— καθώς και η δανειοδότηση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων ρυθμίστηκαν, ώστε να μεγιστοποιηθεί η διατήρηση και η δημιουργία θέσεων εργασίας. Τον Ιούλιο του 2009 η Επιτροπή πρότεινε νέους κανόνες⁽²⁸⁾ που διευκολύνουν τα κράτη μέλη να τροποποιούν τα προγράμματά τους, ώστε να αξιοποιούν πλήρως αυτές τις πηγές χρηματοδότησης σε απάντηση στην κρίση και να στοχεύσουν με τις παρεμβάσεις τους αυτούς που πλήττονται από την κρίση. Για να βοηθήσει να διατηρηθούν οι εργαζόμενοι στην απασχόληση με την κατάρτιση ή την επανεκπαίδευση, η Επιτροπή πρότεινε την προσαρμογή των κανόνων

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Το σχέδιο ProAct, με χρηματοδότηση ύψους 40 εκατ. ευρώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, είναι ένα παράδειγμα του πώς η ΕΕ υποστήριξε την απασχόληση και ανταποκρίθηκε στην οικονομική κρίση, βελτιώνοντας τις δεξιότητες των εργαζομένων. Το ProAct παρέχει εναλλακτικές λύσεις για την αντιστάθμιση της απώλειας θέσεων εργασίας με την υποστήριξη της εργασίας περιορισμένου χρόνου σε συνδυασμό με επιμόρφωση κατά τη διάρκεια των ημερών αργίας. Βοηθά επίσης τους μαθητευόμενους να ολοκληρώσουν την κατάρτισή τους στις περιπτώσεις που οι εργοδότες τους αντιμετωπίζουν κάμψη της επιχειρησιακής τους δραστηριότητας λόγω της κρίσης.

χρηματοδότησης έτσι ώστε να μπορούν, για παράδειγμα, να υποστηρίξουν την εργασία με μειωμένο ωράριο σε συνδυασμό με επανεκπαίδευση.

Στα κράτη μέλη δόθηκε η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τα κεφάλαια που δεν δαπανήθηκαν από την περίοδο προγραμματισμού 2000–2006. Μόνο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο απελευθερώθηκε ένα πρόσθετο ποσό 7 δις ευρώ ως προκαταβολή ρευστότητας και οι προκαταβολές για το 2009 (σχεδόν 2,3 δις ευρώ) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να χρηματοδοτήσουν δραστικά μέτρα για την απασχόληση και άλλες δραστηριότητες σχετικές με την κρίση. Συνολικά, τα κράτη μέλη έλαβαν περισσότερα από 6,1 δις ευρώ ως προκαταβολές από το ταμείο μεταξύ 2007 και 2009, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ταχεία έναρξη των προγραμμάτων. Η ΕΕ ελάφρυνε επίσης τον διοικητικό φόρτο για τις πολλές μικρές τοπικές οργανώσεις που έλαβαν ενίσχυση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για προγράμματα σχετικά με την απασχόληση υπό τη μορφή κατ' αποκοπήν πληρωμών και επιχορηγήσεων.

Τον Ιούλιο του 2009 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε να συσταθεί νέος μηχανισμός μικροχρηματοδοτήσεων⁽²⁹⁾ με σκοπό την παροχή μικροδανείων σε μικρές επιχειρήσεις και σε άτομα που έχασαν τη θέση εργασίας τους και θέλουν να ιδρύσουν τη δική τους μικρή επιχείρηση. Ο μηχανισμός αυτός εφαρμόστηκε με βάση την εμπειρογνωμοσύνη της ΕΤΕ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων. Ο εν λόγω μηχανισμός αφορούσε την ανακατανομή 100 εκατ. ευρώ από τον υφιστάμενο προϋπολογισμό της ΕΕ με στόχο τη διάθεση 500 εκατ. ευρώ με τη μορφή μικροπιστώσεων για τους εν δυνάμει επιχειρηματίες που δεν πληρούσαν τα κανονικά κριτήρια χρηματοδότησης για να ιδρύσουν μια επιχείρηση. Τον Δεκέμβριο η νομοθεσία αυτή είχε υποβληθεί στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο προς έγκριση.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση, που αρχικά είχε σχεδιαστεί για να παρέχει υποστήριξη στους εργαζομένους που χάνουν την εργασία τους ως αποτέλεσμα μεγάλων διαρθρωτικών αλλαγών στις παγκόσμιες εμπορικές πρακτικές, όταν η τοπική οικονομική δραστηριότητα πάσχει από τη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων, επαναπροσανατολίστηκε επίσης προς την ενίσχυση αυτών που χάνουν την εργασία τους ως αποτέλεσμα της τρέχουσας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης⁽³⁰⁾. Προσπάτησε τις θέσεις εργασίας και έδωσε σ' αυτούς που είχαν χάσει τις εργασίες τους την ευκαιρία να επιστρέψουν ταχύτερα στην απασχόληση και μάλιστα σε καλύτερη εργασία. Μια μελέτη που δημοσιεύθηκε το 2009 (και ήταν βασισμένη σε στοιχεία του 2008) αποκάλυψε ότι το 69 % των εργαζομένων που ενισχύθηκαν από το ταμείο βρήκε νέα θέση εργασίας. Το 2009 εγκρίθηκε το ποσό των 2,7 εκατ. ευρώ για τους εργαζομένους που απολύθηκαν στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας στην Ισπανία, το ποσό των 5,5 εκατ. ευρώ για 1 300 πρόσφατα άνεργους εργαζομένους του τομέα των τηλεπικοινωνιών στη Γερμανία, το ποσό των 14,8 εκατ. ευρώ για εργαζομένους που είχαν χάσει τις εργασίες τους στη βιομηχανία υπολογιστών στην Ιρλανδία, και το ποσό των 832 800 ευρώ για εργαζομένους του τομέα της υφαντουργίας στην Πορτογαλία.

Επιπλέον, πριν από το τέλος του έτους, η Επιτροπή πρότεινε τη χορήγηση βοήθειας στο πλαίσιο του ταμείου σε 480 εργάτες του τομέα του ηλεκτρολογικού εξοπλισμού στη Λιθουανία, 400 εργάτες του τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας στην Αυστρία, 1 793 πρώην εργαζομένους της Karmann στη Γερμανία, 1 500 πρώην εργάτες της Volvo και των προμηθευτών της στη Σουηδία, και 435 εργάτες του τομέα των δομικών κατασκευών στις Κάτω Χώρες. Τον Δεκέμβριο, το Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα υποστήριξης για διάφορα προγράμματα⁽³¹⁾.

Εκτός από τη χρηματοδότηση η ΕΕ παρέσχε επίσης πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στα χρήματα και η χρησιμοποίησή τους. Για παράδειγμα, τον Απρίλιο οργάνωσε σεμινάριο με θέμα τη «Διαχείριση της κοινωνικής διάστασης της κρίσης στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας» για να επιδειχθούν στα κράτη μέλη οι ευκαιρίες που προσφέρονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

ΥΨΟΥΣ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΕΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Η ΕΕ διέθεσε δισεκατομμύρια ευρώ από τις προγραμματισμένες δαπάνες του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για την υποστήριξη ανθρώπων που είχαν πληγεί από την οικονομική κρίση και πρότεινε να χαλαρώσουν οι υποχρεώσεις σχετικά με το ποσοστό συγχρηματοδότησης των κρατών μελών για το 2009–2010. Μετέτρεψε επίσης το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση σε μέσο για την αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης.

Η ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΓΙΑ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δεν μπορούμε να αποτρέψουμε την πρόκληση ανεργίας εξαιτίας αυτής της κρίσης. Πολλοί έχουν υποφέρει ήδη.

Ωστόσο, αν δράσουμε αμέσως σε συνεργασία με τις κυβερνήσεις, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τους κοινωνικούς εταίρους, πιστεύουμε ότι μπορούμε να μειώσουμε τις απώλειες θέσεων εργασίας και να βοηθήσουμε εκατομμύρια ανθρώπους να βρουν νέες και καλύτερες θέσεις εργασίας», δήλωσε ο José Manuel Barroso σε μια ειδική σύνοδο κορυφής για την απασχόληση τον Μάιο.

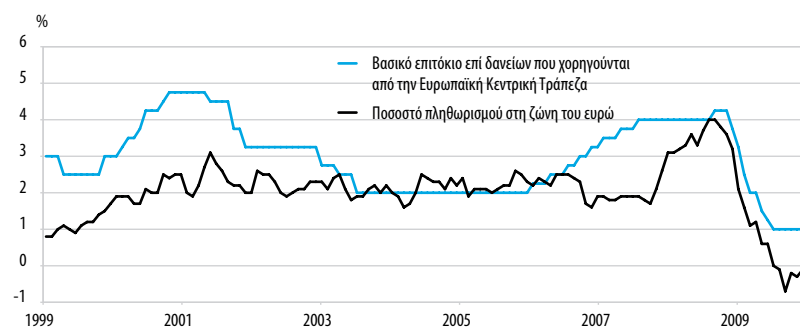
Μέσω των μέτρων αυτού του τύπου, η ΕΕ υποστήριξε τα κράτη μέλη στην επανένταξη των εργαζομένων που είχαν χάσει τις εργασίες τους, ώστε να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας, και τα βοήθησε να εστιάσουν τις προσπάθειές τους σε εκείνους που είχαν την πιο μεγάλη ανάγκη και στη διατήρηση των επενδύσεων για την απόκτηση δεξιοτήτων και κατάρτιση.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ευελιξία στην εφαρμογή των συντελεστών ΦΠΑ σε τομείς όπου θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας, το Συμβούλιο ενέκρινε την αναθεωρημένη οδηγία για τον ΦΠΑ που παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη που το επιθυμούν να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές ΦΠΑ σε υπηρεσίες έντασης εργασίας που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο (στεγαστικός τομέας, επισκευές ελάσσονος σημασίας, εστιατόρια, υπηρεσίες οικιακής και προσωπικής φροντίδας, κηπουρικής κ.λπ.).

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Η δράση για την υπεράσπιση της πραγματικής οικονομίας των θέσεων εργασίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας απαίτησε επίσης μέτρα για την επανεκκίνηση των αγορών. Κατά τη διάρκεια του 2009 οι χρηματαγορές εξακολούθησαν να χρειάζονται βοήθεια ενώ η ρευστότητα ακόμα ήταν περιορισμένη —περιορίζοντας την οικονομική δραστηριότητα των επιχειρήσεων και τη ζήτηση των καταναλωτών. Συνεχίστηκαν οι μεγάλες μειώσεις των βασικών επιτοκίων της ζώνης του ευρώ, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η χορήγηση δανείων. Τα επιτόκια έπεσαν από το 2,5 % τον Δεκέμβριο του 2008 μέχρι το ιστορικό χαμηλό του 1 % τον Ιούλιο του 2009.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΕΚΤ.

Η μείωση των επιτοκίων δεν ήταν το μόνο όπλο που χρησιμοποιήθηκε. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έλαβε και άλλα μη τυπικά μέτρα νομισματικής πολιτικής μετά τις εισαγωγές πρόσθετης ρευστότητας και τη μακροπρόθεσμη παροχή ρευστότητας το 2007. Είχε εντείνει τις προσπάθειές της το 2008 με τη μετακίνηση σε ένα σύστημα στο πλαίσιο του οποίου, αντί να καθορίζεται το κόστος της χορήγησης δανείων από την κεντρική τράπεζα βάσει δημοπρασιών και έτσι, ενδεχομένως, να περιορίζεται ο όγκος των δανείων, η τράπεζα καθόριζε ένα χαμηλό επιτόκιο για τη χορήγηση δανείων στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και στη συνέχεια παρείχε όση ρευστότητα ήταν απαραίτητη σε εκείνη τη συγκεκριμένη τιμή. Ο αντίκτυπος αυτής της προσέγγισης εντάθηκε το 2009 με την προσφορά, σε τρεις περιπτώσεις, απεριόριστης ρευστότητας με επιτόκιο 1 % με προθεσμία ενός έτους (διπλάσιος χρόνος σε σχέση με την προηγούμενη πιο μακροχρόνια προθεσμία). Επίσης, αφού η τράπεζα είχε διευρύνει, το 2008, τον κατάλογο των περιουσιακών στοιχείων που δέχεται ως εμπράγματατες ασφάλειες γι' αυτά τα δάνεια, κατά τα μέσα του 2009 η αξία των επιλέξιμων περιουσιακών στοιχείων είχε υπερβεί τα 12 τρις ευρώ, πράγμα που συνέβαλε στην ανακούφιση των πιέσεων όσον αφορά τη χορήγηση δανείων από τις εμπορικές τράπεζες. Το 2009 το ευρωσύστημα προώθησε ένα νέο ενισχυμένο μέτρο υποστήριξης της πίστωσης, τη βαθμιαία αγορά ενός νέου καλυμμένου

ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Περίπου 3,6 τρις ευρώ έχουν διατεθεί με τη μορφή κρατικών εγγυήσεων για τα στοιχεία του παθητικού στον χρηματοπιστωτικό τομέα από πέρυσι τον Οκτώβριο, σχεδόν το ένα τρίτο του ΑΕγχΠ της ΕΕ —με σκοπό όχι τη διάσωση των τραπεζιτών, αλλά τη σταθεροποίηση των προσδοκιών, πράγμα που θα έχει ως συνέπεια να καταστεί περιττή η χρησιμοποίηση των εγγυήσεων.

χαρτοφυλακίου ομολόγων συνολικής αξίας 60 δις ευρώ, για να συμβάλει στην επανενεργοποίηση αυτής της αγοράς, διευκολύνοντας έτσι τη χρηματοδότηση των τραπεζών και τις ροές πίστωσης στην οικονομία⁽³²⁾.

Τον Φεβρουάριο η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές⁽³³⁾ σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μεταχειριζόταν τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά τα «απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία» —τα επισφαλή επενδυτικά μέσα που κατείχαν πολλές τράπεζες. Η αρωγή για απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία βελτιώνει την κεφαλαιακή θέση των τραπεζών, πράγμα που τις διευκολύνει να δανείζουν στην πραγματική οικονομία.

ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Η ΕΕ εξορθολόγησε ορισμένες από τις διαδικασίες της έτσι ώστε οι πολίτες να μπορούν να επωφελούνται ταχύτερα από τα χρηματοδοτικά της μέσα.

Η απαίτηση για προγενέστερη έγκριση από την Επιτροπή για τη χρηματοδότηση από τα Ταμεία Συνοχής χαλάρωσε προσωρινά, επιταχύνοντας έτσι τη διαδικασία για έργα που κοστίζουν 50 εκατ. ευρώ (ή 25 εκατ. ευρώ για σχέδια σχετικά με το περιβάλλον). Περίπου 900 τέτοια έργα μεγάλης κλίμακας εκτελούνται το 2007–2013, αντιπροσωπεύοντας συνολική επένδυση 120 δις ευρώ. Η Επιτροπή κατάρτισε επίσης απλουστευμένες διαδικασίες για να καταστεί δυνατή η ταχύτερη υλοποίηση των επενδύσεων των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής.

Μια συμφωνία για τη μείωση των τελών καταχώρισης εμπορικών σημάτων κατά 40 % από τον Μάιο του 2009 είχε σκοπό να εξοικονομήσει έως 60 εκατ. ευρώ ετησίως για τις επιχειρήσεις της ΕΕ. Μια περαιτέρω συμφωνία των κυβερνήσεων για αποδοχή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης από τις μικρότερες επιχειρήσεις —μέσω μιας αλλαγής στην οδηγία ΦΠΑ για τους κανόνες σχετικά με την τιμολόγηση— υπολογίστηκε ότι θα εξοικονομήσει έως 18 δις ευρώ ετησίως με τη μείωση του φόρτου για τις επιχειρήσεις, την υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τη βοήθεια προς τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της απάτης. (Το πρόγραμμα της ΕΕ για τη βελτίωση της νομοθεσίας συνέβαλε επίσης σ' αυτό: περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 4.)

ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΕΝΟΣ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ενώ η ΕΕ και τα κράτη μέλη της μάχονταν για να ξεπεράσουν την κρίση, αντιμετώπιζοντας δραματικές πτώσεις στα παγκόσμια χρηματιστήρια και περικοπές στους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών και τις μελλοντικές συντάξεις των πολιτών της ΕΕ, μία από τις προτεραιότητες ήταν η αποτροπή οποιασδήποτε επανάληψης μιας τέτοιας κρίσης. Η ΕΕ υποστήριξε ότι γι' αυτό ήταν απαραίτητη η εις βάθος μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τις χρηματαγορές και του εποπτικού πλαισίου τους. Απαιτήθηκε έντονη δραστηριοποίηση, τόσο εντός της ΕΕ όσο και στα σημαντικότερα διεθνή πεδία, προκειμένου να καθιερωθούν κοινές αρχές για την αποτελεσματικότερη εποπτεία. Η ΕΕ εργάστηκε —σε στενή συνεργασία με τους κύριους εταίρους της— για να δημιουργηθεί ένα νέο σύστημα εποπτείας και για να θεσπιστεί η απαραίτητη συμπληρωματική νομοθεσία, προκειμένου να υπάρξει ασφάλεια και σταθερότητα στις παγκόσμιες χρηματαγορές.

ΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το 2008 η Επιτροπή ζήτησε από μια υψηλού επιπέδου ομάδα εμπειρογνομόνων να διατυπώσει συστάσεις για ένα βελτιωμένο πλαίσιο χρηματοπιστωτικής εποπτείας

© AFP / Georges Gobet

Το σχέδιο της ΕΕ για αποτελεσματικότερο έλεγχο των τραπεζών εκπονήθηκε αρχικά από μια ομάδα εμπειρογνομόνων με επικεφαλής τον έμπειρο γάλλο τραπεζίτη Jacques de Larosière.

που θα απέτρεπε την επανάληψη της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Πρόεδρος της ομάδας αυτής ήταν ο πρώην πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης Jacques de Larosière. Η έκθεση που υπέβαλε η εν λόγω ομάδα διατύπωσε 31 σαφείς συστάσεις, που κάλυπταν τη βελτίωση της νομοθεσίας και τη βελτίωση της εποπτείας. Εκφράζοντας την ικανοποίησή του για την έκθεση, ο πρόεδρος της Επιτροπής José Manuel Barroso δήλωσε: «Η κρίση έδειξε γιατί πρέπει να εμβαθύνουμε την εποπτική συνεργασία μας σε επίπεδο ΕΕ. Γιατί πρέπει να έχουμε καλύτερα συστήματα διαχείρισης των κρίσεων. Γιατί πρέπει να είμαστε σε θέση να έχουμε ένα βασικό σύνολο θεμελιωδών κανόνων υψηλού επιπέδου—τόσο ρυθμιστικών όσο και εποπτικών— που θα εφαρμόζονται αυστηρά σε όλες τις εταιρείες, από εποπτικές αρχές κορυφαίας κατηγορίας.»

Με βάση την έκθεση de Larosière, τον Μάρτιο του 2009, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωσή της με τίτλο «Η υλοποίηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης». Η ανακοίνωση πρότεινε μεταρρυθμίσεις με πέντε βασικούς στόχους:

- ▶ δημιουργία ενός πιο αποτελεσματικού και έγκαιρου εποπτικού πλαισίου που θα επισημαίνει και θα ακυρώνει τους κινδύνους για τις χρηματαγορές·
- ▶ πλήρωση των κενών που υπάρχουν στο κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ και στα εθνικά κανονιστικά πλαίσια·
- ▶ εξασφάλιση ότι οι μεμονωμένοι επενδυτές και οι ΜΜΕ μπορούν να είναι βέβαιοι για την ασφάλεια των αποταμιεύσεών τους και των δικαιωμάτων τους·
- ▶ βελτίωση της διαχείρισης των κινδύνων στις χρηματοπιστωτικές εταιρείες και σύνδεση των κινήτρων με τις βιώσιμες επιδόσεις·
- ▶ εξασφάλιση αποτελεσματικότερων κυρώσεων κατά των καταχρήσεων.

ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΟΜΗ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις συστάσεις για το νέο σύστημα και ανέθεσε στην Επιτροπή να εκπονήσει γρήγορα νομοθετικές προτάσεις. Τον Μάιο η Επιτροπή εξέδωσε μια λεπτομερή γενική ιδέα για τη μεταρρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα, καθορίζοντας τη δομή, τους ρόλους και τις ευθύνες ενός νέου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικών Κινδύνων και ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας⁽³⁴⁾. Η συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιούνιο του 2009 επικρότησε τις προτάσεις αυτές⁽³⁵⁾ και ενθάρρυνε τη γρήγορη εφαρμογή τους, έτσι ώστε οι νέες δομές να μπορούν να είναι σε λειτουργία το 2010. Τον Σεπτέμβριο η Επιτροπή εξέδωσε τις νομοθετικές προτάσεις για την ίδρυση του νέου συστήματος. Μια πρόσθετη νομοθετική πρόταση εγκρίθηκε τον Οκτώβριο, προκειμένου να προσαρμοστούν τα υφιστάμενα νομικά κείμενα στο νέο εποπτικό πλαίσιο.

Μετά από διαπραγματεύσεις στο Συμβούλιο, οι υπουργοί Οικονομικών συμφώνησαν τον Οκτώβριο σχετικά με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικών Κινδύνων ως φορέα που θα είναι υπεύθυνος για τη μακροοικονομική προληπτική εποπτεία σε όλο το χρηματοπιστωτικό σύστημα της ΕΕ, και ζήτησαν από την προεδρία να αρχίσει τις διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τη νομοθεσία, με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας σε πρώτη ανάγνωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επικύρωσε αυτά τα συμπεράσματα στη συνεδρίασή του τον Οκτώβριο⁽³⁶⁾.

Άρχισαν επίσης συζητήσεις στο Συμβούλιο σχετικά με τις προτάσεις της Επιτροπής για τις Ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές για τη μικροπροληπτική εποπτεία, με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας για τον γενικό προσανατολισμό, έτσι ώστε η σύνοδος κορυφής του Δεκεμβρίου να μπορεί να εξετάσει μια πλήρη δέσμη που θα δημιουργεί μια νέα εποπτική δομή στην ΕΕ. Τον Δεκέμβριο, οι υπουργοί Οικονομικών της ΕΕ συμφώνησαν για μια γενική προσέγγιση σχετικά με σχέδια κανονισμών με στόχο την ίδρυση τριών νέων αρχών για την εποπτεία των

ΤΑΧΕΙΑ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

«Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανέλαβε ταχεία και υπεύθυνη δράση σχετικά με τις προτάσεις που έχουν υποβληθεί. Πριν από τη λήξη της κοινοβουλευτικής περιόδου, το Κοινοβούλιο ολοκλήρωσε τις εργασίες του για τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων, τους οίκους διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας, τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του τραπεζικού κλάδου και τη “Φερεγγυότητα II”.»
Hans-Gert Pöttering, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιούνιο.

ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Το 2009 οι ηγέτες της ΕΕ καθόρισαν μέτρα για να εξασφαλιστεί ότι δεν θα επαναληφθεί μια κρίση αυτού του μεγέθους. Δημιούργησαν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικών Κινδύνων και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας.

χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην ΕΕ: της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων και της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο εξέφρασε τις ελπίδες του για ταχεία έγκριση του συνόλου της δέσμης μετά από διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ώστε το νέο σύστημα να μπορεί να τεθεί σε λειτουργία το 2010.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Οι υπουργοί συζήτησαν επίσης πώς θα ενισχύσουν τις ρυθμίσεις χρηματοοικονομικής σταθερότητας της ΕΕ και συμφώνησαν σχετικά με τα μέτρα που θα ληφθούν βραχυπρόθεσμα, ιδίως όσον αφορά την ενίσχυση των ρυθμίσεων συντονισμού μεταξύ των κυβερνήσεων και άλλων ενδιαφερομένων μερών. Το άλλο σκέλος στοχεύει στην ανάπτυξη του αποτελεσματικότερων κανονιστικών ρυθμίσεων σχετικά με την έγκαιρη παρέμβαση και την εξυγίανση των τραπεζών.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

«Πρέπει να κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν προκειμένου να καταπολεμήσουμε την ανεργία και να αποτρέψουμε την επανάληψη της οικονομικής κρίσης, ώστε να προστατεύσουμε τους πολίτες μας. Χρειαζόμαστε μια κοινή προσέγγιση για τη δημιουργία των κατάλληλων στρατηγικών εξόδου, επειδή η οικονομική προοπτική εξακολουθεί να είναι ασαφής», δήλωσε ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Jerzy Buzek, στην άτυπη συνάντηση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων τον Σεπτέμβριο.

Τον Απρίλιο η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση οδηγίας για τους διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων⁽³⁷⁾. Δεδομένου ότι καλύπτει τα αντισταθμιστικά κεφάλαια, τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια και άλλα είδη θεσμικών αμοιβαίων κεφαλαίων, αυτή η πρόταση οδηγίας κάλυψε ένα κενό στη νομοθεσία της ΕΕ, επειδή επιβάλλει στους διαχειριστές να έχουν έγκριση και να υπόκεινται σε εποπτεία, για να εξασφαλιστεί ότι τα εν λόγω κεφάλαια λειτουργούν με διαφάνεια, εφαρμόζουν τα κατάλληλα πρότυπα διακυβέρνησης και χρησιμοποιούν ισχυρά συστήματα για τη διαχείριση των κινδύνων, της ρευστότητας και των συγκρούσεων συμφερόντων. Η πρόταση κάνει διάκριση μεταξύ των διαφορετικών τύπων κεφαλαίων για να αντιμετωπίσει τους εγγενείς κινδύνους στα διάφορα επιχειρηματικά μοντέλα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εργάστηκε ταχέως σχετικά με την πρόταση κατά τη διάρκεια του έτους. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είχε ήδη εκφέρει ευνοϊκή γνώμη σχετικά με την εν λόγω νομοθεσία και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου τόνισε την ανάγκη για περαιτέρω επιτάχυνση των εργασιών.

© IMAGEBROKER

Η θέσπιση νέων κανόνων της ΕΕ θα βελτιώσει τη διαχείριση του κινδύνου στις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και θα συνδέσει τα κίνητρα των τραπεζοϋπαλλήλων με τη βιώσιμη απόδοση.

Μετά από διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερομένους που άρχισαν τον Ιούλιο και μια δημόσια ακρόαση τον Σεπτέμβριο, τον Οκτώβριο η Επιτροπή καθόρισε τις μελλοντικές ενέργειες για την ενίσχυση της ασφάλειας των αγορών παραγώγων⁽³⁸⁾ —που είναι σύνθετα χρηματοπιστωτικά προϊόντα υψηλού κινδύνου. Μια ανακοίνωση παρότρυνε την ανάληψη δράσης για την αύξηση της διαφάνειας των αγορών παραγώγων, τη μείωση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου και του λειτουργικού κινδύνου στις συναλλαγές και την ενίσχυση της ακεραιότητας και της εποπτείας των αγορών. Κατά την εκπόνηση νομοθετικών προτάσεων για το 2010 η Επιτροπή κατέστησε σαφές ότι ήταν έτοιμη να συνεργαστεί με τις αρχές σε όλο τον κόσμο για να εξασφαλίσει τη συνέπεια των πολιτικών προσεγγίσεων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μια νέα συμφωνία αύξησε την ασφάλεια στις συναλλαγές συμφωνιών ανταλλαγής κινδύνου αθέτησης⁽³⁹⁾ —που είναι σύνθετα χρηματοπιστωτικά προϊόντα τα οποία χρησιμοποιούνται από τους αγοραστές τους ως εξασφάλιση κατά των «πιστωτικών γεγονότων», όπως είναι τα επισφαλή δάνεια. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης πιο αυστηρές απαιτήσεις για τα κεφάλαια που πρέπει να κατέχουν οι τράπεζες για να καλύπτουν τους κινδύνους των δανειοδοτικών τους πράξεων και μεταρρυθμίσεις των κινήτρων για τις αμοιβές στις τράπεζες ώστε να αποφεύγεται η ενθάρρυνση ή η ανταμοιβή της ανάληψης υπερβολικών κινδύνων. Η οδηγία «Φερεγγυότητα II», που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Απρίλιο και από το Συμβούλιο τον Νοέμβριο⁽⁴⁰⁾, καθορίζει για τις ασφαλιστικές εταιρείες νέους κανόνες που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα του κλάδου των ασφαλίσεων της ΕΕ και παρέχει περισσότερη προστασία στους ασφαλισμένους και τους δικαιούχους. Ο κανονισμός σχετικά με τους οίκους διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας⁽⁴¹⁾ τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο.

Τον Οκτώβριο η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με τα μέτρα που είναι απαραίτητα για ένα νέο πλαίσιο της ΕΕ για τη διαχείριση κρίσεων στον τραπεζικό τομέα. Με σκοπό τη διαφύλαξη της οικονομικής σταθερότητας και της συνέχειας των τραπεζικών υπηρεσιών σε μια διασυννοριακή τραπεζική κρίση, η ανακοίνωση καθορίζει το πλαίσιο της ΕΕ για τη διαχείριση κρίσεων, όπου περιλαμβάνονται ενέργειες «έγκαιρης παρέμβασης» εκ μέρους των εποπτικών αρχών των τραπεζών με στόχο τη διόρθωση των παρατυπιών στις τράπεζες, μέτρα εξυγίανσης των τραπεζών για την αναδιάρθρωση προβληματικών τραπεζών και ρυθμίσεις αφερεγγυότητας υπό τα οποία γίνεται η εκκαθάριση τραπεζών σε περίπτωση χρεοκοπίας.

Η ανακοίνωση για τις ενισχύσεις αναδιάρθρωσης σε τράπεζες⁽⁴²⁾ προβλέπει την εις βάθος επαναξιολόγηση των τραπεζών που λαμβάνουν ενισχύσεις και οι οποίες δεν είναι κατά βάση υγιείς, την κοινοποίηση και τη διαχείριση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων, την απομάκρυνση από ζημιολύστες δραστηριότητες και την εξέταση ενδεχόμενων συγχωνεύσεων με βιώσιμους ανταγωνιστές ή ακόμα και το κλείσιμο. Οι τράπεζες και οι συμμετοχοί τους πρέπει να συμβάλουν στην αναδιάρθρωση από τους ίδιους πόρους τους και το κράτος και οι φορολογούμενοι πρέπει να ανταμείβονται επαρκώς για κάθε παρεχόμενη υποστήριξη. Για λόγους προστασίας από στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, η αναδιάρθρωση των τραπεζών πρέπει να είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε να αποτρέπει τυχόν προσωρινές στρεβλώσεις που χρηματοδοτούνται από κρατικές ενισχύσεις —και να προβλέπει μάλιστα και την αφαίρεση περιουσιακών στοιχείων από τις τράπεζες ή την επιβολή περιορισμών στις στρατηγικές τους για επενδύσεις ή εμπορική προώθηση. Αυτές οι ευρύτερες κατευθυντήριες γραμμές έχουν σκοπό να εμποδίσουν τις τράπεζες που έχουν λάβει κρατικές ενισχύσεις να αποκομίσουν αθέμιτα οφέλη και να αποκαταστήσουν την ισορροπία στην εσωτερική αγορά.

Τον Νοέμβριο το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας συμφώνησε σχετικά με μια γενική προσέγγιση για αυστηρότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις και πολιτικές αποδοχών στον τραπεζικό τομέα⁽⁴³⁾.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμβουλευθήκαν τα άλλα όργανα της ΕΕ. Οι σκέψεις της ΕΕ για τη μεταρρύθμιση του ευρωπαϊκού εποπτικού πλαισίου εμπλουτίστηκαν από τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ιδίως όσον αφορά τροποποιήσεις του ρυθμιστικού καθεστώτος για τα αντισταθμιστικά κεφάλαια και τους οίκους διαβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας καθώς και τους νόμους για τις κινητές αξίες. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα βοήθησε στην καθιέρωση των ευρωπαϊκών κεντρικών αντισυμβαλλομένων για την εκκαθάριση των συμφωνιών ανταλλαγής κινδύνου αθέτησης. Τον Ιούνιο του 2009 το ευρωπαϊκό σύστημα

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ ΤΗΣ G20 ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ

Η Ευρώπη ήταν η κύρια δύναμη υποστήριξης της παγκόσμιας δράσης στη σύνοδο κορυφής της G20 τον Σεπτέμβριο και τόνισε την ανάγκη για περαιτέρω κανονιστικές ρυθμίσεις προκειμένου να διατηρηθούν οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί υπό έλεγχο.

κεντρικών τραπεζών, από κοινού με την Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών, οριστικοποίησε τις συστάσεις του για τα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων και τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους στην ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δημιούργησε επίσης μια ειδική επιτροπή για την οικονομική κρίση για να παρακολουθεί τη διαδικασία της δημοσιονομικής μεταρρύθμισης.

ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος της ΕΕ ανήλθε σε 86,0 (+ 3,4 μονάδες) στην ΕΕ και σε 86,2 (+ 3,4) στη ζώνη του ευρώ τον Οκτώβριο, και ήταν η έβδομη διαδοχική αύξηση και στις δύο σειρές από το κατώτατο σημείο του Μαρτίου του 2009.

Οι φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις της Επιτροπής που δημοσιεύθηκαν τον Νοέμβριο ανέφεραν ότι «επικείται η οικονομική ανάκαμψη και έχουν υποχωρήσει οι φόβοι για παρατεταμένη και βαθεία ύφεση».

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ για το 2010 συμφωνήθηκε τον Δεκέμβριο, εξασφαλίζοντας αναλήψεις υποχρεώσεων ύψους 2,4 δις για τη συνέχιση της χρηματοδότησης για το σχέδιο της ΕΕ για την ανάκαμψη της οικονομίας κατά τη διάρκεια του έτους. Συγχρόνως, σε μια κοινή δήλωση, το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή παρότρυναν τα κράτη μέλη να ξανασκεφτούν τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούν τα προγράμματα του Ταμείου Συνοχής και των διαρθρωτικών ταμείων, έτσι ώστε τα χρήματα της ΕΕ να μπορούν «να διευκολύνουν την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης» και ιδιαίτερα «να υποστηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα και να περιορίζουν τις απώλειες θέσεων εργασίας».

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΕΕ μπόρεσε να αντιδράσει άμεσα στην κρίση και ανέπτυξε γρήγορα σχέδια για την αποτροπή τυχόν επανεμφάνισης της κρίσης. Αναγνώρισε όμως ταυτόχρονα ότι χρειαζόταν κάτι περισσότερο από την πυρόσβεση και την πρόληψη πυρκαγιών. Η άλλη ανησυχία του 2009 ήταν πώς θα αποκατασταθεί η βιώσιμη ανάπτυξη μετά την υποχώρηση της κρίσης και πώς θα ελαφρυνθούν οι πιέσεις στα δημόσια οικονομικά που είχαν προκληθεί από την πυρόσβεση. Ήταν απαραίτητη μια στρατηγική εξόδου, με άρση των μέτρων δημοσιονομικής τόνωσης, και έπρεπε να είναι αποτελεσματική όχι μόνο για την ΕΕ αλλά για ολόκληρο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των αναπτυσσόμενων χωρών.

Όπως συμπέρανε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου, η τολμηρή πολιτική απάντηση στην οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση άρχισε να παράγει αποτελέσματα κατά τη διάρκεια του έτους. Η απότομη πτώση της ευρωπαϊκής οικονομικής δραστηριότητας διακόπηκε, οι χρηματαγορές σταθεροποιήθηκαν και η εμπιστοσύνη βελτιώθηκε. Όμως, η διαφανόμενη ανάκαμψη παρέμεινε υπό στενή παρακολούθηση, με συνέχιση της στήριξης από τις κυβερνήσεις και τις κεντρικές τράπεζες εν αναμονή της πλήρους ανάκαμψης.

Για να διασφαλισθούν οι προσδοκίες και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη, συμφωνήθηκε ότι έπρεπε να εκπονηθεί συντονισμένη στρατηγική εξόδου από τις γενικευμένες πολιτικές τόνωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου κάλεσε το Συμβούλιο και την Επιτροπή να εργαστούν για τις στρατηγικές εξόδου.

Οι υπουργοί Οικονομικών συμφώνησαν τον Οκτώβριο σχετικά με την έξοδο από τη δημοσιονομική στήριξη ⁽⁴⁴⁾. Όπως δήλωσαν οι υπουργοί, οι στρατηγικές εξόδου πρέπει να είναι συντονισμένες μεταξύ των χωρών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, και πρέπει να εξασφαλίζουν έγκαιρη απόσυρση των έκτακτων μέτρων. Πρέπει να περιλαμβάνουν περαιτέρω διαρθρωτική δημοσιονομική εξυγίανση ύψους μεγαλύτερου από 0,5 % του ΑΕγχΠ ετησίως και εκτεταμένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, που θα συνοδεύονται από ενισχυμένα εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια. Πρέπει να σχεδιάζονται στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Πρέπει επίσης να αρχίσουν το 2011 το αργότερο, και νωρίτερα στις χώρες στις οποίες αυτό επιβάλλεται από τις οικονομικές περιστάσεις, υπό τον όρο ότι συνεχίζεται κανονικά η ανάκαμψη.

Η σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Δεκέμβριο επιβεβαίωσε αυτές τις γενικές αρχές και κάλεσε το Συμβούλιο να συνεχίσει τις εργασίες του για τις στρατηγικές εξόδου και να υποβάλει έκθεση μέχρι τον Ιούνιο του 2010, τόσο για τον δημοσιονομικό όσο και για τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Η παρουσίαση του προγράμματός του για τη νέα Επιτροπή από τον πρόεδρο Barroso είχε προοπτική ευρύτερη από την τρέχουσα κρίση και περιελάμβανε το όραμά του για το πού θα ήθελε να βρίσκεται η Ευρωπαϊκή Ένωση σε 10 έτη. Ο κ. Barroso δήλωσε ότι η έξοδος από την κρίση πρέπει να μετατραπεί σε σημείο εισόδου σε μια διατηρήσιμη κοινωνική οικονομία της αγοράς, σε μια ευφύεστη, πράσινη οικονομία στην οποία η ευημερία μας θα είναι προϊόν καινοτομίας και καλύτερης αξιοποίησης των πόρων που έχουμε στη διάθεσή μας και στην οποία οι γνώσεις θα αποτελούν το βασικό στοιχείο. Ονόμασε αυτό το κοινό πρόγραμμα «Στρατηγική ΕΕ 2020»⁽⁴⁵⁾. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας της επίσημης πρότασης για τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ κατά την εαρινή σύνοδό τους του 2010 η Επιτροπή άρχισε δημόσιες διαβουλεύσεις τον Νοέμβριο, για να συλλέξει ένα ευρύ φάσμα προτάσεων σχετικά με τις ευρείες πολιτικές εκτιμήσεις για τη στρατηγική.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΜΙΑΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

Ο στρατηγικός στόχος του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας ήταν η προετοιμασία για επιστροφή στην ανάπτυξη. Ο στόχος ήταν να βρεθεί η ΕΕ στην καλύτερη δυνατή θέση τον καιρό που θα έχει υποχωρήσει η κρίση: μια ανταγωνιστική οικονομία σε αρμονία με τις ανάγκες του μέλλοντος. Είχε επομένως ζωτική σημασία να εξασφαλιστεί ότι οι πολλές βραχυπρόθεσμες ενέργειες που αναλήφθηκαν για να υποστηρίξουν την απασχόληση, την επιχειρηματική δραστηριότητα και τον χρηματοπιστωτικό τομέα ήταν σύμφωνες με τους πιο μακροπρόθεσμους στόχους της ΕΕ.

© IMAGEBROKER

Αυτή η στρατηγική της προετοιμασίας για τη μελλοντική ανάπτυξη ήταν ένα κοινό στοιχείο που εμφανίζεται σε πολλές από τις πρωτοβουλίες και τις ενέργειες που αναλήφθηκαν σε επίπεδο κρατών μελών και της ΕΕ ως απάντηση στην οικονομική κρίση. Ενισχύθηκε επίσης με την ανακοίνωση με τίτλο «Η υλοποίηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης», που δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο του 2009. Καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης, τα κράτη μέλη παρέμειναν ενωμένα όσον αφορά την αναγνώριση της ανάγκης για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ως προϋπόθεσης για ένα βιώσιμο μέλλον.

Για να ενσωματωθεί αυτή η διορατική προσέγγιση στις πρωτοβουλίες διαχείρισης της κρίσης, η ΕΕ εξέδωσε, τον Ιανουάριο του 2009, ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικά με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται από τη στρατηγική της Λισαβόνας⁽⁴⁶⁾, προσαρμοσμένες στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας. Οι εν λόγω συστάσεις κάλυπταν ζητήματα όπως το κόστος της

Η Επιτροπή πρότεινε αυστηρότερους όρους σχετικά με τα κεφάλαια που πρέπει να διαθέτουν οι τράπεζες προκειμένου να καλύπτουν τους κινδύνους που συνεπάγεται η δανειοδοτική δραστηριότητά τους.

ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

«Η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη είναι αδιανόητη χωρίς εθνική ευθύνη. Για να διατηρηθεί και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη στην εσωτερική αγορά, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν τους κανόνες της αγοράς», δήλωσε ο Mirek Topolánek, πρωθυπουργός της Τσεχικής Δημοκρατίας και πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στην άτυπη σύνοδο κορυφής των ηγετών της ΕΕ τον Μάρτιο.

εργασίας, ο ανταγωνισμός στις αγορές ενέργειας και η μείωση του διοικητικού φόρτου για τις επιχειρήσεις. Είχαν ως στόχο τη διατήρηση και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών των κρατών μελών για να εξασφαλιστεί το μέγιστο δυνατό όφελος, όταν θα αρχίσει η ανάκαμψη.

Έχουν αναληφθεί δράσεις έτσι ώστε να διατηρείται η καλύτερη δυνατή ισορροπία μεταξύ ανταγωνιστικών στόχων. Είχε ζωτική σημασία να ενισχυθεί η αποκατάσταση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, αλλά τα μέτρα αφορούσαν επίσης και τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες για την ενιαία αγορά και τον ανταγωνισμό, στους οποίους βασίζεται η ευημερία μακροπρόθεσμα. Είχε ουσιαστική σημασία το ότι τηρήθηκαν οι θεμελιώδεις κανόνες της ΟΝΕ, αλλά συγχρόνως ότι μπορούσαν να εφαρμοσθούν με μεγάλη ευελιξία.

Έτσι, ενώ οι εγγυήσεις και τα προγράμματα ανακεφαλαιοποίησης σταθεροποιούσαν τις τράπεζες, η ΕΕ έλεγχε αυστηρά τον τρόπο εφαρμογής των προγραμμάτων αυτών. Δεν επιτράπηκε στα εθνικά σχέδια διάσωσης και ανακεφαλαιοποίησης να στρεβλώσουν την ενιαία αγορά. Οι κανόνες περί ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ εγγυήθηκαν βιώσιμες λύσεις που δεν έκαναν διακρίσεις εις βάρος των υγιών ιδρυμάτων ή μεταξύ των κρατών μελών. Τα υπερβολικά ελλείμματα που είχαν εμφανιστεί στα περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να διορθωθούν, αλλά με καθορισμένο και έξυπνο τρόπο, σύμφωνα με το αναθεωρημένο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και αφού ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες κάθε κράτους μέλους.

Η ΕΕ εξασφάλισε ότι τα μέτρα των κρατών μελών ως απάντηση στην ύφεση είχαν περιορισμένη χρονική διάρκεια και μείωναν στο απόλυτο ελάχιστο τους τυχόν κινδύνους στρεβλώσεων στο εμπόριο και τον ανταγωνισμό. Η πλειονότητα των εθνικών σχεδίων που εγκρίθηκαν προορίζονταν να διευκολύνουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση, ώστε να αντιμετωπιστούν οι συστημικές δυσκολίες που αντιμετώπιζε ο τραπεζικός τομέας.

Το σχέδιο ανάκαμψης σχεδιάστηκε κατά τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται ταυτόχρονα στις διαφορετικές οικονομικές ιδιαιτερότητες των κρατών μελών. Αναγνώριζε τη συγκεκριμένη οικονομική κατάσταση κάθε χώρας και τις διαφορετικές δυνατότητες για διορθωτικά μέτρα, αλλά επέμεινε όσον αφορά τον συντονισμό για να επιτευχθούν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα και για να αποφευχθούν οι ανεπιθύμητες δευτερογενείς επιπτώσεις που θα ευνοούσαν ένα κράτος μέλος έναντι των άλλων. Έτσι, αν και τα εθνικά μέτρα για τη στήριξη της ζήτησης μπορούσαν να διαφέρουν μεταξύ τους, έπρεπε να αποσκοπούν σε άμεσα αποτελέσματα και να είναι προσωρινού χαρακτήρα, συμπληρώνοντας άλλες προτεραιότητες επενδύσεων στην υποδομή, στην ανταγωνιστικότητα, στις μικρότερες επιχειρήσεις, στην κατάρτιση και στην απασχόληση.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης ήταν αρκετά ευέλικτο ώστε να εφαρμοστούν τα μέτρα κατά της κρίσης, αλλά εξακολουθούσε να παρέχει ένα πλαίσιο για στρατηγικές εξυγίανσης για το μέλλον. Οι δημοσιονομικές ωθήσεις και άλλα μέτρα στήριξης μπορούσαν να αυξήσουν τα ελλείμματα και το χρέος, αλλά αυτά πρέπει να θεωρούνται προσωρινά βάσει του συμφώνου. Όταν αρχίσει η ανάκαμψη, οι οικονομίες των κρατών μελών πρέπει να επιδιώκουν ρεαλιστικούς στόχους όσον αφορά την επιστροφή στη σταθερότητα. Εν τω μεταξύ, οι προθεσμίες που τέθηκαν για τη διόρθωση των υπερβολικών ελλειμμάτων καθορίστηκαν με βάση τις ιδιαιτερότητες των εθνικών οικονομιών και τα διαφορετικά περιθώριά τους για δημοσιονομικούς ελιγμούς.

Η ευαίσθητη κατάσταση των δημόσιων οικονομικών στα κράτη μέλη κατέστη αναπόφευκτα θέμα ανησυχίας σε εθνικό επίπεδο και επίπεδο ΕΕ. Μέχρι το 2010 η μεγάλη ώθηση που παρέχουν τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ

στην οικονομία της Ευρώπης θα ανέλθει σε περίπου 5 % του ΑΕγχΠ. Αυτή η διοχέτευση ρευστότητας αποδεικνύεται πολύ αποτελεσματική για τη στήριξη της εμπιστοσύνης στις αγορές, αλλά έχει ως κόστος την επιδείνωση των δημόσιων ελλειμμάτων και του χρέους. Για να εξασφαλίσει μια πιο μακροπρόθεσμη ισορροπία, η Επιτροπή διατήρησε την επαγρύπνησή της όσον αφορά τα προγράμματα σταθερότητας των κρατών μελών, τονίζοντας τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα, όταν τα εντόπιζε.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Από την έναρξη της κρίσης η ΕΕ υποστήριξε με συνέπεια σε διεθνές επίπεδο τη βελτίωση της νομοθεσίας. Η συντονισμένη προσπάθεια που κατέβαλε η ΕΕ στην G20 καθώς και στην G8 της έδωσε τη δυνατότητα να συμβάλει στη διαμόρφωση των αποφάσεων στο διεθνές επίπεδο και είχε επίσης σημαντικό βάρος στις συζητήσεις σχετικά με τη βελτίωση της νομοθεσίας για τον χρηματοπιστωτικό τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο. Η επιρροή της ΕΕ ήταν εμφανής στη δήλωση της συνόδου των ηγετών των σημαντικότερων οικονομιών στο πλαίσιο της G20 στο Λονδίνο τον Απρίλιο, στη σύσταση νέου Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, που περιλαμβάνει τώρα εκπροσώπους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ισπανία, τις Κάτω Χώρες και όλες τις χώρες της G20, στη συνεργασία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για την παροχή έγκαιρης προειδοποίησης για τους μακροοικονομικούς και χρηματοπιστωτικούς κινδύνους. Επίσης, στη σύνοδο κορυφής της G20 στο Πίτσμπουργκ τον Σεπτέμβριο, οι ηγέτες της ΕΕ εξασφάλισαν μια πραγματική δέσμευση από την G20 για μια βιώσιμη, ηθική και ισορροπημένη παγκόσμια οικονομία. Η σύνοδος συμφώνησε να χαλιναγωγήσει τα υπέρογκα επιδόματα και να εξασφαλίσει τη λογοδοσία του διεθνούς χρηματοπιστωτικού τομέα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου χαιρέτισε τη δέσμευση της G20 να λάβει μέτρα για να ενισχύσει το διεθνές σύστημα κανονιστικής ρύθμισης του χρηματοπιστωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης των διεθνών κανόνων για τις αμοιβές.

Η ΕΕ υποστήριξε με συνέπεια τη διατήρηση του ανοικτού χαρακτήρα του εμπορίου και αντιστάθηκε σθεναρά στην ύψωση προστατευτικών φραγμών. Υποστήριξε επίσης τη συνέχιση της στήριξης για τη ρευστότητα στις χρηματαγορές για όσο διάστημα είναι απαραίτητο, ώστε να καταστεί δυνατή η έξοδος από την κρίση.

© BELGA / AFP / Eric Feferberg

Ο σουηδός πρωθυπουργός Fredrik Reinfeldt ηγήθηκε της αντιπροσωπείας της ΕΕ στη σύνοδο της G20, που πραγματοποιήθηκε στο Πίτσμπουργκ τον Σεπτέμβριο, στο πλαίσιο της οποίας οι ηγέτες της ΕΕ εξασφάλισαν τη δέσμευση για μια βιώσιμη, ηθική και ισορροπημένη παγκόσμια οικονομία.

ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΣΕ Η ΕΕ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ G20 ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Η Ευρώπη καθόρισε την ημερήσια διάταξη όσον αφορά την παγκόσμια δράση στη σύνοδο κορυφής της G20 τον Σεπτέμβριο. Πιστή στις απόψεις της, ζήτησε ισχυρή αντίσταση σε οποιουδήποτε πειρασμούς για προστατευτισμό στο παγκόσμιο εμπόριο, επισημαίνοντας ότι μια τέτοια τάση θα έθετε επίσης σε κίνδυνο την ανάπτυξη στις φτωχότερες χώρες σε όλο τον κόσμο.

Η Επιτροπή ήταν η πρώτη που ανέλαβε δράση μετά τις συμφωνίες στη σύνοδο κορυφής της G20 στο Λονδίνο καταστρώνοντας μια στρατηγική για την υποστήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών. Η σύνοδος υποστήριξε την τήρηση των υποσχέσεων για βοήθεια, τη μεγαλύτερη χρήση της αναπτυξιακής βοήθειας για άντληση και άλλων κεφαλαίων, την πρόωρη εκπλήρωση και την ανάληψη νέων δεσμεύσεων υπέρ των πιο ευπαθών. Η ΕΕ έχει επίσης το προβάδισμα όσον αφορά την αύξηση της αποτελεσματικότητας της υφιστάμενης βοήθειας χάρις στη συνεργασία ανάμεσα στα 27 κράτη μέλη και την Επιτροπή.

Σε λιγότερο από μία εβδομάδα μετά τη σύνοδο η Επιτροπή χάραξε μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών δράσης που η ΕΕ θα μπορούσε να αναλάβει αμέσως για να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να ξεπεράσουν την τρέχουσα οικονομική κρίση. Οι ηγέτες της ΕΕ δήλωσαν τότε: «Η ύφεση δεν πρέπει, δεν μπορεί, δεν θα χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία για αθέτηση των υποσχέσεών μας για τη συνέχιση της αύξησης της βοήθειας.»

Η Επιτροπή παρέσχε εκ των προτέρων βοήθεια ύψους 3 δις ευρώ, ή το 72 % της προβλεπόμενης από τον προϋπολογισμό βοήθειας, για την ενίσχυση των χωρών της Αφρικής, του Ειρηνικού και της Καραϊβικής, διασφαλίζοντας παράλληλα τις πλέον αναγκαίες κοινωνικές δαπάνες. Συνολικά, οι πόροι που διέθεσε προκαταβολικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανήλθαν στα 4,3 δις ευρώ το 2009. Τον Μάιο η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων υπέγραψε συμφωνίες με την Ακτή Ελεφαντοστού, τη Λιβερία και το Τόγκο για τη μείωση του τραπεζικού τους χρέους στα πλαίσια της «πρωτοβουλίας για το χρέος των υπερχρεωμένων φτωχών χωρών». Συμμετείχε επίσης σε μια συντονισμένη δράση τον Μάιο για την παροχή τουλάχιστον 10,2 δις ευρώ επιπλέον για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης στην Αφρική.

© BELGA

Ο Ιταλός πρωθυπουργός *Silvio Berlusconi* δείχνει στον πρόεδρο των ΗΠΑ Μπαράκ Ομπάμα τις ζημιές που προκάλεσε ο σεισμός στην πόλη L'Aquila, όπου οι ηγέτες των ισχυρότερων χωρών του κόσμου συναντήθηκαν τον Ιούλιο για να συζητήσουν σχετικά με την οικονομία και για να δείξουν την αλληλεγγύη τους στα θύματα.

Ένα πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για μια πιο εναρμονισμένη και στρατηγική προσέγγιση στις καταστάσεις κρίσεων και συγκρούσεων δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο του 2009, με ιδιαίτερη έμφαση στην Υποσαχάρια Αφρική. Υπογράμμισε τον κεντρικό ρόλο της ασφάλειας, σε συνδυασμό με πολιτικές για την προώθηση της διακυβέρνησης, των μεταρρυθμίσεων και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και των επενδύσεων. Η Επιτροπή συνέχισε να βελτιώνει τα μέσα και τις διαδικασίες της έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις κατά τη διάρκεια των κρίσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας [COM(2008) 800].
- (²) Συμπεράσματα της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 11-12 Δεκεμβρίου 2008 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/08/st17/st17271-re01.el08.pdf>).
- (³) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η υλοποίηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης [COM(2009) 114].
- (⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής για τροποποίηση του προσωρινού κοινοτικού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης (EE C 261 της 31.10.2009).
- (⁵) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, 20 Ιανουαρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st05/st05196.el09.pdf>).
- (⁶) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, 5 Μαΐου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st09/st09400.el09.pdf>).
- (⁷) Έγγραφο της Επιτροπής — Τα δημόσια οικονομικά στην ΟΝΕ, 2009 (http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15390_en.pdf).
- (⁸) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, 9 Ιουνίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st10/st10737.el09.pdf>).
- (⁹) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/111706.pdf
- (¹⁰) Οδηγία 2009/14/ΕΚ περί των συστημάτων εγγυήσεων των καταθέσεων όσον αφορά το επίπεδο κάλυψης και την προθεσμία εκταμίευσης (EE L 68 της 13.3.2009).
- (¹¹) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Μεταφορών, Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας, 30-31 Μαρτίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st08/st08176.el09.pdf>).
- (¹²) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας, 5-6 Μαρτίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st07/st07216.el09.pdf>).
- (¹³) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος, 3 Μαρτίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st07/st07065.el09.pdf>).
- (¹⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Αντιμετώπιση της κρίσης της ευρωπαϊκής αυτοκινητοβιομηχανίας [COM(2009) 104].
- (¹⁵) http://ec.europa.eu/research/transport/info/green_cars_initiative_en.html
- (¹⁶) Συμπεράσματα της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 19-20 Μαρτίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st07/st07880-re01.el09.pdf>).
- (¹⁷) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Βελτίωση της πρόσβασης των αγροτικών περιοχών στις σύγχρονες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) [COM(2009) 103].
- (¹⁸) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/396&language=EN>
- (¹⁹) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/512&language=EL>
- (²⁰) http://ec.europa.eu/research/industrial_technologies/lists/factories-of-the-future_en.html
- (²¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της δημογραφικής γήρανσης στην ΕΕ (Εκθεση του 2009 για τη γήρανση) [COM(2009) 180].
- (²²) http://ec.europa.eu/research/industrial_technologies/lists/energy-efficient-buildings_en.html
- (²³) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κινητοποίηση των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων για την ανάκαμψη και τη μακροπρόθεσμη διαρθρωτική αλλαγή: ανάπτυξη συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα [COM(2009) 615].
- (²⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις: Μια «Small Business Act» για την Ευρώπη [COM(2008) 394].
- (²⁵) Πρόταση οδηγίας περί των ετήσιων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών όσον αφορά τις μικρομονάδες [COM(2009) 83].
- (²⁶) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κοινή δέσμευση για την απασχόληση [COM(2009) 257].
- (²⁷) Συμπεράσματα της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 1η Δεκεμβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st15/st15265-re01.el09.pdf>).
- (²⁸) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1175&language=EL>
- (²⁹) Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού μηχανισμού μικροχρηματοδοτήσεων για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη (μηχανισμός μικροχρηματοδοτήσεων Progress) [COM(2009) 333].
- (³⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κοινή δέσμευση για την απασχόληση [COM(2009) 257].
- (³¹) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2009, σχετικά με την κινητοποίηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.
- (³²) http://www.ecb.int/press/pr/date/2009/html/pr090604_1.en.html
- (³³) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αντιμετώπιση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων στον κοινοτικό τραπεζικό τομέα (EE C 72 της 26.3.2009).
- (³⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η υλοποίηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης [COM(2009) 114].
- (³⁵) Πρόταση κανονισμού σχετικά με την κοινοτική μακροπρόληπτική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη σύσταση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου [COM(2009) 499].
- (³⁶) <http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st15/st15265-re01.el09.pdf>
- (³⁷) Πρόταση οδηγίας σχετικά με τους διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων [COM(2009) 207].
- (³⁸) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Διασφάλιση αποδοτικών, ασφαλών και υγιών αγορών παραγώγων προϊόντων: Μελλοντικές δράσεις πολιτικής [COM(2009) 563].
- (³⁹) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1215&language=EN>
- (⁴⁰) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=PRES/09/295&language=EN>
- (⁴¹) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1060/2009 για τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας (EE L 302 της 17.11.2009).
- (⁴²) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1180&language=EL>
- (⁴³) Συμβούλιο Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, 10 Νοεμβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st14/st14637.en09.pdf>).
- (⁴⁴) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, 20 Οκτωβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st14/st14601.el09.pdf>).
- (⁴⁵) Έγγραφο της Επιτροπής — Διαβούλευση για τη μελλοντική «Στρατηγική ΕΕ 2020» [COM(2009) 647].
- (⁴⁶) Σύσταση σχετικά με την επικαιροποίηση το 2009 των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας και με την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών (EE L 183 της 15.7.2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής γίνονται ολοένα και πιο εμφανείς σε παγκόσμια κλίμακα και στην Ευρώπη. Εμφανίζονται συχνότερα διαταραχές στη γεωργία, στις μεταφορές, στην ύδρευση και στον τουρισμό. Η στάθμη της θάλασσας ανεβαίνει, ενώ αυξάνονται οι δασικές πυρκαγιές, οι πλημμύρες και επιδεινώνονται τα φαινόμενα ξηρασίας.

Η Ευρώπη καλείται επίσης να αντεπεξέλθει στην αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση ενέργειας και στη μετατόπιση των δυνάμεων που επηρεάζουν τον ενεργειακό εφοδιασμό. Η ευρύτερη παραδοχή των συνεπειών των ορυκτών καυσίμων και ο εντονότερος ανταγωνισμός για πεπερασμένους πόρους μπορούν να οδηγήσουν σε υψηλότερες δαπάνες και ανεπάρκεια ενέργειας για τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις.

Ανταποκρινόμενη στα προβλήματα αυτά, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) εστίασε ακριβέστερα και προς νέες κατευθύνσεις τις πολιτικές της στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας.

Το 2009 άρχισε να ισχύει μια φιλόδοξη δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια, των οποίων οι γενικές γραμμές είχαν εγκριθεί από τους ηγέτες της ΕΕ στα τέλη του 2008. Η ΕΕ πρωτοστάτησε στις προπαρασκευαστικές εργασίες για μια παγκόσμια συμφωνία σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής. Η συμφωνία που προέκυψε αναμένεται να αποτελέσει απλώς το πρώτο βήμα προς την ανάληψη πιο φιλόδοξων δεσμεύσεων. Από τις αρχές του έτους, όταν σημειώθηκαν διακοπές του ενεργειακού εφοδιασμού, που έπληξαν πολλά κράτη μέλη, η ΕΕ κατέβαλε προσπάθειες για τη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας και αποδοτικότητας. Παράλληλα, μέσω μεταρρυθμίσεων, η εσωτερική αγορά ενέργειας της ΕΕ απέκτησε νέο δυναμισμό.

Με τον τρόπο αυτό, η ΕΕ αντιμετωπίζει αποτελεσματικά την κλιματική αλλαγή, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα στους Ευρωπαίους πρόσβαση σε αξιόπιστο εφοδιασμό με οικονομικά προσιτή ενέργεια από αειφόρες πηγές. Τα προβλήματα μπορεί να διαφέρουν, όμως οι λύσεις αλληλεπικαλύπτονται σε μεγάλο βαθμό.

Η ΕΕ ανέλαβε λοιπόν πρωτοβουλίες σε όλη τη διάρκεια του έτους με σκοπό τη μείωση των εκπομπών και την εξοικονόμηση ενέργειας, χωρίς να παύει να τονίζει την ανάγκη για μια αποτελεσματική διεθνή στρατηγική η οποία, μεταξύ άλλων, θα στηρίζει τη λήψη μέτρων στις αναπτυσσόμενες χώρες, στήριξη που αποτελεί καθοριστικό παράγοντα.

Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση έχει καίρια σημασία. Μόνο με ενιαία φωνή μπορεί η ΕΕ να δίνει το παράδειγμα και να επηρεάζει τη διεθνή δράση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής ή τους κανόνες του εμπορίου ενέργειας. Επίσης, μια πανευρωπαϊκή αγορά και η συντονισμένη στήριξη από την πλευρά της ΕΕ έχουν ουσιαστική σημασία προκειμένου να προωθηθούν καινοτόμες ενεργειακές λύσεις και να μην εκτιναχθούν στα ύψη οι λογαριασμοί ενέργειας των καταναλωτών.

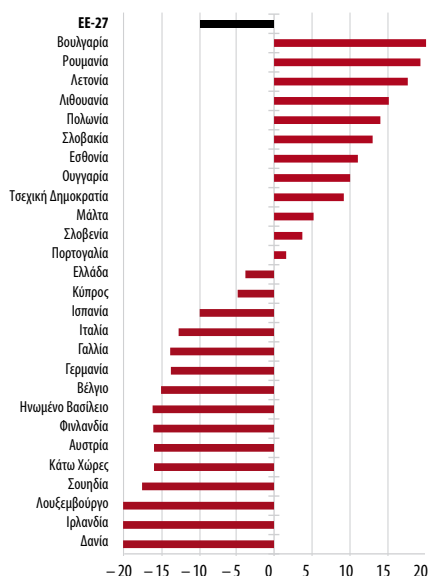
20 % ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2020 — Η ΔΕΣΜΗ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η Ευρώπη είναι η πρώτη περιφέρεια παγκοσμίως που επιδιώκει τόσο μακρόπνοους, νομικά δεσμευτικούς στόχους για το κλίμα και την ενέργεια. Η σχετική δέσμη μέτρων εξαγγέλλει σημαντικές αλλαγές που πρέπει να επέλθουν μέχρι το 2020, κυρίως ως προς τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και την αύξηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης.

ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

Στόχοι που συμφωνήθηκαν μεταξύ όλων των χωρών της ΕΕ για τη μείωση των εκπομπών τους αερίων του θερμοκηπίου, ώστε η ΕΕ να επιτύχει συνολική μείωση 10 %· οι στόχοι αυτοί αφορούν τους τομείς που δεν καλύπτονται από το κοινό σύστημα εμπορίας εκπομπών· οι λιγότερο πλούσιες χώρες μπορούν να μειώσουν λιγότερο απ' ό,τι οι πλουσιότερες, αλλά έχουν δεσμευτικό όριο και πρέπει να καταβάλουν προσπάθεια να μειώσουν τις εκπομπές τους.

ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΤΟΥ 2020 ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ 2005, ΣΕ %

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

20/20/20 — ΟΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΜΕΙΩΣΗ, ΑΥΞΗΣΗ, ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ

Η ΕΕ πρωτοπόρησε σε παγκόσμια κλίμακα, θέτοντας τολμηρούς στόχους για το 2020 ⁽¹⁾. Υποσχέθηκε να μειώσει τις οικείες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου τουλάχιστον κατά 20 % έναντι των επιπέδων του 1990· επιδιώκει να αυξήσει το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση από το σημερινό 9 % σε 20 %· και, όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, φιλοδοξεί να επιτύχει εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας της τάξεως του 20 % σε σχέση με την κατανάλωση που συνεπάγεται η απουσία μέτρων.

Σε όλη τη διάρκεια του 2009, η δραστηριότητα της ΕΕ επικεντρώθηκε στη μετουσίωση των φιλοδοξιών αυτών σε πραγματικότητα. Ο πρόεδρος της Επιτροπής, José Manuel Barroso, χαρακτήρισε τη δέσμη μέτρων ως «την καλύτερη απόδειξη της ικανότητας της Ευρώπης να ενεργεί προς όφελος των πολιτών της».

Η δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια, που εγκρίθηκε επί της αρχής τον Δεκέμβριο του 2008 και άρχισε να ισχύει τον Απρίλιο 2009, περιλαμβάνει:

- ▶ οδηγία για τη βελτίωση και επέκταση του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ ⁽²⁾·
- ▶ απόφαση με την οποία καθορίστηκαν στόχοι μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για κάθε κράτος μέλος ⁽³⁾·
- ▶ οδηγία με την οποία θεσπίστηκε ρυθμιστικό πλαίσιο για τη δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) ⁽⁴⁾·
- ▶ οδηγία για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ⁽⁵⁾.

Η δέσμη μέτρων συμπληρώθηκε με δύο επιπλέον νομοθετικές πράξεις που εγκρίθηκαν ταυτόχρονα:

- ▶ κανονισμό που επιβάλλει τη μείωση των εκπομπών CO₂ από τα καινούργια αυτοκίνητα ⁽⁶⁾·
- ▶ αναθεωρημένη οδηγία που απαιτεί από τους προμηθευτές καυσίμων να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από την αλυσίδα παραγωγής καυσίμων ⁽⁷⁾.

ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

Η ΕΕ ενίσχυσε και διέυρυνε το οικείο σύστημα εμπορίας εκπομπών ώστε να καταστήσει ικανό να συμβάλει στο έπακρο στην επίτευξη των στόχων της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια. Το 2009 καθορίστηκε ενιαίο ανώτατο όριο για τις εκπομπές στο σύνολο της ΕΕ, το οποίο θα αντικαταστήσει από το 2013 τα ισχύοντα εθνικά ανώτατα όρια και θα μειώνεται σταθερά, έτσι ώστε οι εκπομπές από τους καλυπτόμενους τομείς να διαμορφωθούν μέχρι το 2020 σε επίπεδα κατά 21 % χαμηλότερα εκείνων του 2005.

Το πεδίο εφαρμογής του συστήματος διευρύνθηκε ώστε να καλύψει περισσότερους τομείς. Συνεχίστηκε ο διάλογος σχετικά με τον τρόπο υπαγωγής των αεροπορικών μεταφορών ⁽⁸⁾ και των κλάδων του αλουμινίου και της αμμωνίας, καθώς και των εκπομπών μονοξειδίου του αζώτου και υπερφθορανθράκων, με ταυτόχρονη διασφάλιση της κατάλληλης ισορροπίας με την ανταγωνιστικότητα.

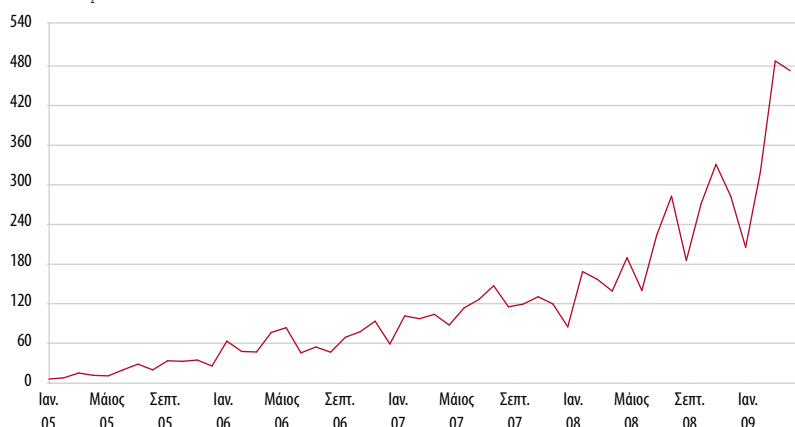
Το σύστημα έγινε αυστηρότερο, ώστε τα δικαιώματα εκπομπής να κατανέμονται ως επί το πλείστον με πλειστηριασμό και όχι δωρεάν. Ο διάλογος επικεντρώθηκε στις μεταβατικές ρυθμίσεις, ιδίως για τους κλάδους που αντιμετωπίζουν έντονο διεθνή ανταγωνισμό. Η δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων θα διέπεται από εναρμονισμένους κανόνες και οι εταιρείες που θα τα αποκτούν θα πρέπει να χρησιμοποιούν υπερσύγχρονη τεχνολογία για να αποκομίσουν το μέγιστο δυνατό όφελος.

Η αναθεωρημένη οδηγία για το σύστημα εμπορίας εκπομπών περιλαμβάνει κατάλογο κλάδων που θεωρείται ότι εκτίθενται σε σημαντικό κίνδυνο διαρροής διοξειδίου του άνθρακα, δηλ. εκείνων στους οποίους οι νομοθετικές ρυθμίσεις της ΕΕ ενδέχεται να οδηγήσουν σε μετατόπιση της παραγωγής προς χώρες όπου οι έλεγχοι είναι λιγότερο αυστηροί. Οι εγκαταστάσεις των κλάδων του καταλόγου θα αποκτούν δωρεάν περισσότερα δικαιώματα απ' ό,τι οι εγκαταστάσεις των υπόλοιπων κλάδων. Η Επιτροπή ενέκρινε τον κατάλογο μετά από διεξοδική ανάλυση και διαβουλεύσεις και αφού υπερψηφίστηκε στην αρμόδια για την κλιματική αλλαγή επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μετά από τρίμηνη ενδελεχή εξέταση από το Κοινοβούλιο. Ο κατάλογος αυτός θα ισχύει το πολύ για μία πενταετία, αλλά υπάρχει δυνατότητα προσθήκης κλάδων κάθε χρόνο, εφόσον πληρούνται τα καθορισμένα κριτήρια. Καταρτίστηκε με βάση τη μονομερή δέσμευση της ΕΕ για μείωση των εκπομπών κατά 20 % και μπορεί να αναθεωρηθεί προκειμένου να αποτυπωθεί η έκβαση των διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύναψη νέας διεθνούς συμφωνίας για το κλίμα.

ΟΛΟ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΚΠΟΜΩΝ

Όγκος εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που αποτελούν αντικείμενο εμπορίας βάσει του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ

Εκατ. τόνοι CO₂

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Από τα αριθμητικά στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα τον Μάιο προέκυψε ότι η λειτουργία του συστήματος είναι ικανοποιητική και οικονομικά συμφέρουσα. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις σημείωσαν πτώση κατά 3,06 % το 2008. Ο βαθμός συμμόρφωσης με το σύστημα είναι υψηλός: μόλις το 0,9 % των εγκαταστάσεων που συμμετέχουν δεν παρέδωσαν την απαιτούμενη ποσότητα δικαιωμάτων μέχρι την 1η Μαΐου 2009, ημερομηνία λήξης της σχετικής προθεσμίας.

Η Επιτροπή επέτρεψε να χορηγηθούν κρατικές ενισχύσεις σε πολλές περιπτώσεις που το περιβαλλοντικό κόστος για το κοινωνικό σύνολο δεν ήταν δυνατόν να εκδηλωθεί αμέσως στο κόστος παραγωγής που επιβαρύνει τις εταιρείες. Για παράδειγμα, ενέκρινε ένα σχέδιο της Δανίας για την απαλλαγή από τον φόρο CO₂ των καλυπτόμενων από το σύστημα εταιρειών, καθώς και την εφαρμογή, από το Ηνωμένο Βασίλειο, συστήματος εμπορίας εκπομπών CO₂ που συνδέονται με την κατανάλωση ενέργειας.

ΑΛΛΕΣ ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

Στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια, οι εκπομπές των τομέων που δεν έχουν υπαχθεί στο σύστημα εμπορίας εκπομπών—οδικές, σιδηροδρομικές και θαλάσσιες μεταφορές, κτίρια, γεωργία και απόβλητα—πρέπει να μειωθούν κατά 10 % έναντι των επιπέδων του 2005. Οι επιμέρους στόχοι για κάθε κράτος μέλος αντικατοπτρίζουν τον σχετικό εθνικό πλούτο, έτσι ώστε να δοθούν ευκαιρίες περαιτέρω ανάπτυξης στις ασθενέστερες οικονομίες της ΕΕ.

Τα κράτη μέλη είναι σε μεγάλο βαθμό ελεύθερα να αποφασίσουν με ποιον τρόπο επιθυμούν να επιτύχουν τους στόχους τους. Για παράδειγμα, επιτρέπονται οι μεταβιβάσεις μεταξύ χωρών, ενώ οι κυβερνήσεις μπορούν να συνυπολογίζουν, ως ένα σημείο, μειώσεις εκπομπών που απορρέουν από έργα του μηχανισμού καθαρής ανάπτυξης σε χώρες εκτός ΕΕ.

ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΑΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ

Αρχίζουν να συγκεντρώνονται ενδείξεις του αντίκτυπου της δράσης της ΕΕ για τον περιορισμό των οικείων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος τον Μάιο του 2009, οι εκπομπές αυτές μειώθηκαν το 2007, για τρίτη συνεχόμενη χρονιά. Οι συλλογικές δεσμεύσεις της ΕΕ θα τηρηθούν με σαφές περιθώριο ασφαλείας. Η ΕΕ-15, που έχει αναλάβει συλλογικά τη δέσμευση να μειώσει τις εκπομπές της την περίοδο 2008–2012 κατά 8 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, αναμένεται να επιτύχει μειώσεις που θα υπερβούν το 13 %, αποδεικνύοντας ότι οι πολιτικές που είναι προϊόν ώριμης σκέψης και τα συγκεκριμένα μέτρα είναι αποτελεσματικά όπλα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Επίσης, περιστολή των εκπομπών δεν σημαίνει κατ' ανάγκη περιορισμό της οικονομικής δραστηριότητας. Την περίοδο 2006–2007 σημειώθηκε πτώση των εκπομπών της ΕΕ-15 κατά 1,6 %, την ίδια στιγμή που το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αυξήθηκε κατά 2,7 %.

Η επίσημη δράση της ΕΕ για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την εξοικονόμηση ενέργειας ενθάρρυνε πλήθος άλλων πρωτοβουλιών στην Ευρώπη. Περισσότερες από 400 πόλεις υποσχέθηκαν τον Φεβρουάριο να υπερβούν τους στόχους της ΕΕ ως προς την κλιματική αλλαγή και να μειώσουν δραστικά τις οικείες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου σε ποσοστό πάνω από 20 % μέχρι το 2020. Οι συμμετέχουσες πόλεις αντιπροσωπεύουν πληθυσμό πάνω από 60 εκατομμύρια. Εάν επιτύχουν όλες τον στόχο αυτό, η εξοικονόμηση CO₂ θα ισοδυναμεί με το κλείσιμο 20 ανθρακικών θερμοηλεκτρικών σταθμών. Μέχρι το τέλος του 2009, το σχετικό σύμφωνο είχε υπογραφεί από πλήθος πόλεων και περιφερειών, ενώ μακρινές πόλεις, ακόμη και της Αργεντινής και της Νέας Ζηλανδίας, είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον συμμετοχής. Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της ενέργειας που παράγεται στην Ευρώπη καταναλώνεται στις αστικές περιοχές, η επιτυχία του αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής θα καθοριστεί σε μεγάλο βαθμό από τις εξελίξεις στις πόλεις.

Η Στοκχόλμη και το Αμβούργο είναι οι πρώτες πόλεις που κέρδισαν, επίσης τον Φεβρουάριο, το βραβείο Πράσινης Ευρωπαϊκής Πρωτεύουσας, για το οποίο επιλέγονται πόλεις που πρωτοστατούν στη λήψη φιλοπεριβαλλοντικών μέτρων. Η Στοκχόλμη, κάτοχος του τίτλου το 2010, έχει ως στόχο να απαλλαγεί από τα ορυκτά καύσιμα μέχρι το 2050 και εφαρμόζει ένα σύστημα που εξασφαλίζει την κάλυψη των περιβαλλοντικών προβληματισμών από τους προϋπολογισμούς, τον προγραμματισμό και τις αναφορές στοιχείων της πόλης. Οι κατά κεφαλήν εκπομπές CO₂ στη Στοκχόλμη είναι χαμηλότερες από το μισό του σουηδικού μέσου όρου. Το 2011 ο τίτλος θα περιέλθει στο Αμβούργο. Η διοίκηση της πόλης επενδύει σε μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στα δημόσια κτίρια, καθώς και σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Εκτοπίζοντας τα ορυκτά καύσιμα, η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές επιτυγχάνει μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Περιορίζει επίσης τις εισαγωγές ενέργειας και διαφοροποιεί τον ενεργειακό εφοδιασμό, με αποτέλεσμα να βελτιώνεται η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρώπης. Παράλληλα, δημιουργεί θέσεις εργασίας και οικονομική ανάπτυξη σε αναπτυσσόμενες νέες τεχνολογίες και σε νέους τομείς. Η ΕΕ συνεπώς, αναγνωρίζοντας τη συμβολή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην επίτευξη των στόχων της όσον αφορά την ενέργεια και το κλίμα, διευρύνει και ενίσχυσε το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο.

Μια νέα οδηγία για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές προβλέπει ένα καθεστώς άσκησης πολιτικής το οποίο μπορούν να εμπιστευθούν οι επιχειρήσεις και οι άλλοι επενδυτές που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι σχετικοί εθνικοί στόχοι, που καθορίστηκαν με βάση τον σχετικό πλούτο των χωρών, κυμαίνονται από 10 % (για τη Μάλτα) μέχρι 49 % (για τη Σουηδία). Απαιτούνται εθνικά σχέδια δράσης, τα οποία θα προβλέπουν

ένα σταθερό ρυθμιστικό πλαίσιο που θα αμβλύνει τους επενδυτικούς κινδύνους τα επόμενα χρόνια. Επιπλέον, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνήσουν ώστε, μέχρι το 2020, το 10 % της ενέργειας που θα καταναλώνεται στον τομέα των μεταφορών να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές. Πρέπει επίσης να αρθούν τα διοικητικά εμπόδια στα οποία προσκρούει η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και να εξασφαλιστεί η αειφόρος παραγωγή βιοκαυσίμων.

Η Επιτροπή ενέκρινε ένα κυπριακό καθεστώς κρατικών ενισχύσεων, τρία δανικά και ένα αυστριακό, βάσει του οποίου επιδοτούνται οι εγγυημένες τιμές τροφοδότησης προς όφελος των παραγωγών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και άρχισε να διερευνά επισταμένως ένα αυστριακό καθεστώς που φαίνεται να ευνοεί τους μεγάλους καταναλωτές ενέργειας.

Η Επιτροπή προβλέπει ότι όταν η οδηγία εφαρμοστεί από τα κράτη μέλη και επιτευχθεί από την ΕΕ ο στόχος του 20 %, η εξοικονόμηση CO₂ θα φθάνει έως τους 900 εκατ. τόνους και η μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων έως τους 250 εκατ. ΤΙΠ (τόνοι ισοδυνάμων πετρελαίου) ετησίως.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η σουηδική προεδρία υπέγραψαν τον Νοέμβριο την προσχώρηση της ΕΕ στον Διεθνή Οργανισμό για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, στόχος του οποίου είναι να επιταχυνθεί η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε παγκόσμια κλίμακα. Η ΕΕ είναι ο πρώτος διεθνής οργανισμός που προσχωρεί.

ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ

Δεδομένου ότι τα ορυκτά καύσιμα —άνθρακας, πετρέλαιο και αέριο— θα συνεχίσουν να αποτελούν μέρος του συνδυασμού ενεργειακών πηγών (ενεργειακό μείγμα) της ΕΕ στο ορατό μέλλον, η ΕΕ συμφώνησε επίσης να διερευνήσει τα περιθώρια μετριασμού των συνεπειών της χρήσης τους, μέσω τεχνολογιών που παγιδεύουν το CO₂ και το αποθηκεύουν στο υπέδαφος. Κατόπιν τούτου, συμπεριελήφθη στη δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια μια οδηγία για την αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα. Προορισμός της είναι να εγγυηθεί τη μακροπρόθεσμη ασφάλεια μέσω κανόνων για την αξιολόγηση των δυνητικών τόπων αποθήκευσης, την αδειοδότηση και την παύση της λειτουργίας τους.

Η ΕΕ έκρινε ότι απαιτείται δημόσιο χρήμα για την κατασκευή της πρώτης γενεάς εγκαταστάσεων με σκοπό την επίδειξη της τεχνολογίας, μέχρι να μειωθεί το κόστος. Η αρχική χρηματοδότηση από την ΕΕ, ύψους έως 1,05 δις ευρώ, θα προέλθει από το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας, ενώ αναμένεται περαιτέρω χρηματοδότηση μέσω του συστήματος εμπορίας εκπομπών, καθώς και με την ανάληψη υποχρεώσεων από τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία. Στη διάρκεια του έτους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρότρυνε έντονα τις κυβερνήσεις των χωρών της ΕΕ να δεσμευθούν να διαθέσουν έως 550 εκατ. ευρώ ως συνεισφορά στον εξοπλισμό ενός ανθρακικού θερμοηλεκτρικού σταθμού στην Κίνα με την απαραίτητη τεχνολογία δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα.

Η Επιτροπή ενέκρινε ένα καθεστώς κρατικών ενισχύσεων του Ηνωμένου Βασιλείου για την εκπόνηση τεχνικών μελετών και μελετών σκοπιμότητας με αντικείμενο δύο έργα επίδειξης της δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα σε βιομηχανική κλίμακα.

ΚΑΘΑΡΟΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Παράλληλα με τη δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια, θεσπίστηκαν μέτρα που έχουν ως άμεσο και ειδικό στόχο την προώθηση οικολογικότερων μεταφορών⁽⁹⁾. Ο τομέας αυτός ευθύνεται για το 25 % του συνόλου των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ. Οι εκπομπές του μέσου καινούργιου αυτοκινήτου ανέρχονταν το 2007 σε περίπου 160 γραμμάρια CO₂ ανά χιλιόμετρο (g/km).

Σύμφωνα με κανονισμό⁽¹⁰⁾ που άρχισε να ισχύει τον Απρίλιο του 2009, οι κατασκευαστές αυτοκινήτων πρέπει να εξασφαλίσουν, μέχρι το 2012, ότι ο μέσος όρος των εκπομπών CO₂ από το 65 % των καινούργιων οχημάτων που παράγουν δεν θα υπερβαίνει τα 130 g/km. Μια πρόσθετη μείωση κατά 10 g CO₂/km θα επιτευχθεί με άλλα τεχνικά μέτρα, όπως η χρήση αποδοτικότερων ελαστικών ή βιοκαυσίμων. Το 2015, το αργότερο, ο στόχος θα ισχύει για το 100 % των οχημάτων των κατασκευαστών, ενώ το 2020 το όριο εκπομπών θα μειωθεί ακόμη περισσότερο, στα 95 g CO₂/km. Από το μέτρο αυτό και μόνο θα προκύψει πάνω από το ένα τρίτο της απαιτούμενης μείωσης των εκπομπών στους τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών.

© REPORTERS / Jan Van de Vel

Οι εκπομπές CO₂ των νέων αυτοκινήτων θα περιοριστούν, κατά μέσο όρο, σε 120 g/km έως το 2015, στο πλαίσιο της προσπάθειας που καταβάλλει η ΕΕ για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Ταυτόχρονα, αναθεωρήθηκε η οδηγία για την ποιότητα των καυσίμων, ώστε να υποχρεωθούν οι προμηθευτές καυσίμων να μειώσουν, μέχρι το 2020, τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από την παραγωγή καυσίμων κατά 6 % έναντι των επιπέδων του 2010. Οι παραγωγοί μπορούν να επιτύχουν το ποσοστό αυτό χρησιμοποιώντας βιοκαύσιμα και εναλλακτικά καύσιμα και περιορίζοντας την καύση και τον εξαερισμό στις εγκαταστάσεις παραγωγής.

Με άλλη οδηγία, που εκδόθηκε επίσης τον Απρίλιο, χρησιμοποιούνται οι δημόσιες συμβάσεις ως κινητήρια δύναμη για τη διείσδυση φιλοπεριβαλλοντικών οχημάτων στην αγορά. Η οδηγία αυτή απαιτεί να λαμβάνονται υπόψη, σε κάθε αγορά οχημάτων με δημόσια σύμβαση ή για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, οι ενεργειακές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους, με την τήρηση κοινών κανόνων για την εκτίμηση των επιπτώσεων αυτών σε όλη τη διάρκεια λειτουργίας των οχημάτων. Η κατ' αυτόν τον τρόπο αύξηση των πωλήσεων οικολογικότερων οχημάτων θα διευκολύνει τη μείωση του κόστους μέσω οικονομιών κλίμακας.

Τον Οκτώβριο του 2009, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση για νέο κανονισμό που αφορά πρότυπα για τις εκπομπές CO₂ από τα ελαφρά επαγγελματικά οχήματα, καθώς και πρόταση για αναθεωρημένη οδηγία σχετικά με τη σήμανση των αυτοκινήτων ως προς το CO₂. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξε τον Μάρτιο πρόταση που προβλέπει τον καθορισμό των τελών διοδίων με βάση το εξωτερικό κόστος, όπως είναι η ρύπανση και η κυκλοφοριακή συμφόρηση, και η οποία αποσκοπεί στην άντληση νέων εσόδων για τη χρηματοδότηση καθαρότερων μεταφορών και την προώθηση πιο αειφόρων μοντέλων μεταφορών. Η πρόταση αυτή συζητείται ακόμη στο Συμβούλιο. Οι ηγέτες της ΕΕ επικύρωσαν τον Οκτώβριο τους στόχους μείωσης των εκπομπών, μέχρι το 2020, κατά 10 % στις αερομεταφορές και κατά 20 % στις θαλάσσιες μεταφορές έναντι των επιδόσεων του 2005.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, στο πλαίσιο της συνεισφοράς της στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας, συνέστησε τον ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό μηχανισμό για καθαρές μεταφορές, με στόχο την προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης στο πεδίο της μείωσης των εκπομπών από τον τομέα των μεταφορών. Οι δανειοδοτήσεις από την τράπεζα για την περίοδο 2009–2010

αυξήθηκαν, στοχεύοντας ιδίως τις επενδύσεις σε καθαρές μεταφορές (αύξηση κατά 144 % για το σύνολο της αυτοκινητοβιομηχανίας σε σύγκριση με το 2008) και σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (αύξηση κατά 41 % σε σύγκριση με το 2008).

Η Επιτροπή Barroso I προσδιόρισε το στίγμα των εργασιών της επόμενης Επιτροπής σε σχέση με την κλιματική αλλαγή με την υπόσχεση του προέδρου της, στις κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής που κατέθεσε τον Σεπτέμβριο, για εξάλειψη των ανθρακούχων εκπομπών από τους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΚΛΙΜΑ

Ακόμη και αν η διεθνής κοινότητα κατορθώσει να μειώσει δραστικά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, τα αέρια που έχουν ήδη εκλυθεί θα παραμείνουν για δεκαετίες στην ατμόσφαιρα και κάποιου βαθμού κλιματική αλλαγή είναι πλέον αναπόφευκτη, γεγονός που καθιστά αναγκαίο τον σχεδιασμό της προσαρμογής.

Η Επιτροπή παρουσίασε τον Απρίλιο ένα πλαίσιο μέτρων και πολιτικών προσαρμογής ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να γίνει λιγότερο ευάλωτη στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής⁽¹¹⁾. Επειδή οι αποφάσεις σχετικά με τον καλύτερο τρόπο προσαρμογής πρέπει να βασίζονται σε άρτια επιστημονική και οικονομική ανάλυση, στη στρατηγική τονίζεται η ανάγκη πληρέστερης κατανόησης της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της. Δεδομένου μάλιστα ότι οι επιπτώσεις θα διαφέρουν ανάλογα με την περιφέρεια (ιδιαίτερα εκτεθειμένες είναι οι παράκτιες και ορεινές περιοχές, όπως και οι κατακλυζόμενες πεδιάδες), πολλά από τα μέτρα προσαρμογής θα χρειαστεί να ληφθούν σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, ο δε ρόλος της ΕΕ θα είναι να παρέχει υποστήριξη με συντονισμένη προσέγγιση, ιδίως στα διασυνοριακά ζητήματα και στις ολοκληρωμένες σε επίπεδο ΕΕ πολιτικές. Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή θα ενταχθεί σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ και θα δεσπόζει στην εξωτερική πολιτική της, ώστε να παρέχεται αρωγή στις βαρύτερα πληττόμενες χώρες.

Οι πολίτες κινητοποιήθηκαν σε ολόκληρο τον κόσμο κατά της κλιματικής αλλαγής —η φωτογραφία είναι από το Μουμπάι, στην Ινδία.

Η έκθεση της Επιτροπής με τον τίτλο «Ο ρόλος της ευρωπαϊκής γεωργίας στον μετριασμό της αλλαγής του κλίματος»⁽¹²⁾, που συνοδεύει τη λευκή βίβλο για την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος, επικεντρώνεται στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τη γεωργία στην ΕΕ, στην εξέλιξή τους και στις δυνατότητες μείωσής τους. Περιλαμβάνει επίσης μια γενική επισκόπηση των σημερινών μέσων της κοινής γεωργικής πολιτικής που διευκολύνουν τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, εξετάζοντας, ειδικότερα, τον τρόπο συμβολής των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης για την περίοδο 2007–2013 στην επίτευξη του στόχου.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Το στοίχημα της κλιματικής αλλαγής αποτελεί ταυτόχρονα μια ευκαιρία που διανοίγει προοπτικές για νέες θέσεις εργασίας, «πράσινες» επιχειρηματικές δραστηριότητες και ενισχυμένο ανταγωνισμό στην ΕΕ. Υπολογίζεται ότι απλώς

και μόνο η επίτευξη των στόχων της ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορεί να δημιουργήσει έως και 2,8 εκατ. θέσεις εργασίας.

Κεντρικός άξονας του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας είναι η ανάπτυξη πιο φιλοπεριβαλλοντικών και ενεργειακά αποδοτικότερων τεχνολογιών οι οποίες, παράλληλα με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τη μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από την εισαγόμενη ενέργεια, θα δημιουργήσουν ευκαιρίες απασχόλησης και θα τονώσουν την ευρωπαϊκή οικονομία. Μεταξύ των πρωτοβουλιών που εγκρίθηκαν το 2009 (βλ. κεφάλαιο 1) συγκαταλέγονται έργα με αντικείμενο τα υπεράκτια αιολικά πάρκα και τη δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, ενώ διατέθηκαν χρηματοδοτικοί πόροι από άλλες πηγές για ερευνητικά έργα που αφορούν την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων και τα «πράσινα» αυτοκίνητα.

Η μετάβαση συζητήθηκε στη διάρκεια του έτους σε συνόδους του Συμβουλίου υπουργών αρμόδιων για το περιβάλλον, την ανταγωνιστικότητα, την οικονομία και τις επιχειρήσεις. Στη σύνοδο του Συμβουλίου Υπουργών Περιβάλλοντος του Οκτωβρίου έγινε έκκληση στα κράτη μέλη να στραφούν προς μια οικονομία υψηλότερης οικολογικής απόδοσης —ένα από τα θέματα της σουηδικής προεδρίας— με τη μετατόπιση της φορολογίας από την εργασία στους φυσικούς πόρους, στην ενέργεια και στις διαδικασίες που βλάπτουν το περιβάλλον. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη επιτύχει οικονομικά συμφέρουσες μειώσεις των επιβλαβών εκπομπών, επιβάλλοντας φόρους CO₂. Το Συμβούλιο συμφώνησε⁽¹³⁾ να αποτελέσει σημαντικό στοιχείο της μετά το 2010 στρατηγικής της Λισαβόνας μια οικονομία υψηλότερης οικολογικής απόδοσης —μια αειφόρος οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων, βασιζόμενη στην αειφόρο παραγωγή και στην ενίσχυση της αειφορίας στα συστήματα στέγασης και μεταφορών.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Όπως προκύπτει σαφώς από τη δέσμη μέτρων της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή και την ενέργεια, η χρήση ενέργειας συντελεί σε μεγάλο βαθμό στην κλιματική αλλαγή και η βελτίωσή της αποτελεί παράγοντα μείζονος σημασίας για τη συγκράτηση της κλιματικής αλλαγής. Κατόπιν τούτου, στην ενεργειακή πολιτική της ΕΕ δόθηκε έμφαση στην ενεργειακή απόδοση και στις ανανεώσιμες και εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Ταυτόχρονα, η ΕΕ ενήργησε κατά τρόπο ώστε να

© REPORTERS / Laif

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απηύθυνε κάλεσμα για την περαιτέρω ανάπτυξη τεχνολογίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα —συμπεριλαμβανομένων των συσσωρευτών ηλιακής ενέργειας, όπως εκείνων που έχουν τοποθετηθεί στην οροφή του Κεντρικού Σταθμού του Βερολίνου.

εξασφαλίσει την κάλυψη των συνεχιζόμενων ενεργειακών αναγκών της Ευρώπης, καθώς ο ανταγωνιστικός και αξιόπιστος εφοδιασμός έχει θεμελιώδη σημασία, τόσο για την ευημερία των πολιτών της ΕΕ, όσο και για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεών της στη διεθνή αγορά.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ — Ο ΕΞΥΠΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ!

Τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο επιτεύχθηκε συμφωνία σχετικά με δέσμη νομοθετικών προτάσεων της ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση, έναν από τους απλούστερους και οικονομικά αποδοτικότερους τρόπους αντιμετώπισης της τριπλής πρόκλησης την οποία συνιστούν η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή ασφάλεια και η ανταγωνιστικότητα. Με τη δέσμη αυτή, που αποτελείται από τρεις προτάσεις, ενισχύονται οι ισχύουσες απαιτήσεις επισήμανσης της ενεργειακής κατανάλωσης, θεσπίζονται νέα πρότυπα για την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια⁽¹⁴⁾ και επιβάλλονται νέες απαιτήσεις επισήμανσης για τα ελαστικά αυτοκινήτων⁽¹⁵⁾. Η τελική έγκρισή της από το Κοινοβούλιο αναμένεται στις αρχές του 2010.

© Van Parys

Με την αναθεωρούμενη οδηγία για την επισήμανση της ενεργειακής κατανάλωσης, το ισχύον σύστημα, που καλύπτει τις οικιακές συσκευές, επεκτείνεται σε όλα τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα, ώστε αυτά να φέρουν ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας. Τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις θα έχουν μεγαλύτερα περιθώρια οικονομιών στους οικείους λογαριασμούς ενέργειας, επιλέγοντας τα αποδοτικότερα από ενεργειακής πλευράς προϊόντα. Στο πλαίσιο της συμφωνίας μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου Υπουργών αποφασίστηκε να διευρυνθεί η επισήμανση ώστε να καλύπτει επίσης τα προϊόντα βιομηχανικής χρήσης που καταναλώνουν ενέργεια και τα προϊόντα που επηρεάζουν την ενεργειακή κατανάλωση, όπως οι βρύσες ζεστού νερού και οι κεφαλές ντους.

Η οδηγία για τις ενεργειακές επιδόσεις των κτιρίων κωδικοποιεί προγενέστερες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης για τα νέα κτίρια και τις εκτεταμένες ανακαινίσεις και επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να αυξήσουν το ποσοστό των κτηρίων με χαμηλές ή μηδενικές καταναλώσεις ενέργειας ή εκπομπές CO₂. Ενθαρρύνει επίσης τον δημόσιο τομέα να πρωτοστατήσει στην προώθηση της ενεργειακής απόδοσης στα κτίρια. Κατόπιν επιμονής του Κοινοβουλίου, τα κράτη μέλη θα οφείλουν να δίνουν προτεραιότητα στη βελτίωση των κατοικιών των πολιτών με τα χαμηλότερα εισοδήματα. Τα μέλη του Κοινοβουλίου διατύπωσαν επίσης την προτροπή να διατυπώνουν τα σχέδια «ρεαλιστικούς, τεκμηριωμένους, δεσμευτικούς στόχους» και «να καθορίζουν τα μέτρα που θα τεθούν σε εφαρμογή προκειμένου να διασφαλίσουν την επίτευξη των στόχων αυτών». Το Συμβούλιο υιοθέτησε τις τροπολογίες του Κοινοβουλίου που απαιτούν από τα κράτη μέλη να καταρτίσουν εθνικά σχέδια για την αύξηση του αριθμού των κτιρίων με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας.

Η νέα νομοθετική πράξη για τη σήμανση των ελαστικών των αυτοκινήτων θα βοηθήσει τους ευρωπαίους οδηγούς να εξοικονομούν χρήματα όταν ανεφοδιάζονται στα πρατήρια καυσίμων και, ταυτόχρονα, θα περιορίσει τις επιπτώσεις των μεταφορών στο περιβάλλον. Τα ελαστικά με ανεπαρκή πίεση αέρα ή με χαμηλή ποιότητα αποτελούν δυνητικό παράγοντα αύξησης της κατανάλωσης καυσίμου από το αυτοκίνητο. Χάρη στους νέους κανόνες, θα παρέχονται στους καταναλωτές πληροφορίες για την εξοικονόμηση καυσίμου μέσω των ελαστικών,

Σύμφωνα με τους αναθεωρημένους κανόνες για την ενεργειακή επισήμανση, οι οικιακές συσκευές και όλα τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα πρέπει να φέρουν πληροφορίες σχετικά με την ενέργεια που καταναλώνουν.

ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συνέστησε τον Φεβρουάριο να μειωθεί η ζήτηση πετρελαίου στην Ευρώπη κατά 50 %, τουλάχιστον, μέχρι το 2050⁽¹⁶⁾. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επισήμανε τον Ιούνιο ότι, λόγω ελλειπούς απόδοσης, η ΕΕ σπαταλά πάνω από το 20 % της ενέργειας που προμηθεύεται και ότι, εάν επιτυγχανόταν το επιδιωκόμενο ποσοστό εξοικονόμησης ενέργειας 20 %, η Ευρώπη θα περιορίζε την ενεργειακή της κατανάλωση κατά 400 εκατ. ΤΙΠ και τις οικείες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά 860 εκατ. τόνους.

καθώς και για τη συμπεριφορά τους σε υγρό οδόστρωμα και τον θόρυβο που προκαλεί η χρήση τους.

© SCIENCE

Η ΕΕ ξεκίνησε τη σταδιακή εισαγωγή αποδοτικότερων σύγχρονων λαμπτήρων, οι οποίοι θα μπορούσαν να μειώσουν τον λογαριασμό ηλεκτρικής ενέργειας κάθε νοικοκυριού κατά περίπου 50 ευρώ τον χρόνο έως το 2012.

Η Επιτροπή επιζητεί επίσης τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης με τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού για όλα τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια στον οικιστικό, τον τριτογενή και το βιομηχανικό τομέα. Βάσει της νομοθεσίας που άρχισε να ισχύει εφέτος, ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο η σταδιακή κατάργηση των μη αποδοτικών λαμπτήρων πυρακτώσεως και αλογόνου. Στο τέλος του 2012, όταν όλοι αυτοί οι παλαιού τύπου λαμπτήρες θα έχουν αντικατασταθεί στα ράφια των καταστημάτων από αποδοτικότερους σύγχρονους λαμπτήρες, κάθε νοικοκυριό θα μπορεί να εξοικονομεί από τους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος περίπου 50 ευρώ ετησίως. Μέχρι το 2020, η ετήσια εξοικονόμηση ενδέχεται να φθάνει τις 40 TWH (τετραβάρτες), που καλύπτουν την παροχή ενέργειας σε 11 εκατ. νοικοκυριά για την ίδια περίοδο. Ένα πρόσθετο όφελος θα είναι η συνακόλουθη περιστολή των εκπομπών CO₂ έως και κατά 15 εκατ. τόνους ετησίως. Η Επιτροπή δρομολόγησε επίσης εκστρατεία προβολής για να ενημερωθούν οι καταναλωτές σχετικά με τις διαθέσιμες εναλλακτικές λύσεις.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΠΙΠΕΔΩΝ ΑΝΘΡΑΚΟΥΧΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

Τον Οκτώβριο εκδόθηκε ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις τεχνολογίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, στην οποία διατυπώνονται συστάσεις για πρόσθετες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις ύψους 50 δις ευρώ στην ανάπτυξη ενεργειακών τεχνολογιών και για ευρύτερη συνεργασία στον καταμερισμό των κινδύνων και στη συνένωση των πόρων, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ευρωπαϊκού στρατηγικού σχεδίου ενεργειακών τεχνολογιών. Η ανακοίνωση ζητεί να υλοποιηθούν έξι νέα ευρωπαϊκά προγράμματα με οδηγό τη βιομηχανία στους τομείς της αιολικής και της ηλιακής ενέργειας, της δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, των ηλεκτρικών δικτύων, της βιοενέργειας και της πυρηνικής σχάσης και να καταρτιστούν προγράμματα με οδηγό την έρευνα στο πλαίσιο ευρωπαϊκού συνασπισμού ενεργειακής έρευνας.

Τον Μάιο η Επιτροπή έδωσε στα κράτη μέλη το πράσινο φως για την αξιοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής της συνοχής προκειμένου να χρηματοδοτηθούν μέτρα ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στις κατοικίες, π.χ. μόνωση των τοίχων, διπλοί υαλοπίνακες, ηλιακοί συλλέκτες ή αντικατάσταση παλαιών λεβήτων από μοντέλα υψηλότερης ενεργειακής απόδοσης. Τα μέτρα αυτά θα έχουν ως αποτέλεσμα εξοικονόμηση ενέργειας, χαμηλότερα επίπεδα εκπομπών, μειωμένους λογαριασμούς καυσίμων και τόνωση του κατασκευαστικού κλάδου.

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο των προσπαθειών της για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προαγωγή της οικονομικής ανάκαμψης, προσδιόρισε μέτρα με τα οποία αξιοποιείται η ικανότητα των τεχνολογιών των πληροφοριών και επικοινωνιών να καθιστούν εφικτή τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλο το φάσμα της κοινωνίας και της οικονομίας. Καθώς οι τεχνολογίες αυτές έχουν πλέον ενσωματωθεί σε όλα σχεδόν τα τμήματα της ευρωπαϊκής οικονομίας, αναμένεται να μειώσουν τις συνολικές ανθρακούχες εκπομπές στην Ευρώπη έως και κατά 15 % μέχρι το 2020.

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η ΕΕ έχει ήδη θέσει ως στόχο για το 2010 να καλύπτει από ανανεώσιμες πηγές το 21 % της ηλεκτρικής ενέργειας και το 5,75 % των καυσίμων των μεταφορών. Στη διάρκεια του 2009 προωθήθηκε η ανάπτυξη και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και κλιμακώθηκε η συμβολή τους, ιδίως μέσω του νέου νομοθετικού πλαισίου, αλλά και με μέτρα εστιασμένα στην ανάπτυξη της αναγκαίας τεχνολογίας. Διατέθηκαν πάνω από 500 εκατ. ευρώ από το σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας ώστε να διευκολυνθεί η ανάπτυξη του ευρωπαϊκού υπεράκτιου αιολικού

δικτύου. Επίσης, βάσει του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ που εγκρίθηκε στη διάρκεια του έτους, μέρος των εσόδων από την πώληση δικαιωμάτων θα διατίθεται από το 2013 για καινοτόμα έργα ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, που αποτελεί μέρος της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια, θεσπίστηκε με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης του συγκεκριμένου κλάδου. Καλύπτει επίσης ορισμένους από τους παράγοντες που εξακολουθούν να εμποδίζουν την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως, μεταξύ άλλων, τις πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες, τις δυσχέρειες πρόσβασης των ανανεώσιμων πηγών στο ηλεκτρικό δίκτυο και τα ελλιπή υποστηρικτικά μέτρα.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

Ανεξαρτήτως του αν προέρχεται από ανανεώσιμες ή άλλες πηγές, η ενέργεια δεν παύει να έχει καίρια σημασία για την ευρωπαϊκή οικονομία και τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής των ευρωπαίων πολιτών. Οι εναλλακτικές πηγές κάθε άλλο παρά είναι ικανές να καλύψουν πλήρως τις ανάγκες της Ευρώπης. Η ενεργειακή απόδοση μπορεί να αποτελέσει βοηθητικό παράγοντα, με τη βελτιστοποίηση της χρήσης της ενέργειας που διαθέτει ή εισάγει η ΕΕ. Ένα άλλο όμως στοιχείο της λύσης είναι η εξασφάλιση της αξιοπιστίας του εφοδιασμού με ενέργεια από τις καθιερωμένες πηγές, κυρίως από ορυκτά καύσιμα.

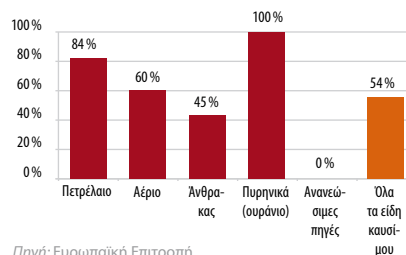
Η Ευρώπη παράγει κατά τι λιγότερη από τη μισή ενέργεια που χρειάζεται· η υπόλοιπη εισάγεται. Το ετήσιο κόστος των εισαγωγών αυτών, σε τιμές του 2008, ανέρχεται σε 350 δις ευρώ περίπου, ποσό που αντιστοιχεί σε 700 ευρώ για κάθε πολίτη της ΕΕ. Η αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης είναι πιθανόν να διατηρήσει την ανοδική πορεία του κόστους αυτού. Η ΕΕ εισάγει το 61 % του φυσικού αερίου που καταναλώνει και προβλέπεται αύξηση του ποσοστού αυτού σε περίπου 75 % μέχρι το 2020. Παρότι οι πηγές είναι περισσότερες της μιας (κυρίως Ρωσία, Νορβηγία και Αλγερία), πολλά κράτη μέλη εξαρτώνται πλήρως ή σε μεγάλο βαθμό από έναν και μόνο προμηθευτή όσον αφορά τις εισαγωγές τους.

Η αναξιπιστία έπληξε πολλούς ευρωπαίους πολίτες στις αρχές του 2009, όταν πολλές κατοικίες στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη έμειναν χωρίς θέρμανση, λόγω διένεξης μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας (βλ. «Διεθνής συνεργασία» πιο κάτω). Το 80 % του φυσικού αερίου που εισάγεται από τη Ρωσία φθάνει στην ΕΕ μέσω Ουκρανίας, ενώ ορισμένα κράτη μέλη στηρίζονται στη Ρωσία για τον εφοδιασμό τους με αέριο σε ποσοστό πάνω από 75 %. Η Επιτροπή, έχοντας επίγνωση της πιθανότητας να επαναληφθεί μια τέτοιας κλίμακας κρίση φυσικού αερίου, λόγω εμπορικών συμφερόντων, ατυχήματος ή τεχνικού προβλήματος σε κεντρικό αγωγό, παραδέχθηκε σε έγγραφο εργασίας ότι «υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης του βαθμού ετοιμότητας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο»⁽¹⁷⁾ και ότι οι σημερινοί μηχανισμοί έγκαιρης προειδοποίησης, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι ανεπαρκείς. Για τον λόγο αυτό, η ΕΕ αναθεωρεί τα οικεία σχέδια αντιμετώπισης —και, στο μέτρο του δυνατού, πρόληψης— των διακοπών του εφοδιασμού.

Η Επιτροπή πρότεινε τον Ιούλιο βελτιώσεις στις ισχύουσες ρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένου ενός τρόπου ειδοποίησης από τα κράτη μέλη για μεγάλη διαταραχή του εφοδιασμού, όταν τίθεται εκτός λειτουργίας κάποιος αγωγός ή μια μονάδα παραγωγής⁽¹⁸⁾. Επιπλέον, το σχέδιο περιλαμβάνει «κανόνα για τον εφοδιασμό», ώστε να διασφαλιστεί η συνέχιση της παροχής αερίου στους πιο ευάλωτους καταναλωτές, ιδίως στα νοικοκυριά, ακόμη και όταν μειώνεται ο εφοδιασμός. Τα κράτη μέλη οφείλουν επίσης, αφενός να ορίσουν αρμόδια αρχή για την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο και για την κατάρτιση σχεδίων προληπτικής δράσης και σχεδίων έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση κρίσεων και, αφετέρου, να συνεργάζονται στενότερα μεταξύ τους.

ΠΟΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ;

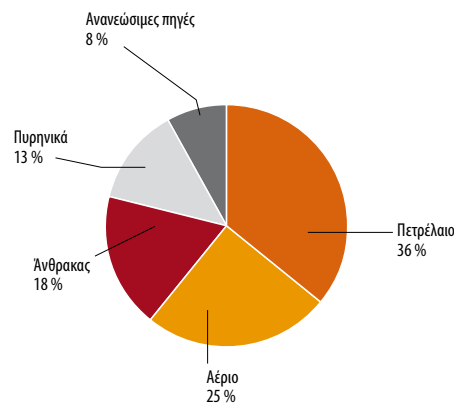
Καύσιμα που εισάγονται στην ΕΕ το 2008.
% της συνολικής κατανάλωσης κάθε είδους καυσίμου

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΟΙΑ ΕΙΔΗ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΕ;

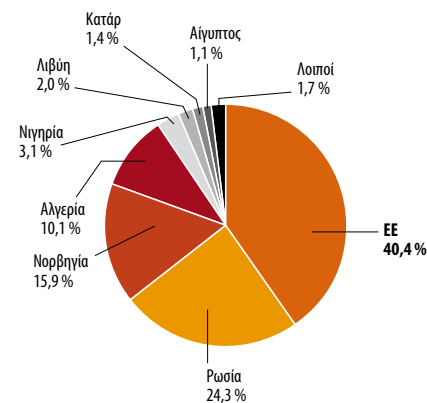
Μερίδιο καυσίμων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενέργειας στα 27 κράτη μέλη, 2008

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΤΟ ΑΕΡΙΟ;

Πηγή του φυσικού αερίου που χρησιμοποιείται στα 27 κράτη μέλη, 2007

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τον Ιούνιο, το Συμβούλιο Ενέργειας ενέκρινε επί της αρχής αυστηρότερους κανόνες για τα αποθέματα πετρελαίου⁽¹⁹⁾, σύμφωνα με τους οποίους τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διατηρούν αποθέματα έκτακτης ανάγκης ισοδύναμα τουλάχιστον με 90 ημέρες καθαρών εισαγωγών και αποτελούμενα κατά το ένα τρίτο από προϊόντα διυλιστηρίου. Η ΕΕ εξουσιοδοτήθηκε επιπροσθέτως να εξετάζει και να ελέγχει τα αποθέματα των κρατών μελών, γεγονός που διευκολύνει την αποτελεσματικότερη αντίδρασή της σε καταστάσεις κρίσης.

Η προσπάθεια βελτίωσης της αξιοπιστίας του εφοδιασμού υποστηρίζεται ευρέως από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε ψήφισμα που εξέδωσε τον Μάρτιο, ζήτησε να αυξηθεί η «οικονομική ενίσχυση για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε εναλλακτικούς ενεργειακούς πόρους» και «να αναπτυχθούν δυναμικότερες σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των πετρελαιοπαραγωγών χωρών».

ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ — ΑΝΑΠΟΣΠΑΣΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΜΕΙΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η ΕΕ διαθέτει τους περισσότερους πυρηνοληκτρικούς σταθμούς παγκοσμίως και πιθανότατα η πυρηνική ενέργεια θα εξακολουθήσει να αποτελεί σημαντικό μέρος του ενεργειακού μείγματος τις επόμενες δεκαετίες. Καθώς η πυρηνική ασφάλεια παραμένει προτεραιότητα της πολιτικής της ΕΕ, τον Ιούνιο θεσπίστηκε σταθερό νομικό πλαίσιο, το οποίο ορίζει τις βασικές υποχρεώσεις και αρχές που διέπουν την πυρηνική ασφάλεια ανά την ΕΕ⁽²⁰⁾. Δίνεται έμφαση στην εθνική ευθύνη για την πυρηνική ασφάλεια και στη συνεχή βελτίωση της τελευταίας, με σαφή εξειδίκευση του ρόλου των ανεξάρτητων και ισχυρών ρυθμιστικών αρχών και των κατόχων των αδειών. Το πλαίσιο αυτό κατοχυρώνει τις απαιτήσεις της σύμβασης για την πυρηνική ασφάλεια του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας και τις θεμελιώδεις αρχές ασφάλειας, καθιστώντας την ΕΕ τον πρώτο μείζονα περιφερειακό παράγοντα στον πυρηνικό τομέα που προσέδωσε δεσμευτική νομική ισχύ στις δύο αυτές δεσπόμενες διεθνείς πράξεις περί πυρηνικής ασφαλείας. Η πρόταση της Επιτροπής για εναρμόνιση των απαιτήσεων που αφορούν την εγγραφή των μεταφορέων ραδιενεργών υλικών σε μητρώα υποστηρίχθηκε τον Νοέμβριο από τους ειδικούς επιστήμονες της Ευρατόμ.

ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ

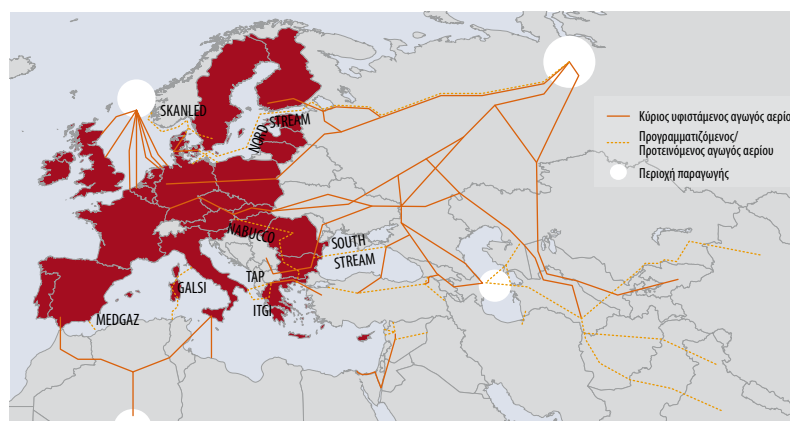
Η κρίση του φυσικού αερίου τον χειμώνα του 2008/2009 υπενθύμισε οδυνηρά πόσο ευάλωτη είναι η ΕΕ από πλευράς ενεργειακής ασφάλειας. Μεταξύ των ευρωπαϊκών έργων που στόχευσαν στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας στη διάρκεια του έτους συγκαταλέγονται τα εξής:

- ▶ συμμετοχή της ΕΕ στην υπογραφή διακυβερνητικής συμφωνίας μεταξύ των πέντε χωρών διέλευσης του αγωγού Ναμπούκο, με τον οποίο θα εισάγεται φυσικό αέριο από την Κασπία και τη Μέση Ανατολή.
- ▶ έγκριση, από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, του σχεδίου διασύνδεσης των ενεργειακών αγορών της Βαλτικής, το οποίο θα ενισχύσει τα περιφερειακά δίκτυα και θα εντάξει τα απομονωμένα σήμερα κράτη της Βαλτικής στην ευρωπαϊκή ενεργειακή αγορά.

ΔΙΚΤΥΑ — Η ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΕΧΗ ΚΙΝΗΣΗ

Η ΕΕ κατέβαλε σύντομες προσπάθειες για τη σύσφιγξη των δεσμών των κρατών μελών όσον αφορά τα ενεργειακά δίκτυα. Η αποτελεσματικότερη μεταφορά της ενέργειας σε όλη την Ευρώπη αποτελεί σημαντικό μέσο διασφάλισης αξιόπιστου εφοδιασμού. Τα σωστά συνδεδεμένα δίκτυα έχουν ζωτική σημασία για τη σωστή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Είναι επίσης απαραίτητα για την

ΑΓΩΓΟΙ ΑΕΡΙΟΥ

Πηγή: IEA.

ασφάλεια του εφοδιασμού, επειδή διευκολύνουν κατά πολύ τη μεταφορά της ενέργειας εκεί όπου υπάρχουν οι μεγαλύτερες ανάγκες. Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας διατέθηκαν περίπου 2,4 δις ευρώ για διασυνδέσεις δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Οι διακοπές του εφοδιασμού μέσω Ουκρανίας στις αρχές του 2009 υπενθύμισαν την επείγουσα ανάγκη να διευκολύνει η ΕΕ την κίνηση του καυσίμου στην ΕΕ, π.χ. με την αντιστροφή της ροής στους αγωγούς. Η Επιτροπή αναφέρθηκε «στη σημασία μιας σταθερής και συνεπούς ρύθμισης για τη διασφάλιση της επάρκειας των δικτύων [...] προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι μεγάλες αποκλίσεις της ζήτησης και της προσφοράς και να διατηρηθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες».

© AP Photo / Béla Szandelszky

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου ενέκρινε το σχέδιο διασύνδεσης των ενεργειακών αγορών της Βαλτικής με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας της Εσθονίας, της Λετονίας και της Λιθουανίας, που είναι σήμερα αποκομμένες από τα δίκτυα των άλλων κρατών μελών. Οι χώρες της Βαλτικής θα ενταχθούν στην ευρύτερη ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας με την ενίσχυση των συνδέσεων τους με τις γειτονικές χώρες και την ενοποίηση των αγορών τους.

Μια άλλη λύση για την εξασφάλιση επαρκούς διαθέσιμης ενέργειας είναι ο εφοδιασμός από νέες οδούς ή νέους προμηθευτές. Το 2009 σημειώθηκε πρόοδος στο θέμα του Νοτίου Διαδρόμου, μιας ενδεχόμενης νέας οδού μεταφοράς ενέργειας προς την ΕΕ. Η ΕΕ συναντήθηκε τον Μάιο με εταίρους από την Κεντρική Ασία, τον Νότιο Καύκασο και τη Μέση Ανατολή. Ο εφοδιασμός με φυσικό αέριο από αυτή την οδό είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας που επιδιώκει η ΕΕ. Οι συμμετέχοντες στη διάσκεψη δεσμεύθηκαν να στηρίξουν πολιτικά, τεχνικά και οικονομικά την κατασκευή του νοτίου διαδρόμου «ώστε να στηριχθεί η διαφοροποίηση των πηγών, των αγορών και των οδών μεταφοράς ενέργειας, η οποία θα ενισχύσει την ενεργειακή ασφάλεια των χωρών που συμμετέχουν και, ταυτόχρονα, θα προσφέρει ισότιμες ευκαιρίες οφέλους στους παραγωγούς, στους καταναλωτές και στις χώρες διαμετακόμισης ενέργειας».

Τον Ιούλιο, τέσσερα κράτη μέλη της ΕΕ (Βουλγαρία, Ουγγαρία, Αυστρία και Ρουμανία) και η Τουρκία υπέγραψαν στην Άγκυρα τη διακυβερνητική συμφωνία για τον αγωγό Ναμπούκο, η οποία διαμορφώνει ένα πλαίσιο για εξαγωγές φυσικού αερίου από τα πλούσια κοιτάσματα της Κασπίας και της Μέσης Ανατολής προς την Τουρκία και την ΕΕ μέσω αγωγού που διέρχεται από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Ουγγαρία για να καταλήξει στον αυστριακό κόμβο του Baumgarten. Χάρη στο έργο Ναμπούκο, θα ενισχυθεί εξαιρετικά η ασφάλεια εφοδιασμού των ευρωπαϊκών χωρών που τώρα εξαρτώνται πλήρως από έναν και μόνο εξωτερικό προμηθευτή. Εταιρείες από το Ιράκ και το Αζερμπαϊτζάν έχουν ήδη εκδηλώσει ενδιαφέρον για τη χρήση του αγωγού. «Το έργο Ναμπούκο έχει κρίσιμη σημασία για την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης και την πολιτική της που αποσκοπεί στη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με φυσικό αέριο και των οδών μεταφοράς του. Η υπογραφή της συμφωνίας θα αποδείξει ότι είμαστε αποφασισμένοι να υλοποιήσουμε τον αγωγό αυτό το ταχύτερο δυνατόν», δήλωσε ο πρόεδρος της Επιτροπής José Manuel Barroso.

Ο Mirek Topolánek (αριστερά), ο τσέχος πρωθυπουργός και πρόεδρος του Συμβουλίου της ΕΕ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009, συμμετείχε στη διάσκεψη για τον αγωγό αερίου Nabucco, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Βουδαπέστη τον Ιανουάριο, υπό την αιγίδα του ούγγρου πρωθυπουργού Ferenc Gyurcsány (δεξιά). Αυτός ο αγωγός αερίου παρέχει στην ΕΕ την προοπτική μεγαλύτερης ενεργειακής ασφάλειας.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Τον Ιούλιο δημοσιεύθηκαν νομοθετικές πράξεις για την απελευθέρωση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, με τις οποίες διαχωρίζεται οριστικά η παραγωγή από την παροχή. Οι πράξεις αυτές αφορούν τη σύσταση Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας⁽²¹⁾, τον καθορισμό όρων πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας⁽²²⁾ και όρων πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου⁽²³⁾, καθώς και τη θέσπιση κοινών κανόνων για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας⁽²⁴⁾ και φυσικού αερίου⁽²⁵⁾. Το νέο πλαίσιο, που θα ισχύει πλήρως από το 2011, θα ενισχύσει την αποδοτικότητα της ενεργειακής αγοράς της ΕΕ, παρέχοντας στους καταναλωτές μεγαλύτερες δυνατότητες επιλογής και τα οφέλη που απορρέουν από τον εντονότερο ανταγωνισμό και τόνωνοντας τις επενδύσεις για τη βελτίωση των υποδομών.

ΠΡΟΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η ΕΕ βελτίωσε τους κανόνες της ενεργειακής αγοράς της για να εξασφαλίσει την προσφορά των καλύτερων δυνατών όρων στους χρήστες ενέργειας και την ευημερία των πιο αποδοτικών και ανταγωνιστικών παραγωγών. Η ΕΕ κινείται προς την κατεύθυνση της πλήρους απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας από δεκαετίας και πλέον, το δε 2009 χαρακτηρίστηκε από σημαντικές εξελίξεις στο πεδίο αυτό. Το άνοιγμα των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου στον ανταγωνισμό θα υποχρεώσει τους προμηθευτές να ανταγωνίζονται για την προσέλκυση πελατών, προσφέροντας χαμηλές τιμές και υψηλού επιπέδου υπηρεσίες, και θα δώσει τη δυνατότητα στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις να αλλάζουν προμηθευτή, επιλέγοντας εκείνον που προσφέρει τους καλύτερους όρους. Ταυτόχρονα, ο ανταγωνισμός αυτός προωθεί την ενεργειακή απόδοση, δεδομένου ότι οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας επιδιώκουν να περιορίσουν τις απώλειες ενέργειας κατά την παραγωγή και τη μεταφορά.

Επιπλέον, η επιτυχία του συστήματος εμπορίας εκπομπών εξαρτάται από την αποτελεσματική λειτουργία της ενεργειακής αγοράς. Ο ισχυρότερος ανταγωνισμός στην αγορά παρέχει στους παραγωγούς ενέργειας και στους ιδιοκτήτες των δικτύων μεγαλύτερο κίνητρο επενδύσεων σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των ανανεώσιμων.

Μία από τις σημαντικότερες επιπτώσεις της νέας νομοθεσίας είναι ο «διαχωρισμός των δραστηριοτήτων» —με άλλα λόγια, η παραγωγή φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας θα είναι πλέον διαχωρισμένη από την εκμετάλλευση αγωγών φυσικού αερίου και δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι δεν θα επιτρέπεται σε μια εταιρεία —ή θα της επιτρέπεται υπό αυστηρότατους όρους— να παράγει ηλεκτρισμό και να είναι ταυτόχρονα ιδιοκτήτρια του ηλεκτρικού δικτύου.

© BELGA / AFP / Attila Kisbenedek

Το 2009 η ΕΕ έθεσε σε ισχύ κανόνες που διαχωρίζουν τους παραγωγούς αερίου από τη λειτουργία των αγωγών αερίου, με σκοπό τη βελτίωση του ανταγωνισμού στην αγορά ενέργειας.

Η δέσμη μέτρων προβλέπει προαιρετικά μοντέλα για τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων παροχής και παραγωγής. Οι ολοκληρωμένες ενεργειακές εταιρείες είναι δυνατόν να υποχρεωθούν να εκποιήσουν τα οικεία συστήματα μεταφοράς και να διατηρήσουν μόνο τα δίκτυα διανομής. Εναλλακτικά, μπορούν να εκχωρήσουν τη διαχείριση των δικτύων σε ανεξάρτητες εταιρείες ή να λειτουργούν τηρώντας αυστηρούς κανόνες που εγγυώνται την ανεξαρτησία της διαχείρισης και των επενδύσεων.

Αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι ότι όλοι οι φορείς εκμετάλλευσης θα έχουν πρόσβαση στα δίκτυα μεταφοράς χωρίς διακρίσεις, σε δίκαιες και διαφανείς τιμές. Όλες οι εταιρείες θα ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις, δεδομένου ότι οι εκτός ΕΕ εταιρείες θα οφείλουν να τηρούν τους ίδιους κανόνες όπως και εκείνες που εδρεύουν στην ΕΕ. Τα μέτρα αναμένεται επίσης να διευκολύνουν την πρόσβαση των μικρών παραγωγών ενέργειας στο ηλεκτρικό δίκτυο, συμπεριλαμβανομένων όσων χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές.

Οι νέοι κανόνες επιβάλλουν υποχρεώσεις παροχής καθολικής υπηρεσίας και ορίζουν τα δικαιώματα των καταναλωτών ενέργειας, ενώ προβλέπονται ειδικά μέτρα για την προστασία των πιο ευάλωτων καταναλωτών και την αντιμετώπιση της ένδειας καυσίμων.

Η απελευθέρωση θα συμβάλει στη διατήρηση χαμηλών τιμών ενέργειας, καθώς οι εταιρείες θα συναγωνίζονται ποια θα προσφέρει τους καλύτερους όρους στους πελάτες. Μεταξύ 2007 και 2008, οι τιμές της ενέργειας αυξήθηκαν κατά μέσον όρο κατά 15 %, αλλά παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, σε ορισμένα από τα οποία οι καταναλωτές υποβάλλονται σε σημαντικά μεγαλύτερη δαπάνη απ' ό,τι σε άλλα. Οι τιμές στις απελευθερωμένες αγορές, όπως αυτές του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ισπανίας, έχουν αυξηθεί μόλις κατά 6 % από το 1998, σε αντιδιαστολή με την άνοδό τους έως και κατά 30 % σε άλλες αγορές.

Ο νέος Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας θα επικουρεί τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, θα συμβάλλει στη συνεργασία μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς και θα προάγει τις διασυννοριακές συνδέσεις υποδομών.

Το έργο της ΕΕ στο συγκεκριμένο πεδίο είναι πολύ πλουσιότερο από την απλή θέσπιση νέας νομοθεσίας. Ελήφθησαν επίσης μέτρα προκειμένου να παρακινηθούν να κράτη μέλη να εφαρμόζουν πλήρως την ήδη ισχύουσα νομοθεσία, ώστε να προσφέρονται στους καταναλωτές καλύτεροι όροι. Η Επιτροπή κίνησε τον Ιούνιο διαδικασίες κατά 25 χωρών, επειδή δεν τηρούσαν τους κανονισμούς για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο. Στις παραβάσεις περιλαμβάνονταν τα εξής:

- ▶ ελλιπής ενημέρωση από τους φορείς εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η αποτελεσματική πρόσβαση των εταιρειών παροχής στα δίκτυα·
- ▶ έλλειψη διασυννοριακής συνεργασίας μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς και των εθνικών αρχών·
- ▶ απουσία μέτρων επιβολής από τις αρχές σε εθνικό επίπεδο στις περιπτώσεις παραβάσεων·
- ▶ ανεπαρκείς διαδικασίες επίλυσης διαφορών για τους καταναλωτές.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Με δεδομένη την παγκόσμια κλίμακα των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ΕΕ, η διεθνής συνεργασία έχει κρίσιμη σημασία. Όταν η Ευρώπη υιοθετεί ενιαία θέση στα ενεργειακά θέματα, αυξάνεται η ισχύς της έναντι των άλλων χωρών και των εξωτερικών προμηθευτών ενέργειας. Ταυτόχρονα, η επίτευξη των ενεργειακών στόχων της ΕΕ είναι ευχερέστερη εάν οι προσπάθειές της μπορούν να ενταχθούν στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών και πολυμερών νομικών πλαισίων. Για την υποστήριξη των επιδιώξεων αυτών, η Επιτροπή συνέχισε να εντίνει την ανάληψη διεθνών υποχρεώσεων και τη διεθνή συνεργασία, ειδικά στα ενεργειακά θέματα.

Δεδομένου ότι ο εφοδιασμός είναι δυνατόν να διαταραχθεί από πολιτικές διαφορές, ατυχήματα, φυσικές καταστροφές και τεχνικές αστοχίες, η ΕΕ έχει συσφίξει τις σχέσεις της με τις χώρες προέλευσης ή διαμετακόμισης των ορυκτών καυσίμων.

Η κρίση του φυσικού αερίου στις αρχές του 2009, που οφειλόταν σε διένεξη μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας, διέκοψε τον εφοδιασμό 12 κρατών μελών, ενώ επικρατούσαν θερμοκρασίες κάτω του μηδενός. Καθώς επιχειρήσεις και σχολεία υποχρεώνονταν να κλείσουν και οι Ευρωπαίοι τουρτούριζαν κάτω από τις κουβέρτες τους, η Επιτροπή έστειλε κλιμάκιο 20 εμπειρογνομόνων στο Κίεβο και τη Μόσχα για να παρακολουθήσουν επιτόπου τη διαμετακόμιση του αερίου. Η παρουσία τους υπογράμμισε στη ρωσική και την ουκρανική πλευρά

την ομόψυχη άρνηση των κυβερνήσεων και της βιομηχανίας της ΕΕ να δεχθούν τη θέση του ομήρου στη διένεξη. Τελικά, η ροή του αερίου αποκαταστάθηκε στις 20 Ιανουαρίου, μετά από μια ολόκληρη εβδομάδα ανταλλαγής κατηγοριών μεταξύ Κιέβου και Μόσχας και έντονη διπλωματική παρέμβαση της Επιτροπής σε ανώτατο επίπεδο, κατόπιν συντονισμού με την τσεχική προεδρία και τα πληγέντα κράτη μέλη.

Επιζητώντας να εξευρεθεί βιώσιμη λύση, η Επιτροπή έφερε σε επαφή διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για να χρηματοδοτήσουν την Ουκρανία προκειμένου να αγοράζει φυσικό αέριο από τη Ρωσία και να εκσυγχρονίσει το σύστημα διαμετακόμισης του αερίου. Η Επιτροπή συνεργάστηκε επίσης στενά με τις ουκρανικές αρχές για τον εκσυγχρονισμό. Μετά από συμφωνία που επιτεύχθηκε στη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Ρωσίας, στο Khabarovsk, και από διάλογο με θέμα την ενίσχυση της πρόληψης και της διαχείρισης ενεργειακών κρίσεων, η ΕΕ και η Ρωσία συγκρότησαν μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης, ο οποίος θα επιτρέπει τη λήψη διορθωτικών μέτρων, όταν ο εφοδιασμός με πετρέλαιο, φυσικό αέριο ή ηλεκτρική ενέργεια απειλείται ή διαταράσσεται εξαιτίας της συντήρησης των υποδομών, ατυχημάτων ή εμπορικών διαφορών.

Σε αντίθεση με τη μεγάλη προβολή της αντιμετώπισης της ενεργειακής κρίσης, μεγάλο μέρος των προσπάθειών διεθνούς συνεργασίας στη διάρκεια του έτους καταβλήθηκε στα παρασκήνια. Οι προσπάθειες αυτές δεν αφορούσαν μόνο θέματα ασφάλειας του εφοδιασμού, όπως η διαφοροποίησή του σε Ευρώπη, Ασία, Μέση Ανατολή και Αφρική, αλλά και την προώθηση μιας αειφόρου ενεργειακής πολιτικής.

«Οι νέοι πετρελαϊκοί πόροι είναι ολοένα και σπανιότεροι και συχνά συνοδεύονται από πολιτικά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Ο κόσμος γενικότερα (και ιδιαίτερα η Ευρώπη) θα είναι σε πολύ καλύτερη και ασφαλέστερη θέση εάν μειωθεί η εξάρτηση από το πετρέλαιο», ήταν το κύριο μήνυμα της δεύτερης επισκόπησης της ενεργειακής στρατηγικής της ΕΕ, που κατατέθηκε από την Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2008⁽²⁶⁾ και εγκρίθηκε το 2009 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

Μεταξύ των συγκεκριμένων ενεργειών του έτους συγκαταλέγονται η σύσταση του Ενεργειακού Συμβουλίου ΕΕ-ΗΠΑ, η εκκίνηση της πλατφόρμας της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης για την ενεργειακή ασφάλεια, η υπογραφή δήλωσης προθέσεων για ενεργειακή συνεργασία μεταξύ ΕΕ και Λευκορωσίας, η διεύρυνση του διαλόγου με την Κίνα για τα ενεργειακά θέματα και η πρόοδος που σημειώθηκε όσον αφορά το έργο ανθρακικού θερμοηλεκτρικού σταθμού με σχεδόν μηδενικές εκπομπές στην Κίνα. Στη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Ινδίας του Νοεμβρίου συμφωνήθηκε επίσης να ενταθεί η ενεργειακή συνεργασία, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην ενεργειακή απόδοση.

Η στενότερη συνεργασία των κρατών μελών μεταξύ τους και με την Επιτροπή και η ενιαία εκπροσώπηση είναι ιδιαίτερα σημαντικοί παράγοντες για την αξιοποίηση του συλλογικού ειδικού βάρους της ΕΕ σε πολυμερή πλαίσια, όπως ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας και η διαδικασία G8. Τον Μάιο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μαζί με τις χώρες της ομάδας G8 και άλλες μεγάλες και αναδυόμενες οικονομικές δυνάμεις, εγκαινίασαν τις εργασίες της Διεθνούς Εταιρικής Σχέσης για τη συνεργασία στο πεδίο της ενεργειακής απόδοσης. Το εν λόγω φόρουμ πολιτικού διαλόγου και συνεργασίας υψηλού επιπέδου σε θέματα ενεργειακής απόδοσης έχει τους ακόλουθους στόχους:

- ▶ σχηματισμός σαφέστερης εικόνας για τη διεθνή δράση στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης·
- ▶ διαμόρφωση κοινής στρατηγικής άποψης για τις σχετικές δραστηριότητες·
- ▶ προσδιορισμός ενδεχόμενων κοινών δραστηριοτήτων.

Η Επιτροπή εξουσιοδοτήθηκε επίσης να επαναδιαπραγματευθεί τη σύναψη συμφωνίας με τον Καναδά για συνεργασία στην ειρηνική χρήση της ατομικής ενέργειας και ζήτησε αναθεωρημένη εντολή για να διαπραγματευθεί την ενίσχυση της συνεργασίας με τη Ρωσία όσον αφορά τις εμπορικές συναλλαγές στον πυρηνικό τομέα.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Το 2009 η ΕΕ συνεργάστηκε επίσης στενά με τις αναπτυσσόμενες χώρες σε θέματα ενέργειας και κλιματικής αλλαγής, ιδίως για την προετοιμασία της διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, που πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο. Η διαδικασία του ΟΗΕ δεν αφορά απλώς την κλιματική αλλαγή, έχει και αναπτυξιακό θεματολόγιο. Πρώτη η ΕΕ πρότεινε στις διεθνείς διαπραγματεύσεις λεπτομερή ανάλυση των αναγκών των αναπτυσσόμενων χωρών. Συμφώνησε ότι οι τελευταίες θα χρειάζονται ετησίως, μέχρι το 2020, 100 δις ευρώ επιπλέον για προσαρμογή και μετριασμό. Οι ανάγκες αυτές προβλέπεται ότι θα καλυφθούν σε μεγάλο βαθμό από εγχώρια χρηματοδότηση και από την αγορά ανθρακούχων εκπομπών. Πρέπει όμως να διατεθούν επίσης μεγάλης κλίμακας διεθνείς δημόσιοι χρηματοδοτικοί πόροι, της τάξεως των 22–50 δις ευρώ ετησίως, στους οποίους η ΕΕ θα συνεισφέρει το μερίδιο που της αναλογεί.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες θα είναι σε θέση να επιτύχουν αειφόρο ανάπτυξη, μέσω της οποίας θα μειωθούν ταυτόχρονα οι εκπομπές τους. Πρόκειται για προγραμματισμό ανάπτυξης με χαμηλά επίπεδα ανθρακούχων εκπομπών, με την κατάρτιση των λεγόμενων «σχεδίων οικονομικής ανάπτυξης με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές» και την ενσωμάτωσή τους σε μέτρα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτή, έτσι ώστε να προκύψουν εθνικές αναπτυξιακές στρατηγικές. Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλιστεί ότι η οικονομική ανάπτυξη αποβαίνει προς όφελος όλων, στηρίζεται σε ανοικτές και αποτελεσματικές μορφές δημοκρατικής διακυβέρνησης και συμβάλλει στην ισότητα των φύλων και στη μείωση της φτώχειας.

© BELGA / AFP / Issouf Sanogo

Η Επιτροπή ενέκρινε τον Μάιο το ετήσιο πρόγραμμα δράσης του 2009 για την εφαρμογή του θεματικού προγράμματος για το περιβάλλον, με χρηματοδότηση ύψους 164 εκατ. ευρώ. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να αντεπεξέλθουν στην κλιματική αλλαγή, μεταξύ άλλων μέσω της συμμαχίας όσον αφορά την αλλαγή του κλίματος του πλανήτη, η οποία προάγει τη συνεργασία της ΕΕ με τις πιο ευάλωτες αναπτυσσόμενες χώρες. Τον Μάιο, επίσης, το Συμβούλιο ΕΕ–ΑΚΕ εξέδωσε κοινή διακήρυξη για την κλιματική αλλαγή και την ανάπτυξη, ενώ επιλέχθηκαν συγκεκριμένες δραστηριότητες συνεργασίας σε πιλοτική κλίμακα με τέσσερις χώρες: Καμπότζη, Μαλδίβες, Τανζανία και Βανουάτου.

Η Επιτροπή εξέδωσε τον Φεβρουάριο ανακοίνωση σχετικά με στρατηγική της ΕΕ για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών στις αναπτυσσόμενες χώρες⁽²⁷⁾, θέμα που συνδέεται στενά με την κλιματική αλλαγή, καθώς αυξάνονται ραγδαία οι

Η ΕΕ εξακολούθησε να παρέχει βοήθεια σε αφρικανικές χώρες προκειμένου να βελτιώσουν το επιχειρηματικό κλίμα ώστε να υπάρξουν επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας.

κλιματογενείς καταστροφές. Έκτοτε, άρχισαν οι εργασίες με αντικείμενο ένα σχέδιο εφαρμογής με τη συμμετοχή της Επιτροπής και των κρατών μελών. Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, του Απριλίου, για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης στη συνεργασία για την ανάπτυξη θα αποτελέσει τη βάση για την πληρέστερη ολοκλήρωση του περιβάλλοντος σε επίπεδο ΕΕ.

Στον ενεργειακό τομέα, η Αφρικανική Ένωση και η ΕΕ συμφώνησαν να ασχοληθούν με την τυποποίηση και την ενοποίηση των αγορών ενέργειας, η δε ΕΕ στηρίζει την ενοποίηση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στις χώρες του Μαγκρέμπ. Η ΕΕ εξακολούθησε να βοηθά τις αφρικανικές χώρες να βελτιώσουν το επιχειρηματικό κλίμα για επενδύσεις στην ενέργεια και συνεργάστηκε με ορισμένες από αυτές σε μεσογειακό σχέδιο ηλιακής ενέργειας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επίσης ως στόχο την προστασία των δασών σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο, η ΕΕ εισάγει μόνο πιστοποιημένη ξυλεία από τις χώρες-εταίρους της, με σκοπό την καταστολή της παράνομης υλοτομίας. Επί του παρόντος, σχετική συμφωνία έχουν υπογράψει η Γκάνα και το Κονγκό, ενώ η ΕΕ επιδίωξε την επίτευξη διεθνούς συμφωνίας για την επέκταση της εκστρατείας αυτής, μέσω των συνομιλιών σχετικά με την κλιματική αλλαγή που διεξάγονται στον ΟΗΕ.

ΤΙ ΕΓΙΝΕ ΚΑΙ ΤΙ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΣΤΗΝ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ

Η έκβαση της διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, που πραγματοποιήθηκε στην Κοπεγχάγη τον Δεκέμβριο, ήταν απογοητευτική. Μετά από δύο εβδομάδες εντατικών διαπραγματεύσεων, την τελευταία ημέρα 30 περίπου χώρες —μεταξύ των οποίων οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Ινδία, η Βραζιλία και ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή— κατέληξαν σε μια περιορισμένη «συμφωνία». Αυτή περιλαμβάνει κάποια θετικά στοιχεία, όπως την επικύρωση, για πρώτη φορά σε παγκόσμια κλίμακα, των 2 °C ως ανωτάτου ορίου πλανητικής υπερθέρμανσης και δεσμεύσεις για την κινητοποίηση χρηματοδοτικών πόρων για το κλίμα, το ύψος των οποίων συνάδει με τις προτάσεις της Επιτροπής, με αποδέκτες τις αναπτυσσόμενες χώρες. Συνολικά όμως, η συμφωνία της Κοπεγχάγης δεν στάθηκε αντάξια των προσδοκιών της ΕΕ. Επιπλέον, λόγω των αντιρρήσεων που προέβαλαν ελάχιστα συμβαλλόμενα μέρη, στη διάσκεψη απλώς καταγράφηκε η συμφωνία, χωρίς να εγκριθεί

© DPA / REPORTERS / Kay Nietfeld

Το αποτέλεσμα της συνόδου της Κοπεγχάγης τον Δεκέμβριο ήταν μόνο ένα πρώτο βήμα προς μια πιο φιλόδοξη δέσμευση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

επίσημα. Κατά συνέπεια, θα χρειαστούν νέες προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί μια νομικά δεσμευτική διεθνής συμφωνία στην επόμενη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, η οποία έχει προγραμματιστεί για τον Νοέμβριο του 2010, στην Πόλη του Μεξικού.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ

Παρά τα περιορισμένα αποτελέσματα της διάσκεψης της Κοπεγχάγης, οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν εκεί, καθώς και κατά τους μήνες που προηγήθηκαν, ώστε να αμβλυνθούν οι διαφορές στα κείμενα του διαπραγματευτικού πλαισίου, αποτελούν μια καλή αφετηρία για την επίτευξη συνολικής και νομικά δεσμευτικής συμφωνίας μέχρι τα τέλη του 2010. Η ΕΕ διαδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλο στη διαδικασία αυτή.

«Το 2009, με επιστέγασμα τη διάσκεψη της Κοπεγχάγης, είναι έτος κρίσιμης σημασίας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Στην πραγματικότητα, όμως, η κλιματική αλλαγή υπήρξε το καθοριστικό ζήτημα για την απερχόμενη Επιτροπή και πιστεύω βάσιμα ότι το ίδιο θα ισχύει και για την επόμενη. Για ποιον λόγο; Διότι η περιβαλλοντική πολιτική γενικά, και η πολιτική για την προστασία του κλίματος ειδικότερα, αποτελούν εκ φύσεως ευρωπαϊκά ζητήματα. Οι ανθρακούχες εκπομπές δεν σταματούν για έλεγχο στα σύνορα. Τα μέτρα που εφαρμόζουμε —ή που δεν εφαρμόζουμε— στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν άμεσες επιπτώσεις στα βροχόφιλα δάση της Βραζιλίας και της Νήσου Βόρνεο, καθώς και στο πάχος της παγοκάλυψης της Γροιλανδίας», δήλωσε ο κ. José Manuel Barroso στο συνέδριο της Επιτροπής για την Πράσινη Εβδομάδα, τον Ιούνιο, στις Βρυξέλλες.

Στην τελική ευθεία προς τη σύνοδο της Κοπεγχάγης για το κλίμα, η ΕΕ δεν έπαψε να στέλνει ένα ηχηρό και σαφές μήνυμα, επιδεικνύοντας τις πολιτικές ηγετικές ικανότητες που είναι αναγκαίες για τη συγκράτηση της πλανητικής υπερθέρμανσης σε επίπεδα κάτω των 2 °C ⁽²⁸⁾. Για να ενθαρρύνει τις άλλες χώρες με υψηλά επίπεδα εκπομπών να λάβουν αυστηρά μέτρα και, κατ' επέκταση, να αυξήσει τις πιθανότητες επίτευξης μιας επαρκώς φιλόδοξης διεθνούς συμφωνίας, η ΕΕ δεσμεύθηκε να ανεβάσει το ποσοστό μείωσης των εκπομπών της σε 30 %, εφόσον οι λοιπές βιομηχανικές χώρες συμφωνήσουν συλλογικά να επιτύχουν ανάλογες μειώσεις και οι αναπτυσσόμενες χώρες με ταχεία οικονομική ανάπτυξη συνεισφέρουν σε μια διεθνή συμφωνία ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

Η ΕΕ διαμόρφωσε τη θέση της στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για το κλίμα μέσω συνεδριάσεων των υπουργών περιβάλλοντος και οικονομικών και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, οι οποίες κορυφώθηκαν με την άτυπη σύνοδο υπουργών στο Åre τον Ιούλιο, τη σύνοδο του Συμβουλίου Περιβάλλοντος στο Λουξεμβούργο, τον Οκτώβριο, και με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου ⁽²⁹⁾. Τον Οκτώβριο, το Συμβούλιο Περιβάλλοντος ενίσχυσε τη δημιουργηθείσα δυναμική, εγκρίνοντας ένα διαπραγματευτικό πλαίσιο για την ΕΕ. Η Ευρώπη απέδειξε για μία ακόμη φορά την ηγετική θέση της στο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής, υποστηρίζοντας μακροπρόθεσμες μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ακόμη μεγαλύτερες από το 80 % που καταγράφηκε στο ανακοινωθέν το οποίο εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο της ομάδας G8 στη L'Aquila της Ιταλίας, τον Ιούλιο. Ζήτησε επίσης να καθοριστούν στόχοι μείωσης των εκπομπών από τις διεθνείς αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές, οι οποίες δεν καλύπτονται από το πρωτόκολλο του Κιότο, αν και αποτελούν ταχέως ισχυροποιούμενη πηγή εκπομπών.

Η τελική ανασκόπηση της θέσης και των στρατηγικών της ΕΕ πριν από τη διάσκεψη της Κοπεγχάγης πραγματοποιήθηκε σε έκτακτη σύνοδο του Συμβουλίου Περιβάλλοντος ⁽³⁰⁾, στις 23 Νοεμβρίου, στις Βρυξέλλες, όπου ο κ. Yvo de Boer, εκτελεστικός γραμματέας της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, εξέθεσε την κατάσταση όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις και τις προτάσεις των άλλων μερών.

Κατωτέρω παρατίθενται τα κύρια σημεία της θέσης της ΕΕ:

- ▶ τα μέτρα μείωσης των παγκόσμιων εκπομπών πρέπει να αποσκοπούν στη συγκράτηση της πλανητικής υπερθέρμανσης σε επίπεδα κάτω των 2 °C. Αυτό επιβάλλει να έχουν κορυφωθεί οι παγκόσμιες εκπομπές το αργότερο το 2020,

κατόπιν να μειωθούν, μέχρι το 2050, τουλάχιστον κατά 50 % έναντι των επιπέδων του 1990 και να συνεχίσουν έπειτα τη φθίνουσα πορεία τους·

- ▶ μακροπρόθεσμος στόχος της ΕΕ και των άλλων ανεπτυγμένων χωρών είναι η μείωση των εκπομπών μέχρι το 2050 κατά 80–95 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990·
- ▶ περιορισμός των εκπομπών από τις διεθνείς αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές μέχρι το 2020 κατά 10 και 20 % έναντι των επιπέδων του 2005, αντίστοιχα, στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών·
- ▶ αποσαφήνιση των αιτημάτων της ΕΕ: να μειώσουν οι βιομηχανικές χώρες τις εκπομπές τους μέχρι το 2020 κατά 25–40 % και να περιορίσουν οι αναπτυσσόμενες χώρες την αύξηση των εκπομπών τους σε 15–30 %, σε σύγκριση με τα επίπεδα που συνεπάγεται η απουσία μέτρων·
- ▶ ο στόχος των 2 °C ως μέγιστης αύξησης της θερμοκρασίας παραμένει το μέτρο σύγκρισης για την αξιολόγηση των μειώσεων των εκπομπών των άλλων χωρών·
- ▶ αποσαφήνιση των απόψεων της ΕΕ σχετικά με τον τρόπο καταπολέμησης της αποδάσωσης και άσκησης αιεφόρου δασοκομίας, καθώς και της συμβολής των τομέων της γεωργίας και της δασοκομίας στην επίτευξη των κλιματικών στόχων: ταχεία δράση για τον περιορισμό της αποδάσωσης κατά το ήμισυ μέχρι το 2020 και την παύση της μέχρι το 2030·
- ▶ για τις αναπτυσσόμενες χώρες, το πρόσθετο κόστος του μετριασμού και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο μιας φιλόδοξης διεθνούς συμφωνίας υπολογίζεται σε 100 δις ευρώ ετησίως μέχρι το 2020. Από το ποσό αυτό, περίπου 22–50 δις ευρώ θα πρέπει να προέλθουν από διεθνή δημόσια χρηματοδότηση. Η ΕΕ είναι διατεθειμένη να καταβάλει το μερίδιο που της αναλογεί. Την περίοδο 2010–2012 απαιτείται χρηματοδότηση «ταχείας εκκίνησης», συνολικού ύψους 5–7 δις ευρώ ετησίως, προκειμένου να διευκολυνθούν οι αναπτυσσόμενες χώρες στη δημιουργία δυναμικότητας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής·
- ▶ λογιστικοί κανόνες για τις εκπομπές που συνδέονται με τη δασοκομία και τις χρήσεις γης·
- ▶ ανάπτυξη του κλαδικού μηχανισμού του συστήματος εμπορίας εκπομπών και μεταρρύθμιση του μηχανισμού καθαρής ανάπτυξης·
- ▶ αποσαφήνιση των απόψεων της ΕΕ σχετικά με τη διαχείριση των πλεονασμάτων δικαιωμάτων εκπομπών της περιόδου 2008–2012, τα οποία είναι δυνατόν να θίξουν τις περιβαλλοντικές φιλοδοξίες της ΕΕ·
- ▶ σαφές, αυστηρό χρονοδιάγραμμα και κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία του νομικά δεσμευτικού ρυθμιστικού πλαισίου.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

Η ΕΕ υπήρξε κινητήρια δύναμη στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για το κλίμα, ασκώντας πιέσεις για την επίτευξη μιας φιλόδοξης και συνολικής παγκόσμιας συμφωνίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής της ΕΕ. Το 2009, διεκπεραίωσε τον ρόλο της αυτό με δύο μείζονος σημασίας έγγραφα πολιτικής:

- ▶ Ιανουάριος 2009: Ανακοίνωση της Επιτροπής — Για μια συνεκτική συμφωνία σχετικά με την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη·
- ▶ Σεπτέμβριος 2009: Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ενίσχυση της διεθνούς χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής: ευρωπαϊκός οδηγός ενόψει της συμφωνίας της Κοπεγχάγης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξε ένθερμα την επίτευξη φιλόδοξης και νομικά δεσμευτικής συμφωνίας στη σύνοδο της Κοπεγχάγης. Η αρμόδια για το περιβάλλον επιτροπή του κάλεσε τον Οκτώβριο τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων να δώσουν πρώτη προτεραιότητα στην κλιματική αλλαγή και να διατηρήσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαπραγματεύσεις της Κοπεγχάγης. Κατά την επιτροπή, η διεθνής συμφωνία πρέπει να εξασφαλίσει τη σημαντική συλλογική περικοπή των εκπομπών των ανεπτυγμένων χωρών (στο ανώτερο άκρο της κλίμακας 25–40 % μέχρι το 2020 και, ως μακροπρόθεσμο στόχο, τουλάχιστον κατά 80 % μέχρι το 2050, σε σύγκριση με το 1990), καθώς και τη συγκράτηση της αύξησης των εκπομπών των αναπτυσσόμενων χωρών, ως ομάδας, σε 15–39 % κάτω από τα επίπεδα που συνεπάγεται η απραξία. Το Κοινοβούλιο επικύρωσε τις θέσεις αυτές με ψήφισμα που εξέδωσε στη σύνοδο της ολομελείας του, τον Νοέμβριο ⁽³¹⁾, και κάλεσε τους επικεφαλής των κυβερνήσεων

των χωρών της ΕΕ να επιδείξουν πολιτικές ηγετικές ικανότητες ώστε η σύνοδος κορυφής να στεφθεί με επιτυχία.

Η ΕΕ πρωτοστάτησε με την προορατική στάση που τήρησε στην τελική ευθεία προς τις συνομιλίες, στηριζόμενη στη σταθερή βάση της δικής της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια. Η Επιτροπή πρότεινε τον Μάιο να υποβληθεί από την ΕΕ πρόταση τροποποίησης του πρωτοκόλλου του Κιότο. Το Συμβούλιο σύντομα επικρότησε την ιδέα αυτή και, στις 10 Ιουνίου, η τσεχική προεδρία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, κατέθεσαν από κοινού την προτεινόμενη τροποποίηση στην αρμόδια για τη διάσκεψη της Κοπεγχάγης γραμματεία του ΟΗΕ. Η πρόταση αυτή αφορά τον χειρισμό των αλλαγών των χρήσεων γης, βελτιώσεις των μηχανισμών της αγοράς ανθρακούχων εκπομπών και πιθανές προσεγγίσεις για τη στόχευση των κλαδικών εκπομπών. Ένα από τα κυριότερα στοιχεία της συμβολής της ΕΕ στις συνομιλίες της Κοπεγχάγης ήταν η επικέντρωσή της στην επιδίωξη συμφωνίας χρηματοδότησης για τη στήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής —παράγοντας θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη συμφωνίας στην Κοπεγχάγη. Η Επιτροπή εξέδωσε τον Σεπτέμβριο ανακοίνωση σχετικά με την ενίσχυση της διεθνούς χρηματοδότησης για να βοηθηθούν οι αναπτυσσόμενες χώρες στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής⁽³²⁾. Η ανακοίνωση αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, για τις αναπτυσσόμενες χώρες, το ετήσιο κόστος του μετριασμού των οικείων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της προσαρμογής τους στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής μέχρι το 2020 θα ανέρχεται σε 100 δις ευρώ περίπου. Μεγάλο μέρος της αναγκαίας χρηματοδότησης πρέπει να προέλθει από εγχώριες πηγές και από μια διευρυμένη διεθνή αγορά ανθρακούχων εκπομπών, ενδέχεται όμως να χρειαστεί και διεθνής δημόσια χρηματοδότηση της τάξεως των 22–50 δις ευρώ ετησίως. Η Επιτροπή πρότεινε να εξασφαλιστεί η δημόσια αυτή χρηματοδότηση από τις ανεπτυγμένες και τις οικονομικά πιο προηγμένες αναπτυσσόμενες χώρες, με βάση την ευθύνη για τις εκπομπές και τη δυνατότητα καταβολής χρημάτων της καθεμίας. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται συνεισφορά της ΕΕ ύψους 2–15 δις ευρώ ετησίως μέχρι το 2020.

Εν τω μεταξύ, αντιπρόσωποι των θεσμικών οργάνων της ΕΕ προσέγγισαν άλλους εταίρους. Η Επιτροπή, μαζί με την τσεχική και τη σουηδική προεδρία, διέθεσαν πολύ χρόνο και κόπο σε διμερή διάλογο σχετικά με την κλιματική αλλαγή με καίριας σημασίας χώρες-εταίρους, όπως ο Καναδάς, η Κίνα, η Ιαπωνία, η Νότια Κορέα, η Ρωσία, οι ΗΠΑ, η Ινδία, η Βραζιλία και η Νότια Αφρική. Αντιπροσωπεία της αρμόδιας για το περιβάλλον επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μετέβη στην Ουάσινγκτον, στα τέλη Οκτωβρίου, για συναντήσεις και συζητήσεις με μέλη του Κογκρέσου των ΗΠΑ σχετικά με τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το κλίμα, που πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο στην Κοπεγχάγη και στην οποία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έστειλε επίσημη αντιπροσωπεία. Στη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν πέντε σύνοδοι υψηλού επιπέδου για την προετοιμασία της διάσκεψης της Κοπεγχάγης. Η ΕΕ συμμετείχε ενεργά σε όλες, απευθύνοντας αταλάντευτη έκκληση στις ανεπτυγμένες χώρες να δεσμευθούν για σημαντικές μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Όταν, λίγες μόλις εβδομάδες πριν από τη σύνοδο της Κοπεγχάγης, τόσο οι ΗΠΑ, όσο και η Ρωσία κατέθεσαν νέες προτάσεις, ο πρωθυπουργός της Σουηδίας, Fredrik Reinfeldt, και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, εξέφρασαν την ικανοποίησή τους με κοινή δήλωση: «Χαιρετίζουμε την είδηση ότι τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Κίνα, μέσα στο τελευταίο 24ωρο, αποκάλυψαν με συγκεκριμένους αριθμούς τι προτίθενται να πράξουν σχετικά με τον μετριασμό. Οι ΗΠΑ και η Κίνα αποτελούν ουσιώδεις συντελεστές στις διαπραγματεύσεις αυτές. Δεν πρέπει να επιτρέψουμε την αποτυχία της διάσκεψης της

ΠΡΟΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΓΕΝΕΕΣ

Ο κ. Jerzy Buzek, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δήλωσε τα εξής ενόψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου: «Στην Κοπεγχάγη, τον Δεκέμβριο, οφείλουμε να επιτύχουμε συμφωνία κατάλληλη όχι μόνο για την ΕΕ αλλά και για όλη την υφήλιο. Οι αποφάσεις που θα ληφθούν εκεί θα επηρεάσουν τις μελλοντικές γενεές.»

Κοπεγχάγης [...] Θα εξακολουθήσουμε να προτρέπουμε τις ΗΠΑ, την Κίνα και τους άλλους εταίρους μας στις εν λόγω διαπραγματεύσεις να εξαντλήσουν τα όρια του εφικτού ώστε να επιτευχθεί συμφωνία στην Κοπεγχάγη [...] Παραμένει θετικός ο ιωνός το γεγονός ότι, μετά τη Βραζιλία και την Ινδονησία, άλλη μια μεγάλη αναπτυσσόμενη χώρα είναι διατεθειμένη να καταθέσει στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων συγκεκριμένους αριθμούς.»

Οι ευρωπαίοι ηγέτες συμφώνησαν στη σύνοδό τους τον Δεκέμβριο, πέραν των προγενέστερων δεσμεύσεών τους, να διαθέσουν 2,4 δις ευρώ ετησίως την περίοδο 2010–2012 ως χρηματοδότηση ταχείας εκκίνησης για να δοθεί το εναρκτήριο λάκτισμα της εφαρμογής μέτρων προσαρμογής των αναπτυσσόμενων χωρών στην κλιματική αλλαγή. Το ποσό αυτό υπερβαίνει τις αρχικές δεσμεύσεις που είχαν αναλάβει τα κράτη μέλη νωρίτερα στη διάρκεια του έτους.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΒΕΛΗΝΕΚΟΥΣ

Ωστόσο, η έκβαση της διάσκεψης της Κοπεγχάγης δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες της ΕΕ. Κατά τη δεκαπενθήμερη διάρκειά της, η προεδρία του Συμβουλίου και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέβαλαν σύντονες προσπάθειες για να επιταχύνουν τον ρυθμό των διαπραγματεύσεων, διατηρώντας τις δεσμεύσεις της ΕΕ και προτρέποντας τα μέρη που συμμετείχαν στις συνομιλίες να αναβαθμίσουν τις δικές τους. Η πρόοδος όμως που σημειώθηκε —με τη μη δεσμευτική συμφωνία— δεν ήταν αυτή που έλπιζε η ΕΕ.

Η συμφωνία που επιτεύχθηκε περιλαμβάνει:

- ▶ τον στόχο να μην υπερβεί η αύξηση της θερμοκρασίας τους 2 °C.
- ▶ τη δέσμευση να καθοριστούν για το 2020 στόχοι μείωσης των εκπομπών από τις ανεπτυγμένες χώρες και δράση μετριασμού από τις αναπτυσσόμενες.
- ▶ χρηματοδότηση «ταχείας εκκίνησης» ύψους 20,685 δις ευρώ από τις βιομηχανικές χώρες μέχρι το 2012 για άμεσα μέτρα με σκοπό την προσαρμογή, τη μείωση των εκπομπών, την έρευνα και τη δημιουργία δυναμικότητας στις αναπτυσσόμενες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης για την πρόληψη της αποδάσωσης.
- ▶ μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση ύψους 68,95 δις ευρώ μέχρι το 2020 και μηχανισμούς στήριξης της μεταφοράς τεχνολογίας και της δασοκομίας.

Στη συμφωνία έχει επισυναφθεί παράρτημα στο οποίο χώρες ή ομάδες χωρών έχουν τη δυνατότητα να καταχωρίσουν τις δεσμεύσεις τους για μείωση των εκπομπών ή δράση με στόχο την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η συμφωνία δεν είναι όμως νομικά δεσμευτική. Δεν είναι αρκούντως φιλόδοξη ώστε η ΕΕ να αλλάξει τον σχετικό με τη μείωση των εκπομπών στόχο της σε 30 % μέχρι το 2020.

«Αυτό που επιζητούσαμε ερχόμενοι εδώ, στην Κοπεγχάγη, ήταν η άρση του αδιεξόδου. Δράση ή τίποτα. Και τώρα βλέπουμε χώρες να προσπαθούν και να καθορίζουν στόχους. Ακόμη και χώρες που διακήρυτταν ότι δεν θα αναλάμβαναν καμία δέσμευση κατέθεσαν συγκεκριμένες προτάσεις», δήλωσε ο πρόεδρος του Συμβουλίου Fredrik Reinfeldt.

Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso δήλωσε τα εξής: «Η συμφωνία αυτή είναι καλύτερη από την απουσία συμφωνίας, αλλά σαφώς υστερεί του στόχου μας. Δεν κρύβω ότι είμαι απογοητευμένος», προσθέτοντας πάντως ότι «αποτελεί το πρώτο βήμα σε μια σημαντικότερη διαδικασία».

Οι περαιτέρω ενέργειες αναβλήθηκαν για τις διασκέψεις των Ηνωμένων Εθνών που θα πραγματοποιηθούν το 2010 στη Βόννη και στο Μεξικό. Οι υποχρεώσεις όμως που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Ένωση στη διάρκεια του έτους εξακολουθούν να ισχύουν και θα εκπληρωθούν, δεσμεύουν δε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Λευκή βίβλος της Επιτροπής — Η προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος: προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης [COM(2009) 147].
- (²) Οδηγία 2009/29/ΕΚ για τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με στόχο τη βελτίωση και την επέκταση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Κοινότητας (ΕΕ L 140 της 5.6.2009).
- (³) Απόφαση αριθ. 406/2009/ΕΚ περί των προσπαθειών των κρατών μελών να μειώσουν τις οικείες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις της Κοινότητας για μείωση των εκπομπών αυτών μέχρι το 2020 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009).
- (⁴) Οδηγία 2009/31/ΕΚ σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς (ΕΕ L 140 της 5.6.2009).
- (⁵) Οδηγία 2009/28/ΕΚ σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 140 της 5.6.2009).
- (⁶) Οδηγία 2009/33/ΕΚ σχετικά με την προώθηση καθαρών και ενεργειακών αποδοτικών οχημάτων οδικών μεταφορών (ΕΕ L 120 της 15.5.2009).
- (⁷) Οδηγία 2009/30/ΕΚ όσον αφορά τις προδιαγραφές για τη βενζίνη, το ντίζελ και το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης και την καθιέρωση μηχανισμού για την παρακολούθηση και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και όσον αφορά την προδιαγραφή των καυσίμων που χρησιμοποιούνται στα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας (ΕΕ L 140 της 5.6.2009).
- (⁸) Οδηγία 2008/101/ΕΚ για την ένταξη των αεροπορικών δραστηριοτήτων στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 8 της 13.1.2009).
- (⁹) http://ec.europa.eu/commission_barroso/president/pdf/press_20090903_EL.pdf.
- (¹⁰) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 443/2009, σχετικά με τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές από τα καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα, στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης της Κοινότητας για τη μείωση των εκπομπών CO₂ από ελαφρά οχήματα (ΕΕ L 140 της 6.6.2009).
- (¹¹) Λευκή βίβλος της Επιτροπής — Η προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος: προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης [COM(2009) 147].
- (¹²) Commission document — The role of European agriculture in climate change mitigation [SEC(2009) 1093].
- (¹³) <http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st14/st14361.el09.pdf>.
- (¹⁴) http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/051-64747-322-11-47-909-20091118IPR64746-18-11-2009-2009-false/default_en.htm.
- (¹⁵) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη σήμανση των ελαστικών επισώτρων αναφορικά με την εξοικονόμηση καυσίμου και άλλες ουσιώδεις παραμέτρους.
- (¹⁶) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Αντιμετώπιση των προκλήσεων του πετρελαίου» (ΕΕ C 182 της 4.8.2009).
- (¹⁷) Έγγραφο της Επιτροπής σχετικά με τη διαταραχή του εφοδιασμού με φυσικό αέριο — The January 2009 gas supply disruption to the EU: An assessment [SEC(2009) 977].
- (¹⁸) Πρόταση κανονισμού σχετικά με μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο [COM(2009) 363].
- (¹⁹) Οδηγία 2009/119/ΕΚ σχετικά με υποχρέωση διατήρησης ενός ελάχιστου επιπέδου αποθεμάτων αργού πετρελαίου ή/και προϊόντων πετρελαίου από τα κράτη μέλη (ΕΕ L 265 της 9.10.2009).
- (²⁰) Οδηγία 2009/71/Ευρατόμ περί θεσπίσεως κοινοτικού πλαισίου για την πυρηνική ασφάλεια πυρηνικών εγκαταστάσεων (ΕΕ L 172 της 2.7.2009).
- (²¹) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 713/2009 για την ίδρυση Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ΕΕ L 211 της 14.8.2009).
- (²²) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 714/2009 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 211 της 14.8.2009).
- (²³) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 715/2009 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου (ΕΕ L 211 της 14.8.2009).
- (²⁴) Οδηγία 2009/72/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 211 της 14.8.2009).
- (²⁵) Οδηγία 2009/73/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου (ΕΕ L 211 της 14.8.2009).
- (²⁶) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Δεύτερη επισκόπηση της ενεργειακής στρατηγικής — Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ενεργειακή ασφάλεια και αλληλεγγύη [COM(2008) 781].
- (²⁷) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Στρατηγική της ΕΕ για την υποστήριξη της μείωσης των κινδύνων καταστροφών στις αναπτυσσόμενες χώρες [COM(2009) 84].
- (²⁸) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Για μια συνεκτική συμφωνία σχετικά με την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη [COM(2009) 39].
- (²⁹) Συμπεράσματα της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 29-30 Οκτωβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st15/st15265-re01.el09.pdf>).
- (³⁰) <http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st16/st16454.el09.pdf>.
- (³¹) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ στη Διάσκεψη της Κοπεγχάγης για την κλιματική αλλαγή.
- (³²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ενίσχυση της διεθνούς χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής: ευρωπαϊκός οδηγός ενόψει της συμφωνίας της Κοπεγχάγης [COM(2009) 475].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
Η ΕΕ ΩΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

Η ΕΕ είναι ένας σχετικά νέος παράγοντας στη διεθνή σκηνή. Διαθέτει όμως σημαντική οικονομική ισχύ. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αγορά του κόσμου και τον μεγαλύτερο εξαγωγέα βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και τη μεγαλύτερη πηγή επενδύσεων. Έχει εμπορικούς δεσμούς σε παγκόσμια κλίμακα και αποτελεί έναν από τους κυριότερους χορηγούς βοήθειας. Η ισχύς της απορρέει επίσης από τη σωρευτική πολιτική και πολιτιστική ακτινοβολία των 27 κρατών μελών της.

Η ίδια η εξέλιξη της βοηθά την ΕΕ να επιτύχει μεγαλύτερη συνεκτικότητα στο πεδίο των εξωτερικών σχέσεων, ενώ ο ρόλος τον οποίο διαδραματίζει υπερβαίνει όλο και περισσότερο τους παραδοσιακούς τομείς του εμπορίου και της παροχής βοήθειας.

Το μέγεθος και η σημασία της δικής της εσωτερικής αγοράς συνεπάγεται ότι οτιδήποτε συντελείται σήμερα στο εσωτερικό της ΕΕ έχει συχνά μελλοντικό αντίκτυπο σε παγκόσμια κλίμακα, σε συγκεκριμένα ζητήματα όπως είναι η ενεργειακή ασφάλεια και η θέσπιση προδιαγραφών ασφαλείας για τα παιχνίδια. Ο κόσμος δίνει συνήθως προσοχή στις θέσεις της ΕΕ, όπως αποδεικνύεται από την επιρροή της στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και τον προγραμματισμό της ανάκαμψης από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση.

Όλο και περισσότερο, οι εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ δεν αποτελούν χωριστό τομέα δραστηριοτήτων της ΕΕ, αλλά περισσότερο μια ευρύτερη γεωγραφικά εφαρμογή των βασικών αξιών και αρχών της. Τούτο καθίσταται σαφές στο πλαίσιο της πολιτικής για τη διεύρυνσή της, όπου η ΕΕ διαπραγματεύεται με επιλέξιμα γειτονικά κράτη τον τρόπο και το χρόνο υιοθέτησης του συνόλου των κοινοτικών κανόνων και πρακτικών. Η ίδια όμως βασική διαδικασία είναι επίσης ορατή στο ευρύτερο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ με χώρες της ευρύτερης περιοχής, στις εμπορικές και διπλωματικές σχέσεις της σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς και στο πλαίσιο της βοήθειας που παρέχει σε αναπτυσσόμενες χώρες.

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Η ΕΕ διευρύνεται από γενέσεως και η διαδικασία αυτή δεν έχει περατωθεί ακόμη. Κατά το 2009, οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Κροατία και την Τουρκία συνεχίστηκαν συστηματικά, για κάθε κεφάλαιο, ενώ αναπτύχθηκαν στενότεροι δεσμοί με άλλα πιθανά νέα μέλη. Οι χώρες που επιθυμούν να ενταχθούν στην ΕΕ προέβησαν σε μεταρρυθμίσεις και διέυρυναν τους δεσμούς τους με την ΕΕ. Διευρύνθηκαν οι εμπορικές και πολιτιστικές ανταλλαγές, σημειώθηκε πρόοδος σε ό,τι αφορά την ειρήνη, τη σταθερότητα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, ενώ στους περισσότερους τομείς οι πολίτες των εν λόγω χωρών γνώρισαν περισσότερη οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία καθώς η ΕΕ συνέχισε να παρέχει στήριξη μέσω προγραμμάτων τεχνικής και οικονομικής βοήθειας. Το 2009 συμπληρώθηκαν επίσης πέντε χρόνια από τη μεγαλύτερη διεύρυνση στην ιστορία της ΕΕ, όταν 10 νέα κράτη μέλη —τα περισσότερα από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη— προσχώρησαν στην Ένωση. Κατά τα τέλη Νοεμβρίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα⁽¹⁾ εκφράζοντας την έντονη υποστήριξή του στην πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ.

ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ — Η ΕΛΠΙΔΑ ΥΠΕΡΙΣΧΥΕΙ ΤΟΥ ΦΟΒΟΥ

«Μπορούμε όλοι να θεωρήσουμε τη διεύρυνση του 2004 ως σημαντικό πολιτικό επίτευγμα. Ο πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξήθηκε μεμιάς κατά 120 εκατομμύρια κατοίκους. Ακόμα σημαντικότερο είναι το γεγονός ότι ήταν η πρώτη φορά που έγιναν δεκτές χώρες με αρκετά διαφορετική ιστορία, αποδεικνύοντας κατά τον τρόπο αυτό τη βιωσιμότητα του εγχειρήματος της διεύρυνσης. Στην επιλογή αυτή, η ελπίδα υπερίσχυσε —ορθά— του φόβου. Το βήμα ή καλύτερα το άλμα αυτό σημαίνει πράγματι ότι η ΕΕ ήταν έτοιμη να διαδραματίσει παγκόσμιο ρόλο», δήλωσε ο τσέχος πρωθυπουργός και πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Mirek Topolánek, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης πέντε ετών από τη διεύρυνση του 2004.

ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

Οι σημερινές τρεις υποψήφιες χώρες, η Κροατία, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και η Τουρκία, σημείωσαν κατά τη διάρκεια του έτους κάποιες προόδους στο πλαίσιο των προσπαθειών τους να καταστούν κράτη μέλη της ΕΕ.

Η διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ παρέσχε ισχυρό κίνητρο στην Τουρκία προκειμένου να προωθήσει τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα και να συνεχίσει τον εκσυγχρονισμό των θεσμών της χώρας. Η Επιτροπή ανακοίνωσε τον Οκτώβριο ότι η Τουρκία έδωσε νέα ώθηση στις προσπάθειές της για πολιτική μεταρρύθμιση, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να εκτονώσουν την ένταση με τον κουρδικό πληθυσμό, και χαιρέτισε τα μέτρα τα οποία έλαβε η Τουρκία για την εξομάλυνση των σχέσεων με τη γειτονική Αρμενία. Εντούτοις, η προεδρία του Συμβουλίου εξέφρασε τον Δεκέμβριο την ανησυχία για την απόφαση του συνταγματικού δικαστηρίου της Τουρκίας να καταργήσει το Κόμμα Δημοκρατικής Κοινωνίας και να απαγορεύσει την πολιτική δραστηριότητα ορισμένων δημοκρατικά εκλεγμένων εκπροσώπων του⁽²⁾. Ενταξιακές διαπραγματεύσεις πραγματοποιήθηκαν τον Ιούνιο, με τη διοργάνωση των πρώτων συζητήσεων με αντικείμενο το κεφάλαιο για τη φορολογία, και τον Δεκέμβριο, όταν ξεκίνησαν οι συνομιλίες σχετικά με το κεφάλαιο για το περιβάλλον. Μέχρι

© PHOTOSHOT / Felipe Trueba

Μεγάλοι ήταν οι εορτασμοί για την 20ή επέτειο από την πτώση του Τείχους του Βερολίνου —εδώ, στιγμιότυπο από την Πύλη του Βραδεμβούργου στις 9 Νοεμβρίου.

σήμερα, η Τουρκία έχει κλείσει ένα από τα 35 κεφάλαια —επιστήμη και έρευνα—, ενώ έχουν ανοιχτεί 12 επιπλέον. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ενίσχυσε τις μικρές επιχειρήσεις και την έρευνα στην Τουρκία, χορηγώντας τον Ιούνιο δάνεια ύψους ρεκόρ (900 εκατ. ευρώ).

Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Κροατία⁽³⁾ πλησίασαν στην τελική τους φάση. Εάν η χώρα αυτή εκπληρώσει εγκαίρως όλες τις εναπομένουσες προϋποθέσεις, οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης θα μπορούσαν να ολοκληρωθούν κατά το 2010. Τον Οκτώβριο ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις για: την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων· τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη· τη δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια· την ασφάλεια τροφίμων, την κτηνιατρική και φυτοϋγειονομική πολιτική· τη φορολογία· καθώς και για την περιφερειακή πολιτική και τον συντονισμό των διαρθρωτικών μέσων. Περαιτώθηκαν επίσης προσωρινά οι διαπραγματεύσεις για τελωνειακά ζητήματα, το εταιρικό δίκαιο, τα διευρωπαϊκά δίκτυα, τη στατιστική και την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τον Δεκέμβριο έκλεισαν δύο ακόμα κεφάλαια, σχετικά με το δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, και με την κοινωνική πολιτική και την απασχόληση, αυξάνοντας στα 14 τα κεφάλαια που έχουν κλείσει προσωρινά. Η ΕΕ ενέκρινε τα συμπεράσματα σχετικά με τη δέσμη οικονομικών μέτρων ενόψει των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Κροατία και αποφάσισε να ορίσει μια ομάδα εργασίας ad hoc για την εκπόνηση της συνθήκης προσχώρησης.

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας⁽⁴⁾ είναι υποψήφια για ένταξη από το 2005. Τον Μάρτιο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε το Συμβούλιο να ορίσει ημερομηνία για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και τον Οκτώβριο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέστησε την έναρξη διαπραγματεύσεων.

ΟΙ ΠΙΘΑΝΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΛΗΣΙΑΖΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΤΗΝ ΕΕ

Οι πιθανές υποψήφιες για ένταξη χώρες των δυτικών Βαλκανίων —η Αλβανία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Κοσσυφοπέδιο, το Μαυροβούνιο και η Σερβία— συνέχισαν κατά τη διάρκεια του έτους τις προετοιμασίες τους για τη δημιουργία στενότερων δεσμών με την ΕΕ. Στις χώρες αυτές προστέθηκε η Ισλανδία, η οποία υπέβαλε τον Ιούλιο αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ.

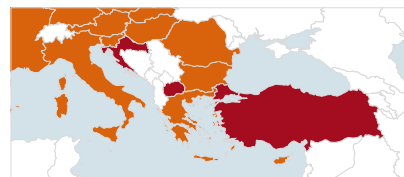
Στην Αλβανία⁽⁵⁾, η συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης με την ΕΕ τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο και κατά τη διάρκεια του έτους εφαρμόστηκε αποτελεσματικά. Τον Απρίλιο, η εν λόγω χώρα υπέβαλε επισήμως αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ και τον Νοέμβριο το Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να διατυπώσει γνώμη σχετικά με την αίτηση.

Η κύρωση της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης με το Μαυροβούνιο⁽⁶⁾ σημείωσε πρόοδο, καθώς ολοκλήρωσαν τη διαδικασία και άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, και τον Απρίλιο το Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να διατυπώσει γνώμη σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της εν λόγω χώρας.

Οι αναληφθείσες από τη Σερβία⁽⁷⁾ μεταρρυθμίσεις και δεσμεύσεις ήταν, σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής, επαρκείς για να δικαιολογήσουν την εφαρμογή από την ΕΕ της υπογραφείσας το 2008 ενδιάμεσης συμφωνίας σχετικά με το εμπόριο —μία θέση που υποστηρίχτηκε από το Συμβούλιο τον Δεκέμβριο. Επίσης, η χώρα αυτή βελτίωσε τη συνεργασία της με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία —παρά το γεγονός ότι οι κατηγορούμενοι Ratko Mladić και Goran Hadžić δεν έχουν ακόμα συλληφθεί. Κατά τα τέλη Δεκεμβρίου, η Σερβία υπέβαλε αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ. Η σουηδική προεδρία εξέφρασε ικανοποίηση για το «ιστορικό βήμα της Σερβίας», επισημαίνοντας ότι η ένταξη της Σερβίας στην ΕΕ θα είναι σημαντική όχι μόνο για τη Σερβία, αλλά και για ολόκληρη την περιοχή.

Η ΕΕ έχει επανειλημμένα προτρέψει τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη⁽⁸⁾ να επιταχύνει τις βασικές μεταρρυθμίσεις. Τον Απρίλιο τα μέλη του ΕΚ εξέδωσαν ψήφισμα⁽⁹⁾

ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

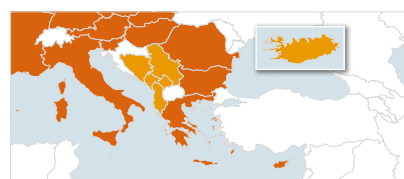
■ Κροατία, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Τουρκία

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΕ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Μετά από μακρά εμπλοκή, επιτεύχθηκε τον Σεπτέμβριο συμφωνία μεταξύ της Κροατίας και της Σλοβενίας σχετικά με τον τρόπο επίλυσης της εκκρεμύσας διμερούς μεθοριακής διαφοράς, χάρη στις προσπάθειες της Επιτροπής και της προεδρίας του Συμβουλίου. Ως εκ τούτου, θα μπορούσαν να συνεχιστούν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις.

ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

■ Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Ισλανδία, Κοσσυφοπέδιο (UNSCR 1244), Μαυροβούνιο, Σερβία

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΘ' ΟΔΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ

Τον Οκτώβριο η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει σημειώσει πειστική πρόοδο, εφαρμόζοντας ουσιαστικά τις μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες και εκπληρώνοντας επαρκώς τα πολιτικά κριτήρια. Με βάση τα στοιχεία αυτά, συνέστησε την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων.

υπενθυμίζοντας «ότι η προοπτική της προσχώρησης στην ΕΕ έχει παρασχεθεί στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη ως ενιαία χώρα και όχι στα μέρη που την αποτελούν και ότι ως εκ τούτου, οι απειλές για απόσχιση ή άλλες απόπειρες υπονόμευσης της κρατικής κυριαρχίας είναι εντελώς απαράδεκτες».

Στο Κοσσυφοπέδιο ⁽¹⁰⁾, που εξακολουθεί να υφίσταται υπό την αιγίδα του ψηφίσματος 1244/99 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, η αποστολή της ΕΕ για το κράτος δικαίου (EULEX) αναπτύχθηκε σε ολόκληρη τη χώρα και κατέστη πλήρως επιχειρησιακή το 2009. Δύο χιλιάδες αστυνομικοί και δικαστικοί βοήθησαν τις αρχές στην εδραίωση αποτελεσματικού συστήματος αστικού δικαίου. Από τη δήλωση ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου από τη Σερβία, το 2008, έχουν αναγνωρίσει την ανεξαρτησία του 22 κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ τον Φεβρουάριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με ψήφισμά του ⁽¹¹⁾ παρότρυνε όλα τα κράτη μέλη να το αναγνωρίσουν. Η προεδρία του Συμβουλίου εξέφρασε την ικανοποίησή της για την ομαλή διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών στο Κοσσυφοπέδιο τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο.

Τον Ιούλιο η Ισλανδία υπέβαλε αίτηση για προσχώρηση στην ΕΕ και το Συμβούλιο ⁽¹²⁾ ζήτησε από την Επιτροπή να διατυπώσει γνώμη σχετικά με την εν λόγω αίτηση. Η Ισλανδία είναι ήδη στενά ενσωματωμένη στην ΕΕ, δεδομένου ότι είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και του χώρου Σένγκεν όπου δεν απαιτείται διαβατήριο για τις μετακινήσεις. Από τον Οκτώβριο, η Επιτροπή άρχισε να αξιολογεί τις πληροφορίες που έλαβε από την Ισλανδία σχετικά με την ετοιμότητά της για ένταξη.

Η επιθυμία της Ισλανδίας να προσχωρήσει στην ΕΕ εισήγαγε νέες διαστάσεις στο πρόγραμμα διεύρυνσης, τόσο γεωγραφικά όσο και διότι η νέα αυτή υποψήφια χώρα έχει ιδιαίτερα ανεπτυγμένη οικονομία με μακροχρόνιους και στενούς δεσμούς με την ΕΕ. Τούτο, σε συνδυασμό με τις αιτήσεις του Μαυροβουνίου, τον Δεκέμβριο του 2008, και της Αλβανίας, τον Απρίλιο, αποδεικνύει τη δυνατή έλξη που ασκεί η ΕΕ, καθώς και τον ρόλο που διαδραματίζει στο πλαίσιο της προώθησης της σταθερότητας, της ασφάλειας και της ευημερίας.

Η ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΠΟ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΑΦΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΛΟΓΩΝ

Η σύναψη συμφωνιών για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων συνεχίστηκε με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, παρέχοντας τη δυνατότητα σε πολλούς πολίτες τους να λαμβάνουν θεωρήσεις ευκολότερα ή με την καταβολή μικρότερων τελών. Τον Ιούλιο η Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση της δυνατότητας ταξιδιού χωρίς θεώρηση προς τον χώρο Σένγκεν, από το 2010, για πολίτες της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, του Μαυροβουνίου και της Σερβίας, και τον Νοέμβριο το Συμβούλιο συμφώνησε ⁽¹³⁾ ώστε να θεσπιστεί η εν λόγω δυνατότητα από τις 19 Δεκεμβρίου. Η Επιτροπή δεσμεύτηκε επίσης να προτείνει τη θέσπιση της δυνατότητας ταξιδιού χωρίς θεώρηση για πολίτες της Αλβανίας και της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, από τη στιγμή που θα πληρούν τις προϋποθέσεις. Επίσης, προτάθηκε η διεξαγωγή διαλόγου με το Κοσσυφοπέδιο με την προοπτική ελευθέρωσης του καθεστώτος των θεωρήσεων και για τους πολίτες της χώρας αυτής, από τη στιγμή που θα πληρούν τις προϋποθέσεις.

Τον Φεβρουάριο ⁽¹⁴⁾, από την επισκόπηση της Επιτροπής σχετικά με την παρεχόμενη βοήθεια στη διαδικασία διεύρυνσης προέκυψε ότι, κατά το 2008 και το 2009, υλοποιήθηκαν περισσότερες από 90 συγκεκριμένες δραστηριότητες και πρωτοβουλίες με την ενίσχυση της ΕΕ, συνδέοντας στενότερα τα δυτικά Βαλκάνια με την ΕΕ, σε τομείς όπως είναι οι υποτροφίες σπουδών στην ΕΕ, η περιφερειακή συνεργασία, οι μεταφορές και το εμπόριο. Και τον Οκτώβριο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν με διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για ένα επενδυτικό πλαίσιο για τα δυτικά Βαλκάνια, το οποίο θα χρηματοδοτήσει έργα προτεραιότητας στην περιοχή αυτή, αρχικά για τις υποδομές, την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την ενεργειακή απόδοση.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΛΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

Η ΕΕ εξακολούθησε να αντλεί αμοιβαία οφέλη με τις χώρες που βρίσκονται στα ανατολικά και τα νότια σύνορά της, μέσω της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας, της Ένωσης για τη Μεσόγειο και της εταιρικής σχέσης με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (βλ. χάρτη), όπου συνεχίζουν να συνάπτονται ειδικές σχέσεις με βάση κοινές αξίες και στόχους.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

Τον Απρίλιο επιβεβαιώθηκε κατόπιν αξιολόγησης από μέρους της Επιτροπής⁽¹⁵⁾ η σύμφιξη των σχέσεων της ΕΕ με τις χώρες τις οποίες καλύπτει η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και τούτο παρά την παγκόσμια ύφεση και τις συγκρούσεις στον Καύκασο και τη Μέση Ανατολή. Η πολιτική αυτή καθιερώθηκε για τη στήριξη του εκσυγχρονισμού και της μεταρρύθμισης μέσω της σύναψης πολιτικών συμφωνιών και της επίτευξης στενότερων οικονομικών δεσμών που θα φέρουν τις εν λόγω γειτονικές χώρες πιο κοντά στην εσωτερική αγορά και θα αυξήσουν τον βαθμό συνεργασίας σε τομείς πέραν εκείνων που εμπίπτουν στο σύννηθες πεδίο των διπλωματικών σχέσεων. Αποδείχθηκε μάλιστα ιδιαίτερα αποτελεσματική σε οικονομικά και κανονιστικά ζητήματα.

Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΗ

Το 2008 ο πόλεμος στη Γεωργία και η διαμάχη για τον εφοδιασμό με φυσικό αέριο μεταξύ της Ρωσίας και της Ουκρανίας, στις αρχές του 2009, κατέδειξαν πόσο εύθραυστη ήταν η σταθερότητα στα ανατολικά σύνορα της ΕΕ και τόνισαν το μέγεθος της εξάρτησης της ίδιας της ασφάλειας της ΕΕ από την ασφάλεια στις γειτονικές της χώρες. Η σπουδαιότητα των δεσμών μεταξύ της ΕΕ και πολλών γειτονικών χωρών στα ανατολικά της σύνορα καταδείχθηκε στη διάρκεια του έτους με τη δρομολόγηση της ανατολικής εταιρικής σχέσης⁽¹⁶⁾ σε τελετή στην Πράγα, τον Μάιο, στο πλαίσιο της τσεχικής προεδρίας. Η εν λόγω νέα ανατολική εταιρική σχέση αποσκοπεί στην ανάπτυξη των γενικών σχέσεων της ΕΕ με τους έξι νέους ανατολικούς γείτονές της —την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Λευκορωσία, τη Γεωργία, τη Μολδαβία και την Ουκρανία. Προβλέπει τη σύναψη συμφωνιών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη δημιουργία εκτεταμένων ζωνών ελεύθερων συναλλαγών, ουσιαστικότερη πολιτική σύνδεση και τη σταδιακή ένταξη στην οικονομία της ΕΕ. Προβλέπονται επίσης ευκολότερες μετακινήσεις στην ΕΕ και προωθείται η δημοκρατία και η χρηστή διακυβέρνηση, η ενεργειακή ασφάλεια, η οικονομική μεταρρύθμιση και η προστασία του περιβάλλοντος. Μετά από σύσταση του Κοινοβουλίου, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή και οι κυβερνήσεις των κρατών εταίρων θα πρέπει να συμβουλευούνται τακτικότερα τις τοπικές αυτοδιοικήσεις και την κοινωνία των πολιτών, δημιουργήθηκε, τον Νοέμβριο του 2009, το φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών της ανατολικής εταιρικής σχέσης.

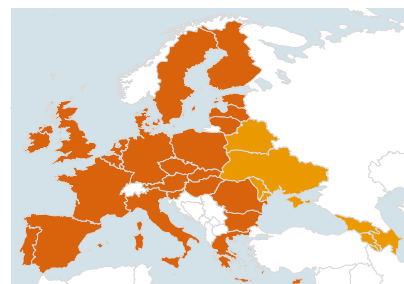
Τον Φεβρουάριο του 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είχε ήδη κάνει έκκληση⁽¹⁷⁾ για την επιτάχυνση της δημιουργίας ζώνης ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ της Αρμενίας, του Αζερμπαϊτζάν, της Γεωργίας, της Μολδαβίας και της Ουκρανίας, καθώς και για την ενίσχυση της συνεργασίας με την Τουρκία και τη Ρωσία. Το Κοινοβούλιο εξέφρασε επίσης την υποστήριξή του για τη θέσπιση της συνέλευσης των ανατολικών γειτονικών χωρών («EuroNest») στην οποία θα συμμετάσχουν οι χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης.

Στις νότιες γειτονικές χώρες, η Ένωση για τη Μεσόγειο σημείωσε περαιτέρω πρόοδο κατά το 2009, εστιάζοντας σε πολιτικές επαφές και συγκεκριμένα προγράμματα συνδρομής, παρά το δυσμενές πολιτικό κλίμα.

ΕΜΠΡΑΚΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

«Η ανατολική εταιρική σχέση δεν θα πρέπει να επαναφέρει συνασπισμούς ή διαμάχη για την απόκτηση σφαίρας επιρροής. Δεν θα πρέπει να συνίσταται στην τυπική, αλλά στην έμπρακτη συνεργασία ισότιμων εταίρων στον τομέα του εμπορίου και της ενεργειακής ασφάλειας, καθώς επίσης και στον τομέα της ενίσχυσης των δημοκρατικών αρχών και της καλύτερης διακυβέρνησης», δήλωσε ο στέχος πρωθυπουργός και πρόεδρος του Συμβουλίου κ. Mirek Topolánek κατά τη δρομολόγηση της ανατολικής εταιρικής σχέσης.

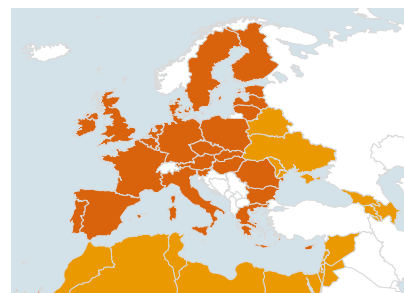
Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

■ Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Γεωργία, Μολδαβία, Ουκρανία

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

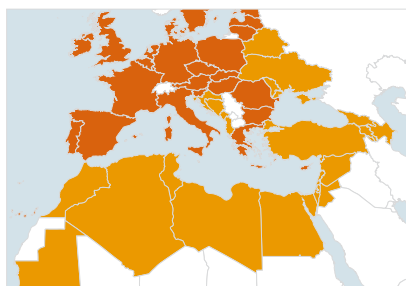
■ Αλγερία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Αίγυπτος, Γεωργία, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Λιβύη, Μολδαβία, Μαρόκο, Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη, Συρία, Τυνησία, Ουκρανία

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΓΕΙΤΟΝΩΝ

«Η πρόσφατη κρίση μεταξύ της Ρωσίας και της Ουκρανίας για το φυσικό αέριο και η σύγκρουση στη Γεωργία το περασμένο καλοκαίρι επιβεβαίωσαν την ανάγκη να ληφθούν περισσότερα μέτρα για την προώθηση της σταθερότητας, της ασφάλειας και της ευημερίας στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική από πολιτική, οικονομική και στρατηγική άποψη η αναβάθμιση των σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις Δημοκρατίες της Αρμενίας, του Αζερμπαϊτζάν, της Λευκορωσίας, της Γεωργίας, της Μολδαβίας και της Ουκρανίας στο πλαίσιο του σχεδίου της ανατολικής εταιρικής σχέσης», δήλωσε ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Hans-Gert Pöttering κατά τη δρομολόγηση της ανατολικής εταιρικής σχέσης.

ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

■ Αλβανία, Αλγερία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, Αίγυπτος, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Λιβύη, Μαυριτανία, Μονακό, Μαυροβούνιο, Μαρόκο, Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη, Συρία, Τунησία, Τουρκία

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΡΟΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Καθώς έχουν ωριμάσει οι σχέσεις της ΕΕ με τον υπόλοιπο κόσμο, καθίσταται όλο και εμφανέστερο ότι οι βασικές αξίες που διέπουν τις σχέσεις αυτές αποτελούν τη βάση των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης. Όλες οι πτυχές της πολιτικής της ΕΕ διέπονται από την πεποίθηση ότι η σταθερότητα, η ασφάλεια, η δημοκρατία, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το υψηλό βιοτικό επίπεδο αποτελούν έγκυρους στόχους σε παγκόσμιο επίπεδο. Κατά τον τρόπο αυτό, η ΕΕ συνέβαλε στην ενίσχυση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου με αποστολές εποπτείας και μη στρατιωτικές αποστολές. Η έντονη μη στρατιωτική συμμετοχή έχει συνδυαστεί με την ανάπτυξη ειρηνευτικής δύναμης με σκοπό την αποκλιμάκωση των εντάσεων σε ορισμένα ευαίσθητα σημεία του πλανήτη.

ΜΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ

Το 2009⁽¹⁸⁾ χαρακτηρίστηκε από τη 10η επέτειο της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας. Κατά την τελευταία δεκαετία, η ΕΠΑΑ συνέβαλε στην επίτευξη σταθερότητας σε διάφορες περιοχές του κόσμου, πραγματοποιώντας 22 μη στρατιωτικές και στρατιωτικές αποστολές σε τρεις ηπείρους. Η ΕΕ επιδιώκει όχι μόνο την κατάπαυση των συγκρούσεων, αλλά και την αντιμετώπιση των βασικών αιτίων, μέσω ενός αμαλγάματος πολιτικών, συνδυάζοντας τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις με την ανάπτυξη και τη δημιουργία θεσμών.

Κατά το 2009 η ΕΕ πραγματοποίησε αποστολές στην Ευρώπη, την Αφρική και την Ασία. Στα Δυτικά Βαλκάνια, εκτός από την EULEX Κοσσυφοπέδιο, η ΕΕ είναι επιχειρησιακή στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, με δύναμη 2000 ανδρών της EUFOR Althea (η οποία, βάσει εκτιμήσεων του Συμβουλίου του Μαΐου, συνέβαλε στη διατήρηση μιας σταθερής και ασφαλούς κατάστασης, παρά το δυσμενές πολιτικό κλίμα), και με την αστυνομική αποστολή της ΕΕ, η οποία βοήθησε την κρατική ανακριτική υπηρεσία να επιτύχει πρόοδο στον εντοπισμό δικτύων οργανωμένου εγκλήματος και τόνωσε τον ουσιαστικό συντονισμό μεταξύ αστυνομίας και εισαγγελέων. Η εποπτική αποστολή της ΕΕ στη Γεωργία, με 350 υπαλλήλους, συνέβαλε στην αύξηση του βαθμού ασφάλειας και σταθερότητας στο νότιο Καύκασο, καθιστώντας λιγότερο πιθανή την ένοπλη σύγκρουση. Η παρουσία της βοήθησε ώστε να παρασχεθεί η δυνατότητα να επιστρέψουν στα σπίτια τους και τα χωριά τους οι περισσότεροι από τους εσωτερικά εκτοπισθέντες λόγω των συγκρούσεων του 2008. Η Γεωργία χαρακτήρισε την ενέργεια αυτή «ανεκτίμητη» για τη διατήρηση της ειρήνης.

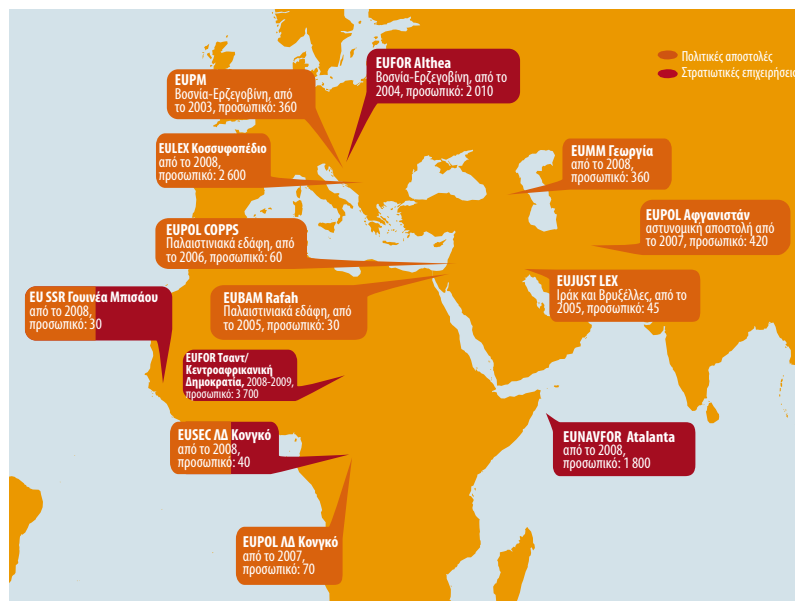
© Ευρωπαϊκή Ένωση

Η αποναρκοθέτηση εξακολουθεί να αποτελεί ένα από τα καθήκοντα της EUFOR Althea, της δύναμης 2 000 ατόμων που διατηρεί η ΕΕ στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Αποστολές και επιχειρήσεις το 2009 στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας

Πηγή: Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όταν η αποστολή EUFOR Τσαντ/Κεντροαφρικανική Δημοκρατία παρέδωσε στην αποστολή των Ηνωμένων Εθνών στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία και το Τσαντ (Minurcat), τον Μάρτιο, είχε ήδη παράσχει βοήθεια στο έργο των εργαζόμενων στον ανθρωπιστικό τομέα, είχε προστατεύσει πρόσφυγες και εκτοπισθέντες που επλήγησαν από την κρίση στο γειτονικό Νταρφούρ, καθώς και υπαλλήλους των Ηνωμένων Εθνών. Τα κράτη μέλη εξακολούθησαν να δραστηριοποιούνται στην περιοχή, καθώς 2 000 από τους 3 700 στρατιώτες από ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίοι υπηρετούσαν στην EUFOR, εντάσσονται πλέον στη δύναμη της Minurcat. Η ΕΕ εξακολούθησε επίσης να είναι δραστήρια σε πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο στο Τσαντ, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία και το Σουδάν —καθώς και με την ιδιότητα του βασικού χορηγού στο πλαίσιο ανθρωπιστικών και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων.

Με την επιχείρηση EUNAVFOR Atalanta στον Ινδικό ωκεανό, συνοδεύτηκε η μεταφορά περισσότερων από 280 000 τόνων επισιτιστικής βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών στη Σομαλία. Η παρασχεθείσα προστασία σε άλλα ευάλωτα σκάφη στον κόλπο του Άντεν, καθώς και στα ανοικτά των ακτών της Σομαλίας, συνέβαλε επίσης στην αποτροπή της πειρατείας στην περιοχή.

Στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, η αποστολή EUSEC ΛΔ Κονγκό παρέσχε βοήθεια στην αναδιάρθρωση και την αναμόρφωση του στρατού του Κονγκό. Με χρηματοδότηση από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή συμμετείχε επίσης σε προγράμματα στους τομείς της ισότητας των δύο φύλων, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της υγείας και των υποδομών. Η αστυνομική αποστολή EUPOL ΛΔ Κονγκό εξακολούθησε να στηρίζει προσπάθειες για την αναμόρφωση της αστυνομίας και τη δημιουργία δεσμών με το δικαστικό σύστημα. Η αποστολή ΕΕ SSR Γουινέα Μπισάου βοήθησε τις τοπικές αρχές να προβούν σε μεταρρυθμίσεις στο στρατό, την αστυνομία και τη δικαιοσύνη.

Η αστυνομική αποστολή της ΕΕ στα Παλαιστινιακά Εδάφη, EUPOL COPPS, βοήθησε τις επιχειρησιακές ρυθμίσεις για την παλαιστινιακή πολιτική αστυνομία, πραγματοποίησε αξιολόγηση του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης της Παλαιστινιακής Αρχής και εφάρμοσε ένα πρόγραμμα στήριξης σχετικά με το σύστημα των φυλακών. Η αποστολή συνοριακής συνδρομής της ΕΕ για το σημείο διέλευσης της Ράφα, EUBAM Rafah, διατήρησε την ικανότητα αναδιάταξης σε σύντομο χρονικό διάστημα, εφόσον το επιτρέψουν οι πολιτικές περιστάσεις.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΑ ΤΗΝ ΠΕΙΡΑΤΕΙΑ

«Πρέπει να καταπολεμήσουμε την πειρατεία στον Ινδικό ωκεανό και στα ανοικτά των ακτών της Σομαλίας και καταδικάζω τις ενέργειες εκείνων που διαπράττουν το αδίκημα της πειρατείας. Πρέπει να υποστηρίξουμε τις αρχές της Σομαλίας στις προσπάθειές τους να επαναφέρουν τη σταθερότητα και την ειρήνη στη χώρα τους», δήλωσε ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Jerzy Buzek, τον Οκτώβριο.

© Ευρωπαϊκή Ένωση

Η επιχείρηση EUNAVFOR Atalanta στον Ινδικό Ωκεανό συνέβαλε στην αποτροπή της πειρατείας και συνόδευσε περισσότερους από 280 000 τόνους τροφίμων που απέστειλαν τα Ηνωμένα Έθνη στη Σομαλία.

Ο Javier Solana διετέλεσε ύπατος εκπρόσωπος της ΕΕ για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας από το 1999 έως το 2009.

Η ενοποιημένη αποστολή της ΕΕ για την επιβολή του κράτους δικαίου στο Ιράκ, EUJUST LEX, βοήθησε στην εδραίωση του κράτους δικαίου και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την κατάρτιση ανώτατων αξιωματικών της αστυνομίας, εισαγγελέων, δικαστών και διοικητών φυλακών. Η αστυνομική αποστολή της ΕΕ στο Αφγανιστάν, EUPOL Αφγανιστάν, έχει διαδραματίσει βασικό ρόλο στη στρατηγική του υπουργείου Εσωτερικών για την καταπολέμηση της διαφθοράς, καθώς και για το σύστημα αστυνόμευσης βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών και τις εγκληματολογικές έρευνες. Η αποστολή αυτή βοήθησε στις σχέσεις αστυνομίας και εισαγγελέων, τη σύνταξη νομοθετικών ρυθμίσεων και την εκπαίδευση ανώτερων δικαστικών. Ένα πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτών έχει ως στόχο να εκπαιδεύσουν 35 000 αστυνομικοί εγκαίρως για τις βουλευτικές εκλογές του 2010.

Η αναβάθμιση της ικανότητας ανάληψης δράσης της ΕΕ συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια του έτους. Τον Απρίλιο η Επιτροπή ενέκρινε προϋπολογισμό ύψους 225 εκατ. ευρώ για το μέσο σταθερότητας της ΕΕ για την περίοδο 2009–2011, δίνοντας προτεραιότητα στην ενίσχυση της στρατηγικής της ΕΕ για τη μη διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής, στην οικοδόμηση της ειρήνης και στις διαπεριφερειακές απειλές —που συχνά είναι αλληλένδετα με την τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα και την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών, ανθρώπων και όπλων. Ενισχύθηκε το δυναμικό για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στην περιοχή Σαχέλ, καθώς και στο Πακιστάν/Αφγανιστάν, παράλληλα με την έγκριση ενός σχεδίου για την ενίσχυση των ενεργειών της ΕΕ στην περιοχή. Με τη χρηματοδότηση του μέσου σταθερότητας, ελήφθησαν επίσης μέτρα για την αποδιοργάνωση του κυκλώματος κοκαΐνης από τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική προς τη Δυτική Αφρική και, ενδεχομένως, την ΕΕ.

Την 1η Δεκεμβρίου η Catherine Ashton ανέλαβε τον ευρύτερο ρόλο της ύπατης εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, τον οποίο θα συνδυάσει με τον ρόλο της αντιπροέδρου της Επιτροπής.

Στην Αφρική η ΕΕ παρέσχε 1 δις ευρώ για την ενίσχυση της ειρήνης και της ασφάλειας. Συνέβαλε στο να καταστεί επιχειρησιακή η Αφρικανική Δύναμη Επιφυλακής και ενίσχυσε τα κέντρα κατάρτισης. Χρηματοδότησε αφρικανικές επιχειρήσεις στήριξης της ειρήνης και συνεργάστηκε στο πλαίσιο του ελέγχου φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού. Ο πολιτικός διάλογος σημείωσε πρόοδο σε επίπεδο ηπείρου, περιφέρειας και κράτους.

Κατά τη διάρκεια του έτους, αναβαθμίστηκαν επίσης⁽¹⁹⁾ οι δυνατότητες της ΕΕ όσον αφορά την ασφάλεια και την άμυνα. Η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας ενέκρινε ένα σχέδιο βελτίωσης των μη στρατιωτικών δυνατοτήτων και ανέπτυξε τα σχετικά μέσα διαχείρισης. Τα κράτη μέλη σημείωσαν πρόοδο στην ανάπτυξη στρατιωτικών δυνατοτήτων με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας και τον καθοδηγητικό ρόλο της Στρατιωτικής Επιτροπής της ΕΕ για την πρώτη ομάδα των 12 επιλεγμένων σχεδίων ανάπτυξης δυνατοτήτων. Ο οργανισμός άμυνας προώθησε συνεργασίες για την αντιμετώπιση βασικών ελλείψεων δυνατοτήτων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης ελικοπτέρων, της αεροπορικής μεταφοράς, των δορυφορικών επικοινωνιών και της θαλάσσιας επιτήρησης. Ξεκίνησε επίσης την κατάρτιση, από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενός πλαισίου για την επίτευξη της μέγιστης συνέργειας των ερευνητικών δραστηριοτήτων σε θέματα άμυνας και προστασίας των πολιτών.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η ευρωπαϊκή στρατηγική ασφάλειας αναγνωρίζει ότι «η καλύτερη εγγύηση της ασφάλειάς μας είναι ένας κόσμος δημοκρατικών κρατών με χρηστή διακυβέρνηση». Το 2009 η ΕΕ ενίσχυσε τις δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις και το κράτος δικαίου σε χώρες εκτός της ΕΕ, με την ανάληψη ευρέος φάσματος ενεργειών, από τον πολιτικό διάλογο και την ανάληψη διπλωματικών πρωτοβουλιών, έως τη συνεργασία στον χρηματοοικονομικό και τον τεχνικό τομέα. Κατά το 2009, η τσεχική και η σουηδική προεδρία καθιέρωσαν μια διαδικασία για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της στήριξης της οικοδόμησης της δημοκρατίας από την ΕΕ.

Επιπλέον συνεκτικότητα δημιουργήθηκε από τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ προωθεί τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω των προγραμμάτων της για τη χορήγηση βοήθειας. Παρασχέθηκε στήριξη σε χώρες-εταίρους για εκλογές, κοινοβούλια, και οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και για τα μέσα ενημέρωσης. Μέσω του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η ΕΕ παρενέβη για να βοηθήσει ομάδες και άτομα στον αγώνα τους για τις θεμελιώδεις ελευθερίες.

Γυναίκα ψηφίζει στις προεδρικές εκλογές του Ιουνίου στη Γουινέα Μπισσάου — μια από τις χώρες στις οποίες η ΕΕ απέστειλε εκλογικούς παρατηρητές.

Οι ειδικές ενέργειες κατά τη διάρκεια του έτους περιλάμβαναν τη μακροπρόθεσμη αποστολή παρακολούθησης των εκλογών σε οκτώ χώρες—το Αφγανιστάν, τη Βολιβία (δύο φορές), τον Ισημερινό, το Ελ Σαλβαδόρ, τη Γουινέα Μπισσάου, τον Λίβανο, το Μαλάουι και τη Μοζαμβίκη. Με τις αποστολές αυτές πραγματοποιούνται εκτιμήσεις όσον αφορά τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες μιας εκλογικής διαδικασίας σε σχέση με τα διεθνή πρότυπα, και υποβάλλονται συστάσεις που ενδέχεται να παράσχουν τον δίαυλο για τη διεξαγωγή διαλόγου με τις κυβερνήσεις των χωρών-εταίρων και να συμβάλλουν στη λήψη αποφάσεων για μεταγενέστερη παροχή βοήθειας.

Η σημαντικότερη αποστολή παρατήρησης εκλογών ήταν εκείνη στο Αφγανιστάν, για τις πρώτες εκλογές που διοργανώθηκαν από τις αφγανικές αρχές από την πτώση του καθεστώτος των Ταλιμπάν. Εμπειρογνώμονες της ΕΕ έφθασαν τον Ιούλιο για να συντονίσουν την αξιολόγηση της διαδικασίας και συναντήθηκαν με άλλους παρατηρητές που αξιολόγησαν την περίοδο προεκλογικής εκστρατείας, τις προεκλογικές προετοιμασίες και την ψηφοφορία, την καταμέτρηση των ψήφων και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Συνολικά, κατά την ημέρα των εκλογών υπήρχαν επιτόπου περίπου 100 παρατηρητές της ΕΕ. Σε δήλωση της προεδρίας του Συμβουλίου αναγνωρίστηκε η συμβολή των εθνικών και διεθνών παρατηρητών της εκλογικής διαδικασίας, καθώς και οι προσπάθειες τις οποίες κατέβαλε η κοινοτική αποστολή παρακολούθησης των εκλογών. Η ΕΕ όμως αποφάσισε τον τερματισμό της αποστολής μετά από την ακύρωση του δεύτερου γύρου. Η προεδρία του Συμβουλίου υπογράμμισε την ανάγκη να επανεξεταστεί και να βελτιωθεί η λειτουργία του εκλογικού συστήματος.

Παράλληλα, η ΕΕ εξακολούθησε να είναι σε επαγρύπνηση —και μαχητική— σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημοκρατίας σε ολόκληρο τον κόσμο. Υποδέχθηκε με ικανοποίηση την επίσημη κατάργηση της θανατικής ποινής στο Τόγκο, τον Ιούλιο, και εξέφρασε τη λύπη της για τις εκτελέσεις στο Ιράν, την Ιαπωνία, την Ταϊλάνδη, την Κίνα και τις ΗΠΑ. Κάλεσε τις αρχές του Μιανμάρ να απελευθερώσουν την Aung San Suu Kyi καθώς και άλλους πολιτικούς κρατούμενους. Εξέφρασε την ανησυχία της για την κατάργηση της διαμαρτυρίας στην Κίνα και των διαδηλώσεων στη Λευκορωσία, τη βία στη Γουινέα και τη Νιγηρία, τα προβλήματα στη λειτουργία της δημοκρατίας στον Νίγηρα και την Ονδούρα, καθώς και για την ατιμωρησία των δραστών πράξεων βίας στην Κένυα.

Στη Ρωσία, καταδίκασε τη δολοφονία της Νατάλια Εστεμίροβα —εξέχουσας προσωπικότητας που υπερασπίστηκε τα ανθρώπινα δικαιώματα— η οποία βρέθηκε δολοφονημένη στην Ingushetia τον Ιούλιο, και κάλεσε τις ρωσικές αρχές να διερευνήσουν ταχύτατα και επιμελώς τη δολοφονία αυτή και να προσαγάγουν τους δράστες στη δικαιοσύνη. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απένειμε το ετήσιο βραβείο Ζαχάροφ για την ελευθερία του πνεύματος στη ρωσική οργάνωση υπεράσπισης των πολιτικών δικαιωμάτων Μεμόριαλ και σε όλους τους άλλους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Ρωσία. Τον Νοέμβριο έλαβε χώρα ο 10ος γύρος διαβουλεύσεων με τη Ρωσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

© AFP / Natalia Kolesnikova

Η ρωσίδα υπέρμαχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα μιλάει σε συνέντευξη Τύπου στη Μόσχα τον Οκτώβριο. Ήταν συνάδελφος της δολοφονημένης ακτιβίστριας Νατάλια Εστεμίροβα, στη μνήμη της οποίας το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απένειμε το ετήσιο βραβείο Ζαχάροφ στην οργάνωσή τους Memorial.

Το Κοινοβούλιο ενέκρινε τρία ψηφίσματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα⁽²⁰⁾: καλώντας την κινεζική κυβέρνηση να εγκρίνει την άμεση και άνευ όρων αναστολή της εκτέλεσης της θανατικής ποινής· κάνοντας έκκληση στον πρόεδρο Ορτέγκα να σεβαστεί το σύνταγμα της Νικαράγουα· και καλώντας τις αρχές του Λάος και του Βιετνάμ να απελευθερώσουν όλους τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τους πολιτικούς κρατούμενους και τους κρατούμενους λόγω πεποιθήσεων.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ προσέθεσε στις αφιερωμένες στα ανθρώπινα δικαιώματα διαδικασίες διαλόγου και διαβουλεύσεις, που διατηρεί επί του παρόντος με 40 περίπου χώρες και οντότητες, έναν νέο διάλογο με την Ινδονησία και διεξήγαγε τις πρώτες συνόδους διαλόγου με την Αργεντινή, τη Βραζιλία, τη Χιλή και την Κολομβία. Η ΕΕ έχει πλέον θεσπίσει κατευθυντήριες γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και κατευθυντήριες γραμμές για τα παιδιά σε ένοπλες συρράξεις, ενώ επεξεργάστηκε στο πλαίσιο των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών ορισμένες στρατηγικές ανά χώρα, συνοδευόμενες από σχέδια στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού μέσου για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Επιτεύχθηκε πρόοδος όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή νέων κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ σχετικά με τη βία και τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών, ενώ η κατάσταση όσον αφορά τα δικαιώματα των γυναικών σε περίπου 100 χώρες εκτός της ΕΕ επανεξετάστηκε από αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή κρατών μελών, με αποτέλεσμα την υποβολή προτάσεων για την άμεση ανάληψη δράσης από μέρους της ΕΕ. Η ΕΕ συνεργάστηκε επίσης στενά με άλλους οργανισμούς για τα δικαιώματα του παιδιού. Μεταξύ των σημαντικότερων εκδηλώσεων περιλαμβάνονται, τον Ιούνιο, το ευρωπαϊκό φόρουμ των παιδιών για την παιδική εργασία και, τον Ιούλιο, το φόρουμ ανθρωπίνων δικαιωμάτων ΕΕ–ΜΚΟ σχετικά με την καταπολέμηση της βίας κατά των παιδιών.

Εκφράζοντας τις ανησυχίες της για την έλλειψη προόδου όσον αφορά την ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή, η Ευρωπαϊκή Ένωση έκανε τον Δεκέμβριο έκκληση για την επανάληψη των διαπραγματεύσεων με σκοπό την επίτευξη μιας λύσης με βάση τη συνύπαρξη δύο κρατών και επιβεβαίωσε ότι δεν θα αναγνώριζε οποιοδήποτε αλλαγές των προ του 1967 συνόρων, χωρίς την έγκριση των εμπλεκόμενων μερών⁽²¹⁾.

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Πρόκειται για μια από τις πλέον απτές και θετικές πολιτικές της ΕΕ. Σώζει άμεσα εκατομμύρια ζωές κάθε χρόνο —και είναι μία από τις πολιτικές που στηρίζονται ευρέως από τους περισσότερους πολίτες της ΕΕ. Επί σειρά ετών, η ΕΕ ήταν, μέσω της χρηματοδότησης από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη της, ο σημαντικότερος χορηγός ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ

Το 2009 η ΕΕ ανακούφισε, διαθέτοντας πάνω από 900 εκατ. ευρώ, δεκάδες εκατομμύρια θυμάτων σε περισσότερες από 70 χώρες. Με βάση τις αξίες της αλληλεγγύης, του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ισότητας και της ανεκτικότητας, η βοήθεια παρασχέθηκε κατά τρόπο ουδέτερο, αμερόληπτο και ανεξάρτητο, και διατέθηκε αποκλειστικά βάσει των αναγκών των θυμάτων φυσικών καταστροφών και συγκρούσεων. Η βοήθεια διοχετεύτηκε μέσω 200 περίπου επιχειρησιακών εταίρων, συμπεριλαμβανομένων ειδικών υπηρεσιών των Ηνωμένων Εθνών, της Κίνησης Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, καθώς και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Με την αύξηση των περιπτώσεων φυσικών καταστροφών, πολλές ανθρωπογενείς κρίσεις περιπλέκονται ολοένα και περισσότερο, δημιουργώντας εμφανή ανθρωπιστικά προβλήματα —όπως, για παράδειγμα, στην περιοχή του Νταρφούρ. Το 2009 η Επιτροπή χρηματοδότησε με 110 εκατ. ευρώ ένα πρόγραμμα ανθρωπιστικής βοήθειας στο Σουδάν. Επίσης, καθώς εκτοπίστηκαν χιλιάδες κατοίκων λόγω της σύγκρουσης στην κοιλάδα Swat του Πακιστάν, τον Απρίλιο και τον

Η ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Τον Μάρτιο η Επιτροπή διέθεσε περί τα 250 εκατ. ευρώ ως ανθρωπιστική βοήθεια σε ευάλωτους πληθυσμούς 12 αφρικανικών χωρών, συμπεριλαμβανομένων του Σουδάν, της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό, του Τσαντ, του Μπουρούντι και των προσφύγων στην Τανζανία, την περιοχή του Σαχέλ, την Ουγκάντα, τη Ζιμπάμπουε και την Κένυα, που επλήγησαν από ξηρασία και πλημμύρες, συγκρούσεις, επιδημίες, χρόνια επισιτιστική ανασφάλεια και φτώχεια.

Μάιο, η Επιτροπή αύξησε την κατεπείγουσα ανθρωπιστική βοήθεια στη χώρα αυτή από 7 εκατ. σε 72 εκατ. ευρώ, προκειμένου να βοηθηθούν οι πλέον ευάλωτοι πληθυσμοί.

TAXEIA ANTIMETΩΠΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε δεόντως σε μια σειρά από φυσικές καταστροφές —τυφώνες, τσουνάμι και σεισμό— που έπληξαν την περιοχή της Ασίας-Ειρηνικού κατά τα τέλη Σεπτεμβρίου. Διέθεσε 7,15 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο κατεπείγουσας χρηματοδότησης δραστηριοτήτων άμεσης ανακούφισης.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Τον Φεβρουάριο η Επιτροπή ενέκρινε μια στρατηγική για τη στήριξη της μείωσης του κινδύνου καταστροφών σε αναπτυσσόμενες χώρες⁽²²⁾, εστιάζοντας στον περιορισμό των επιπτώσεων φυσικών καταστροφών σε χώρες υψηλού κινδύνου. Η ΕΕ λειτουργεί με βάση την αρχή ότι η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία, επενδύοντας στη μείωση των κινδύνων πριν την εμφάνιση μιας καταστροφής —και τούτο είναι αποτελεσματικότερο από το να χορηγηθεί ανθρωπιστική βοήθεια μετά την καταστροφή.

Μέσω μιας διαδικασίας πολιτικού διαλόγου με τις αναπτυσσόμενες χώρες, η ΕΕ θα εντάξει τη μείωση του κινδύνου καταστροφών σε ένα πλαίσιο πολιτικής και δράσης, ενώ θα αναπτύξει περιφερειακά σχέδια, συμπεριλαμβανομένων των εκστρατειών ευαισθητοποίησης. Όπως και με τον πρώτο απολογισμό, τον Μάιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η περιοχή της Καραϊβικής εξέτασαν το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας πλατφόρμας περιφερειακής συνεργασίας στους τομείς της διαχείρισης καταστροφών και της πολιτικής προστασίας, με βάση τις έντονες ανάγκες της περιοχής.

© Ευρωπαϊκή Ένωση / Maria Olsen

Το 2009 η ΕΕ παρέσχε βοήθεια σε δεκάδες εκατομμύρια θύματα φυσικών καταστροφών ή συρράξεων —όπως εδώ, στις Φιλιππίνες, μετά το πέρασμα του τυφώνα Κετσάνα.

ΠΟΛΕΜΟΣ, ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΛΗΜΕΝΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Η Επιτροπή εξακολούθησε να παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια σε θύματα παραμελημένων ανθρωπιστικών κρίσεων —όπως της εσωτερικής σύγκρουσης στην Κολομβία— που έπληξαν ευάλωτες ομάδες και ιδίως γυναίκες, παιδιά και εθνικές μειονότητες, αναγκάζοντάς τες να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους.

Αντιπροσωπεία μελών του ΕΚ ενημερώθηκε επίσης για την ανθρωπιστική κατάσταση στη Γάζα μετά τις συγκρούσεις που σημειώθηκαν στην περιοχή αυτή τον Ιανουάριο. Ήταν οι μόνοι ευρωπαίοι εκπρόσωποι που επισκέφθηκαν την περιοχή κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων και είχαν άμεση εικόνα της καταστροφής δημόσιων κτιρίων, της διακοπής της παροχής υπηρεσιών καθημερινής χρήσης, καθώς και των δεικτών ανθρωπιστικής κρίσης.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ΕΕ ασκεί τη διεθνή επιρροή της και την ήπια εξουσία της καταπολεμώντας τη φτώχεια και προάγοντας την οικονομική ανάπτυξη και τη δημοκρατία. Κατά την τελευταία δεκαετία, έχει καταστεί ηγετικός παράγοντας στον τομέα της ανάπτυξης, με αύξηση της χρηματοδότησης από το 2001 κατά 90 %, κατά τρόπο που παρέχει πλέον σχεδόν το 60 % των παγκόσμιων ενισχύσεων. Ο ρόλος της καθίσταται ακόμα πιο σημαντικός καθώς η οικονομική κρίση επιτείνει την ευάλωτη κατάσταση πολλών χωρών. Κατά το 2009 ενέτεινε τις προσπάθειές της για την οικοδόμηση διεθνούς συνεργασίας στα παγκόσμια ζητήματα του κλίματος και της ενέργειας, της ελευθέρωσης του εμπορίου και της επίτευξης των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας⁽²³⁾. Στο πλαίσιο δε της ανάπτυξης της εκτεταμένης τεχνικής και χρηματοοικονομικής βοήθειας που παρέχει, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε προτεραιότητα στο ευαίσθητο μεν αλλά κρίσιμο ζήτημα της προώθησης της δημοκρατικής διακυβέρνησης.

ΣΥΝΟΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

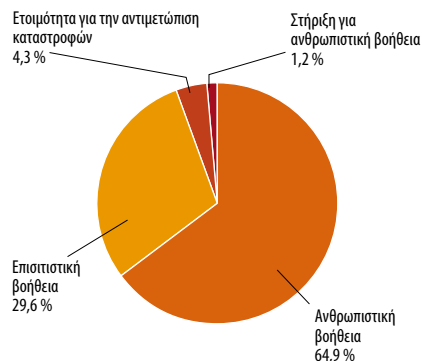
Η αναπτυξιακή πολιτική αφορά περισσότερα από την παροχή καθαρού νερού και την κατασκευή οδικών αξόνων, παρά την σπουδαιότητα που έχουν οι εν λόγω τομείς. Στόχος είναι η συμβολή στη μείωση και τελικά την εξάλειψη της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες, μέσω της προώθησης της αειφόρου ανάπτυξης, της δημοκρατίας, της ειρήνης και της ασφάλειας. Η Ένωση χρησιμοποιεί επίσης το εμπόριο για την προώθηση της διαδικασίας, ανοίγοντας τις αγορές στις εξαγωγές από αναπτυσσόμενες χώρες και ενθαρρύνοντας τις χώρες αυτές να αναπτύξουν τις μεταξύ τους συναλλαγές. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε τη σύνδεση μεταξύ αναπτυξιακής συνεργασίας και διακυβέρνησης, καλώντας την Επιτροπή να επικεντρώσει την άμεση δημοσιονομική στήριξη σε κυβερνήσεις που την χρησιμοποίησαν κατά τρόπο διαφανή και υπεύθυνο.

Η ανάληψη της δέσμευσης όσον αφορά τη συνεκτικότητα της πολιτικής εγγράφεται στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη —την πολιτική δήλωση που αντικατοπτρίζει την προθυμία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών να εργαστούν από κοινού με βάση κοινές αξίες, στόχους και αρχές για την εξάλειψη της φτώχειας και τη δημιουργία ενός σταθερότερου και δικαιοτέρου κόσμου. Η συνεκτικότητα είναι αναγκαία διότι οι πολιτικές σε άλλους τομείς εκτός της χορήγησης ενίσχυσης —συμπεριλαμβανομένου του εμπορίου, των μεταφορών, της ενέργειας, του περιβάλλοντος, της κλιματικής μεταβολής, της ασφάλειας, της γεωργίας, ή της αλιείας— διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση αναπτυσσόμενων χωρών προκειμένου να επιτύχουν τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας. Τον Σεπτέμβριο, μια τακτική έκθεση της Επιτροπής⁽²⁴⁾ υπογράμμιζε τον βαθμό αποτελεσματικότητας με τον οποίο επιτυγχάνεται η συνοχή της πολιτικής στους τομείς της έρευνας (ιδίως όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια των τροφίμων), του περιβάλλοντος (για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας, η ΕΕ εισάγει από χώρες-εταίρους μόνο πιστοποιημένη ξυλεία) και της ενέργειας (οι αναπτυσσόμενες χώρες μπορούν να επωφεληθούν από τις εξαγωγές βιοκαυσίμων στην ΕΕ, και οι εισαγωγείς υποχρεούνται να συμμορφώνονται με σαφή περιβαλλοντικά κριτήρια).

Οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας —οι οποίοι ποικίλλουν από τη μείωση της έσχατης φτώχειας κατά το ήμισυ, στην ανάσχεση της εξάπλωσης του HIV/AIDS, έως την εξασφάλιση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλους— κατέχουν κεντρική θέση στην αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ. Η ΕΕ ζήτησε από τις εθνικές αρχές να καθορίσουν χρηματοοικονομικούς στόχους για τη χρηματοδότηση της

ΤΙ ΕΙΔΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΧΟΡΗΓΕΙ Η ΕΕ;

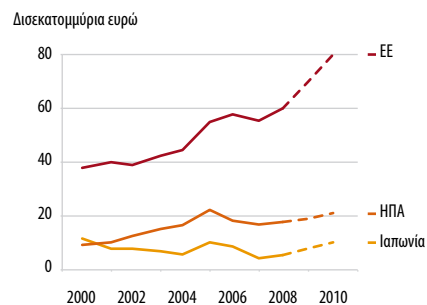
Ποσοστά του τακτικού προϋπολογισμού της ΕΕ ύψους 777 εκατομμυρίων ευρώ που προορίζονται για ανθρωπιστική βοήθεια το 2009

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΟΙΟΣ ΧΟΡΗΓΕΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ;

Κύριοι χορηγοί επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας: στοιχεία 2009 και 2010 προβλέψεις

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΟΟΣΑ/ ΕΑΒ.

ΝΕΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΦΕΡΝΟΥΝ ΝΕΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ

Οι πρόσφατες επιτυχίες στον τομέα της χορήγησης ενισχύσεων από την ΕΕ περιλαμβάνουν την αναπλήρωση καλλιεργειών φυτών με ριζώματα ή κονδύλους, που καταστράφηκαν από κυκλώνες, σε νήσους του Ειρηνικού, με τη φύτευση γλυκοπατατών που είναι ανθεκτικές στο αλμυρό νερό και την ξηρασία σε χώρες με ατόλες που επλήγησαν από την αλλαγή του κλίματος, καθώς και την παροχή βοήθειας σε χώρες που είναι εκτεθειμένες σε συχνές πλημμύρες, με την παροχή σπόρων ανθεκτικών στο νερό. Άλλα προγράμματα έχουν βοηθήσει τοπικές κοινότητες, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα της αλιείας της λιμνοθάλασσας και του υφάλου, από την οποία εξαρτώνται για τη διαβίωση και τη διατροφή τους.

ανάπτυξης, έτσι ώστε να αποδείξουν την προσήλωσή τους στους εν λόγω στόχους, με χρονικό ορίζοντα το 2015 —μειώνοντας ιδίως τα επίπεδα παιδικής και μητρικής θνησιμότητας, και παρέχοντας καθαρό πόσιμο νερό, στις περιπτώσεις που η παροχή παρουσιάζει υστέρηση σε σχέση με τους στόχους.

Η ΕΕ έχει βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της ενίσχυσης μέσω της αυξημένης δημοσιονομικής στήριξης σε δικαιούχες χώρες, καθιστώντας τη βοήθεια περισσότερο προβλέψιμη και με στενότερο συντονισμό των χορηγών. Στη συνοχή της πολιτικής λαμβάνονται επίσης υπόψη οι επιπτώσεις των πολιτικών της ΕΕ στους τομείς της ανάπτυξης και της ισότητας των φύλων, του περιβάλλοντος και των δικαιωμάτων των παιδιών. Τον Μάιο συμπληρωματική χρηματοδότηση ύψους 164 εκατ. ευρώ επικεντρώθηκε στις προσπάθειες ενίσχυσης των αναπτυσσόμενων χωρών προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις κλιματικές μεταβολές.

Οι προσπάθειες της Ένωσης για την ενίσχυση της συνοχής των μέτρων αναπτυξιακής πολιτικής συνεχίζονται. Σε έκθεση της Επιτροπής τον Σεπτέμβριο επισημαινόταν ότι μολονότι η βοήθεια διαδραματίζει βασικό ρόλο στη στήριξη των προσπάθειών αναπτυσσόμενων χωρών, δεν θα επαρκεί —ιδίως ενόψει της παγκόσμιας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Στην έκθεση ζητούνταν να δοθεί περισσότερη προσοχή στις θετικές για την ανάπτυξη επιπτώσεις των ίδιων των επιλογών της ΕΕ σε άλλους τομείς πολιτικής, καθώς και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού άλλων χρηματοοικονομικών ροών εκτός της επίσημης βοήθειας. Μια μελέτη που δημοσιεύθηκε στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ημερών Ανάπτυξης, τον Οκτώβριο⁽²⁵⁾, επισημαινε ότι μια ευρωπαϊκή προσέγγιση της αναπτυξιακής βοήθειας θα μπορούσε να αποφέρει κέρδη ύψους 3 δις ευρώ έως 6 δις ευρώ ετησίως.

Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΑΚΕ

Κατά το 2009 η Επιτροπή έκανε έκκληση για μεγαλύτερη περιφερειακή συνεργασία και οικονομική ολοκλήρωση μεταξύ των εταίρων ΑΚΕ (χώρες της Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού) για την προώθηση της οικονομικής μεγέθυνσης, του εμπορίου και της ανάπτυξης. Διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις με ομάδες χωρών για τη σύναψη συμφωνιών περιφερειακής οικονομικής εταιρικής σχέσης, ενώ συμπληρωματικές ενισχύσεις προέκυψαν από την περιφερειακή συνιστώσα του νέου Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης, το ειρηνευτικό μέσο για την Αφρική, το διεθνές ταμείο για την καταπολέμηση του HIV/Aids, της φυματίωσης και της ελονοσίας. Από κοινού με τους αφρικανούς εταίρους της, η ΕΕ άρχισε να καταβάλλει προσπάθειες με βάση μια φιλόδοξη αναπτυξιακή στρατηγική και ενίσχυσε τον διάλογο επί θεμάτων παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Η αυξανόμενη παρουσία της Κίνας στην Αφρική ώθησε την Επιτροπή να υποβάλει επίσης προτάσεις τριμερούς συνεργασίας ΕΕ–Κίνας–Αφρικής, για την εξεύρεση κοινών λύσεων σε κοινές προκλήσεις.

Τον Οκτώβριο οι 27 πρόεδροι της Επιτροπής Πολιτικής και Ασφάλειας της ΕΕ συναντήθηκαν με ομολόγους τους της Αφρικανικής Ένωσης στην Αντίς Αμπέμπα, προκειμένου να συμμετάσχουν σε συζητήσεις για την αντιμετώπιση των αντισυνταγματικών αλλαγών της κυβέρνησης, τη σχετική με τις εκλογές βία και διαμάχες, καθώς και τις συγκρούσεις στη Σομαλία και το Σουδάν. Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ εξακολούθησε να παρέχει στήριξη στη μονάδα στρατηγικού σχεδιασμού και διαχείρισης της Αφρικανικής Ένωσης, με την εφαρμογή προγράμματος 4,7 εκατ. ευρώ, το οποίο θα συμβάλει στην κάλυψη των δαπανών προσωπικού και του λειτουργικού κόστους, καθώς και για τέσσερις στρατιωτικούς συντονιστές και αστυνομικούς συμβούλους. Τον Ιούνιο, ενισχύθηκε σημαντικά η επιστημονική συνεργασία και προκηρύχθηκε πρόσκληση για την υποβολή ερευνητικών προτάσεων για την Αφρική, μέσω του ερευνητικού

προγράμματος-πλαισίου της ΕΕ —το πρώτο που αφορούσε αποκλειστικά την ερευνητική πρωτοβουλία για την Αφρική και επικεντρωνόταν στην υγεία, το περιβάλλον, τα τρόφιμα, τη γεωργία, την αλιεία και τη βιοτεχνολογία. Ο πέμπτος επιτυχής γύρος συνομιλιών ΑΕ–ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα κατέδειξε ότι ο διάλογος αυτός είχε καταστεί σημαντικό τμήμα της συνεργασίας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οδηγώντας σε συγκεκριμένα κοινά συμπεράσματα, συστάσεις και δεσμεύσεις.

Τον Μάρτιο υπογράφηκε συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής και της ομάδας των χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, συνολικής αξίας 2,7 δις ευρώ, δυνάμει της οποίας 77 χώρες θα τύχουν ενίσχυσης σε τομείς που περιλαμβάνουν την υγεία, το νερό, την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και τη διατήρηση της ειρήνης. Η Επιτροπή διέθεσε ποσό ύψους 500 εκατ. ευρώ για έναν νέο μηχανισμό, καλούμενο «Ευάλωτος χαρακτήρας FLEX», που θα χορηγηθεί κατά την περίοδο 2009–2010, προκειμένου να βοηθηθούν οι εντονότερα πληγείσες χώρες, για να αντιμετωπίσουν την παγκόσμια κρίση, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιπτώσεων της. Η Επιτροπή διέθεσε επίσης συμπληρωματική εισφορά ύψους 200 εκατ. ευρώ για το καταπιστευματικό ταμείο υποδομών ΕΕ–Αφρικής. Το πρόγραμμα ετήσιας δράσης 2009 μεταξύ των χωρών ΑΚΕ εγκρίθηκε από την Επιτροπή το Νοέμβριο του 2008, και περιλάμβανε 13 ενέργειες, συνολικού προϋπολογισμού 800 εκατ. ευρώ, μεταξύ των οποίων τη νέα χρηματοδότηση για τον χρηματοδοτικό μηχανισμό ΑΚΕ–ΕΕ για το νερό και την ενέργεια.

Σύμφωνα με την κοινή στρατηγική Αφρικής–Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τη διάρκεια του έτους σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τον πολιτικό διάλογο για την πρόληψη των συγκρούσεων, τη διαχείριση της κρίσης και την συντονισμένη αντίδραση σε αντισυνταγματικές αλλαγές της κυβέρνησης. Υποστηρίχθηκαν πρωτοβουλίες για τη συνεργασία και τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Παναφρικανικού Κοινοβουλίου. Στο τρίτο επιχειρηματικό φόρουμ ΕΕ–Αφρικής, που πραγματοποιήθηκε στην Κένυα τον Σεπτέμβριο, επιτεύχθηκε συμφωνία ότι η Αφρική θα πρέπει να στρέψει τον στόχο της πολιτικής της από τον περιορισμό της φτώχειας προς τον περισσότερο δυναμικό στόχο της δημιουργίας πλούτου. Επιτεύχθηκε επίσης ευρεία συμφωνία σχετικά με την ανάγκη μεγαλύτερης περιφερειακής ολοκλήρωσης, αυξημένων επενδύσεων και βελτίωσης της υποδομής. Τον Ιούνιο πραγματοποιήθηκε εποικοδομητική συνάντηση της τριόκας ΕΕ–Ζιμπάμπουε με σκοπό την αποκατάσταση και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της Ζιμπάμπουε και της ΕΕ.

Η ΕΕ προσάρμοσε τα μέτρα παροχής συνδρομής ανάλογα με τις εθνικές περιστάσεις μεταξύ δικαιούχων χωρών. Τούτο συμπεριλάμβανε την επιβολή κυρώσεων σε εταίρους οι οποίοι αθετούν δεσμεύσεις τις οποίες έχουν αναλάβει έναντι της ΕΕ. Για παράδειγμα, τον Σεπτέμβριο το Συμβούλιο παρέτεινε για έξι επιπλέον μήνες την αναστολή της αναπτυξιακής βοήθειας στα νησιά Φίτζι⁽²⁶⁾ — μια απόφαση που λήφθηκε μετά το πραξικόπημα του 2006. Η ΕΕ θεωρεί την κίνηση αυτή ως κίνητρο για τις αρχές του Φίτζι ώστε να επιστρέψουν στη δημοκρατία και να αποκαταστήσουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου. Εντούτοις, η ανθρωπιστική βοήθεια και η άμεση στήριξη στην κοινωνία των πολιτών δεν επηρεάζονται από τα μέτρα. Η Επιτροπή πρότεινε τον Μάιο τη λήψη ανάλογων μέτρων κατά της Μαδαγασκάρης⁽²⁷⁾.

ΚΑΘΑΡΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΣΙΜΟ ΝΕΡΟ

Η ενέργεια είναι ευρύτερα διαθέσιμη στον αγροτικό χώρο και στις παρυφές πόλεων μέσω της διευκόλυνσης ΑΚΕ–ΕΕ για την ενέργεια και μια νέα δόση ποσού 200 εκατ. διατέθηκε προς τον σκοπό αυτό κατά το 2009. Το αποτέλεσμα είναι η παροχή οικονομικά αποδοτικής και αειφόρου ενέργειας σε φτωχούς πολίτες, καθώς και ο περιορισμός της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και της ρύπανσης που προκαλείται από παραδοσιακά καύσιμα. Διατέθηκαν επίσης 200 εκατ. στη διευκόλυνση ΑΚΕ–ΕΕ για το νερό, προκειμένου να ενισχυθεί η παροχή βιώσιμης πρόσβασης σε ασφαλές πόσιμο νερό και βασική αποχέτευση, καθώς και επιπλέον 200 εκατ. για το καταπιστευματικό ταμείο ΕΕ–Αφρικής με σκοπό την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και του εμπορίου μέσω της περιφερειακής ολοκλήρωσης των μεταφορών.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

Η επισιτιστική διευκόλυνση του 1 εκατ. ευρώ, η οποία εφαρμόστηκε τον Μάρτιο ⁽²⁸⁾, αποτέλεσε την άμεση αντίδραση της ΕΕ στην παγκόσμια κρίση των τιμών των τροφίμων. Εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι απειλούνται από την απόλυτη ένδεια και την κακή διατροφή λόγω των έντονων διακυμάνσεων των τιμών των τροφίμων, σε συνδυασμό με την χρηματοπιστωτική κρίση, την αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, τον ανταγωνισμό για τη γη, τη μεταβολή του κλίματος και την περιβαλλοντική υποβάθμιση. Κατά την περίοδο 2009–2011, η εν λόγω νέα διευκόλυνση παρέχει συνδρομή σε 50 αναπτυσσόμενες χώρες, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ κατεπείγουσας βοήθειας και περισσότερο μακροπρόθεσμης συνεργασίας.

Η πρώτη χρηματοδοτική απόφαση στο πλαίσιο αυτό ήταν η έγκριση από την Επιτροπή, το Μάρτιο, μιας δέσμης σχεδίων ποσού ύψους 314 εκατ. ευρώ για την ενίσχυση του γεωργικού τομέα και τη βελτίωση της κατάστασης όσον αφορά την επισιτιστική ασφάλεια σε 23 αναπτυσσόμενες χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο. Μια δεύτερη χρηματοδοτική απόφαση λήφθηκε τον Απρίλιο, για ποσό ύψους 394 εκατ. ευρώ, και περιλάμβανε προγράμματα και σχέδια αξίας 194 εκατ. ευρώ σε άλλες 23 χώρες, και 200 εκατ. ευρώ για εθνικούς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις για προτάσεις δραστηριοτήτων σε 35 χώρες.

Με το νέο μέσο ενθαρρύνεται η παραγωγή του γεωργικού τομέα και στόχος είναι η ενίσχυση του δυναμικού του και της διακυβέρνησης. Βελτιώθηκε η τοπική πρόσβαση σε λιπάσματα και σπόρους, ενώ παρασχέθηκαν επιτόπου μικροπίστωση, επένδυση, εξοπλισμός, υποδομή και αποθήκευση. Με το μέσο αυτό παρέχεται επίσης επαγγελματική κατάρτιση για επαγγελματίες αγρότες.

Το Κοινοβούλιο είχε κάνει έκκληση τον Ιανουάριο για «άμεση και συνεχή δράση» προκειμένου να διασφαλιστεί η παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια ⁽²⁹⁾. Επισήμανε ότι η ενίσχυση του 1 δις την οποία η ΕΕ έχει αποφασίσει να παράσχει σε αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να συνοδεύεται από νέες επενδύσεις στο γεωργικό τομέα και ζήτησε να δημιουργηθούν μηχανισμοί με σκοπό τη διασφάλιση επαρκών παγκόσμιων αποθεμάτων τροφίμων. Συμπληρωματικά ως προς την επισιτιστική διευκόλυνση της ΕΕ, εγκρίθηκε από την Επιτροπή τον Μάιο, με χρηματοδότηση 217 εκατ. ευρώ, το ετήσιο πρόγραμμα δράσης 2009 για την εφαρμογή του θεματικού προγράμματος επισιτιστικής ασφάλειας.

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ — ΕΝΑΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στο πλαίσιο της αναπτυξιακής προσέγγισης της ΕΕ, η ενίσχυση του εμπορίου αποτελεί σημαντική συνιστώσα της προώθησης της ευημερίας των χωρών-εταίρων. Από το 2001 η ΕΕ διαδραματίζει παγκοσμίως ηγετικό ρόλο, καταργώντας όλους τους δασμούς και τις ποσοστώσεις για όλα τα προϊόντα (εκτός των όπλων) που προέρχονται από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου. Απόρροια αυτής της στρατηγικής αποτελούν οι συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης τις οποίες συνήψε η ΕΕ για πέντε περιοχές της Αφρικής και του Ειρηνικού. Κατά κανόνα θα πρέπει να είναι ευρείες συμφωνίες, που θα καλύπτουν το εμπόριο και την ανάπτυξη. Θα βοηθήσουν στη δημιουργία περιφερειακών αγορών, καθώς και την ενίσχυση και διαφοροποίηση των οικονομιών που ήταν κατά τα τελευταία 30 έτη εξαρτημένες από τις εξαγωγές λίγων μόλις πρώτων υλών στην Ευρώπη. Στόχος είναι να βοηθηθούν οι χώρες στις εν λόγω περιφέρειες να ενσωματωθούν μαζί με τις γειτονικές τους χώρες, κάνοντας ένα βήμα προς την κατεύθυνση της παγκόσμιας ολοκλήρωσης.

ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΣΤΟ ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ

Ένα σχέδιο που ξεκίνησε τον Μάρτιο στο Μπανγκλαντές δημιούργησε ταχέως ευκαιρίες απασχόλησης για 78 000 άνδρες και γυναίκες από εύάλωτα αγροτικά νοικοκυριά. Βελτιώθηκε η άρδευση και κατασκευάστηκαν σπορεία και δρόμοι πρόσβασης. Ως εκ τούτου, 60 000 κάτοικοι ζουν σε περιοχές που είναι πλέον προστατευμένες από τη διείσδυση θαλάσσιων υδάτων, ενώ παρασχέθηκαν νέες δυνατότητες αλίευσης σε 43 000 κατοίκους. 26 000 επιπλέον κάτοικοι μπορούν πλέον να έχουν πρόσβαση σε αγορές και 7 000 παιδιά μπορούν να μεταβούν στο σχολείο ακόμα και κατά την εποχή των πλημμυρών. Συνολικά, δημιουργήθηκαν 4 000 m² γης γύρω από μικρές μονάδες για την καλλιέργεια λαχανικών, και περισσότεροι από 8 000 κάτοικοι δεν φοβούνται πλέον ότι σε κάθε εποχή πλημμυρών το σπίτι τους θα παρασύρεται από το νερό.

Το 2009 υπογράφηκαν προσωρινές συμφωνίες, που καλύπτουν κυρίως το εμπόριο αγαθών, με το Καμερούν, την Μποτσουάνα, το Λεσόθο, τη Σουαζιλάνδη και τη Μοζαμβίκη στην Κοινότητα Ανάπτυξης της Μεσημβρινής Αφρικής, την Παπούασία-Νέα Γουινέα, και τη νήσο Μαυρίκιο, τις Σεϋχέλλες, τη Ζιμπάμπουε και τη Μαδαγασκάρη στην περιφέρεια της Ανατολικής και Νότιας Αφρικής. Συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη ολοκληρωμένων περιφερειακών συμφωνιών στην Αφρική και τον Ειρηνικό, προσαρμοσμένων στις ειδικές περιφερειακές ανάγκες, έτσι ώστε να συναφθούν συμφωνίες ειδικά προσαρμοσμένες για κάθε περιφέρεια. Για να είναι επιτυχείς οι συμφωνίες αυτές πρέπει να είναι ισορροπημένες ώστε να παρέχουν οφέλη και στις δύο πλευρές, όπως επανέλαβε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Φεβρουάριο, κατά την έγκριση από την ΕΕ του συμπεράσματος της πρώτης περιφερειακής συμφωνίας που συνήφθη με την Καραϊβική (Cariforum) το 2008.

ΕΜΠΟΡΙΟ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σημαντική δύναμη στις διεθνείς συναλλαγές —κατατάσσεται πέμπτη στις παγκόσμιες εξαγωγές και εισαγωγές. Βασίζεται σε ένα αποτελεσματικό σύστημα διεθνών συναλλαγών με ανοικτές αγορές, τόσο για την ευημερία που του παρέχουν οι εξαγωγές της όσο και για τον εφοδιασμό των εισαγωγών της με τις καλύτερες τιμές και όρους.

ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Το 2009 η ΕΕ εξακολούθησε να καταβάλλει προσπάθειες για την επέκταση των αγορών και για να τις διατηρήσει ανοικτές. Κατά τον τρόπο αυτό, η εμπορική πολιτική της ΕΕ συνέβαλε στον περιορισμό των διαστάσεων της ύφεσης και, κατ' επέκταση, του αριθμού των πολιτών που χάνουν τη δουλειά τους και καθίστανται εξαρτώμενοι από κοινωνικές πολιτικές.

Η οικονομική ισχύς της Ευρώπης σήμερα, σε μια παγκόσμια αγορά, στηρίζεται στην ικανότητά της να παραμένει ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα δύο τρίτα περίπου των ευρωπαϊκών εισαγωγών είναι εισροές στην παραγωγική διαδικασία, οι οποίες μετατρέπονται σε προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, τα περισσότερα από τα οποία εξάγονται στη συνέχεια. Η ΕΕ πρέπει να εισαγάγει προκειμένου να εξαγάγει. Ως εκ τούτου, η ΕΕ ενίσχυσε τη δράση της —με σύμφωνη γνώμη των 27 κρατών μελών— προκειμένου να διασφαλίσει την επαρκή πρόσβαση των εταιρειών σε άλλες αγορές, οι οποίες συχνά είναι λιγότερο ανοικτές. Η ΕΕ έχει επικεντρώσει νέους πόρους στην αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και στην ικανοποιητική πρόσβαση σε πρώτες ύλες.

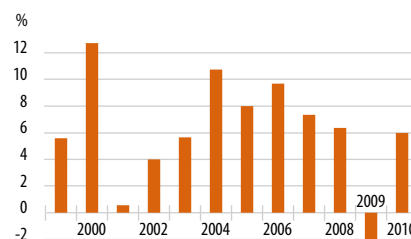
Όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο 1, με τον τρόπο που αντέδρασε στη διεθνή οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η ΕΕ επέδειξε παγκόσμια ηγετική στάση. Υποστήριξε βέβαια ότι η βιώσιμη ανάκαμψη εξαρτάται από τη διατήρηση ανοικτών αγορών, βάσει διεθνών κανόνων για το ελεύθερο και θεμιτό εμπόριο. Δεδομένης της μείωσης του όγκου των διεθνών συναλλαγών λόγω της οικονομικής κρίσης, καθώς και της συρρίκνωσης της χρηματοδότησης του εμπορίου —ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου προέβλεψε πτώση κατά 10–12 % το 2009—, η ΕΕ αγωνίστηκε κατά των αμυντικών τάσεων προστασίας εθνικών εμπορικών συμφερόντων. Ισχυρίστηκε ότι, εάν ορισμένες χώρες στον κόσμο δημιουργήσουν νέους φραγμούς στο εμπόριο, τα δίκτυα παγκόσμιας παραγωγής θα καταρρεύσουν, μετατρέποντας την οικονομική κάμψη σε ύφεση.

Η ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΕΕ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΙΣ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Τον Αύγουστο υπογράφηκε προσωρινή συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και της περιφερειακής ομάδας των χωρών της Ανατολικής και Νότιας Αφρικής, παρέχοντας στις χώρες αυτές άμεση και πλήρη πρόσβαση στις αγορές της ΕΕ, με μεταβατικές περιόδους για το ρύζι και τη ζάχαρη, καθώς και βελτιωμένους κανόνες καταγωγής. Σε αντάλλαγμα, οι εν λόγω χώρες θα ανοίξουν τις αγορές τους σταδιακά, κατά τα επόμενα 15 έτη, με ορισμένες σημαντικές εξαιρέσεις που αντικατοπτρίζουν τις αναπτυξιακές τους ανάγκες.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ετήσια μεταβολή, σε % του όγκου του συνόλου του διεθνούς εμπορίου στον κόσμο· στοιχεία 2009 και 2010 προβλέψεις

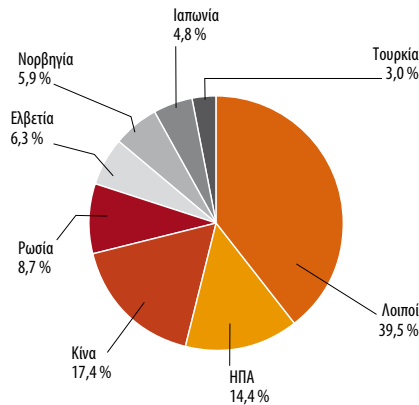
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΤΗ ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ

Τον Οκτώβριο η ΕΕ και η Νότια Κορέα ολοκλήρωσαν τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη μιας φιλόδοξης συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών. Η επίτευξη συμφωνίας, που σύμφωνα με εκτιμήσεις αφορά νέες συναλλαγές αξίας μέχρι 19 δις ευρώ για τους εξαγωγείς της ΕΕ, θα άρει την επιβολή όλων σχεδόν των δασμών μεταξύ των δύο οικονομιών, καθώς και πολλά μη δασμολογικά εμπόδια. Θα δημιουργήσει δε νέα πρόσβαση στην αγορά στον τομέα των υπηρεσιών, καθώς και επενδύσεις. Με την επίτευξη συμφωνίας επιτυγχάνεται επίσης σημαντική πρόοδος στους τομείς της πνευματικής ιδιοκτησίας, της σύναψης συμβάσεων, της πολιτικής ανταγωνισμού και του εμπορίου, καθώς και της αειφόρου ανάπτυξης. Τούτο θα δώσει σημαντική ώθηση και στις δύο οικονομίες. Η συμφωνία διαβιβάζεται πλέον στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να κυρωθεί.

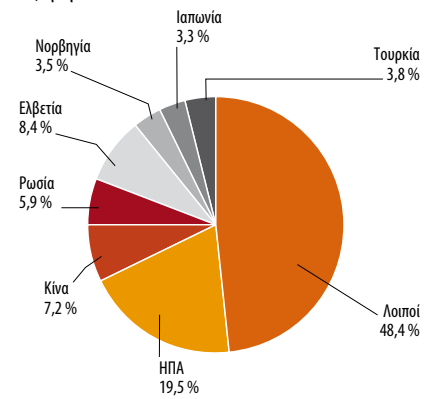
ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΙΣΑΓΕΙ Η ΕΕ;

Μερίδιο εισαγωγών στην ΕΕ, πρώτο εξάμηνο του 2009

ΠΟΥ ΕΞΑΓΕΙ Η ΕΕ;

Μερίδιο εξαγωγών από την ΕΕ, πρώτο εξάμηνο του 2009

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Για την αντιμετώπιση των κινδύνων που απειλούν το διεθνές σύστημα συναλλαγών, η Επιτροπή επένδυσε μαζικά και με επιτυχία επηρεάζοντας τις αποφάσεις στη σύνοδο της G20 που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο, όταν οι παγκόσμιοι ηγέτες συμφώνησαν να βασίσουν την εμπορική πολιτική τους στους κανόνες και υποχρεώσεις του ΠΟΕ και την προοπτική της περαιτέρω ελευθέρωσης του εμπορίου, όπως προέβλεψε το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα. Η ΕΕ επανέλαβε επίσης τη δέσμευσή της να δώσει νέα ώθηση στο γύρο εμπορικών συνομιλιών της Ντόχα, δεδομένου ότι τούτο αποτελεί την καλύτερη εξασφάλιση έναντι της αναβίωσης του προστατευτισμού, και πίεσε για την ταχεία επίτευξη ικανοποιητικών αποτελεσμάτων που θα αποτελέσουν το μέσο για τη δημιουργία νέων ευκαιριών για όλους και ιδίως για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι προσπάθειες της ΕΕ ήταν ιδιαίτερα σημαντικές στην άτυπη υπουργική συνεδρίαση του ΠΟΕ που πραγματοποιήθηκε στο Δελχί και κατά την επανέναρξη των συνεδριάσεων ανωτέρων αξιωματούχων, που θα διεξαχθούν το φθινόπωρο στη Γενεύη.

Η έννοια του «δίκαιου εμπορίου» βρίσκεται στο επίκεντρο όλων των εν λόγω προσπαθειών. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέτασε το δίκαιο εμπόριο και τα σχετικά με το εμπόριο μη κυβερνητικά συστήματα εξασφάλισης της βιωσιμότητας⁽³⁰⁾. Έλαβε γνώση της έντονης ανάπτυξης του «δίκαιου εμπορίου» και της σημασίας που έχει μια ευρωπαϊκή αγορά για τα εν λόγω προϊόντα, που αντιπροσωπεύουν πλέον 1,5 δις ετησίως. Η Επιτροπή παρουσίασε νέους τομείς πολιτικής, στους οποίους το δίκαιο εμπόριο και άλλα συστήματα μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Εξάλλου, οι δημόσιες συμβάσεις έχουν αποτελέσει μια στρατηγική αγορά για τα προϊόντα του δίκαιου εμπορίου.

ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΑ

Σκοπός των συνομιλιών με την Κίνα, κατά τη διάρκεια του έτους, ήταν να δημιουργηθεί ένα φόρουμ για την αντιμετώπιση εμπορικών ζητημάτων πριν να καταστούν θέματα νομικής φύσεως για τον ΠΟΕ. Τα αποτελέσματα των συνομιλιών συμπεριέλαβαν τη σύναψη συμφωνίας για τη μεταφορά τεχνολογίας, μεταξύ ενός ευρωπαϊού κατασκευαστή τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού και του αντίστοιχου κατασκευαστή στην Κίνα, ενώ συνέβαλαν στην επίλυση υπόθεσης σημαντικής ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου, σχετικά με την παραβίαση εμπορικών σημάτων.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Οι παγκόσμιες οικονομικές δυνάμεις —η Κίνα, η Ινδία, η Νότια Κορέα, η Ρωσία και οι Ηνωμένες Πολιτείες— κατέχουν εξέχουσα θέση στην εμπορική ατζέντα της ΕΕ για το 2009.

Η ΕΕ εξέτασε τις προκλήσεις —και τις ευκαιρίες— τις οποίες αντιπροσωπεύει η εδραίωση των σχέσεων με την Κίνα, όπου η θεαματική ανάπτυξη των πρόσφατων ετών οδήγησε σε δραματική αύξηση των διμερών συναλλαγών, καθιστώντας την Κίνα τον δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της ΕΕ μετά τις ΗΠΑ και τη μεγαλύτερη πηγή εισαγωγών της Ένωσης. Από προσωρινά όμως στοιχεία προκύπτει ότι το εμπόριο ΕΕ–Κίνας μειώθηκε κατά το 2009 σε σχέση με τα επίπεδα του 2008 (326 δις ευρώ) —εν μέρει λόγω της οικονομικής ύφεσης, αλλά

© REPORTERS

και λόγω των εμποδίων τα οποία αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις της ΕΕ όταν επιχειρούν πρόσβαση στην κινεζική αγορά. Η ΕΕ κάλεσε την Κίνα να περιορίσει τα εμπορικά εμπόδια, τα οποία συχνά παραβαίνουν τους κανόνες του ΠΟΕ. Ο οικονομικός και εμπορικός διάλογος υψηλού επιπέδου μεταξύ ΕΕ και Κίνας, ο οποίος διεξήχθη τον Μάιο και επικεντρώθηκε στη βελτίωση των επιχειρηματικών ευκαιριών σε περίοδο κρίσης, καθώς και στο ανοικτό εμπόριο και τις επενδύσεις ως καταλύτη της οικονομικής αναθέρμανσης, οδήγησε στην επίτευξη συμφωνιών για τη στενότερη οικονομική συνεργασία και στην ανάγκη να επιτευχθεί πρόοδος στο πλαίσιο των εμπορικών διαπραγματεύσεων της Ντόχα.

Κατά τη διάρκεια του έτους, υπογράφηκε σχέδιο δράσης ΕΕ-Κίνας για την επιβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Βασικός στόχος της είναι η βελτίωση του ελέγχου και της πρόληψης των εξαγωγών προϊόντων απομίμησης από την Κίνα, ενισχύοντας περαιτέρω την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων της ΕΕ. Η ΕΕ υπέγραψε επίσης μια συμφωνία συνεργασίας που αποσκοπεί στην αποτελεσματικότερη εστίαση των τελωνειακών ελέγχων στο πλαίσιο της καταπολέμησης των παράνομων εισαγωγών, δεδομένου ότι η Κίνα θεωρείται βασικός παραγωγός πρόδρομων ουσιών.

Ο κλωστοϋφαντουργικός τομέας συνέβαλε στο να καταστεί η Κίνα η μεγαλύτερη πηγή εισαγωγών της ΕΕ. Η άρση των φραγμών που συναντούν οι επιχειρήσεις της ΕΕ όταν προσπαθούν να αποκτήσουν πρόσβαση στην κινεζική αγορά ήταν μία από τις προτεραιότητες στις σχέσεις ΕΕ-Κίνας κατά τη διάρκεια του έτους.

© REPORTERS / AP / Alexander Zemlianichenko

Το Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου και η ΕΕ επανεξέτασαν τις πρόσφατες διαβουλεύσεις τους για την επίτευξη συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών και εξέτασαν το ενδεχόμενο επανέναρξης των συνομιλιών. Τον Μάρτιο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενθάρρυνε την επίσπευση των διαπραγματεύσεων σχετικά με τη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών ΕΕ-Ινδίας, η οποία αναμένεται να υπογραφεί μέχρι τα τέλη του 2010.

Η ΕΕ είναι ο βασικός εμπορικός εταίρος της Ρωσίας και η μεγαλύτερη πηγή ξένων άμεσων επενδύσεων, ενώ η Ρωσία είναι ο τρίτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ένωσης. Η σπουδαιότητα της εν λόγω σχέσης καταδείχθηκε τον Φεβρουάριο, όταν ο πρόεδρος της Επιτροπής κ. José Manuel Barroso μετέβη συνοδευόμενος από εννέα άλλα μέλη της Επιτροπής στη Μόσχα για να συναντήσει τον ρώσο πρόεδρο, τον πρωθυπουργό και τα μέλη της κυβέρνησης προκειμένου να καθοριστεί η στρατηγική κατεύθυνση των σχέσεων ΕΕ-Ρωσίας για τα επερχόμενα

Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso διατυπώνει τις απόψεις του δίπλα στον ρώσο πρωθυπουργό Βλαντιμίρ Πούτιν στο πλαίσιο συνεδρίασης στη Μόσχα.

Η εκλογή του Μπαράκ Ομπάμα ως προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών άνοιξε ένα νέο κεφάλαιο στις διατλαντικές σχέσεις. Εδώ, ο Javier Solana, ύπατος εκπρόσωπος για Θέματα Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (αριστερά), ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso (κέντρο) και ο σουηδός πρωθυπουργός και πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Fredrik Reinfeldt μαζί με τον Μπαράκ Ομπάμα στον Λευκό Οίκο.

έτη. Εκτός από τους κοινούς προβληματισμούς επείγουσας φύσης, όπως είναι η τρέχουσα παγκόσμια οικονομική κρίση και οι διεθνείς διαπραγματεύσεις για την αλλαγή του κλίματος, οι συζητήσεις κάλυψαν την ασφάλεια των προμηθειών ενέργειας, θέματα εμπορίου και διέλευσης των συνόρων. Οι σχέσεις με τη Ρωσία έχουν επίσης επηρεαστεί σημαντικά από ενεργειακά προβλήματα που προέκυψαν συνεπεία της κρίσης του φυσικού αερίου τον Ιανουάριο —και η επιτυχής επίλυση της κρίσης και η αποκατάσταση των προμηθειών απέδειξαν την αποτελεσματικότητα της διπλωματίας της ΕΕ. Το Συμβούλιο εξουσιοδότησε επίσης την Επιτροπή να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις με τη Ρωσία με σκοπό τη βελτίωση της συνεργασίας στον τομέα της παρακολούθησης των συναλλαγών και της καταπολέμησης της κυκλοφορίας και της εκτροπής πρόδρομων ουσιών.

Η ανάληψη των καθηκόντων του προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών Barack Obama άνοιξε ένα νέο κεφάλαιο στις διατλαντικές σχέσεις. Η ΕΕ καθιέρωσε ταχέως δεσμούς με τη νέα διοίκηση, και έσπευσε να ανανεώσει τη δέσμευση για άνοιγμα των αγορών και να υιοθετήσει κοινή προσέγγιση για την αναζήτηση λύσεων, ιδίως σχετικά με την οικονομική ύφεση. Η πρώτη σύνοδος κορυφής ΕΕ–ΗΠΑ με νέο πρόεδρο πραγματοποιήθηκε στην Πράγα τον Μάιο. Στη σύνοδο κορυφής ΕΕ–ΗΠΑ που πραγματοποιήθηκε στην Ουάσινγκτον τον Νοέμβριο υιοθετήθηκε η έννοια της παγκόσμιας εταιρικής σχέσης, καθώς και η γενική κατεύθυνση μιας ενισχυμένης συνεργασίας για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, με βάση τις κοινές αξίες της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού του διεθνούς δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.

Επιβεβαιώθηκε ότι η Ευρώπη και οι ΗΠΑ, με τη διεθνή τους διάσταση, την οικονομική ισχύ και τις κοινές αξίες βρίσκονται σε προνομιακή θέση και αποτελούν την κρίσιμη μάζα ώστε να προσφέρουν συνεπή και θετική καθοδήγηση στον κόσμο. Ο πρόεδρος Obama και η ΕΕ συνεργάστηκαν στενά στις συνόδους κορυφής της G20 στο Λονδίνο και το Πίτσμπουργκ, στην άτυπη σύνοδο κορυφής ΕΕ–ΗΠΑ της Πράγας, στη σύνοδο κορυφής G8 στη L'Aquila, καθώς και στη σύνοδο κορυφής ΕΕ–ΗΠΑ. Βασισμένες στην επιτευχθείσα τον Μάιο συμφωνία σε ό,τι αφορά τις επί μακρόν εκκρεμούσες διατλαντικές διαφορές για τις ορμόνες των βοοειδών, οι δύο πλευρές συμφώνησαν να εντείνουν τη διμερή συνεργασία τους, έτσι ώστε να εξευρεθούν λύσεις που θα δώσουν οικονομικά οφέλη στους ευρωπαίους και τους αμερικανούς εργαζόμενους, καταναλωτές και επιχειρηματίες.

Τον Ιούνιο, ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις για μια ευρεία οικονομική και εμπορική συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και του Καναδά, που θα μπορούσε να παράσχει έως και

20 δις ευρώ ετησίως σε πρόσθετα οφέλη για τις δύο οικονομίες. Η συμφωνία θα καλύπτει το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, επενδύσεις, δημόσιες συμβάσεις, την προστασία και την ενίσχυση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και δεσμεύσεις σχετικά με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές του εμπορίου και της βιώσιμης ανάπτυξης. Τον Ιούλιο το Συμβούλιο επέτρεψε την επαναδιαπραγμάτευση μιας συμφωνίας Euratom–Καναδά για τη συνεργασία στον τομέα της ειρηνικής χρήσης της ατομικής ενέργειας.

Η ΕΕ και τρεις χώρες των Άνδεων —η Κολομβία, ο Ισημερινός και το Περού— άρχισαν εκ νέου τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη εμπορικής συμφωνίας τον Ιανουάριο, με στόχο την προοδευτική και αμοιβαία ελευθέρωση. Έλαβαν χώρα τέσσερις γύροι εμπορικών διαπραγματεύσεων, οι οποίοι κατέληξαν σε προοπτική σύναψης συμφωνίας με την Κολομβία και το Περού. Στην Κεντρική Αμερική, η ΕΕ διεξήγε διαπραγματεύσεις σχετικά με συμφωνία σύνδεσης με τον Παναμά, τη Γουατεμάλα, την Κόστα Ρίκα, το Ελ Σαλβαδόρ, την Ονδούρα και τη Νικαράγουα, η οποία θα περιλαμβάνει και μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών.

Τον Σεπτέμβριο η Επιτροπή παρουσίασε μια ανανεωμένη πολιτική για την ενίσχυση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης ΕΕ–Λατινικής Αμερικής⁽³¹⁾. Εξέτασε τις προκλήσεις για την κλιματική αλλαγή, την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, την ενεργειακή ασφάλεια και τη μετανάστευση. Η μελλοντική επενδυτική διευκόλυνση για τη Λατινική Αμερική θα χρηματοδοτήσει έργα ενεργειακών υποδομών, περιλαμβανομένων της ενεργειακής απόδοσης και των συστημάτων ανανεώσιμης ενέργειας, των μεταφορών, του περιβάλλοντος και της κοινωνικής συνοχής.

Οι εταιρικές σχέσεις για την πρόσβαση στην αγορά θα συμβάλουν επίσης στη διεύρυνση των εμπορικών ευκαιριών. Η στρατηγική πρόσβασης στην αγορά της ΕΕ, η οποία λειτουργεί μέσω εταιρικών σχέσεων με κράτη μέλη και επιχειρήσεις της ΕΕ, συμβάλλει στη μείωση των εμπορικών φραγμών στις τρίτες χώρες. Απλοποίησε τις διοικητικές διαδικασίες για τις εξαγωγές καλλυντικών της ΕΕ προς την Ιαπωνία, το Μεξικό και τη Νότια Κορέα. Συνεργαζόμενη με τις ΗΠΑ, επέτυχε την αναστολή των δασμολογικών αυξήσεων για τις θεριζοαλωνιστικές μηχανές στη Ρωσία. Μείωσε τους τεχνικούς φραγμούς για τις εξαγωγές οίνου και οινοπνευματωδών ποτών στην Κολομβία, στην Ινδία, στη Μαλαισία και στην Ταϊλάνδη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Αυστραλία βελτίωσαν τις προοπτικές των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους τον Ιούνιο με την υπογραφή συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης που καλύπτει τα ιατρικά βοηθήματα, τον ηλεκτρικό εξοπλισμό και τις συσκευές τηλεπικοινωνιών, και καθιστά ευκολότερες τις συναλλαγές επιτρέποντας να πραγματοποιείται η αξιολόγηση της συμμόρφωσης (δοκιμές, επιθεωρήσεις και πιστοποίηση) στη χώρα εξαγωγής και όχι κατά την άφιξη στη χώρα εισαγωγής.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Οι δεσμοί της ΕΕ με τον ευρύτερο κόσμο δεν περιορίζονται σε συζητήσεις για το εμπόριο ή την ανάπτυξη. Ο διάλογος για την συνεργασία περιφερειακής πολιτικής χαρακτηρίζει όλο και περισσότερο τις σχέσεις της ΕΕ με άλλες χώρες, εμπνεόμενος από τη μακρά εμπειρία της ΕΕ όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο η περιφερειακή πολιτική και η πολιτική συνοχής υποστηρίζουν την διαδικασία οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης και ταυτόχρονα προωθούν τη μεγέθυνση, την αειφόρο ανάπτυξη και τη συνεργασία μεταξύ των χωρών. Η συνεργασία ενισχύεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο ανέθεσε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα νέο πρότυπο σχέδιο σ' αυτόν τον τομέα για το 2009.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΠΑΝΑΝΕΣ

Τον Δεκέμβριο διευθετήθηκε μια διαφορά 15ετίας σχετικά με τις εισαγωγές μπανανών της ΕΕ, όταν η ΕΕ συμφώνησε να μειώσει σταδιακά τους εισαγωγικούς δασμούς για τις μπανάνες από τη Λατινική Αμερική, και παράλληλα συγκέντρωσε ποσό 200 εκατ. ευρώ για να βοηθήσει τις κυριότερες χώρες εξαγωγής μπανανών της Αφρικής και της Καραϊβικής να προσαρμοστούν σε αυστηρότερο ανταγωνισμό. Από την πλευρά τους, οι ΗΠΑ συμφώνησαν να επιλύσουν τη διαφορά τους με την ΕΕ για το ίδιο θέμα.

Για να προωθήσει τον διάλογο περιφερειακής πολιτικής και πολιτικής συνοχής, η Επιτροπή συνήψε μνημόνια συμφωνίας με την Ουκρανία τον Ιούλιο και συμφώνησε για ένα πρόγραμμα εργασίας τον Οκτώβριο. Τα προγράμματα εργασίας βάσει των μνημονίων συμφωνίας που συμφωνήθηκαν με την Βραζιλία, την Κίνα και τη Ρωσία έχουν επίσης σημειώσει πρόοδο.

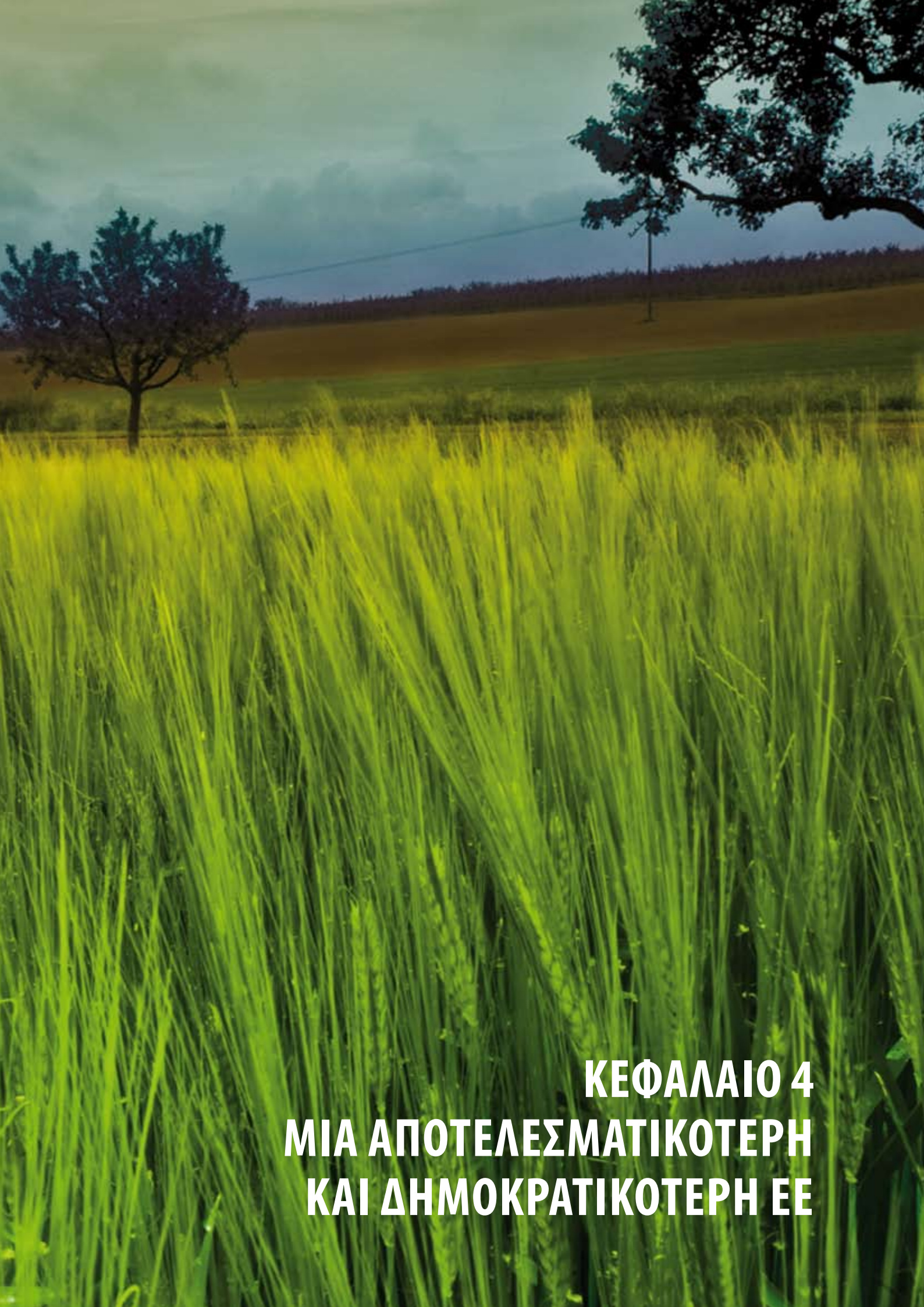
Μια συμφωνία εταιρικής σχέσης και συμφωνίας υπογράφηκε με την Ινδονησία, σημειώνοντας σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση των σχέσεων, και συνιστά την πρώτη συμφωνία τέτοιου είδους που έχει υπογράψει η ΕΕ στην Ασία. Η εν λόγω συμφωνία καλύπτει το εμπόριο, το περιβάλλον, την ενέργεια, την επιστήμη και την τεχνολογία, και τη χρηστή διακυβέρνηση, καθώς και τον τουρισμό και πολιτιστικά θέματα, τη μετανάστευση, την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Το κείμενο της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ιράκ έχει επίσης ολοκληρωθεί.

Κατά τη διάρκεια του έτους η ΕΕ πραγματοποίησε διασκέψεις κορυφής με τους σημαντικότερους εταίρους της στον κόσμο. Η κλιματική αλλαγή και η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση ήταν θέματα προτεραιότητας σε όλες αυτές τις διασκέψεις. Επίσης, η διάσκεψη κορυφής ΕΕ–Βραζιλίας που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο, επικεντρώθηκε σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης. Με τον Καναδά το θεματολόγιο περιελάμβανε επίσης την οικονομική εταιρική σχέση, τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια και την αεροπορία. Οι συζητήσεις κατά τη διάσκεψη κορυφής ΕΕ–Ιαπωνίας αφορούσαν την επιστήμη και την τεχνολογία, την αεροπορία, τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, τη δικαστική συνεργασία και την συνεργασία αναπτυξιακής πολιτικής. Στη Νότια Κορέα, υπογράφηκε συμφωνία συνεργασίας στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού, και οι συζητήσεις κάλυψαν την επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό. Κατά τη διάσκεψη κορυφής ΕΕ–Ινδίας στο Νέο Δελχί, λήφθηκε απόφαση για κοινές επενδύσεις σε σχέδια περιβαλλοντικής τεχνολογίας, περιλαμβανομένης της μερικής χρηματοδότησης εργοστασίου το οποίο θα κατασκευάζει οχήματα περισσότερο φιλικά προς το περιβάλλον, καθώς και σε σχέδια ηλιακής ενέργειας. Στη Νότια Αφρική, οι ανταλλαγές σε περιφερειακά θέματα εξέτασαν, ιδίως, την κατάσταση στη Ζιμπάμπουε. Στη Ρωσία, η ανταλλαγή απόψεων αφορούσε τα δικαιώματα του ανθρώπου, το κράτος δικαίου και τη δημοκρατία, και την πρόοδο που πρέπει να σημειωθεί στον διάλογο για την ελευθέρωση των θεωρήσεων. Κατά την πρώτη διάσκεψη κορυφής ΕΕ–Πακιστάν, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή κυρίως σε προβλήματα που σχετίζονται με το Αφγανιστάν.

Στην Κίνα, μετά τη διάσκεψη του Ιουνίου που περιελάμβανε την υπογραφή κοινών δράσεων στους τομείς της καθαρής ενέργειας, της επιστήμης και της τεχνολογίας, και την προώθηση μικρότερων επιχειρήσεων, μια δεύτερη διάσκεψη στο τέλος του Νοεμβρίου τόνισε τον διάλογο υψηλού επιπέδου που διατηρούν η ΕΕ και η Κίνα σε θέματα οικονομίας και ελεύθερων συναλλαγών, καθώς και τη σημασία να συνεχιστούν οι εργασίες κατά του προστατευτισμού. Ο σουηδός πρωθυπουργός και ο πρόεδρος του Συμβουλίου επέστησαν την προσοχή στο γεγονός ότι η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Κίνας. Η ΕΕ και η Κίνα διεξάγουν επίσης τακτικό διάλογο σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με το έγγραφο στρατηγικής του 2009 για τη διεύρυνση, που εκπόνησε η Επιτροπή, το οποίο αφορά τα κράτη των Δυτικών Βαλκανίων, την Ισλανδία και την Τουρκία.
- (²) http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/12/11/presidency_statement_on_the_closure_of_democratic_society_party_dtp_in_turkey.
- (³) Έγγραφο της Επιτροπής — Έκθεση προόδου του 2009 για την Κροατία [SEC(2009) 1333].
- (⁴) Έγγραφο της Επιτροπής — Έκθεση προόδου του 2009 για την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας [SEC(2009) 1335].
- (⁵) Έγγραφο της Επιτροπής — Έκθεση προόδου του 2009 για την Αλβανία [SEC(2009) 1337].
- (⁶) Έγγραφο της Επιτροπής — Έκθεση προόδου του 2009 για το Μαυροβούνιο [SEC(2009) 1336].
- (⁷) Έγγραφο της Επιτροπής — Έκθεση προόδου του 2009 για τη Σερβία [SEC(2009) 1339].
- (⁸) Έγγραφο της Επιτροπής — Έκθεση προόδου του 2009 για τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη [SEC(2009) 1338].
- (⁹) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 24ης Απριλίου 2009, σχετικά με την κατάσταση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.
- (¹⁰) Έγγραφο της Επιτροπής — Έκθεση προόδου του 2009 για το Κοσσυφοπέδιο σύμφωνα με την απόφαση 1244/99 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών [SEC(2009) 1340].
- (¹¹) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 5ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με το Κοσσυφοπέδιο και το ρόλο της ΕΕ.
- (¹²) Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διεύρυνση, 27 Ιουλίου 2009 (http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/news/090727_109364_en.pdf).
- (¹³) Πρόταση κανονισμού περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή [COM(2009) 366].
- (¹⁴) Έγγραφο της Επιτροπής — Δραστηριότητες περιφερειακού ενδιαφέροντος της ΕΕ στα δυτικά Βαλκάνια κατά την περίοδο 2008/2009 [SEC(2009) 128].
- (¹⁵) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Υλοποίηση της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας κατά το 2008 [COM(2009) 188].
- (¹⁶) Κοινή δήλωση της διάσκεψης κορυφής της Πράγας για την ανατολική εταιρική σχέση, 7 Μαΐου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st08/st08435.el09.pdf>).
- (¹⁷) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 19ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με την αναθεώρηση του ευρωπαϊκού μέσου γειτονίας και εταιρικής σχέσης.
- (¹⁸) Υπουργική δήλωση: Δέκα χρόνια ΕΠΑΑ — Προκλήσεις και ευκαιρίες, 17 Νοεμβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st15/st15649.el09.pdf>).
- (¹⁹) Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας, 18 Μαΐου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st10/st10009.el09.pdf>).
- (²⁰) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009, για τη Νικαράγουα, ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009, για την κατάσταση στο Λάος και το Βιετνάμ, ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009, για την Κίνα: δικαιώματα μειονοτήτων και εφαρμογή της θανατικής ποινής.
- (²¹) Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή, 8 Δεκεμβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st17/st17281.el09.pdf>).
- (²²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη της μείωσης του κινδύνου καταστροφών σε αναπτυσσόμενες χώρες [COM(2009) 84].
- (²³) <http://www.un.org/millenniumgoals/bkgd.shtml>
- (²⁴) Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής [COM(2009) 461].
- (²⁵) Ευρωπαϊκή έκθεση για την ανάπτυξη (<http://erd.eui.eu/>).
- (²⁶) Απόφαση 2009/735/EK του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 2009 (ΕΕ L 262 της 6.10.2009).
- (²⁷) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=PRES/09/211&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.
- (²⁸) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/490&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.
- (²⁹) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 13ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με την κοινή γεωργική πολιτική και την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια.
- (³⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη: ο ρόλος του δίκαιου εμπορίου και των μη κυβερνητικών εμπορικών σχέδιων εξασφάλισης της βιωσιμότητας [COM(2009) 215].
- (³¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — ΕΕ-Λατινική Αμερική: εταιρική σχέση μεταξύ παγκόσμιων παραγόντων [COM(2009) 495].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΕΕ

Το 2009 ήταν για την Ευρωπαϊκή Ένωση έτος αναγέννησης, όσον αφορά τη θεσμική αρχιτεκτονική όσο και την επικέντρωση των δραστηριοτήτων της.

Μερικές από τις αλλαγές που είχαν σχέση με το θεσμικό πλαίσιο ήταν καταφανείς. Υπήρξε ζωηρά συζήτηση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους σχετικά με την παρατεταμένη διαδικασία της κύρωσης της συνθήκης της Λισαβόνας, ενώ ουσιαστικής σημασίας ήταν το δημοψήφισμα στην Ιρλανδία και άλλες προκλήσεις της τελευταίας στιγμής σε άλλα κράτη μέλη. Η εκλογή εξάλλου ενός νέου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήταν, από τη φύση της, ένα σπουδαίο πανευρωπαϊκό γεγονός. Ζωηρό υπήρξε το ενδιαφέρον των μαζικών μέσων ενημέρωσης αλλά και των πολιτών για τον διορισμό του νέου προέδρου της Επιτροπής και της νέας Επιτροπής, καθώς και για τις αποφάσεις που θα λαμβάνονταν σχετικά με τα πρόσωπα που θα αναλάβουν αφενός τον καινούργιο ρόλο του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και αφετέρου τον διπλό ρόλο του ύπατου εκπροσώπου για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και αντιπροέδρου της Επιτροπής.

Οι συνέπειες από τις αλλαγές ήταν και αυτές εμφανείς. Καθώς επιλύονταν οι αμφιβολίες σχετικά με τη συνθήκη, προέκυψαν νέες θεσμικές ρυθμίσεις που θα επιτρέψουν τον αποφασιστικό προγραμματισμό μιας νέας φάσης της διαχείρισης των υποθέσεων της ΕΕ.

Σημειώθηκαν όμως και άλλες σημαντικές αλλαγές, όχι όλες τόσο εμφανείς. Κατά τη διάρκεια του έτους τα όργανα της ΕΕ προέβησαν σε νέες ενέργειες που αντικατοπτρίζουν τα συμφέροντα και τις φιλοδοξίες των πολιτών της και των κρατών μελών, απλουστεύοντας την ισχύουσα νομοθεσία, αναλύοντας σε βάθος την αιτιολόγηση νέων νομοθετικών κειμένων και παρέχοντας ευκολότερα και κατά τρόπο συνεκτικότερο πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της ΕΕ.

Ο συνδυασμός των διαφόρων συζητήσεων και αποφάσεων κατέστησε δυνατή την επίτευξη ενός υψηλότερου επιπέδου αποτελεσματικότητας, διαφάνειας και δημοκρατικής υπευθυνότητας όσον αφορά τις υποθέσεις της ΕΕ.

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μερικές από τις αλλαγές που επήλθαν κατά το 2009 ήταν μέρος της καθιερωμένης πορείας της ΕΕ —για παράδειγμα, οι εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και οι προετοιμασίες για τη νέα Επιτροπή. Η κύρωση όμως της συνθήκης της Λισαβόνας —και η πλήρωση των νέων θέσεων που δημιουργούνται από τη Συνθήκη— ήταν το αποκορύφωμα μιας διαδικασίας που είχε τη δική της μοναδική ιστορία, μια ιστορία που ανάγεται στην εποχή που η ΕΕ είχε 15 μόνο κράτη μέλη.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ ΘΕΤΕΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΟΡΑΜΑΤΟΣ

Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso δήλωσε: «Η συνθήκη της Λισαβόνας θέτει τους πολίτες στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού οράματος. Χαίρομαι που μπορούμε τώρα, χάρη στα σωστά θεσμικά όργανα και στην περίοδο σταθερότητας που έχουμε επιτύχει, να συγκεντρώσουμε όλη την ενέργειά μας στα ζωτικά θέματα που ενδιαφέρουν τους πολίτες μας.»

ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΕΝΩΣΗ

Η συνθήκη της Λισαβόνας⁽¹⁾ άρχισε να ισχύει την 1η Δεκεμβρίου 2009. Το γεγονός εορτάστηκε με μια τελετή στην πόλη της Λισαβόνας που διοργανώθηκε από κοινού από την πορτογαλική κυβέρνηση, τη σουηδική προεδρία και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Jerzy Buzek, ο νέος πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Herman Van Rompuy και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. José Manuel Barroso έλαβαν όλοι μέρος στην τελετή πλαισιούμενοι και από άλλους αξιωματούχους.

Η τελική φάση της κύρωσης οροθετήθηκε με την υπογραφή της συνθήκης από τον πρόεδρο της Τσεχικής Δημοκρατίας στις 3 Νοεμβρίου, περίπου 22 μήνες μετά την υπογραφή της από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των 27 κρατών μελών, και περίπου 20 μήνες μετά την πρώτη κύρωσή της από κράτος μέλος.

Η Συνθήκη παρέχει στην ΕΕ σύγχρονα θεσμικά όργανα και βελτιστοποιημένες μεθόδους εργασίας ώστε να αντιμετωπίζονται οι προκλήσεις ενός ταχέως εξελισσόμενου κόσμου, ενισχύοντας τη δημοκρατία και την ικανότητα της ΕΕ να προάγει τα συμφέροντα των πολιτών της.

Στις αρχές του 2009, όλα τα κράτη μέλη, πλην τεσσάρων (της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Γερμανίας, της Ιρλανδίας και της Πολωνίας) είχαν ολοκληρώσει τις εθνικές διαδικασίες κύρωσης.

Τον Σεπτέμβριο η Γερμανία ολοκλήρωσε τη διαδικασία, μετά από την απόφαση του συνταγματικού δικαστηρίου τον Ιούνιο και τη θέσπιση πρόσθετης ομοσπονδιακής νομοθεσίας το καλοκαίρι.

Η Ιρλανδία, το μόνο κράτος μέλος όπου απαιτείται από το Σύνταγμα η διεξαγωγή δημοψηφίσματος, κύρωσε τη Συνθήκη τον Οκτώβριο με ποσοστό συμμετοχής 58 % και 67 % «Ναι», ύστερα από προηγούμενο δημοψήφισμα, το 2008, που την είχε απορρίψει. Σε προετοιμασία του δεύτερου δημοψηφίσματος, η ιρλανδική κυβέρνηση επεδίωξε να επιτύχει διαβεβαιώσεις επί θεμάτων που αφορούσαν

Σε δημοψήφισμα που διεξήχθη τον Οκτώβριο στην Ιρλανδία και στο οποίο η συμμετοχή έφτασε το 58 %, οι ψηφοφόροι ενέκριναν τη συνθήκη της Λισαβόνας με ποσοστό 67 %.

Τι αλλάζει με τη συνθήκη της Λισαβόνας;

- Δυναμώνει η φωνή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων —μεταξύ άλλων, για πρώτη φορά οι πολίτες αποκτούν άμεσο λόγο στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ: η νέα «πρωτοβουλία των πολιτών» τούς δίνει τη δυνατότητα να εγείρουν θέματα που απασχολούν ευρέως το κοινό. Τα εθνικά κοινοβούλια έχουν την ευκαιρία να συμβάλλουν αμεσότερα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ, και να προβαίνουν σε περισσότερους ελέγχους ως προς θέματα με τα οποία πρέπει να ασχοληθεί η ΕΕ, με έγκαιρες διαβουλεύσεις για την προτεινόμενη νομοθεσία της ΕΕ. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ ανοίγει σε μεγαλύτερο δημόσιο έλεγχο: το Συμβούλιο Υπουργών οφείλει να συνεδριάζει δημόσια όταν πρόκειται να αποφασίσει επί νέας νομοθεσίας. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι άμεσα εκλεγμένοι αντιπρόσωποι των πολιτών, συμβάλλουν αμεσότερα στην ενωσιακή νομοθεσία και τον προϋπολογισμό της ΕΕ, δεδομένου ότι περισσότερα θέματα περιλαμβάνονται στη διαδικασία συναπόφασης που απαιτεί τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
- Παράλληλα, η ίδια η ΕΕ αποκτά νέο νομικό καθεστώς. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων της καλύπτει περισσότερους τομείς απ' ό,τι παλαιότερα, και οι αντίστοιχες ενωσιακές διαδικασίες είναι εναρμονισμένες. Το Συμβούλιο θα εγκρίνει αποφάσεις κατόπιν ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία —και όχι πλέον με ομοφωνία— σε σημαντικούς νέους τομείς, όπως η κλιματική αλλαγή, η ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού και η έκτακτη βοήθεια, καθιστώντας τις παρεμβάσεις ταχύτερες και αποδοτικότερες. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου πρέπει, από το 2014, να τυγχάνουν της υποστήριξης 15 τουλάχιστον κρατών μελών, αντιπροσωπεύοντας τουλάχιστον το 55 % των χωρών της ΕΕ και το 65 % του πληθυσμού της.
- Τα θεσμικά όργανα που χειρίζονται τις υποθέσεις της ΕΕ τροποποιούνται και οι διαδικασίες γίνονται δημοκρατικότερες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγει τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για θητεία δύομιση ετών ώστε να επιτυγχάνεται μεγαλύτερη παρουσία και συνοχή στις ενέργειες της ΕΕ. Ο ύπατος εκπρόσωπος για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, που είναι και αντιπρόεδρος της Επιτροπής, προάγει τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκηνή και προασπίζει στο εξωτερικό τα συμφέροντα και τα ιδανικά της, υποστηριζόμενος από μια νέα Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης αποτελούμενης από διπλωμάτες και αξιωματούχους. Η Συνθήκη επιβεβαιώνει επίσης το δικαίωμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να εκλέγει τον πρόεδρο της Επιτροπής κατόπιν προτάσεως του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.
- Το ευρώ παραμένει το νόμισμα της ΕΕ.
- Επιβεβαιώνεται ο διεθνής ρόλος της ΕΕ ως παράγων που αφενός συμβάλει στην ειρήνη και την ασφάλεια, και αφετέρου προάγει τις αξίες της για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών, το ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο, την εξάλειψη της φτώχειας, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την τήρηση του διεθνούς δικαίου.
- Διευρύνεται ο ρόλος της ΕΕ πέρα από τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, ώστε να συμπεριλαμβάνονται επιχειρήσεις αφοπλισμού, παροχή συμβουλών και αρωγής επί στρατιωτικών θεμάτων, και βοήθεια για την αποκατάσταση της σταθερότητας έπειτα από συρράξεις.
- Ενισχύεται η ικανότητα της ΕΕ να καταπολεμά τη διεθνή και διασυνοριακή εγκληματικότητα, τη λαθρομετανάστευση, την εμπορία ανθρώπων, όπλων και ναρκωτικών, καθώς επίσης και ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Δικαστηρίου.
- Αναβαθμίζονται οι κοινωνικοί στόχοι της ΕΕ, και σε κάθε πολιτική και κάθε δράση της θα λαμβάνεται υπόψη η προώθηση υψηλού επιπέδου απασχόλησης, ενώ βασικές υπηρεσίες αναγνωρίζονται ως υπηρεσίες δημοσίου συμφέροντος.
- Γίνονται προτεραιότητες η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η ανάπτυξη της βιώσιμης ενέργειας, και η εγγύηση της ομαλής λειτουργίας της ενεργειακής αγοράς.
- Σε ό,τι αφορά τη νομοθεσία της ΕΕ, δίδεται νομική ισχύ στα δικαιώματα και τις ελευθερίες που προβλέπονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων —την προστασία των προσωπικών δεδομένων, το δικαίωμα ασύλου, την ισότητα απέναντι στο νόμο και τη μη εφαρμογή διακρίσεων, την ισότητα ανδρών και γυναικών, τα δικαιώματα των παιδιών και των ηλικιωμένων, την προστασία από καταχρηστική απόλυση, και την πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλεια και την κοινωνική αρωγή. Η Ένωση θα προσχωρήσει επίσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

ιδιαίτερα τους ιρλανδούς πολίτες. Οι εν λόγω διαβεβαιώσεις εδόθησαν κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου⁽²⁾.

Αργότερα, τον Οκτώβριο, η Πολωνία προέβη σε κύρωση της Συνθήκης με την υπογραφή της από τον πρόεδρο κ. Lech Kaczyński.

Ο τσέχος πρόεδρος κ. Václav Klaus υπέγραψε στις 3 Νοεμβρίου την αντίστοιχη πράξη κύρωσης, αφού προηγουμένως, στο τέλος Οκτωβρίου⁽³⁾, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είχε εκδώσει δήλωση με την οποία επιβεβαιώνεται η μελλοντική επέκταση και στην Τσεχική Δημοκρατία της ρήτρας εξαίρεσης που έχουν

ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η συνθήκη της Λισαβόνας προσφέρει στην ΕΕ περισσότερη δημοκρατία, μεγαλύτερη διαφάνεια και αποδοτικότητα, δυναμώνει τη φωνή των πολιτών επιτρέποντας καλύτερη πρόσβαση στις διαδικασίες της και βελτιώνοντας τον συντονισμό μεταξύ των θεσμικών οργάνων της.

εξασφαλίσει το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πολωνία για την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το θέμα αυτό, όπως και οι διαβεβαιώσεις που εδόθησαν στην Ιρλανδία, θα πάρουν τη μορφή πρωτοκόλλου που θα κυρωθεί παράλληλα με την επόμενη συνθήκη προσχώρησης.

Αμέσως μετά ξεκίνησαν οι εργασίες για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης —μεταξύ άλλων και όσον αφορά τους διορισμούς στις νέες θέσεις που έχει δημιουργήσει καθώς και την προετοιμασία της νέας Επιτροπής σύμφωνα με τους τροποποιημένους κανόνες που θέσπισε η Συνθήκη (βλ. πιο κάτω). Ένα ακόμα βήμα έγινε με την εκκίνηση, τον Νοέμβριο, μιας ευρείας δημόσιας διαβούλευσης επί ενός των σημείων της νέας Συνθήκης, της «Πρωτοβουλίας των Ευρωπαίων Πολιτών»⁽⁴⁾, που θα δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες της ΕΕ να ζητούν απευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει πρωτοβουλία σε έναν συγκεκριμένο τομέα εφόσον συγκεντρωθούν προς τον σκοπό αυτό τουλάχιστον 1 εκατομμύριο υπογραφές σε όλα τα κράτη μέλη.

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2009

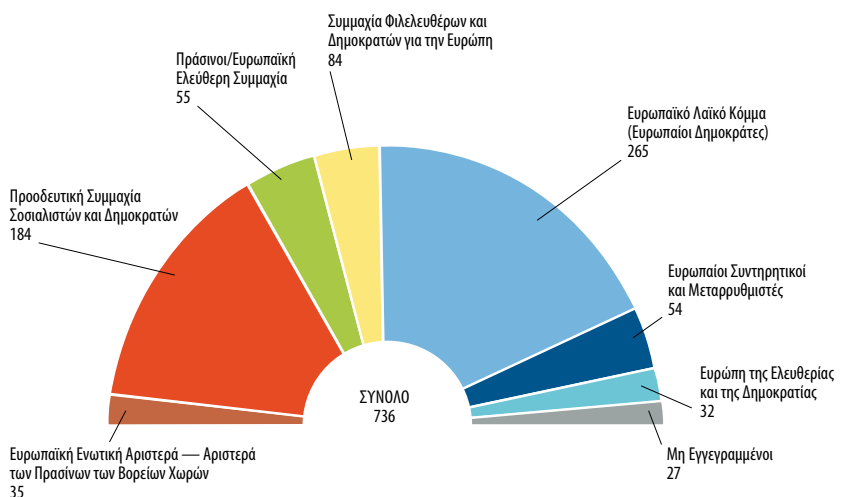
Οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συγκέντρωσαν την προσοχή των μέσων ενημέρωσης από ολόκληρο τον κόσμο, με αποκορύφωμα την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων στις 7 Ιουνίου.

ΤΟ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Οι εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που γίνονται κάθε πέντε έτη, διεξήχθησαν σε όλα τα κράτη μέλη μεταξύ 4 και 7 Ιουνίου. Για πρώτη φορά έλαβαν μέρος 27 κράτη μέλη, δεδομένου ότι η Βουλγαρία και η Ρουμανία προσχώρησαν στην ΕΕ το 2007.

Το νέο Κοινοβούλιο αποτελείτο, κατά την εκλογή του, από 736 βουλευτές, με το μεγαλύτερο ποσοστό βουλευτών προερχόμενο από τη Γερμανία ενώ το μικρότερο από τη Μάλτα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ ΤΟΥ 2009

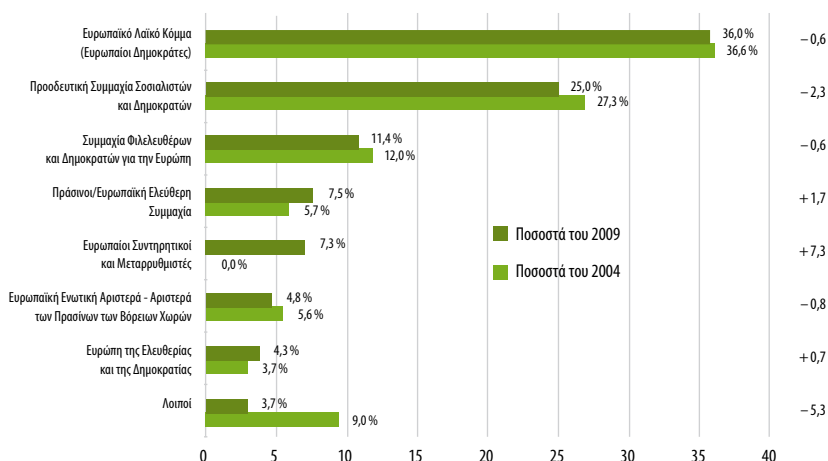

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τα αποτελέσματα των εκλογών κατέδειξαν στροφή προς τα δεξιά. Το κεντρο-δεξιό Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (EPP) διατήρησε τη θέση του ως η μεγαλύτερη ομάδα. Μια νέα ομάδα, η ομάδα των Ευρωπαίων Συντηρητικών και Μεταρρυθμιστών (ECR), αποτελούμενη από πρώην μέλη του EPP, δημιουργήθηκε στο δεξιό κέρασ αυτού του φάσματος. Έδρες έχασαν οι σοσιαλιστές (το πρώην κόμμα των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών — PES, αλλά με την επωνυμία Ομάδα της Προοδευτικής Συμμαχίας των Σοσιαλιστών και των Δημοκρατών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — S&D) και η Ευρωπαϊκή Ενωτική Αριστερά/Αριστερά των Πρασίνων των Βορείων Χωρών (GUE/NGL). Οι φιλελεύθεροι (ALDE) διατήρησαν τη θέση τους, ενώ πρόοδο σημείωσαν οι Πράσινοι/Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία (Greens/EFA). Η Ομάδα των δεξιών ευρωσκεπτικιστών «Ευρώπη της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας» (EFD) (πρώην ομάδα των Ανεξάρτητων/Δημοκρατικών) σημείωσε ελαφρά μείωση, ενώ διαλύθηκε η Ένωση για την Ευρώπη των Εθνών (UEN). Ο αριθμός των μη εγγεγραμμένων βουλευτών είναι παρόμοιος με εκείνον του προηγούμενου Κοινοβουλίου.

ΠΟΙΟΣ ΚΕΡΔΙΣΕ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ;

Ποσοστό εδρών που κέρδισαν στις εκλογές του 2009 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε σύγκριση με το ποσοστό εδρών του 2004

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Μετά τις εκλογές διαπιστώθηκε περαιτέρω αύξηση του ποσοστού των γυναικών βουλευτών: με 35%, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει σήμερα το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών ως μέλη σε σύγκριση με τα περισσότερα εθνικά κοινοβούλια στα κράτη μέλη.

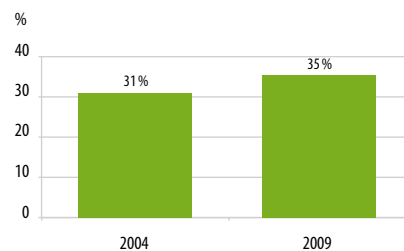
Κατά την προεκλογική περίοδο σημειώθηκε πρωτοφανής διασυννοριακή συνεργασία μεταξύ των πολιτικών ομάδων δεδομένου ότι τα αντίστοιχα εθνικά κόμματα συνεργάστηκαν ώστε να παρουσιάσουν κοινά προγράμματα πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πραγματοποίησε ενημερωτική εκστρατεία με την ονομασία «Η επιλογή είναι δική σου» που πρόβαλε τις πολιτικές τις οποίες αναμενόταν ότι θα επηρεάσουν οι εκλεγέντες βουλευτές. Η εκστρατεία έκανε χρήση εργαλείων όπως το Facebook, το Twitter και το YouTube για να προσελκύσει τους ψηφοφόρους, ιδιαίτερα τους νέους. Μια άλλη καινοτομία είναι ότι η Επιτροπή συμπλήρωσε την εκστρατεία αυτή με δικές της ενέργειες.

Αν και η γενική συμμετοχή στις εκλογές ήταν χαμηλότερη από άλλες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε οκτώ κράτη μέλη σημειώθηκαν σημαντικές αυξήσεις σε σχέση με το 2004. Η συμμετοχή ποίκιλλε αισθητά στα διάφορα κράτη μέλη. Το υψηλότερο επίπεδο (90,75%) σημειώθηκε στο Λουξεμβούργο, όπου διεξήχθησαν την ίδια ημέρα και γενικές εκλογές, ενώ το χαμηλότερο (19,64%)

ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Στις εκλογές αυτές συμμετείχαν ταυτόχρονα πολίτες από 27 χώρες για να ασκήσουν άμεση επιρροή στις ευρωπαϊκές υποθέσεις.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι γυναίκες βουλευτές διαδήλωσαν τον Νοέμβριο υποστηρίζοντας την ισότητα των φύλων στην κατανομή των καλύτερων θέσεων εργασίας στην ΕΕ.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

«Σήμερα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βρίσκεται στο κέντρο μιας ευρωπαϊκής δημοκρατίας που μόνο στα όνειρά μας μπορούσαμε να φανταστούμε το 1979.

Το Κοινοβούλιο έχει εξελιχτεί σε ένα νομοθετικό σώμα με πλήρη συνείδηση των αρμοδιοτήτων του, και στους περισσότερους τομείς της ευρωπαϊκής νομοθεσίας ένας ισότιμος εταίρος στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.»

Hans-Gert Pöttering, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιούνιο, αμέσως μετά τις εκλογές.

στη Σλοβακία. Σύμφωνα με μετεκλογική έρευνα, ο συνηθέστερος λόγος μη συμμετοχής στις εκλογές ήταν η γενικότερη απογοήτευση ως προς την πολιτική, και όχι η ειδικότερη δυσaréσκεια ως προς την ΕΕ ή η άγνοια ως προς αυτήν. Σε πολλά κράτη μέλη η συζήτηση περί εθνικών θεμάτων κυριάρχησε επί των θεμάτων στα οποία ασκεί επιρροή η ΕΕ. Σε μερικά κράτη μέλη διεξήχθησαν επίσης την ίδια ημέρα εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές εκλογές, γεγονός που επισκίασε τα ευρωπαϊκά ζητήματα.

Κατά τη συντακτική σύνοδο του Κοινοβουλίου τον Ιούλιο ορκίστηκαν τα νέα μέλη και εξέλεξαν ως πρόεδρό τους, για το πρώτο ήμισυ της πενταετούς θητείας, τον κ. Jerzy Buzek από την ομάδα EPP, πρώην πρωθυπουργό της Πολωνίας και μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το 2004. Μοναδική άλλη υποψήφιος ήταν η κ. Eva-Britt Svensson (GUE/NGL). Ο κ. Buzek χαρακτήρισε την εκλογή του ως δείγμα «της αλλαγής που έχει επέλθει στην Ευρώπη μας» και «ορόσημο» για τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 και το 2007 και συμπλήρωσε: «Δεν υπάρχει πια “εμείς” κι “εσείς”. Αυτή τη φορά μπορούμε να πούμε σταθερά ότι έχουμε μια ενωμένη Ευρώπη.»

Οι τελευταίοι μήνες της νομοθετικής περιόδου χαρακτηρίστηκαν από τη στενή συνεργασία μεταξύ του Κοινοβουλίου, της Επιτροπής και του Συμβουλίου, προκειμένου να ολοκληρωθούν ορισμένες σημαντικές νομοθετικές διαδικασίες. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, το Κοινοβούλιο είχε επανειλημμένα καταδείξει την ικανότητά του να συμβάλλει στη ζωηρή συζήτηση σε επίπεδο ΕΕ —σε θέματα τόσο επίμαχα όπως το πακέτο των τηλεπικοινωνιών, η πρόσβαση στα έγγραφα, ο χρόνος εργασίας των εκτελούντων κινητές δραστηριότητες οδικών μεταφορών, η αναθεώρηση της οδηγίας για τον χρόνο εργασίας και η αλιευτική συμφωνία με τη Γουινέα.

Ο Jerzy Buzek (δεξιά) εξελέγη τον Ιούλιο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για θητεία δύομισι ετών, διαδεχόμενος τον Hans-Gert Pöttering (αριστερά).

Το Κοινοβούλιο άρχισε να προετοιμάζεται για τις αυξημένες εξουσίες που αποκτά με τη συνθήκη της Λισαβόνας, και συγκεκριμένα την αυξημένη νομοθετική του εξουσία και τη νέα διαδικασία έγκρισης του προϋπολογισμού που θέτει το Κοινοβούλιο σε ίση μοίρα με το Συμβούλιο. Το Κοινοβούλιο καθιέρωσε επίσης μεταρρυθμίσεις σχετικές με τις λειτουργίες του, σύμφωνα με έκθεση που είχε ψηφίσει τον Μάιο ⁽⁵⁾ για την αναθεώρηση του εσωτερικού του κανονισμού. Μεταξύ των μεταρρυθμίσεων περιλαμβάνονται νέες ρυθμίσεις για τη συνεργασία των επιτροπών του καθώς και τρόποι για να καταστούν ζωηρότερες οι συζητήσεις στην ολομέλεια. Στην εναρκτήρια ομιλία του ο κ. Buzek χαρακτήρισε την κοινοβουλευτική μεταρρύθμιση ως την κύρια πρόκληση της εντολής του. «Θα στραφώ προς τη δημιουργία ενός νέου προτύπου και μιας νέας εργασιακής σχέσης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή», είπε. Το Κοινοβούλιο, εξάλλου, σύστησε τον Οκτώβριο μια νέα ειδική επιτροπή για τη χρηματοπιστωτική, οικονομική και κοινωνική κρίση, στην οποία εδόθη δωδεκάμηνη εντολή για να αναπτύξει πολιτικές συστάσεις.

ΝΕΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗ ΕΕ

Τον Ιούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όρισε επίσημα τον κ. José Manuel Barroso ως πρόεδρο της επόμενης Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σε απόκριση στα αιτήματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο προταθείς πρόεδρος παρουσίασε τις δικές του «πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές» ⁽⁶⁾ και συναντήθηκε με τις κυριότερες πολιτικές ομάδες του Κοινοβουλίου για να συζητήσει τα σχέδιά του και να ακούσει τις απόψεις τους. Οι κατευθυντήριες γραμμές του περιελάμβαναν ένα κεφάλαιο αφιερωμένο στην ειδική συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με δεσμεύσεις για ενισχυμένη συνεργασία με τη διάσκεψη των προέδρων και τη διάσκεψη των προέδρων των επιτροπών, την καθιέρωση ώρας ερωτήσεων, την επανεξέταση όλων των εκκρεμουσών προτάσεων κατά την έναρξη της εντολής της νέας Επιτροπής, και τη μεγαλύτερη παροχή πληροφοριών σχετικά με την εξωτερική δράση. Ο κ. Barroso είπε χαρακτηριστικά: «Θα οδηγήσω την ειδική σχέση μας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε νέα επίπεδα.»

Οι πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές του κ. Barroso

Τον Σεπτέμβριο, ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso εξέθεσε ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου την πολιτική του για τη δεύτερη θητεία του. Η ενέργεια αυτή αποτέλεσε τη βάση για την κατανομή των αρμοδιοτήτων της νέας Επιτροπής. Στις κατευθυντήριες γραμμές υπογραμμίστηκαν:

- ▶ η ανάγκη μιας ευρωπαϊκής ηγεσίας που θα διαμορφώνει την παγκοσμιοποίηση με βάση τις αξίες και τα συμφέροντα της ΕΕ·
- ▶ η αναγνώριση της παγκόσμιας αλληλεξάρτησης ως σημείου εκκίνησης·
- ▶ η σημασία να ευρίσκονται οι πολίτες στο επίκεντρο του προγράμματος της ΕΕ·
- ▶ η επανεκκίνηση της οικονομικής ανάπτυξης και η εξασφάλιση μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας·
- ▶ η καταπολέμηση της ανεργίας και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής·
- ▶ η μετατροπή της πρόκλησης της βιώσιμης Ευρώπης σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα·
- ▶ η κατοχύρωση της ασφάλειας των Ευρωπαίων·
- ▶ η ενίσχυση της ιδιότητας του πολίτη και η συμμετοχή του στην ΕΕ.

Στη σύνοδο ολομέλειας του Σεπτεμβρίου, το Κοινοβούλιο, έδωσε την υποστήριξή του στον κ. Barroso ⁽⁷⁾, με απόλυτη πλειοψηφία, επαρκή για να εκπληρώσει ακόμα και το πλέον απαιτητικό επίπεδο υποστήριξης που απαιτείται από τη συνθήκη της Λισαβόνας για τον διορισμό του προέδρου της Επιτροπής. Θεωρώντας ότι η ψήφος του Κοινοβουλίου αποτελεί «έγκριση του φιλόδοξου προγράμματος για

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Ο κ. Herman Van Rompuy, 62 ετών, επελέγη για τη θέση του πρώτου προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Νοέμβριο 2009. Κατείχε τη θέση του πρωθυπουργού του Βελγίου από τον Δεκέμβριο 2008. Το πολιτικό κόμμα στο οποίο ανήκει στη χώρα του, οι Φλαμανδοί Χριστιανοδημοκράτες, είναι ευθυγραμμισμένο με το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα. Ξεκίνησε την 35ετή πολιτική του σταδιοδρομία ως πολιτικός σύμβουλος διαφόρων υπουργών και διετέλεσε συχνά υπουργός Προϋπολογισμού κατά τη δεκαετία του 1990, ενώ πρόσφατα ήταν πρόεδρος του βελγικού Κοινοβουλίου. Τον Νοέμβριο υπέβαλε την παραίτησή του ως πρωθυπουργός για να αναλάβει τα νέα του καθήκοντα στην ΕΕ από την 1η Ιανουαρίου 2010.

για Ευρώπη ελευθερίας και αλληλεγγύης» στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές του, ο κ. Barroso επιβεβαίωσε την πρόθεσή του να συνεργαστεί με τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «προς την οικοδόμηση μιας ακόμα πιο ισχυρής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας».

Ο διορισμός της νέας Επιτροπής καθυστέρησε λόγω αβεβαιότητας ως προς την ημερομηνία έναρξης της εφαρμογής της συνθήκης της Λισαβόνας. Η απερχόμενη Επιτροπή προβλεπόταν να θέσει τέλος στην εντολή της στο τέλος Οκτωβρίου, αλλά παρέμεινε ασκούσα χρέη υπηρεσιακής Επιτροπής από την 1η Νοεμβρίου έως το τέλος του 2009, όσο εκκρεμούσε η ολοκλήρωση του διορισμού και της διαδικασίας για τη διάδοχο κατάσταση. Στο μεταξύ, έγιναν κάποιες τροποποιήσεις εντός της απερχόμενης Επιτροπής. Η αρμόδια για τις Περιφερειακές Υποθέσεις επίτροπος κ. Danuta Hübner από την Πολωνία παραιτήθηκε για να αναλάβει την έδρα της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και αντικαταστάθηκε από τον κ. Paweł Samecki. Ο κ. Algirdas Šemeta αντικατέστησε την επίτροπο για Θέματα Προϋπολογισμού κ. Dalia Grybauskaitė, η οποία εξελέγη πρόεδρος της Λιθουανίας. Ο βέλγος επίτροπος κ. Karel De Gucht ανέλαβε καθήκοντα ως επίτροπος αρμόδιος για την Ανάπτυξη και την Ανθρωπιστική Βοήθεια μετά την παραίτηση του συμπατριώτη του κ. Louis Michel, ο οποίος ανέλαβε την έδρα του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε την ονομασία και των τριών νέων επιτρόπων τον Σεπτέμβριο. Μετά την παραίτηση του κ. Ján Figel', που εξελέγη πρόεδρος του Χριστιανοδημοκρατικού Κινήματος στη Σλοβακία, ο κ. Maroš Šefčovič, ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Σλοβακίας στην ΕΕ, ανέλαβε το χαρτοφυλάκιο της Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Πολιτισμού και Νεολαίας μέχρι το τέλος της εντολής της απερχόμενης Επιτροπής.

Στα μέσα Νοεμβρίου, ο σουηδός πρωθυπουργός κ. Fredrik Reinfeldt, υπό την ιδιότητα του προέδρου του Συμβουλίου, συγκάλεσε έκτακτη σύνοδο κορυφής των ηγετών της ΕΕ προκειμένου να οριστικοποιηθούν οι διορισμοί στις δύο νέες θέσεις που δημιουργήθηκαν με τη συνθήκη της Λισαβόνας.

Ο βέλγος πρωθυπουργός κ. Herman Van Rompuy διορίστηκε πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τα επόμενα δυόμισι έτη, ενώ η βαρόνη Catherine Ashton, η αρμόδια για το εμπόριο επίτροπος, διορίστηκε στη θέση του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας και αντιπροέδρου της Επιτροπής.

Η ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας

Η κ. Catherine Ashton, 53 ετών, η νέα ορισθείσα ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας και αντιπρόεδρος της Επιτροπής, ήταν η επίτροπος του Ηνωμένου Βασιλείου από τον Οκτώβριο 2008 ως αντικαταστάτρια του Peter Mandelson. Μέχρι τότε ήταν, από το 1999, βουλευτής του Εργατικού Κόμματος στην Άνω Βουλή του Ηνωμένου Βασιλείου, τη Βουλή των Λόρδων (ως βαρόνη του Ashton of Upholland), και άσκησε υπουργικά καθήκοντα με αρμοδιότητες στους τομείς της εκπαίδευσης, των συνταγματικών υποθέσεων, της δικαιοσύνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 2007 ορίστηκε επικεφαλής της Βουλής των Λόρδων αρμόδια επί κυβερνητικών θεμάτων. Ανέλαβε τα νέα της καθήκοντα την 1η Δεκεμβρίου, από την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας.

Μόλις τέθηκε σε ισχύ η συνθήκη της Λισαβόνας, την 1η Δεκεμβρίου, και η κ. Catherine Ashton ανέλαβε τα καθήκοντά της ως ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, ο κ. Javier Solana αποχώρησε, μετά από δεκαετή θητεία στη θέση του πρώτου και μοναδικού ύπατου εκπροσώπου της ΕΕ για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας. Ταυτόχρονα είχε διατελέσει γενικός γραμματέας του Συμβουλίου και στη θέση αυτή τον διαδέχτηκε ο μέχρι τώρα αναπληρωτής του, κ. Pierre de Boissieu.

Λίγες μέρες μετά την απόφαση σχετικά με αυτές τις θέσεις, ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. José Manuel Barroso ανακοίνωσε τα σχέδιά του ως προς τη σύνθεση της νέας Επιτροπής για την περίοδο 2010–2014.

Μετά την ανακοίνωση των ονομάτων των υποψηφίων όλων των χωρών, ορίστηκε η κατανομή των χαρτοφυλακίων όπως εμφανίζεται στον πίνακα της επόμενης σελίδας.

Η νέα Επιτροπή περιλαμβάνει μερικά νέα χαρτοφυλάκια: κλιματική αλλαγή· εσωτερικές υποθέσεις· δικαιοσύνη, θεμελιώδη δικαιώματα και ιθαγένεια. Άλλα χαρτοφυλάκια ανασχηματίστηκαν: εκπαίδευση, πολιτισμός, πολυγλωσσία και νεολαία· υγεία και πολιτική καταναλωτών· βιομηχανία και επιχειρηματικότητα· έρευνα, καινοτομία και επιστήμη· διεθνής συνεργασία, ανθρωπιστική βοήθεια και αντιμετώπιση κρίσεων. Θα δοθεί νέα έμφαση στη διάσταση της «κοινωνικής ένταξης» όσον αφορά το χαρτοφυλάκιο της απασχόλησης, κοινωνικών υποθέσεων και κοινωνικής ένταξης, καθώς επίσης και νέα προσοχή στο χαρτοφυλάκιο του ψηφιακού θεματολογίου.

Ο σουηδός πρωθυπουργός κ. Fredrik Reinfeldt, εν ονόματι της σουηδικής προεδρίας, χαιρέτισε την προταθείσα από τον πρόεδρο Barroso νέα Επιτροπή χαρακτηρίζοντάς την άρτια και ισόρροπη, με σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων.

Τα μέλη του Σώματος των Επιτρόπων προέρχονται από διάφορες πολιτικές οικογένειες, μεταξύ άλλων από το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, την Προοδευτική Συμμαχία των Σοσιαλιστών και των Δημοκρατών, και τη Συμμαχία Φιλελευθέρων και Δημοκρατικών για την Ευρώπη. Δεκατέσσερα μέλη, μεταξύ των οποίων και ο πρόεδρος, ήταν ήδη μέλη της απερχόμενης Επιτροπής.

Οι ορισθέντες επίτροποι αναμένεται να εμφανιστούν σε ακροάσεις ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Ιανουάριο 2010, πριν από την ψήφο έγκρισής τους.

© BELGA / AFP / Georges Gobet

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

«Έχω την πεποίθηση ότι αυτή η Επιτροπή θα συμβάλει αποφασιστικά στο να οδηγήσει την Ευρώπη στην ανάκαμψη και την εγκαθίδρυση μιας βιώσιμης οικονομίας της αγοράς στην υπηρεσία του πολίτη. Σχημάτισα μια ισχυρή Επιτροπή, η οποία θα αναλάβει τον ενισχυμένο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η Ευρώπη, ιδίως στη διεθνή σκηνή, όπως προβλέπει η συνθήκη της Λισαβόνας. Ένα από τα βασικά έργα της Επιτροπής αυτής θα είναι να δώσει πνοή στις νέες ευκαιρίες που προβλέπει η συνθήκη της Λισαβόνας.»

José Manuel Barroso, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Barroso II όπως ορίστηκαν τον Δεκέμβριο 2009	
José Manuel Barroso (Πορτογαλία)	Πρόεδρος
Catherine Ashton (Ηνωμένο Βασίλειο)	Υπάτος εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας και αντιπρόεδρος
Viviane Reding (Λουξεμβούργο)	Δικαιοσύνη, Θεμελιώδη Δικαιώματα και Ιθαγένεια. Αντιπρόεδρος
Joaquín Almunia (Ισπανία)	Ανταγωνισμός. Αντιπρόεδρος
Siim Kallas (Εσθονία)	Μεταφορές. Αντιπρόεδρος
Neelie Kroes (Κάτω Χώρες)	Ψηφιακό Θεματολόγιο. Αντιπρόεδρος
Antonio Tajani (Ιταλία)	Βιομηχανία και Επιχειρηματικότητα. Αντιπρόεδρος
Maroš Šefčovič (Σλοβακία)	Διοργανικές Σχέσεις και Διοίκηση. Αντιπρόεδρος
Janez Potočnik (Σλοβενία)	Περιβάλλον
Olli Rehn (Φινλανδία)	Οικονομικές και Νομισματικές Υποθέσεις
Andris Piebalgs (Λετονία)	Ανάπτυξη
Michel Barnier (Γαλλία)	Εσωτερική Αγορά και Υπηρεσίες
Ανδρούλα Βασιλείου (Κύπρος)	Εκπαίδευση, Πολιτισμός, Πολυγλωσσία και Νεολαία
Algirdas Šemeta (Λιθουανία)	Φορολογία και Τελωνειακή Ένωση, Δημοσιονομικός Έλεγχος και Καταπολέμηση της Απάτης
Karel De Gucht (Βέλγιο)	Εμπόριο
John Dalli (Μάλτα)	Υγεία και Πολιτική Καταναλωτών
Máire Geoghegan-Quinn (Ιρλανδία)	Έρευνα, Καινοτομία και Επιστήμη
Janusz Lewandowski (Πολωνία)	Προϋπολογισμός και Δημοσιονομικός Προγραμματισμός
Μαρία Δαμανάκη (Ελλάδα)	Ναυτιλιακές Υποθέσεις και Αλιεία
Günther Oettinger (Γερμανία)	Ενέργεια
Johannes Hahn (Αυστρία)	Περιφερειακή Πολιτική
Connie Hedegaard (Δανία)	Κλιματική Αλλαγή
Štefan Füle (Τσεχία)	Διεύρυνση και Πολιτική Γειτονίας
László Andor (Ουγγαρία)	Απασχόληση, Κοινωνικές Υποθέσεις και Ένταξη
Cecilia Malmström (Σουηδία)	Εσωτερικές Υποθέσεις
Rumiana Jeleva (Βουλγαρία)	Διεθνής Συνεργασία, Ανθρωπιστική Βοήθεια και Αντιμετώπιση Κρίσεων
Dacian Cioloș (Ρουμανία)	Γεωργία και Αγροτική Ανάπτυξη

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Η ανανέωση της ΕΕ δίνει ώθηση, τόσο στη διοικητική όσο και την πολιτική ικανότητα της να λαμβάνει υπόψη τις απόψεις των ευρωπαίων πολιτών και να εκπληρώνει τις προσδοκίες τους όσον αφορά την αντιμετώπιση σοβαρών θεμάτων. Με αυτήν παρέχονται νέοι μηχανισμοί που θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και περισσότερη διαφάνεια στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η ΕΕ προς το συμφέρον των πολιτών της.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Κατά τα τελευταία έτη, η Επιτροπή έχει σημειώσει προόδους στο θέμα της βελτίωσης της νομοθεσίας. Η ήδη υφιστάμενη νομοθεσία ευρίσκεται στο στάδιο της απλούστευσης, επικαιροποιείται και καθίσταται περισσότερο προσβάσιμη. Η γραφειοκρατία περιστεύεται, και ένα πρόγραμμα επικεντρώνεται στη μείωση του διοικητικού φόρτου για τις επιχειρήσεις. Για να εξασφαλιστεί η ποιότητα της νέας νομοθεσίας και των νέων πολιτικών έχει εκπονηθεί ένα ευρύτατο φάσματος

σύστημα αξιολόγησης των επιπτώσεων. Από κοινού με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή αναπτύσσει αποτελεσματικότερες προσεγγίσεις ώστε να εξασφαλίζει την ορθή εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου. Ο στόχος του προγράμματος για τη βελτίωση της νομοθεσίας είναι ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που θα ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, και θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις αποτελεσματικότερο ανταγωνισμό και πλήρη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της εσωτερικής αγοράς. Με τον τρόπο αυτό, το πρόγραμμα της βελτίωσης της νομοθεσίας συμβάλλει στην ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης ενώ παράλληλα διατηρεί υψηλά επίπεδα κοινωνικής, περιβαλλοντικής, υγειονομικής και καταναλωτικής προστασίας.

Η τρίτη στρατηγική επισκόπηση της πρωτοβουλίας της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας, που δημοσιοποιήθηκε τον Ιανουάριο⁽⁸⁾, κατέδειξε σαφή πρόοδο σε σχέση με το προηγούμενο έτος, μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας, αναθεωρήσεις που έγιναν με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των επιπτώσεων, και ένα πρόγραμμα με στόχο τη μείωση κατά 25 % του διοικητικού φόρτου. Το Συμβούλιο ανταγωνιστικότητας που διεξήχθη τον Μάιο επιβεβαίωσε τη στήριξή του σε αυτή τη στρατηγική⁽⁹⁾, και υπενθύμισε ότι η ευθύνη για την επιτυχία της έχει επιμεριστεί στα ευρωπαϊκά όργανα και τα κράτη μέλη. Τόνισε επίσης τον επείγοντα χαρακτήρα που έχει η βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος υπό το πρίσμα της σημερινής δύσκολης οικονομικής κατάστασης.

Όσον αφορά την απλούστευση και τη βελτίωση της υφιστάμενης νομοθεσίας, η Επιτροπή εξέτασε όλη την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία για να επισημάνει τομείς προς βελτίωση, και το κυλιόμενο πρόγραμμα απλούστευσης της Επιτροπής, που ενημερώνεται κάθε έτος, περιλαμβάνει σήμερα 185 πρωτοβουλίες αναδιτύπωσης, αναθεώρησης ή ανάκλησης υφιστάμενης νομοθεσίας, εκ των οποίων 19 εκτελέστηκαν από την Επιτροπή το 2009. Παράλληλα, η Επιτροπή ολοκλήρωσε την κωδικοποίηση 25 πράξεων κατά το έτος 2009. Μέχρι στιγμής, 220 συνολικά κωδικοποιημένες πράξεις έχουν αντικαταστήσει 1 090 προηγούμενες, όγκος που αντιπροσωπεύει περίπου 2 000 σελίδες της Επίσημης Εφημερίδας.

Η τρίτη έκθεση προόδου για τη στρατηγική απλούστευσης, που εξεδόθη τον Ιούνιο, κατέγραψε απτά οφέλη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, ειδικότερα τις μικρομεσαίες: 148 πρωτοβουλίες απλούστευσης συνέβαλαν στον εξορθολογισμό του ρυθμιστικού πλαισίου, τη βελτίωση των διαδικασιών εργασίας (μεταξύ άλλων και με την ευρύτερη χρήση των τεχνολογιών πληροφοριών), και την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Η Επιτροπή περιέλαβε 33 πρωτοβουλίες απλούστευσης στο νομοθετικό πρόγραμμα και πρόγραμμα εργασίας της για το 2009, σε διάφορους τομείς, από την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές έως την απλούστευση των διαδικασιών στις κρατικές ενισχύσεις.

Τον Οκτώβριο, μια επισκόπηση που πραγματοποιήσε η Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτελεστεί μέχρι σήμερα όσον αφορά το «Πρόγραμμα δράσης για τη μείωση του διοικητικού φόρτου στην ΕΕ» (μέρος του γενικότερου προγράμματος για τη βελτίωση της νομοθεσίας) κατέδειξε ότι τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή και ευρίσκονται υπό ετοιμασία θα δώσουν τη δυνατότητα στους επιχειρηματίες να εξοικονομήσουν περίπου 40 δις ευρώ κατ' έτος από γραφειοκρατικές διατυπώσεις που προέρχονται από 72 προβλεπόμενες νομικές πράξεις και μέτρα μεταφοράς και εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας στα κράτη μέλη. Τα μέτρα καταστολής της γραφειοκρατίας που ήδη εφαρμόζονται θα μπορούσαν να επιτύχουν μείωση κατά 7,6 δις ευρώ κατ' έτος, και τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή και εκκρεμούν ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου θα εξοικονομούσαν 30,7 δις ευρώ ακόμα. Δύο μόνο προτάσεις που υποβλήθηκαν το 2009 αναμένεται ότι θα μπορούσαν να εξοικονομήσουν 25,1 δις ευρώ —η μία αφορά τη διευκόλυνση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης

ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΦΟΡΤΟΥ

«Εξακολουθούμε να αποδίδουμε υψηλή πολιτική προτεραιότητα στη μείωση του διοικητικού φόρτου και την αποφασιστική πορεία προς “έξυπνη” ρύθμιση. Μάλιστα, σκοπεύω να κάνω την έξυπνη ρύθμιση μόνιμη επωδό... Και θα καταβάλω κάθε προσπάθεια ώστε όλες οι νέες μας πρωτοβουλίες να διαπνέονται από αυτές τις αρχές της έξυπνης ρύθμισης.»

José Manuel Barroso

ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ

Με την απλούστευση και την κωδικοποίηση της νομοθεσίας, η Επιτροπή μείωσε τον όγκο της κοινοτικής νομοθεσίας κατά 14 % (περίπου 1 600 νομικές πράξεις) κατά το διάστημα μεταξύ 2004 και 2009.

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ένα νέο βραβείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενθαρρύνει τις μικρές επιχειρήσεις να προτείνουν ιδέες για τη μείωση του διοικητικού φόρτου. Το πρώτο βραβείο για τη μείωση της γραφειοκρατίας απονεμήθηκε τον Μάιο στη γερμανική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών-Βιοτεχνών (ZDH), που πρότεινε να εξαιρεθεί από την υποχρέωση ταχογράφου κάθε διακίνηση οχήματος βιοτεχνιών σε αποστάσεις μέχρι 150 χιλιομέτρων από την έδρα τους, αντί για τη σημερινή απόσταση ακτίνας 50 χιλιομέτρων. Η Επιτροπή εξετάζει σήμερα τη δυνατότητα τροποποίησης των κανόνων προς αυτή την κατεύθυνση.

ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Για την παραγωγή εμπορικών στατιστικών, οι επιχειρήσεις οφείλουν να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την εισαγωγή και την εξαγωγή εμπορευμάτων στην ΕΕ.

Το κατώτατο όριο για την υποβολή των εκθέσεων αυξήθηκε, απαλλάσσοντας έτσι τις μικρότερες επιχειρήσεις από τον διοικητικό φόρτο που συνεπάγεται αυτή η υποχρέωση. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που υποβάλλουν εκθέσεις μειώθηκε από 720 000 το 2004 σε περίπου 350 000.

ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ

Οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να εξοικονομήσουν μέχρι 172 εκατ. ευρώ κατ' έτος ως αποτέλεσμα των νέων ορίων για την υποβολή των εκθέσεων και για τις απαιτήσεις ενημέρωσης όσον αφορά συγχωνεύσεις και διασπάσεις. Πρόκειται για επίτευγμα που οφείλεται στην απλούστευση της τρίτης και της έκτης οδηγίας στον τομέα του εταιρικού δικαίου.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Η πρόταση της Επιτροπής να εξαιρεθούν οι μικροεπιχειρήσεις από τις λογιστικές απαιτήσεις δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να επιτρέψουν εξοικονόμηση 1 170 ευρώ κατ' έτος σε καθεμιά από τις 5,4 εκατομμύρια μικροεπιχειρήσεις στην Ευρώπη.

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ

Από το 2002 η Επιτροπή έχει ολοκληρώσει πάνω από 500 εκτιμήσεις αντικτύπου.

Το 2009 διενεργήθηκαν περίπου 80 εκτιμήσεις επιπτώσεων για σημαντικές πολιτικές πρωτοβουλίες.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ

Η επιτροπή εκτίμησης αντικτύπου, η ανεξάρτητη υπηρεσία ελέγχου ποιότητας της Επιτροπής, εξακολουθεί, από το 2007, να εγγυάται τη συμβατότητα της εκτίμησης αντικτύπου με τις διαδικασίες και τις προδιαγραφές ποιότητας. Το 2009 εξέδωσε περίπου 100 γνωμοδοτήσεις ως προς την ποιότητα της εκτίμησης αντικτύπου της Επιτροπής και παρείχε συγκεκριμένες συστάσεις για βελτιώσεις,

στον τομέα του ΦΠΑ (αξίας 18,8 δις ευρώ) και η άλλη την εξαίρεση των πολύ μικρών επιχειρήσεων από λογιστικές απαιτήσεις (αξίας 6,3 δις ευρώ).

Βασική προσπάθεια της Επιτροπής προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των νέων προτάσεων της είναι η συστηματική χρήση της αξιολόγησης του αντικτύπου για πρωτοβουλίες που αναμένεται ότι θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο. Οι αξιολογήσεις αυτές αναλύουν όχι μόνο τα οφέλη και το κόστος, αλλά και τον σημαντικό οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο των ενδεχόμενων παρεμβάσεων, μεταξύ άλλων και τον διοικητικό φόρτο που μπορεί να δημιουργήσουν σε επιχειρήσεις, τους πολίτες και τις δημόσιες υπηρεσίες.

Οι πρόσφατα αναθεωρηθείσες κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση αντικτύπου⁽¹⁰⁾ εξασφαλίζουν ενδελεχή ανάλυση του κατά πόσον το μέτρο είναι αναγκαίο σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και λεπτομερέστερη εκτίμηση του αντικτύπου, μεταξύ άλλων, στις μικρές επιχειρήσεις, τους καταναλωτές και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Δίδεται μεγαλύτερη έμφαση στις διαβουλεύσεις και καταβάλλεται μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε οι εμπλεκόμενοι να δίνουν σημασία σε αυτές, ενώ παρέχονται μακρύτερες προθεσμίες για την υποβολή παρατηρήσεων. Το 2007 δημιουργήθηκε μια κεντρική υπηρεσία ελέγχου ποιότητας —η επιτροπή εκτίμησης αντικτύπου— η οποία είναι ανεξάρτητη από τις υπηρεσίες χάραξης πολιτικής, και η οποία εξακολουθεί να διασφαλίζει τη συμβατότητα της εκτίμησης αντικτύπου με τις διαδικασίες και τις προδιαγραφές ποιότητας.

Η βελτίωση της νομοθεσίας δεν είναι μόνο πρωτοβουλία της Επιτροπής, αλλά επιδιώκεται και από τα άλλα όργανα της ΕΕ. Το πρόσφατα ελεγμένο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενεπλάκη στενότερα στην επιδίωξη μεγαλύτερης νομοθετικής αποτελεσματικότητας, με τη διεξαγωγή εκτεταμένης εξέταση 200 περίπου νομοθετικών προτάσεων για τις οποίες δεν είχε ολοκληρώσει τις εργασίες του το προηγούμενο Κοινοβούλιο. Τον Σεπτέμβριο, το Κοινοβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να αποσύρει μερικές από τις προτάσεις ή να υποβάλει νέα σχέδια. Επίσημανε επίσης τους τομείς όπου είχε ζητήσει από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις και δεν τις είχε ακόμα λάβει.

Το Συμβούλιο δεσμεύτηκε να εξετάζει τις εκτιμήσεις επιπτώσεων κατά τα πρώτα στάδια των προπαρασκευαστικών εργασιών, όταν η Επιτροπή υποβάλει τις προτάσεις στο ετήσιο νομοθετικό πρόγραμμα και πρόγραμμα εργασίας της. Επίσης, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να παρακολουθήσει την πρόοδο του «Προγράμματος δράσης για τη μείωση του διοικητικού φόρτου στην ΕΕ» και να υποβάλλει έκθεση σε κάθε εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων μείωσης και τις σημαντικές αλλαγές στον διοικητικό φόρτο.

Συνεχίστηκαν οι εργασίες για τη βελτίωση του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το ενωσιακό δίκαιο. Η Επιτροπή κατεύθυνε όλο και περισσότερο τις παρεμβάσεις της σε τομείς εφαρμογής που θα επέφεραν μέγιστα οφέλη σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό πολιτών και επιχειρήσεων. Τον Δεκέμβριο, η Επιτροπή υπέβαλε την ετήσια έκθεσή της για την παρακολούθηση της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου⁽¹¹⁾, στην οποία υπογραμμίζεται το έντονο πρόβλημα των καθυστερήσεων ως προς τη μεταφορά των οδηγιών στο δίκαιο των κρατών μελών.

Ένα σχέδιο για την επίλυση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις στην εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου συμπλήρωσε το πρώτο έτος λειτουργίας του. Σε αυτό το «πιλοτικό έργο της ΕΕ» συμμετείχαν εθελοντικά 15 κράτη μέλη σε συνεργασία με την Επιτροπή. Τέθηκε επίσης σε δοκιμαστική εφαρμογή ένα βελτιωμένο σύστημα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις ώστε να καταγράφονται τα ερωτήματα και οι καταγγελίες σχετικά με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Το 2009 ήταν το πρώτο έτος κατά το οποίο συμφωνήθηκαν οι προτεραιότητες διοργανικής επικοινωνίας μεταξύ του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής στο πλαίσιο της κοινής δήλωσης για τη «Σύμπραξη για την επικοινωνιακή προβολή των ευρωπαϊκών θεμάτων», που υπογράφηκε τον Δεκέμβριο 2008. Οι τέσσερις προτεραιότητες που επελέγησαν ήταν οι εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η ενέργεια και η κλιματική αλλαγή, η 20ή επέτειος των δημοκρατικών αλλαγών στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη, και η διατήρηση της ανάπτυξης, των θέσεων απασχόλησης και της αλληλεγγύης —με ιδιαίτερη αναφορά στο ευρωπαϊκό έτος δημιουργικότητας και καινοτομίας.

Η εκστρατεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την ευαισθητοποίηση των πολιτών για τις εκλογές του Ιουνίου, στην οποία χρησιμοποιήθηκε μια κοινή οπτική ταυτότητα, έτυχε της ενεργού στήριξης της Επιτροπής. Χιλιάδες ενέργειες που οργανώθηκαν από τα όργανα, τα κράτη μέλη και διάφορες επιτροπές είχαν στόχο εκατομμύρια πολίτες. Από κοινού με το Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη, η Επιτροπή οργάνωσε δραστηριότητες και εκδηλώσεις για να ευαισθητοποιήσει το κοινό σχετικά με την κλιματική αλλαγή και για να ενημερώσει τους πολίτες ως προς τη θέση της.

© REPORTERS / AP / Bernat Armangué

Κατά την προετοιμασία της έναρξης ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας, η Επιτροπή επικεντρώθηκε στις λεπτομέρειες διενέργειας των στενότερων επαφών που προβλέπονται με τα εθνικά κοινοβούλια, ενώ παράλληλα συνέχισε τις υφιστάμενες παλαιόθεν επαφές της μέσω της συμμετοχής της σε υψηλό επίπεδο στη διάσκεψη των οργάνων που ασχολούνται ειδικώς με τα ευρωπαϊκά θέματα στα κοινοβούλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σε συσκέψεις που διεξάγονται μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Κατά τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή έλαβε πάνω από 220 γνωμοδοτήσεις εκ μέρους εθνικών κοινοβουλίων. Τον Ιούλιο, η Επιτροπή εξέδωσε την τέταρτη ετήσια έκθεσή της για τις σχέσεις με τα εθνικά κοινοβούλια ⁽¹²⁾.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Η Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη διοργάνωσαν δραστηριότητες ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή για να ευαισθητοποιήσουν τους πολίτες και να παράσχουν πληροφορίες σχετικές με τις ενωσιακές πολιτικές. Στις ενέργειες αυτές περιλαμβάνονται ιστότοποι και βιντεοκλίπ, η πρωτοβουλία «Κάντε κλικ πάνω σ' ένα δέντρο», η έκθεση «Ξύλινο σπίτι» που πρόβαλε φιλικούς προς την ενέργεια και το περιβάλλον τρόπους ζωής, και σειρά δωρεάν συναυλιών του MTV με την ονομασία «Play to stop — Europe for climate».

Η συνθήκη της Λισαβόνας δημιουργεί στενότερους δεσμούς μεταξύ της ΕΕ και των εθνικών κοινοβουλίων —εδώ, το ισπανικό Κοινοβούλιο Las Cortes.

Η ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Για να προβληθεί η σημαντική επίδραση που ασκήθηκε στην Ευρώπη και τους πολίτες της από την αλλαγή καθεστώτος στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η επέτειος αυτή εορτάστηκε με διάφορες εκδηλώσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη (<http://www.europa1989-2009.eu>). Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται συναυλίες, συζητήσεις, διαγωνισμοί, υπαίθρια φεστιβάλ, φωτογραφικές εκθέσεις, σεμινάρια και προβολές βίντεο.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Κατά τη διάρκεια του 2009, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσε ένα στρατηγικό μακρόπνοο έγγραφο με τίτλο «Ένα πρόγραμμα για την Ευρώπη: οι προτάσεις της κοινωνίας των πολιτών» σχετικό με τις διεξαγόμενες πολιτικές συζητήσεις και τις προκλήσεις του μέλλοντος. Η ΕΟΚΕ έχει ενισχύσει τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων στη διαδικασία ανάπτυξης μιας Ευρώπης ανταγωνιστικότερης, πιο βιώσιμης και πιο ολοκληρωμένης, και συνδιοργανώνει, μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ευρωπαϊκό φόρουμ για την κοινωνική ένταξη ώστε να παρέχεται στην κοινωνία των πολιτών η δυνατότητα συμμετοχής στη συζήτηση για ζητήματα κοινωνικής ένταξης.

Ο νέος πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εξέφρασε την πρόθεσή του να συνεργαστεί στενότερα με τα άλλα όργανα. Απευθυνόμενος τον Νοέμβριο στην ολομέλεια της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, ο κ. Jerzy Buzek, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ευχαρίστησε την ΕΟΚΕ για τη συμβολή της στον εκδημοκρατισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και πρόσθεσε ότι προσβλέπει σε μια «νέα και καρποφόρα συνεργασία μεταξύ των δύο σωμάτων στο πλαίσιο της νέας συνθήκης της Λισαβόνας», υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα τον κοινό στόχο τους να τοποθετήσουν την Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες. «Με τη βούληση να διασφαλιστεί το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο και δηλώνοντας την πρόθεσή του να υπεραμυνθεί του ηγετικού ρόλου της Ευρώπης στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τονίζει τις βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής», δήλωσε ο πρόεδρός της κ. Mario Sepi.

Η Επιτροπή των Περιφερειών

Τον Απρίλιο 2009, με την ευκαιρία της 15ης επετείου από την ίδρυσή της, η Επιτροπή των Περιφερειών εξέδωσε μια φιλόδοξη δήλωση της αποστολής της όπου καθορίζονται οι προτεραιότητες για τα 15 επόμενα χρόνια και εξής. Η φιλοδοξία της Επιτροπής των Περιφερειών για μια συστηματικότερη συμμετοχή των περιφερειακών και των τοπικών αρχών στις σημαντικότερες πολιτικές της ΕΕ κορυφώθηκε με την έκδοση, τον Ιούνιο, μιας λευκής βίβλου για την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση.

Απευθυνόμενος στην πρώτη σύνοδο ολομέλειας της Επιτροπής των Περιφερειών μετά την εκλογή του, ο κ. Jerzy Buzek δήλωσε: «Ήμουν πάντοτε υπέρ της αποκέντρωσης των εξουσιών. Η επικουρικότητα αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα για την ευημερία των πολιτών μας. Αυτός είναι ο λόγος που σας χρειαζόμαστε, εσάς, τους εκλεγμένους περιφερειακούς και τοπικούς αντιπροσώπους της Ευρώπης.» Ο πρόεδρος της Επιτροπής των Περιφερειών κ. Luc Van den Brande απάντησε: «Με τις απόψεις μας διαμορφώνουμε τις μελλοντικές ευρωπαϊκές πολιτικές, και επιθυμούμε να συνεχίσουμε αυτό το έργο σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τον ίδιο τρόπο που συνεργαζόμαστε στενά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.» Κατά τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή των Περιφερειών παρότρυνε τα όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να επιταχύνουν τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην προετοιμασία και την εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ. Η παρότρυνση είχε τη μορφή λευκής βίβλου —της πρώτης που εξέδωσε ποτέ η Επιτροπή των Περιφερειών— για πολυεπίπεδη διακυβέρνηση.

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

Στο πλαίσιο της αποστολής του να προαγάγει τη διαφάνεια στα ευρωπαϊκά όργανα, ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής κ. Νικηφόρος Διαμαντούρος κίνησε πάνω από 100 έρευνες μέσα στο 2009, κυρίως σχετικές με θέματα προσωπικού, πρόσβαση στα έγγραφα, ενισχύσεις και επιδοτήσεις, καθώς και παραβάσεις.

Οργανισμοί

Μια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατέληξε τον Νοέμβριο⁽¹³⁾ ότι οι εκτελεστικοί οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρέχουν αποτελεσματικές υπηρεσίες χάρη στην εξειδίκευσή τους σε πολύ συγκεκριμένα καθήκοντα. Όπως αναγραφόταν στην έκθεση, οι οργανισμοί συνάπτουν συμβάσεις, προβαίνουν σε πληρωμές και εγκρίνουν τεχνικές και δημοσιονομικές εκθέσεις για τα έργα κατά τρόπο ταχύτερο. Επιπλέον, έχουν απλοποιήσει τις διαχειριστικές διαδικασίες και έχουν μειώσει τον διοικητικό φόρτο για τους αιτούντες και τους υπεύθυνους των έργων. Χάρη στην ενισχυμένη επικοινωνία με τρίτους και τη διάδοση των αποτελεσμάτων προς ένα ευρύτερο κοινό ενισχύεται επίσης η ορατότητα των ενεργειών της ΕΕ, τόνισε η έκθεση. Στην έκθεση επισημαίνονταν επίσης ορισμένοι τομείς στους οποίους θα μπορούσαν να επέλθουν βελτιώσεις ως προς το σύστημα, μεταξύ άλλων στην εποπτεία και την υποβολή εκθέσεων. Το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή συμφώνησαν, τον Μάρτιο, επί κοινής αξιολόγησης των ρυθμιστικών οργανισμών της ΕΕ, και μια διοργανική ομάδα εργασίας άρχισε την εξέταση των ρόλων τους, της δομής και της λειτουργίας τους.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Το Μητρώο Εκπροσώπων Συμφερόντων της Επιτροπής⁽¹⁴⁾ συμπλήρωσε το 2009 ένα έτος ζωής. Αυτό το προαιρετικό μητρώο έχει αποκτήσει, από την έναρξη λειτουργίας του τον Ιούνιο 2008, αυξανόμενη σημασία για όσους ενδιαφέρονται για την άσκηση πιέσεων στις Βρυξέλλες. Οι πολίτες αναγνωρίζουν την τεράστια ποικιλία και το πλήθος των δραστηριοποιημένων οργανισμών και βλέπουν, για πρώτη φορά, το χρηματοοικονομικό τους υπόβαθρο. Τον Σεπτέμβριο ενεγράφη η 2000ή οργάνωση, υπερβαίνοντας κάθε προσδοκία. Το Μητρώο έχει εξελιχτεί σε εργαλείο εργασίας για τις υπηρεσίες της Επιτροπής. Για παράδειγμα, η Γενική Διεύθυνση Εμπορίου αποφάσισε να διαγράψει όλες τις μη εγγεγραμμένες οργανώσεις από τη «βάση δεδομένων της κοινωνίας των πολιτών», και η ΓΔ Γεωργίας προέβη σε παρόμοιες ενέργειες ώστε να καταστεί η εγγραφή προϋπόθεση για τη συμμετοχή στις προγραμματισμένες και τις μόνιμες διαβουλεύσεις. Και άλλες ΓΔ με ευρείες επαφές στον χώρο της κοινωνίας των πολιτών, όπως η ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού ή η ΓΔ Υγείας και Καταναλωτών, έχουν συστήσει την εγγραφή στο Μητρώο.

Το έτος 2009 αποτέλεσε επίσης ορόσημο ως προς τη διαφάνεια στον τομέα των δαπανών της ΕΕ. Για πρώτη φορά δημοσιεύτηκαν στο διαδίκτυο τα ονόματα των δικαιούχων των σημαντικότερων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ —της κοινής γεωργικής πολιτικής και των διαρθρωτικών ταμείων. Για κάθε δικαιούχο αναφέρονται στους ιστότοπους η πλήρης ονομασία, η δημοτική αρχή και το ύψος της ληφθείσας χρηματοδότησης. Η Επιτροπή συγκέντρωσε σε ένα ενιαίο ιστότοπο όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες. Για δεύτερη φορά το 2009, δημοσιεύτηκαν οι δικαιούχοι των 18 δις ευρώ προερχόμενων από χρηματοδοτικά μέσα που διαχειρίζεται η ίδια η Επιτροπή —στην έρευνα, τις μεταφορές, την ενέργεια, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό. Ο ιστότοπος του «συστήματος δημοσιονομικής διαφάνειας»⁽¹⁵⁾ καθιστά δυνατή την αναζήτηση βάσει διαφόρων κριτηρίων. Το σκεπτικό που διέπει το σύστημα είναι ότι οι φορολογούμενοι έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν πώς χρησιμοποιούνται τα χρήματά τους, και η διαφάνεια, μέσω του ενισχυμένου δημόσιου ελέγχου, θα πρέπει να βελτιώσει τη διαχείριση και τη χρήση αυτών των κονδυλίων.

Νέος βαθμός διαφάνειας επετεύχθη σχετικά με τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του Συμβουλίου, μετά από συνεργασία με το Κοινοβούλιο σχετικά με τους προϋπολογισμούς. Τον Απρίλιο, το Κοινοβούλιο αποφάσισε να αναβάλει την ψήφιση της απαλλαγής του Συμβουλίου όσον αφορά τον προϋπολογισμό του 2007, μέχρι νεωτέρας. Η απαλλαγή του Συμβουλίου εγκρίθηκε τελικά στις αρχές Νοεμβρίου από την αρμόδια επιτροπή του ΕΚ, αφού προηγουμένως το Κοινοβούλιο έλαβε σοβαρές «δεσμεύσεις» εκ μέρους του Συμβουλίου, μεταξύ άλλων και τη δημοσίευση πληροφοριών στην ιστοσελίδα του σχετικά με τη χρησιμοποίηση του προϋπολογισμού του.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Το Μητρώο Εκπροσώπων Συμφερόντων της Επιτροπής αριθμούσε 2 092 εγγραφές τον Οκτώβριο 2009:

- γραφεία συμβούλων/δικηγορικά γραφεία με δραστηριότητες ομάδων συμφερόντων στα Όργανα της ΕΕ: 121
- ομάδες συμφερόντων εντός των επιχειρήσεων και οι επαγγελματικές ενώσεις που λειτουργούν ως ομάδες συμφερόντων: 1 159
- ΜΚΟ/ομάδες προβληματισμού: 590
- άλλες οργανώσεις: 222

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ

Για πρώτη φορά δημοσιοποιήθηκε η ταυτότητα των μελών των συμβουλευτικών ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής.

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Στα δέκα χρόνια λειτουργίας της, που συμπληρώθηκαν τον Ιούνιο, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Καταπολέμηση της Απάτης, η OLAF, κίνησε πάνω από 3 000 υποθέσεις που είχαν ως αποτέλεσμα την ανάκτηση άνω του 1 δις ευρώ, που αποτελούν χρήματα των ευρωπαϊκών φορολογουμένων.

Η ετήσια έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα έδειξε σταθερή άνοδο των αιτήσεων πρόσβασης, και η πλειονότητα των αιτήσεων (83 %) έτυχε θετικής απάντησης. Τον Μάρτιο, θεσπίστηκε νέο νομικό πλαίσιο των ευρωπαϊκών στατιστικών που θα διευκολύνει την πρόσβαση στις πληροφορίες. Και κατά τη διάρκεια του έτους, μετά από πρόταση της Επιτροπής να αναθεωρηθούν οι κανόνες για τις ομάδες εμπειρογνομόνων της, άρχισαν οι εργασίες για τις διευκρινίσεις που θα αυξήσουν τη διαφάνεια. Η Επιτροπή ολοκλήρωσε σταδιακά τη δημοσιοποίηση των ονομάτων όλων των μελών των ομάδων εμπειρογνομόνων της.

Σημαντικές αποφάσεις του Δικαστηρίου

Από την ίδρυσή του, το 1952, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ως αποστολή να εξασφαλίζει «την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών». Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχει την έδρα του στο Λουξεμβούργο, περιλαμβάνει τρία δικαιοδοτικά όργανα: το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο (που συστάθηκε το 1988 ως Πρωτοδικείο και μετονομάστηκε το 2009 σύμφωνα με τη συνθήκη της Λισαβόνας) και το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης (συσταθέν το 2004). Από της συστάσεώς τους, τα τρία αυτά δικαιοδοτικά όργανα έχουν εκδώσει περίπου 15 000 αποφάσεις.

Κοινωνική πολιτική

Υπόθεση C-116/08, *Meerts* (απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2009)

Η αποζημίωση λόγω απόλυσης εργαζομένου με πλήρη απασχόληση που απολύθηκε κατά την περίοδο μειωμένης εργασίας λόγω λήψεως γονικής άδειας υπολογίζεται βάσει του πλήρους μισθού του. Κάθε μείωση του δικαιώματος εργαζομένων σε γονική άδεια θα μπορούσε να αποθαρρύνει τους εργαζόμενους από την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος και να ενθαρρύνει τους εργοδότες να καταγγέλλουν κατά προτίμηση συμβάσεις εργαζομένων που λαμβάνουν γονική άδεια.

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-350/06 και C-520/06, *Schultz-Hoff* κ.λπ. (απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2009)

Οι εργαζόμενοι δεν χάνουν το **δικαίωμα σε ετήσια άδεια μετ' αποδοχών** το οποίο δεν μπόρεσαν να ασκήσουν λόγω αναρρωτικής άδειας. Οι εργαζόμενοι αποζημιώνονται για την ετήσια άδεια που δεν μπόρεσαν να λάβουν.

Υπόθεση C-88/08, *Hütter* (απόφαση της 18ης Ιουνίου 2009)

Τα άρθρα 1, 2 και 6 της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την **ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία** πρέπει να ερμηνευτούν κατά την έννοια ότι προσκρούουν σε εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία αποκλείει, προκειμένου να μην αντιμετωπίζεται δυσμενέστερα η γενική εκπαίδευση έναντι της επαγγελματικής και να προωθείται η ένταξη των νέων μαθητευομένων στην αγορά εργασίας, τον συνυπολογισμό των περιόδων απασχολήσεως που διανύθηκαν πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας για τον καθορισμό του κλιμακίου στο οποίο κατατάσσονται οι συμβασιούχοι υπάλληλοι της δημόσιας διοικήσεως κράτους μέλους.

Υπόθεση C-63/08, *Pontin* (απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2009)

Οι απολυόμενες έγκυες εργαζόμενες πρέπει να απολαύουν αποτελεσματικής ένδικης προστασίας των δικαιωμάτων που απονέμονται στους πολίτες από το κοινοτικό δίκαιο. Αν το μόνο δυνατό ένδικο μέσο που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία δεν προβλέπει επαρκή προθεσμία εντός της οποίας μπορεί να προσφύγει η απολυθείσα έγκυος εργαζόμενη, η εν λόγω νομοθεσία προβλέπει λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης και συνιστά διάκριση σε βάρος γυναικών εργαζομένων.

Προστασία των καταναλωτών

Υπόθεση C-489/07, *Messner* (απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2009)

Ο καταναλωτής που ασκεί το **δικαίωμα υπαναχωρήσεως από εξ αποστάσεως σύμβαση** δεν υποχρεούται, γενικά, να καταβάλει στον πωλητή αποζημίωση για τη χρήση του παραδοθέντος αγαθού. Σε ορισμένες περιπτώσεις πάντως, ο καταναλωτής υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση για τη χρήση του παραδοθέντος αγαθού εφόσον η χρήση αυτή έγινε κατά τρόπο μη συνάδοντα προς τις αρχές του αστικού δικαίου, όπως αυτές της καλής πίστεως ή του αδικαιολόγητου πλουτισμού.

Αεροπορικές μεταφορές

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-402/07 και C-432/07, *Sturgeon* κ.λπ. (απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2009)

Επιβάτες των οποίων οι πτήσεις σημειώνουν καθυστέρηση μπορεί να έχουν δικαίωμα αποζημιώσεως. Όταν φθάσουν στον τελικό τους προορισμό τρεις και πλέον ώρες αργότερα από την αρχικώς προγραμματισθείσα ώρα αφίξεως, οι εν λόγω επιβάτες (όπως και οι επιβάτες των οποίων ματαιώθηκε η πτήση) μπορούν να αξιώσουν κατ' αποκοπή αποζημίωση από τον αερομεταφορέα, εκτός αν η καθυστέρηση προκλήθηκε από έκτακτες περιστάσεις.

Εσωτερική αγορά

Υπόθεση C-222/07, *UTECA* (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2009)

Ένα κράτος μέλος μπορεί να αξιώσει από τηλεοπτικούς οργανισμούς να διαθέτουν μέρος των λειτουργικών εσόδων τους για τη **χρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών**. Η εθνική νομοθεσία μπορεί επίσης να προβλέπει ειδικό ποσοστό χρηματοδότησης για έργα των οποίων η γλώσσα πρωτοτύπου είναι μία από τις επίσημες γλώσσες του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

Περιβάλλον

Υπόθεση C-115/08, *ČEZ* (απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2009)

Κατά την εξέταση αγωγής σχετικά με παύση της ενόχλησης των γειτόνων κατά του πυρηνικού σταθμού ηλεκτροπαραγωγής του Temelín, τα αυστριακά δικαστήρια θα πρέπει να λάβουν υπόψη την άδεια λειτουργίας που έχει εκδοθεί από τις τσεχικές αρχές. Η άδεια αυτή εντάσσεται στο **κοινοτικό σύστημα που αποβλέπει στην εξασφάλιση της προστασίας του πληθυσμού από πυρηνικές καταστροφές**. Συνεπώς, η εθνική νομοθεσία δεν μπορεί να χειρίζεται διαφορετικά τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις ανάλογα με το αν η άδεια λειτουργίας έχει εκδοθεί από τις εθνικές αρχές ή από αρχές άλλου κράτους μέλους.

Υπόθεση C-552/07, *Azelvandre* (απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2009)

Το δικαίωμα της πρόσβασης του κοινού σε πληροφόρηση ισχύει στην περίπτωση ελευθέρωσης γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να προβούν σε επίκληση της εξαίρεσης για λόγους δημόσιας τάξης για να αποφύγουν τη **δημοσιοποίηση του τόπου στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η ελευθέρωση**.

Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Υπόθεση T-341/07, *Sison κατά Συμβουλίου* (απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2009)

Μια εθνική διαδικασία που έχει ως αποτέλεσμα την **άρνηση αναγνώρισης του καθεστώτος πρόσφυγα** ή δικαιώματος διαμονής δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από το Συμβούλιο για τη δέσμευση κεφαλαίων εκτός εάν η εθνική διαδικασία κινήθηκε στο πλαίσιο καταστολής της τρομοκρατίας.

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-37/07 και T-323/07, *El Morabit κατά Συμβουλίου* (απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2009)

Το Γενικό Δικαστήριο επικυρώνει τις αποφάσεις του Συμβουλίου για τη **δέσμευση κεφαλαίων** του Mohamed El Morabit. Οι αποφάσεις αυτές δεν παραβιάζουν την αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας, και το Συμβούλιο δεν υποχρεούται να περιμένει την τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση για να προβεί στη δέσμευση κεφαλαίων.

Κοινοβουλευτικές διαδικασίες το 2009

Ψηφίσματα και αποφάσεις που εκδόθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Νομοθεσία							Προϋπολογισμός και απαλλαγή	Άλλες διαδικασίες				Σύνολο
Διαβούλευση	Συνεργασία ⁽¹⁾		Συναπόφαση			Συναίνεση		Ίδια πρωτοβουλία	Ψηφίσματα (άρθρα 103 και 108)	Ανθρώπινα δικαιώματα	Διάφορα	
	Πρώτη ανάγνωση	Δεύτερη ανάγνωση	Πρώτη ανάγνωση ⁽²⁾	Δεύτερη ανάγνωση ⁽³⁾	Τρίτη ανάγνωση							
89			75	22	8	6	55	121	91	26	20	513

⁽¹⁾ Σε 34 περιπτώσεις το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τροποποίησε πρόταση της Επιτροπής.

⁽²⁾ Σε 63 περιπτώσεις το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τροποποίησε πρόταση της Επιτροπής και σε μία περίπτωση απέρριψε την πρόταση της Επιτροπής.

⁽³⁾ Σε 14 περιπτώσεις το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τροποποίησε την κοινή θέση του Συμβουλίου.

Προσωπικό των οργάνων της ΕΕ — Αριθμός των θέσεων απασχόλησης τον Δεκέμβριο 2009

	Μόνιμες θέσεις απασχόλησης	Έκτακτες θέσεις απασχόλησης
Επιτροπή, διοικητικές θέσεις απασχόλησης	20 018	366
Επιτροπή, έρευνα	3 827	
Οργανισμοί υπό την Επιτροπή	1 883	115
Κοινοβούλιο	5 093	126
Συμβούλιο	3 476	36
Δικαστήριο, Γενικό Δικαστήριο και Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης	1 493	438
Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	643	146
Επιτροπή των Περιφερειών	465	37

Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2009

Αειφόρος ανάπτυξη και καινοτομία στον πυρήνα του προϋπολογισμού της ΕΕ

Ιθαγένεια, ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη

Υγεία, δικαιώματα καταναλωτών και δημόσιος διάλογος-ασφάλεια στην Ευρώπη
2 %

Παγκόσμιος παράγοντας

Αειφόρος ανάπτυξη, ειρήνη και ασφάλεια σε όλον τον κόσμο
6 %

Φυσικοί πόροι

Γεωργία προσανατολισμένη προς την αγορά (31 %) και αγροτική ανάπτυξη (10 %)
41 %

Διατηρήσιμη ανάπτυξη

Ανταγωνιστικότητα και οικονομία με βάση τη γνώση-προώθηση της συνεχούς στις περιφέρειες
45 %

Άλλες δαπάνες, συμπεριλαμβανομένης της διοίκησης
6 %

136,8 δις ευρώ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΕ;

Τελωνειακοί δασμοί, γεωργικές εισφορές και εισφορές ζάχαρης
17 %

Λοιποί
1 %

Πόροι που βασίζονται στον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)
17 %

Πόροι που βασίζονται στο ακαθάριστο εθνικό έσοδο
65 %

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Συνθήκη της Λισαβόνας για την τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΕ C 306 της 17.12.2007).
- (²) Συμπεράσματα της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 18-19 Ιουνίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st11/st11225-re02.el09.pdf>).
- (³) Συμπεράσματα της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 29-30 Οκτωβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st15/st15265-re01.el09.pdf>).
- (⁴) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πράσινη Βίβλος σχετικά με την πρωτοβουλία ευρωπαϊκών πολιτών [COM(2009) 622].
- (⁵) Εσωτερικός κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όπως τροποποιήθηκε στις 6 Μαΐου 2009, εισηγητής Richard Corbett (http://www.europarl.europa.eu/news/expert/briefing_page/54105-124-05-19-20090421BRI54104-04-05-2009-2009/default_p001c028_en.htm).
- (⁶) Πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για την επόμενη Επιτροπή, 3 Σεπτεμβρίου 2009 (http://ec.europa.eu/commission_barroso/president/pdf/press_20090903_EL.pdf).
- (⁷) http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/008-60584-257-09-38-901-20090911IPR60583-14-09-2009-2009-false/default_el.htm.

- (⁸) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Τρίτη στρατηγική επισκόπηση για τη βελτίωση της νομοθεσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2009) 15].
- (⁹) Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανταγωνιστικότητα, 28-29 Μαΐου 2009, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st10/st10306.el09.pdf>.
- (¹⁰) Έγγραφο της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση του αντικτύπου, 15 Ιανουαρίου 2009 [SEC(2009) 92].
- (¹¹) Ετήσια έκθεση για τον έλεγχο της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου (2008) [COM(2009) 675].
- (¹²) Τέταρτη ετήσια έκθεση για τις σχέσεις με τα εθνικά κοινοβούλια.
- (¹³) Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, Ειδική έκθεση — Είναι η εκχώρηση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων στους εκτελεστικούς οργανισμούς επιτυχής επιλογή; Λουξεμβούργο, 20 Νοεμβρίου 2009, <http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/3340306.PDF>.
- (¹⁴) <https://webgate.ec.europa.eu/transparency/regirn/welcome.do?locale=en>.
- (¹⁵) http://ec.europa.eu/beneficiaries/fts/index_en.htm.

A photograph of a stone bridge with a cobblestone deck and a low stone parapet. The bridge spans a river, and the background is filled with lush green trees. The text is overlaid on the bottom right of the image.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Οι ενέργειες της ΕΕ εξ ονόματος των πολιτών της εκτείνονται πολύ πέρα από το σχέδιο οικονομικής ανάκαμψης και την κλιματική και ενεργειακή στρατηγική που αναφέρθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, ενώ και η επίδραση των ενεργειών της είναι αισθητή σε πολλούς τομείς πέρα από τις εξωτερικές σχέσεις και τα θεσμικά θέματα. Η ΕΕ συνέχισε την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και των ελευθεριών που αυτή εμπεριέχει. Κατέστησε ευκολότερη και ασφαλέστερη τη διακίνηση προϊόντων και τη μετακίνηση προσώπων σε όλη την Ευρώπη. Λειτουργήσε ως προστάτης των καταναλωτών, φροντίζοντας για τα συμφέροντα των πολιτών στον τραπεζικό τομέα και την ασφάλεια των τροφίμων, καθώς και τα δικαιώματά τους ως καταναλωτών.

Συνεργάστηκε με τα κράτη μέλη για την προαγωγή της υγείας των πολιτών. Προώθησε περαιτέρω βελτιώσεις στον αγροτικό τομέα και εξασφάλισε μια συνεκτική πολιτική προσέγγιση όσον αφορά τις θάλασσες και τους ωκεανούς της. Οι κανονισμοί και τα προγράμματά της πρόσφεραν στους πολίτες τις ευκαιρίες αναπτυγμένων τεχνολογιών και έδωσαν ώθηση στην ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης.

Ταυτόχρονα, η ΕΕ θέσπισε νέα προγράμματα και έλαβε συγκεκριμένα μέτρα για την καταπολέμηση του εγκλήματος και της τρομοκρατίας, για την αύξηση της βεβαιότητας σε διασυνοριακές νομικές υποθέσεις και για τη διαχείριση της μετανάστευσης και του ασύλου όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Εξυπηρετήθηκαν τα συμφέροντα της κοινωνίας σε τομείς που εκτείνονται από την άδεια μητρότητας έως τα δικαιώματα των εργαζομένων.

Παρότι οι δραστηριότητες και οι πολιτικές της ΕΕ ποικίλλουν, υπάρχει μια συνειδητή και αυξανόμενη συνέπεια μεταξύ τους. Μέσω πολλών από αυτές τις δράσεις σε επιμέρους τομείς, η ΕΕ συνέβαλε σε ευρύτερους πολιτικούς στόχους —συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ανάκαμψης, της αποδοτικότερης χρήσης ενέργειας, της μείωσης των ρύπων, της ανάπτυξης ισχυρότερων δεσμών με τις χώρες εκτός των συνόρων της, της αποτελεσματικότερης εφαρμογής των δικών της εσωτερικών πολιτικών και, κυρίως, μιας Ευρώπης που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των πολιτών της.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

Η ελεύθερη μετακίνηση είναι κομβικής σημασίας για την επιτυχία της Ευρωπαϊκής Ένωσης —οι ελευθερίες της ενιαίας αγοράς αφορούν τους πολίτες, τα αγαθά, τα κεφάλαια και τις υπηρεσίες. Το 2009 η ΕΕ συνέχισε να βελτιώνει τις ευκαιρίες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στους τομείς αυτούς.

ΤΑΞΙΔΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Οι χρόνοι πτήσης, η κατανάλωση καυσίμων και οι εκπομπές ρύπων θα μειωθούν, αφού η δέσμη μέτρων «Ενιαίος ευρωπαϊκός ουρανός»⁽¹⁾ —που συμφωνήθηκε στη διάρκεια του έτους— επιφέρει μεγαλύτερη αποδοτικότητα στη διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας και μειώνει άσκοπες καθυστερήσεις. Επίσης, οι πτήσεις θα γίνουν ασφαλέστερες, μετά την πρόταση της Επιτροπής για την ενίσχυση των κανόνων της ΕΕ για περιστατικά της πολιτικής αεροπορίας⁽²⁾, ενώ επικαιροποιούνται περιοδικά ο κατάλογος της ΕΕ με τις μη ασφαλείς αεροπορικές εταιρείες⁽³⁾ —καθώς η Επιτροπή είναι υπέρ ενός συστήματος που θα επεκτείνεται σε διεθνές επίπεδο. Το Δικαστήριο αποφάσισε τον Νοέμβριο⁽⁴⁾ ότι επιβάτες που υφίστανται μεγάλη καθυστέρηση της πτήσης τους ταλαιπωρούνται το ίδιο με τους επιβάτες των οποίων η πτήση ακυρώνεται —απόφαση σε εναρμόνιση με την ερμηνεία από την Επιτροπή του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών εταιρειών.

© REPORTERS / PHOTONONSTOP / Jacques Loïc

Η ΕΕ βελτίωσε τις επιλογές που έχουν οι πολίτες της για τη μεταφορά τους, ώστε να τονώσει τη βιωσιμότητα και την κινητικότητα.

Τον Ιούνιο, αντιδρώντας στην οικονομική κρίση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τροποποίησαν τους κανόνες για τις χρονοθυρίδες των αεροπορικών εταιρειών⁽⁵⁾, επιτρέποντας τη διατήρηση υφιστάμενων δικαιωμάτων χωρίς να χρειάζονται πτήσεις κενών αεροπλάνων για να μην απολεσθούν οι χρονοθυρίδες. Σε διεθνές επίπεδο, συνήφθησαν συμφωνίες για τις υπηρεσίες αερομεταφορών με τον Καναδά, τον Μάιο, και σημειώθηκε πρόοδος στη σύναψη συμφωνιών με περισσότερες από δώδεκα χώρες στην Ασία, την Αφρική και τον χώρο του Ειρηνικού, ενώ το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να διαπραγματευτεί συμφωνίες με τη Γεωργία, τη Βραζιλία, τον Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας και την Ομοσπονδία Πολιτικής Αεροπορίας των ΗΠΑ.

Οι ευρωπαϊκές εταιρείες οδικών μεταφορών μπορούν ευκολότερα να λάβουν χρηματοδότηση από την ΕΕ για σχέδια που αποσκοπούν στην αύξηση της αποδοτικότητάς τους και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των λειτουργιών τους, σε συνέχεια της διοικητικής ενσωμάτωσης του προγράμματος Marco Polo⁽⁶⁾, το οποίο προωθεί τη μετάβαση από τις οδικές μεταφορές σε κυκλοφοριακά μποτιλιαρισμένους δρόμους σε πιο βιώσιμους τρόπους μεταφοράς —θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων, σιδηροδρομικές μεταφορές ή μεταφορές μέσω εσωτερικών πλωτών οδών. Αλλαγές στους κανόνες πρόσβασης στην αγορά στις διεθνείς οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και

επιβατών διευκολύνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα των εταιρειών, αφού μειώθηκαν τα διοικητικά εμπόδια και διασαφηνίστηκαν οι διαδικασίες επιβολής κυρώσεων. Κατά την έγκριση των νέων κανόνων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε ότι οι κανόνες αυτοί σημαίνουν ότι λιγότερα άδεια φορτηγά θα ταξιδεύουν ανά την Ευρώπη, ανώτατο χρόνο εργασίας για οδηγούς πούλμαν και λεωφορείων και αυστηρότερες επιθεωρήσεις των μεταφορικών εταιρειών. Τα νέα πρότυπα για ψηφιακούς ταχογράφους καθιστούν ευκολότερη την ανταλλαγή δεδομένων και βοηθούν τις αρχές στον εντοπισμό προβληματικών μεταφορικών εταιρειών.

Για την καταπολέμηση της κρίσης στους κατασκευαστές οχημάτων, η Επιτροπή συναντήθηκε με τις μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου για να εξεταστεί πώς μπορεί ενδεχομένως να αξιοποιηθεί η δημόσια χρηματοδότηση για την ενθάρρυνση στην αγορά νέων αυτοκινήτων και πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί η κρατική βοήθεια για την κατάρτιση των εργαζομένων. Επίσης, για το συμφέρον της οδικής ασφάλειας, η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να επιταχύνουν την εφαρμογή της τεχνολογίας «eCall» στα αυτοκίνητα, η οποία ενημερώνει αυτόματα τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης στην περίπτωση σύγκρουσης. Στο μεταξύ, συνεχίστηκαν οι συζητήσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με τις χρεώσεις υποδομής, όπου οι εταιρείες οδικών μεταφορών θα επιβαρύνονται περισσότερο από το κόστος της ρύπανσης και της κυκλοφοριακής συμφόρησης, στη δημιουργία των οποίων συμβάλλουν. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εγκρίνοντας την πρόταση τον Μάρτιο, ανέφερε ότι οι χρεώσεις πρέπει να βασίζονται εν μέρει στην ατμοσφαιρική ρύπανση και στο θόρυβο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τον Απρίλιο, και το Συμβούλιο, τον Ιούνιο, υποστήριξαν σχέδια για τη δημιουργία υψηλής ποιότητας διεθνών διαύλων σιδηροδρομικής μεταφοράς φορτίων⁽⁷⁾. Η Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού συστήματος σιδηροδρομικής σηματοδότησης και ελέγχου της ταχύτητας των τρένων⁽⁸⁾ και ανακοίνωσε την επανεξέταση των κανόνων και των πρακτικών σιδηροδρομικής ασφάλειας⁽⁹⁾, ύστερα από τον εκτροχιασμό εμπορικής αμαξοστοιχίας στο Viareggio της Ιταλίας τον Ιούνιο.

Τον Μάρτιο το Συμβούλιο υιοθέτησε τη στρατηγική της Επιτροπής για τις θαλάσσιες μεταφορές⁽¹⁰⁾, που αποτελεί αναγνώριση της σπουδαιότητας των θαλάσσιων μεταφορών —με τις οποίες γίνεται σχεδόν το 90 % του συνολικού εξωτερικού εμπορίου της ΕΕ και περίπου το 40 % του ενδοκοινοτικού εμπορίου και οι οποίες συμβάλλουν στη διασφάλιση των προμηθειών της Ευρώπης σε ενέργεια. Για την προώθηση ανταγωνιστικών, βιώσιμων και ποιοτικών θαλάσσιων μεταφορών, με την επιτάχυνση των διοικητικών διαδικασιών σχετικά με την άφιξη και την αναχώρηση σκαφών σε ευρωπαϊκούς λιμένες, η Επιτροπή πρότεινε μια επικαιροποίηση των διατυπώσεων για πλοία και φορτία, κάτι που επί της αρχής υποστηρίχτηκε από το Συμβούλιο. Η τρίτη δέσμη μέτρων για την ασφάλεια στη θάλασσα⁽¹¹⁾, που εγκρίθηκε τον Απρίλιο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προβλέπει νέα καθήκοντα για τις εθνικές αρχές όσον αφορά τον έλεγχο των θαλάσσιων μεταφορών, καλύτερη παρακολούθηση της κυκλοφορίας, σαφέστερους κανόνες για τη διερεύνηση ατυχημάτων και ισχυρότερα καθεστώτα ευθύνης και ασφάλειας.

Τον Ιούνιο η Επιτροπή εξέδωσε οδηγίες για την κρατική βοήθεια σε εταιρείες διαχείρισης πλοίων. Το Συμβούλιο των Υπουργών συμφώνησε επίσης σε κανόνες για την παροχή ενημέρωσης, βοήθειας και αποζημίωσης σε επιβάτες πλοίων, στην περίπτωση ακύρωσης ή καθυστέρησης ταξιδιών, κάτι που ενισχύει επίσης τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν τον Οκτώβριο την ενίσχυση των υφιστάμενων κανόνων για την επιβολή ποινών για τη ρύπανση από πλοία⁽¹²⁾, ύστερα από πρόταση που υπέβαλε η Επιτροπή στις αρχές του τρέχοντος έτους.

Τον Σεπτέμβριο, ύστερα από συζητήσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή των Περιφερειών, η Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο δράσης για την αστική κινητικότητα⁽¹³⁾, για την προώθηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά την αστική μετακίνηση, με επίκεντρο τους πολίτες και με στόχο να καταστούν οι αστικές μεταφορές περισσότερο φιλικές προς το περιβάλλον. Εκτός από την ώθηση που δόθηκε στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, με τη διάθεση 500 εκατ. ευρώ για τα τρέχοντα σχέδια προτεραιότητας (βλ. κεφάλαιο 1), άρχισε η προετοιμασία για την έκδοση πράσινης βίβλου για την επανεξέταση της πολιτικής ώστε να προσαρμοστεί η νομοθεσία στις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων και να ενισχυθεί η εσωτερική αγορά και η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Στο μεταξύ, οι εντολές για τους συντονιστές των σχεδίων ανανεώθηκαν τον Ιούλιο για τέσσερα χρόνια.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΣΙΓΑΡΩΝ

Από το 2009 άρχισαν να ισχύουν σε όλη την ΕΕ συμφωνίες για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας προϊόντων καπνού. Τον Απρίλιο το Ηνωμένο Βασίλειο προσχώρησε, μαζί με τα 26 κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ως συμβαλλόμενο μέρος στη συμφωνία κατά του λαθρεμπορίου και της παραποίησης εμπορευμάτων, που συνήφθη με τη Philip Morris International το 2004, και στη συμφωνία συνεργασίας με την Japan Tobacco International του 2007, που σχεδιάστηκαν για την αντιμετώπιση της απώλειας εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ σε μη καταβληθέντες φόρους επί προϊόντων καπνού και για την καταπολέμηση παράνομων διαύλων προμήθειας που πλήττουν τους νόμιμους δίαυλους και ανταγωνίζονται αθέμιτα τα αυθεντικά προϊόντα.

Εκτός των συνόρων της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνυπέγραψε τον Οκτώβριο μια νέα σύμβαση για τη βελτίωση καίριων μεταφορικών συνδέσεων στη βόρεια Ευρώπη, από κοινού με τη Λευκορωσία, τη Δανία, την Εσθονία, τη Φινλανδία, τη Γερμανία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Νορβηγία, την Πολωνία, τη Ρωσία και τη Σουηδία. Στόχος είναι να βοηθηθεί αυτή η περιφέρεια, που είναι πλούσια σε φυσικές πρώτες ύλες και με υψηλά αναπτυγμένο βιομηχανικό τομέα, να ξεπεράσει τις προκλήσεις όσον αφορά τις μακρές αποστάσεις εντός της περιφέρειας και στις κύριες αγορές. Μια ανακοίνωση που εκδόθηκε τον Ιούνιο αξιολογεί τη συνεργασία ενίσχυσης των μεταφορών μεταξύ της Αφρικής και της Ευρώπης, ενώ σε συνάντηση κορυφής μεταξύ ΕΕ και Ιαπωνίας, τον Μάιο, αναγνωρίστηκε ότι πρέπει να ληφθούν κοινά μέτρα για την αντιμετώπιση των αυξανόμενων εκπομπών του φαινομένου του θερμοκηπίου από τις διεθνείς εναέριες και θαλάσσιες μεταφορές. Τον Μάιο στο πλαίσιο διαλόγου υψηλού επιπέδου για την οικονομία και το εμπόριο μεταξύ ΕΕ και Κίνας, χαιρετίστηκε ένα νέο πλαίσιο εναέριων και θαλάσσιων μεταφορών και επιδοκιμάστηκαν επιτυχή σχέδια συνεργασίας στις εναέριες μεταφορές. Τέλος, τον Ιούνιο, η Επιτροπή και το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών της Δημοκρατίας του Καζαχστάν υπέγραψαν μνημόνιο συνεργασίας στον τομέα της ανάπτυξης των δικτύων μεταφορών.

ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Για την απλούστευση της τελωνειακής διεκπεραίωσης αγαθών που εισέρχονται στην ΕΕ —ή εξέρχονται—, τα κράτη μέλη υπέγραψαν τον Μάρτιο τη σύμβαση για τον κεντρικό τελωνισμό⁽¹⁴⁾, που προβλέπει την παρακράτηση υπέρ των εθνικών προϋπολογισμών ενός ποσοστού των συλλεχθέντων τελωνειακών

Η μεγαλύτερη τελωνειακή συνεργασία στην ΕΕ συνέβαλε στην καταπολέμηση της απάτης και της παραποίησης/απομίμησης. Εδώ, γάλλος τελωνειακός υπάλληλος καταστρέφει δερμάτινα προϊόντα παραποίησης/απομίμησης.

δασμών. Από τον Ιούλιο και μετά είναι δυνατή η ηλεκτρονική υποβολή διασαφήσεων, στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός πλήρως ηλεκτρονικού, διαλειτουργικού τελωνειακού περιβάλλοντος στην ΕΕ έως το 2013. Η Επιτροπή συνέχισε επίσης να εργάζεται για μια κοινή προσέγγιση διαχείρισης του κινδύνου, για σκοπούς ασφάλειας και προστασίας, με στόχο τον εντοπισμό και την πρόληψη της διακίνησης επικίνδυνων αγαθών.

Το Συμβούλιο ενέκρινε ένα νέο τριετές σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της καταπάτησης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, εστιάζοντας στη βελτίωση της νομοθεσίας, με στοχευμένες και συντονισμένες σε επίπεδο ΕΕ δράσεις τελωνειακών ελέγχων, την ενίσχυση της συνεργασίας με τη βιομηχανία και σε διεθνές επίπεδο και την ευαισθητοποίηση μεταξύ των πολιτών της ΕΕ.

Δημιουργήθηκε μια περισσότερο ανοιχτή αγορά της ΕΕ για τον αμυντικό εξοπλισμό⁽¹⁵⁾, με κοινούς κανόνες και περισσότερο ανταγωνιστικές δημόσιες προμήθειες, ώστε να τερματιστούν δύσκαμπτες διαδικασίες που είχαν σχεδιαστεί για την προστασία των εθνικών αγορών. Αυτό θα ωφελήσει ιδίως τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις που παράγουν επιμέρους στοιχεία αμυντικού εξοπλισμού. Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να μπορούν να εξαιρέσουν συμβάσεις που είναι τόσο ευαίσθητες που ούτε οι νέοι κανόνες δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους ασφάλειας, όμως το συνολικό όφελος θα είναι η επίτευξη της καλύτερης εξισορρόπησης κόστους/οφέλους στις αμυντικές δαπάνες —προς όφελος των φορολογουμένων της ΕΕ.

Το 2009 αντιμετωπίστηκαν 36 υποθέσεις μη συμμόρφωσης κρατών μελών με τους φορολογικούς και τελωνειακούς κανόνες της ΕΕ, κυρίως όσον αφορά την προσωπική φορολόγηση και τον ΦΠΑ. Για τη βελτίωση της διεθνούς συνεργασίας στην άμεση φορολόγηση, η Επιτροπή πρότεινε την ενίσχυση της νομοθεσίας της ΕΕ για να μη γίνεται επίκληση του τραπεζικού απορρήτου ως λόγου άρνησης της συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών αρχών των κρατών μελών. Πρότεινε επίσης την επέκταση και την ενίσχυση του νομικού πλαισίου για τις φορολογικές αρχές ώστε να ανταλλάσουν πληροφορίες και να συνεργάζονται ως προς το φόρο προστιθέμενης αξίας, συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης του Eurofisc, δηλαδή μιας κοινής δομής για την καταπολέμηση της διασυνοριακής απάτης.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Ολοκληρώθηκε η σύναψη των πρώτων, κύριων συμβάσεων για το Galileo, το παγκόσμιο δορυφορικό σύστημα πλοήγησης που θα αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ ολοκληρώθηκαν και οι διαχειριστικές και διοικητικές ρυθμίσεις για τη διακυβέρνηση των ευρωπαϊκών δορυφορικών συστημάτων πλοήγησης. Τον Οκτώβριο η Επιτροπή έθεσε σε λειτουργία την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υπέρθεσης για τη Γεωστατική Πλοήγηση⁽¹⁶⁾, η οποία παρέχει ελεύθερη πρόσβαση σε πολίτες και επιχειρήσεις σε αυτή την πρώτη συμβολή της Ευρώπης στη δορυφορική πλοήγηση.

Τον Μάρτιο οι υπουργοί Μεταφορών θέσπισαν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη ευφυών συστημάτων μεταφορών στην Ευρώπη για την προώθηση της χρήσης καινοτόμων τεχνολογιών για τη υποστήριξη της αποδοτικότητας και της ασφάλειας των οδικών μεταφορών και την προστασία του περιβάλλοντος από τη μείωση της ρύπανσης. Τον Απρίλιο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε το πλαίσιο αυτό, όπως έπραξε και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τον Μάιο. Τον Οκτώβριο η Επιτροπή προσδιόρισε τα τεχνικά στοιχεία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Τηλεδιοδίων, η οποία είναι μία από τις κύριες συνιστώσες του σχεδιαζόμενου συστήματος.

ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΧΡΟΝΟΥ ΓΙΑ ΦΟΡΤΗΓΑ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Τον Σεπτέμβριο οι συζητήσεις με τις ρωσικές αρχές για την ενίσχυση της τελωνειακής συνεργασίας με την ΕΕ συνέβαλαν στη μείωση της συνοριακής συμφόρησης και στη βελτίωση της κατάστασης για τις μακρές σειρές φορτηγών που σχηματίζονταν τακτικά στα σημεία διέλευσης στα σύνορα ΕΕ–Ρωσίας στην Εσθονία, τη Λετονία και τη Φινλανδία.

© NOVOSTI / Sergey Kazak

Το Galileo ετοιμάζεται για απογείωση: το δορυφορικό σύστημα παγκόσμιας πλοήγησης της ΕΕ θα δρομολογηθεί σύντομα.

**ΓΝΩΡΙΣΤΕ ΤΟΝ ΝΙΚΗΤΗ ΤΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2009:
AURORA DE FREITAS**

Η Aurora de Freitas είναι μία 65χρονη πορτογαλίδα πολίτης που ζει στη Γαλλία από το 1968. Έλαβε το βραβείο εσωτερικής αγοράς που απονεμήθηκε για πρώτη φορά. Το βραβείο απονέμεται σε επιχείρηση, άτομο ή οργανισμό που συνέβαλε στη βελτίωση της εσωτερικής αγοράς. Η Aurora de Freitas τιμήθηκε για την εργασία της που διευκόλυνε πορτογάλους πολίτες να αποκτήσουν άδεια παραμονής στη Γαλλία.

ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Το τέλος του 2009 ήταν η προθεσμία για την εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες σε όλα τα κράτη μέλη, που θα συμβάλει στην υλοποίηση του πλήρους δυναμικού του μεγαλύτερου τομέα της ευρωπαϊκής οικονομίας —στον οποίο δημιουργείται η μεγάλη πλειονότητα νέων θέσεων εργασίας με το άνοιγμα διασυννοριακών ευκαιριών. Στο πλαίσιο του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας, τον Σεπτέμβριο, η Επιτροπή επέμεινε ότι η ατζέντα μεταρρύθμισης που προβλέπεται στην οδηγία είχε καταστεί ακόμη πιο επιτακτική, λόγω της οικονομικής ύφεσης. Επομένως, η εφαρμογή της οδηγίας έπρεπε να θεωρηθεί, όπως υπογράμμισε, ο ακρογωνιαίος λίθος των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται για να επανέλθει η ευρωπαϊκή οικονομία σε τροχιά ανάκαμψης. Κατά τη διάρκεια αυτού του έτους οργανώθηκαν προπαρασκευαστικά σεμινάρια και συσκέψεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και από την Επιτροπή.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η Επιτροπή εξακολούθησε να εργάζεται για την πλήρη συμμόρφωση των κρατών μελών με τους κανόνες της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Τον Σεπτέμβριο, π.χ., η Επιτροπή εξέτασε τις δημόσιες συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών στέγασης στο Ηνωμένο Βασίλειο, τις περιόδους επανεξέτασης από την ανάθεση έως τη σύναψη σύμβασης στην Ισπανία, τις συμβάσεις νομικών υπηρεσιών για έργα κατασκευής αυτοκινητοδρόμων στη Σλοβακία, τις απαιτήσεις όσον αφορά την υπηκοότητα για συμβολαιογράφους και την ελευθερία δραστηριοποίησης μεσιτών και πληρεξουσίων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Πορτογαλία και την αναγνώριση κτηνιατρικών διπλωμάτων και τους περιορισμούς για ιδιωτικές ταχυδρομικές υπηρεσίες στην Ελλάδα.

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, οι κανόνες της ΕΕ για τον ανταγωνισμό εξακολούθησαν να παρέχουν ευρεία προστασία των συμφερόντων των πολιτών και των επιχειρήσεων της ΕΕ. Τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης αποδείχτηκαν αποτελεσματικά για την επίτευξη των στόχων της δέσμης μέτρων για την κλιματική αλλαγή, επιτρέποντας, π.χ., την παροχή υποστήριξης σε περιπτώσεις που το περιβαλλοντικό κόστος για την κοινωνία δεν μπορεί ακόμη να αντικατοπτριστεί στο κόστος παραγωγής. Η Επιτροπή ενέκρινε τις κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση των επενδύσεων στην εξοικονόμηση ενέργειας, στην αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και σε βελτιωμένες ενεργειακές υποδομές. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή συνέχισε να επαγρυπνεί για καταχρηστικές ενέργειες, ξεκινώντας έρευνες σε συστήματα που, π.χ., φαίνονταν να ευνοούν μεγάλους καταναλωτές ενέργειας.

Αύξησε επίσης τις προσπάθειες για την εξάλειψη εμποδίων στην ολοκλήρωση της αγοράς και τον ανταγωνισμό —και κινήθηκε για την εξασφάλιση μη διακριτικής πρόσβασης σε δίκτυα φυσικού αερίου ή για την πρόληψη διαταραχών από ρυθμισμένες τιμές. Η Επιτροπή επέβαλε χρηματικές ποινές συνολικού ύψους άνω του 1 δις ευρώ στις εταιρείες E.ON και GDF Suez, λόγω της μυστικής τους συμφωνίας να μην πωλούν φυσικό αέριο στην εκατέρωθεν εγχώρια αγορά τους, από έναν αγωγό φυσικού αερίου που κατασκεύασαν από κοινού. Ύστερα από την απόφαση που εξέδωσε η Επιτροπή στα τέλη του 2008, η εταιρεία E.ON εκχώρησε πολλά εργοστάσιά της παραγωγής ενέργειας στη Γερμανία αλλά και αλλού. Η Επιτροπή κατέληξε επίσης σε συμφωνία με την εταιρεία GDF Suez, με την οποία θα καταστεί ευκολότερη η είσοδος άλλων εταιρειών στη γαλλική αγορά φυσικού αερίου. Η Επιτροπή ανέλαβε επίσης δράση κατά ρυθμισμένων ή προτιμησιακών τιμολογίων που διατηρούσαν ορισμένα κράτη μέλη για βιομηχανικούς τελικούς χρήστες. Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της ενέργειας συνέβαλε στη φιλελευθεροποίηση των αγορών ενέργειας, π.χ. με τη θέσπιση μιας μεθοδολογίας για την αξιολόγηση του κόστους των προμηθευτών ενέργειας, για τη διασφάλιση συνεχούς παροχής.

Στις κύριες εξελίξεις που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους συμπεριλαμβάνεται η επιβολή χρηματικής ποινής ύψους 1,06 δις ευρώ στην εταιρεία Intel, τη μεγαλύτερη εταιρεία κατασκευής μικροκυκλωμάτων στον κόσμο, επειδή προσπάθησε να αποκλείσει από την αγορά την AMD, τον κύριο ανταγωνιστή της, μέσω εκπτώσεων σε κατασκευαστές υπολογιστών και σε εμπόρους λιανικής. Τον Δεκέμβριο η Επιτροπή ολοκλήρωσε μια μακροχρόνια διαπραγμάτευση με τη Microsoft, σχετικά με την κατάχρηση της κυρίαρχης θέσης της στην αγορά, εξασφαλίζοντας την ελεύθερη επιλογή από τους καταναλωτές του προγράμματος περιήγησης στο διαδίκτυο.

Η Επιτροπή ενέκρινε, υπό όρους, τη συγχώνευση των ταχυδρομείων της Σουηδίας και της Δανίας, την πρώτη που σημειώνεται μεταξύ εθνικών ταχυδρομικών φορέων. Εγκρίθηκε η συγχώνευση ανάμεσα στις Merck και Schering-Plough, με το σκεπτικό ότι δεν βλάπτεται ο ανταγωνισμός, όπως στην περίπτωση της εξαγοράς της Austrian Airlines από τη Lufthansa. Ωστόσο, οι συμμαχίες στον χώρο των αεροπορικών εταιρειών —oneworld και Star Alliance— αποτέλεσαν κατά τη διάρκεια του έτους αντικείμενο ελέγχου από την Επιτροπή, ενώ εξετάστηκε με προσοχή και η προτεινόμενη εξαγορά της Sun Microsystems από την Oracle.

Στις αποφάσεις στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων συμπεριλαμβάνονταν η έγκριση —υπό αυστηρούς όρους— ενισχύσεων για τράπεζες, συμπεριλαμβανομένης της Royal Bank of Scotland, της μεγαλύτερης ενίσχυσης που χορηγήθηκε ποτέ από μια εθνική κυβέρνηση. Η Επιτροπή κατέστησε επίσης σαφές ότι οποιαδήποτε κρατική ενίσχυση προς την Opel πρέπει να σέβεται τους κανόνες της ΕΕ. Από τον πίνακα επιδόσεων της Επιτροπής όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, που δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο, διαπιστώνεται ότι σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά την ανάκτηση παράνομων και ασύμβατων με τους κανόνες ενισχύσεων. Στα τέλη του 2009 είχαν ανακτηθεί 9,4 δις, με μόνο 9% των παράνομων ενισχύσεων να εκκρεμούν —δηλαδή το 91% του συνολικού ποσού των παράνομων και ασύμβατων με τους κανόνες ενισχύσεων επιστράφηκαν από τους δικαιούχους, σε σύγκριση με το 25% στα τέλη του 2004.

Η Επιτροπή επέβαλε χρηματικές ποινές συνολικού ύψους 173 εκατ. ευρώ σε δύο καρτέλ που κρίθηκαν ένοχα για τη νόθευση της αγοράς πρόσθετων υλών πλαστικών, ενώ ξεκίνησε έρευνες για ύποπτα καρτέλ στην τσιμεντοβιομηχανία και στην αγορά μπανάνας. Και σε συνέχεια της έρευνάς της σχετικά με τον ανταγωνισμό στον φαρμακευτικό τομέα, η Επιτροπή εξακολούθησε να διερευνά ύποπτες υποθέσεις σχετικά με αντιανταγωνιστικές συμπεριφορές, με μια σειρά επιτόπιων αιφνιδιαστικών ελέγχων.

ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Η ΕΕ διαθέτει πολλές αρμοδιότητες, άμεσες και έμμεσες, για την ευημερία των πολιτών της. Κατά τη διάρκεια του έτους είχε πρωτοπόρο ρόλο σε θέματα διασυννοριακής προστασίας του πολίτη και σε ελέγχους σχετικά με δυνητικά επικίνδυνα προϊόντα, ενώ η πανδημία της γρίπης οδήγησε στο να αναλάβει η ΕΕ εξέχοντα ρόλο στις υγειονομικές συζητήσεις, ως συντονιστής της αντίδρασης των κρατών μελών.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Ορισμένες από τις ενέργειες της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών έλαβαν τη μορφή πλήρους απαγόρευσης επικίνδυνων προϊόντων. Τον Μάιο επιβλήθηκε απαγόρευση σε όλη την ΕΕ της εμπορίας καταναλωτικών προϊόντων, όπως καναπέδων και υποδημάτων, που περιέχουν το βιοκτόνο φουμαρικό διμεθύλιο, το οποίο έχει προκαλέσει πολλές αλλεργικές αντιδράσεις σε εκατοντάδες καταναλωτές στην

ΕΕ. Λήφθηκαν επίσης μέτρα για την ανάκληση προϊόντων που είχαν ήδη διατεθεί στην αγορά. Τον Μάρτιο επεκτάθηκε έως το 2010 η απαγόρευση για «φαντεζί αναπτήρες», όπως και οι κανόνες που απαιτούν να διατίθενται στην αγορά της ΕΕ μόνο αναπτήρες με μηχανισμό ασφαλείας για παιδιά. Η νομοθεσία της ΕΕ λειτουργεί επίσης υπέρ της προστασίας των πολιτών. Η οδηγία για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων αποδείχτηκε αποτελεσματική για την εξασφάλιση της προστασίας των καταναλωτών, όπως διαπιστώνεται σε έκθεση που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο⁽¹⁷⁾, ενώ το σύστημα πληροφόρησης Rapex αποτελεί πλέον σημείο αναφοράς για τις αρχές εποπτείας της αγοράς σε όλο τον κόσμο.

Η Επιτροπή προχώρησε επίσης σε ενέργειες ενεργητικής εποπτείας και ανέλαβε νέες πρωτοβουλίες. Στον πίνακα αποτελεσμάτων της για καταναλωτές, οι τομείς της ενέργειας, των τραπεζών και των μεταφορών εντοπίζονται ως αγορές με υψηλό κίνδυνο δυσλειτουργίας για τους καταναλωτές και, σε συνέχεια αυτού, θα εκδοθεί μελέτη για τη λιανική αγορά ηλεκτρισμού που θα εστιάζει σε προβλήματα για τους καταναλωτές.

Τον Φεβρουάριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε έκθεση στην οποία αναφέρεται ότι μόνο 30 εκατ. καταναλωτές επωφελούνται από την ενιαία αγορά για την εκτέλεση διασυνοριακών αγορών στην ΕΕ. Τα μέλη του Κοινοβουλίου ζήτησαν την αύξηση της ασφάλειας του διαδικτύου, τη θέσπιση απλουστευμένων κανόνων και τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για τις μικρότερες εταιρείες. Η Επιτροπή ανέλυσε επίσης εμπόδια που δυσχεραίνουν το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο και κατάρτισε ένα σχέδιο στρατηγικής για την εξάλειψή τους.

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης την εναρμόνιση των συστημάτων ταξινόμησης και κοινοποίησης καταγγελιών των καταναλωτών. Το φθινόπωρο του 2009 η Επιτροπή άρχισε να παρακολουθεί προβλήματα των καταναλωτών που εντοπίζονται στις λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, σχετικά με τις τραπεζικές αμοιβές, την ενημέρωση και την παροχή συμβουλών για χρηματοοικονομικά προϊόντα και τη μεταφορά τραπεζικού λογαριασμού. Έγιναν διαβουλεύσεις σχετικά με τις δυνατές πολιτικές επιλογές για την αντιμετώπιση συλλογικών αξιώσεων. Για να εξασφαλιστεί ότι οι ευρωπαίοι πολίτες επωφελούνται από το πλαίσιο κανόνων της ΕΕ για τους καταναλωτές, η Επιτροπή υπέβαλε τον Ιούλιο συστάσεις για την επιβολή των δικαιωμάτων των καταναλωτών. Τον Σεπτέμβριο επικαιροποιήθηκαν οι κανόνες σύστασης της ευρωπαϊκής συμβουλευτικής ομάδας καταναλωτών, ώστε να βελτιωθεί η αντιπροσωπευτικότητα και να προωθηθεί η ευρύτερη συνεργασία με τις οργανώσεις των καταναλωτών.

Συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο για την πρόταση νέας οδηγίας για τα δικαιώματα των καταναλωτών⁽¹⁸⁾, η οποία να κωδικοποιεί τις υπάρχουσες οδηγίες σε μία ενιαία πράξη ώστε να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών κατά την πραγματοποίηση αγορών στην ΕΕ και να επιτρέψει στους εμπόρους να πωλούν τα προϊόντα τους διασυνοριακά. Ξεκίνησαν οι εργασίες για την αναθεώρηση της οδηγίας για τα οργανωμένα ταξίδια, ώστε να ληφθεί υπόψη η ανάδυση του διαδικτύου και των αεροπορικών εταιρειών χαμηλού κόστους —που δεν καλύπτονται από την οδηγία. Αυτή τη στιγμή, σε περίπτωση χρεοκοπίας αεροπορικών εταιρειών, οι επιβάτες δεν έχουν σχεδόν καμία δυνατότητα προσφυγής κατά της αεροπορικής εταιρείας για την επιστροφή των χρημάτων του αχρησιμοποίητου εισιτηρίου τους ή για την επιστροφή στην πατρίδα τους, εάν βρίσκονται στο εξωτερικό. Τον Νοέμβριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να εξασφαλίζεται αποζημίωση και υποστήριξη στους επιβάτες που έχουν κάνει κράτηση σε αεροπορικές εταιρείες που χρεοκοπούν.

Η συνεργασία των αρχών επιβολής —που είναι σημαντική για την ανάληψη δράσης κατά αδίστακτων εμπόρων που δρουν διασυνοριακά— προχώρησε με την έναρξη διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ τον Ιούνιο, οι οποίες αποσκοπούν στη σύναψη συμφωνίας για την ανταλλαγή πληροφοριών και αιτημάτων επιβολής.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΑΛΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Για τη βελτίωση των επιδόσεων της Ευρώπης στην καταπολέμηση κοινών σοβαρών νόσων, τον Ιούνιο ξεκίνησε μια ευρωπαϊκή σύμπραξη κατά του καρκίνου⁽¹⁹⁾ με σκοπό την υποστήριξη των εθνικών προσπαθειών μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, ικανότητας και εμπειρογνωμοσύνης στην πρόληψη και την καταπολέμηση του καρκίνου. Τον Ιούλιο η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για τον συντονισμό της ευρωπαϊκής δράσης για τη νόσο Alzheimer και άλλες μορφές άνοιας και νευροεκφυλιστικές παθήσεις, οι οποίες είχαν την έντονη υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Νοέμβριο. Η Επιτροπή ανακοίνωσε δράσεις για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τα κενά υγείας⁽²⁰⁾ που υπάρχουν μεταξύ αλλά και εντός των χωρών στην ΕΕ, παρά την αυξανόμενη ευημερία και τις συνολικές βελτιώσεις στην υγεία. Από την άλλη πλευρά, τον Ιούνιο εγκρίθηκε μια ευρωπαϊκή στρατηγική για να υλοποιήσουν τα κράτη μέλη, έως το τέλος του 2013, εθνικά σχέδια για τις σπάνιες νόσους⁽²¹⁾.

Η πρόκληση της πανδημίας του ιού H1N1 αντιμετωπίστηκε με προσπάθειες σε επίπεδο ΕΕ και σε διεθνές επίπεδο για τη μεγιστοποίηση του συντονισμού. Τον Σεπτέμβριο η Επιτροπή διοργάνωσε μια σημαντική συνεδρίαση με θέμα τα αποτελεσματικά μέτρα δημόσιας υγείας, στην οποία συμμετείχαν οι υπουργοί Υγείας από τον Καναδά, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ιαπωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τις ΗΠΑ και το Μεξικό και εκπροσώπους της ΠΟΥ. Η Επιτροπή εξέδωσε τον Σεπτέμβριο ένα έγγραφο στρατηγικής για να υποστηρίξει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να ανταποκριθούν αποτελεσματικά, συμπεριλαμβανομένης της παροχής υποστήριξης στα κράτη μέλη για την προμήθεια εμβολίων, και για να περάσουν συνεκτικά μηνύματα στο κοινό. Το Συμβούλιο υποστήριξε την προσέγγιση αυτή τον Οκτώβριο. Επίσης, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων συνεργάστηκε στενά με εμπειρογνώμονες των κρατών μελών και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την έκδοση εγκρίσεων για εμβόλια με πρωτοφανή ταχύτητα⁽²²⁾.

Η ΕΕ μεγιστοποίησε τον διεθνή συντονισμό, προκειμένου να αντιμετωπίσει επιτυχώς την πρόκληση της πανδημίας H1N1.

Τον Ιούνιο ξεκίνησε μια πρωτοβουλία για την ασφάλεια των ασθενών και τον έλεγχο των λοιμώξεων, λόγω της αυξανόμενης εμφάνισης ανεπιθύμητων συμβάντων σχετικά με την περίθαλψη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε επίσης να κληθούν τα κράτη μέλη να προστατεύσουν τους πολίτες τους από την έκθεση στο κάπνισμα, έως το 2012, σε κλειστούς δημόσιους χώρους, χώρους εργασίας και στις δημόσιες μεταφορές και να ενθαρρύνουν τους πολίτες να σταματήσουν το κάπνισμα. Τον Ιούλιο δόθηκε η ευκαιρία στους νέους να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη των πολιτικών υγείας της ΕΕ, με τη διοργάνωση του συνεδρίου για την υγεία των νέων που έγινε στις Βρυξέλλες και το οποίο παρακολούθησαν νέοι από τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς επίσης μέσω του ιστότοπου «Να είσαι υγιής — Να είσαι ο εαυτός σου» που διατίθεται σε 22 γλώσσες. Στο σχολικό έτος 2009/2010 ξεκίνησε να εφαρμόζεται σε όλη την ΕΕ σύστημα διανομής οπωροκηπευτικών στους μαθητές⁽²³⁾, που συνοδεύτηκε από μια εκστρατεία υγιεινής διατροφής. Επίσης, για να εξασφαλιστεί ότι οι δημόσιες αρχές υγείας και οι ασθενείς δεν θα υφίστανται τις αρνητικές συνέπειες από την ύπαρξη αναίτια υψηλών τιμών

φαρμάκων και καθυστερήσεων στην καινοτομία, η Επιτροπή προχώρησε με την πρωτοβουλία της για τα καινοτόμα φάρμακα και ολοκλήρωσε την έρευνα σχετικά με τον ανταγωνισμό στον φαρμακευτικό τομέα, προειδοποιώντας ότι θα ενεργήσει κατά εταιρειών που παράνομα εμποδίζουν την έγκριση «αντιγράφων» κοινόχρηστης ονομασίας για προϊόντα των οποίων έχει λήξει η περίοδος ισχύος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας⁽²⁴⁾.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Η ΕΕ έχει επίσης σαφή καθήκοντα για την προστασία των πολιτών της έναντι κινδύνων για την υγεία από προϊόντα —και ο κίνδυνος είναι υπαρκτός, όπως δείχνει η αύξηση κατά 12 % των κοινοποιήσεων μέσω του συστήματος ταχείας ενημέρωσης για τρόφιμα και ζωοτροφές της ΕΕ το 2009. Τον Ιούλιο θεσπίστηκαν νέοι κανόνες που προβλέπουν πιο αποτελεσματικούς ελέγχους για γνωστούς και αναδυόμενους κινδύνους σε εισαγόμενες ζωοτροφές και τρόφιμα μη ζωική προέλευσης και αυστηρότερους ελέγχους των κρατών μελών σε ορισμένες εισαγωγές από τον Ιανουάριο του 2010. Παρότι το ατύχημα του Τσερνομπίλ σημειώθηκε πριν από περισσότερα από 20 χρόνια, πολλά γεωργικά προϊόντα που προέρχονται από τις περισσότερες πληγείσες περιοχές εξακολουθούν να έχουν υψηλή ραδιενέργεια. Τον Οκτώβριο η ΕΕ παρέτεινε για 10 χρόνια το ισχύον σύστημα που χρησιμοποιείται για να ελέγχεται ότι προϊόντα που προέρχονται από αυτές τις περιοχές δεν υπερβαίνουν τα επιτρεπόμενα επίπεδα ραδιενέργειας⁽²⁵⁾.

Η θέσπιση νέων κανόνων για τη διάθεση στην αγορά προϊόντων φυτοπροστασίας θα παρέχει στην ΕΕ το πλέον αυστηρό, παγκόσμια, επίπεδο προστασίας έναντι πιθανών κινδύνων από τη χρήση προϊόντων φυτοπροστασίας, ενώ ταυτόχρονα θα εναρμονίζει τους όρους διάθεσης προϊόντων φυτοπροστασίας σε όλη την ΕΕ. Η οδηγία-πλαίσιο για τα φυτοφάρμακα, που εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο, αποβλέπει να εξασφαλίζει ότι τα φυτοφάρμακα χρησιμοποιούνται κατά τρόπο βιώσιμο, απαιτώντας την εισαγωγή της ολοκληρωμένης καταπολέμησης επιβλαβών οργανισμών έως το 2014 —που θα προωθήσει φυσικούς μηχανισμούς καταπολέμησης και θα περιορίζει τη χρήση χημικών. Παράλληλα, τον Νοέμβριο εκδόθηκε κανονισμός για τις στατιστικές για φυτοφάρμακα με σκοπό να καθοριστούν εναρμονισμένοι κανόνες για τη συλλογή και τη διάδοση στατιστικών σχετικά με τις πωλήσεις και τη χρήση φυτοφαρμάκων. Η πώληση και η χρήση φυτοφαρμάκων πρέπει να επιτηρείται πιο αυστηρά, όπως δήλωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψηφίζοντας υπέρ των νέων κανόνων⁽²⁶⁾.

Ξεκίνησε μια επανεξέταση του φυτοϋγειονομικού καθεστώτος με σκοπό να καταρτιστεί μια νέα στρατηγική που θα ενισχύει την προληπτική δράση για επιβλαβείς οργανισμούς και την ταχύτερη παρέμβαση όπου χρειάζεται. Καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες για να σταματήσει η περαιτέρω επιδείνωση της κατάστασης όσον αφορά το νηματώδη σκώληκα του πεύκου, ενός πολύ επιβλαβούς παρασίτου των κωνοφόρων, στην επικράτεια της Πορτογαλίας, και για την ενίσχυση της προστασίας άλλων κρατών μελών από πιθανή εξάπλωση στην επικράτεια τους. Ο νέος δημόσιος διάλογος για τη μικροβιακή αντοχή οδήγησε στην ανάθεση στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων της παρακολούθησης της χρήσης αντιβιοτικών σε ζώα και την υποβολή έκθεσης για την ισχύουσα κατάσταση από τους εμπειρογνώμονες του οργανισμού, με εστίαση στις ζωονογόνους λοιμώξεις.

Οι δραστηριότητες της ΕΕ δεν αποσκοπούσαν στο να σταματήσει η ροή αγαθών. Η Ευρώπη είναι εισαγωγέας αλλά και εξαγωγέας τροφίμων και ειδών διατροφής και, επομένως, οι προσπάθειες κατευθύνθηκαν επίσης προς την εξασφάλιση μιας σωστής ισορροπίας ανάμεσα στην άσκηση αποτελεσματικών ελέγχων ασφάλειας και την αποτελεσματική διακίνηση αγαθών.

Ύστερα από την έγκριση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενός συμβιβασμού που επιτεύχθηκε με το Συμβούλιο, σχετικά με την εξισορρόπηση των δικαιωμάτων πληροφόρησης των καταναλωτών με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας της βιομηχανίας, τον Ιούλιο επικαιροποιήθηκε η νομοθεσία για τη διάθεση στην αγορά ζωοτροφών⁽²⁷⁾, με την οποία εκσυγχρονίζεται η επισήμανση και μειώνονται οι περιττές διοικητικές διαδικασίες. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης ορισμένα καινοτόμα πρόσθετα ζωοτροφών που υποκαθιστούν πλήρως τους αντιβιοτικούς αυξητικούς παράγοντες. Για την εμπορία σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού θεσπίστηκαν μέτρα για τη διατήρηση γενετικών πηγών λαχανικών. Με σχετική χαλάρωση των απαιτήσεων δοκιμής για ΣΕΒ, στις αρχές του έτους —αυξάνοντας το όριο ηλικίας για δοκιμή από τους 24 στους 48 μήνες, ύστερα από γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων— μειώθηκε το κόστος επιτήρησης της ΣΕΒ για τις εθνικές αρχές και τους υπευθύνους λειτουργίας των επιχειρήσεων περίπου κατά το ένα τρίτο, χωρίς καμία μείωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων.

Η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων γνωμοδότησε θετικά για 15 αιτήσεις για γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές και εκδόθηκαν πέντε αποφάσεις έγκρισης. Ξεκίνησε αξιολόγηση του συστήματος για γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία των κρατών μελών και την προσέγγιση σημαντικών εμπορικών εταίρων της ΕΕ. Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τις εθνικές στρατηγικές για να εξασφαλιστεί η συνύπαρξη γενετικώς τροποποιημένων, συμβατικών και βιολογικών καλλιεργειών⁽²⁸⁾ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προσέγγιση με βάση την επικουρικότητα εξακολουθεί να ισχύει, ενώ άρχισαν οι εργασίες για τη διατύπωση περαιτέρω συστάσεων σχετικά με τεχνικά μέτρα διαχωρισμού για συγκεκριμένες καλλιέργειες.

Όσον αφορά το εμπόριο με την Ελβετία, τον Ιανουάριο καταργήθηκαν οι συνοριακοί κτηνιατρικοί έλεγχοι για ζωικά προϊόντα, ενώ υλοποιούνται συμφωνίες με τις ΗΠΑ, τη Νέα Ζηλανδία, τον Καναδά, τη Χιλή και το Μεξικό. Η διαχείριση των σχέσεων με τη Ρωσία από την Επιτροπή επέτρεψε να παραμείνουν σε υψηλό επίπεδο οι εξαγωγές της ΕΕ σε ευαίσθητα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά προϊόντα.

Με την έκδοση κανονισμού που αυξάνει την ευθύνη των κατασκευαστών και ενισχύει τους ελέγχους στην εσωτερική αγορά διασφαλίστηκε ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας για τα καλλυντικά προϊόντα, μειώνοντας ταυτόχρονα τα διοικητικά εμπόδια. Στο ίδιο πνεύμα, τον Ιούνιο η Επιτροπή πρότεινε την απλούστευση των όρων μετακίνησης των ζώων συντροφιάς που ταξιδεύουν με τους κατόχους τους, καθώς, κυρίως λόγω των προγραμμάτων εμβολιασμού των άγριων ζώων διά της στοματικής οδού που υποστηρίζει η ΕΕ, η κατάσταση στην ΕΕ όσον αφορά τη λύσσα έχει βελτιωθεί.

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΕ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ

Από τις πρώτες ημέρες της δημιουργίας της, η ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση της παροχής τροφίμων και η γεωργία παραμένει ένας από τους κύριους τομείς επενδύσεων. Η αλιεία αποτελεί επίσης έναν σημαντικό κλάδο και κατέστη σαφές ότι η δραστική μεταρρύθμιση της κοινής αλιευτικής πολιτικής της ΕΕ είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα του κλάδου στον 21ο αιώνα. Η ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική της ΕΕ αποτελεί μια εκτενή απόκριση στη ζωτική σημασία που έχουν οι θάλασσες και οι ωκεανοί ως παραγωγικοί πόροι για την Ευρώπη.

ΓΕΩΡΓΙΑ

Η έκθεση προόδου για το 2009 δείχνει ότι η Επιτροπή έχει μειώσει τα διοικητικά εμπόδια στην κοινή αγροτική πολιτική και βρίσκεται στον σωστό δρόμο για να επιτύχει τον στόχο της μείωσης κατά 25% έως το 2012⁽²⁹⁾. Παρότι η επανεμφάνιση των κυρτών αγγουριών βρέθηκε στο επίκεντρο των μέσων ενημέρωσης τον Ιούλιο, όταν έπαψαν να ισχύουν οι κανόνες για το μέγεθος και το σχήμα πολλών φρούτων και λαχανικών, η συνολική πρόοδος οδήγησε σε εξοικονομήσεις 1,9 δις ευρώ για τους αγρότες και άλλους παράγοντες στην τροφική αλυσίδα. Εκδόθηκε επίσης κανονισμός για τις στατιστικές σχετικά με τις καλλιέργειες —που ίσως εκ πρώτης όψεως να μη φαίνεται αλλά είναι πολύ σημαντικές για τη διαχείριση και την αξιολόγηση της κοινής αγροτικής πολιτικής.

Η Επιτροπή πρότεινε νέους κανόνες επισήμανσης της ποιότητας⁽³⁰⁾, ώστε να εντοπίζεται η προέλευση γεωργικών προϊόντων, να βελτιωθεί η διεθνής προστασία γεωγραφικών ενδείξεων και να αναπτυχθεί μια διεθνής προσέγγιση όσον αφορά τα πρότυπα εμπορίας και τα βιολογικά προϊόντα. Στόχος είναι επίσης η δημιουργία ενός ενιαίου μητρώου για όλες τις γεωγραφικές ενδείξεις (για κρασιά, οινοπνευματώδη και αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα), διατηρώντας ταυτόχρονα τις ιδιαιτερότητες κάθε συστήματος. Η βιολογική καλλιέργεια υποστηρίχτηκε επίσης, με τη θέσπιση ενός διακριτού λογότυπου που θα φέρουν όλα τα βιολογικά προϊόντα το 2010. Μια νέα φάση στην εν εξελίξει μεταρρύθμιση του οινοπαραγωγικού κλάδου περιλάμβανε τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης και τις προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις, τις παραδοσιακές ενδείξεις και την επισήμανση και την παρουσίαση οινοπαραγωγικών πρακτικών, για τη βελτίωση της επικοινωνίας με τον καταναλωτή —εξασφαλίζοντας ότι διατηρούνται οι βέλτιστες οινοπαραγωγικές πρακτικές στην ΕΕ, διευκολύνοντας ταυτόχρονα την καινοτομία.

Για να συμβάλει στην άμβλυνση της δύσκολης κατάστασης της αγοράς για τους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων, η Επιτροπή συνέχισε να παρεμβαίνει, παρέχοντας ενίσχυση για ιδιωτική αποθεματοποίηση και επιστροφές κατά την εξαγωγή, ενώ επέτρεψε και έγκαιρες άμεσες πληρωμές σε αγρότες. Ξεκίνησε έναν νέο γύρο προγραμμάτων προβολής γαλακτοκομικών προϊόντων και διπλασίασε προσωρινά τα όρια κρατικής ενίσχυσης προς τον κλάδο σε 15 000 ευρώ. Όμως, η Επιτροπή εναρμονιζόμενη με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου, δεν πρότεινε ανάκληση των αποφάσεων που έχουν ήδη ληφθεί για τη σταδιακή κατάργηση του συστήματος ποσοστώσεων.

Σε ανακοίνωση που εκδόθηκε τον Νοέμβριο⁽³¹⁾ προτείνεται η βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού με τρόφιμα, με έναν μηχανισμό παρακολούθησης των τιμών που να μπορεί να δίνει τη δυνατότητα στους καταναλωτές να ενημερώνονται πόσο κοστίζει, π.χ., ένα κιλό χοιρινό κρέας σε κάθε χώρα.

Στις λιγότερο ευνοούμενες περιοχές, η Επιτροπή αύξησε τη συνεργασία της με τις εθνικές αρχές για την απλούστευση της διαδικασίας χορήγησης και την καλύτερη στόχευση της ενίσχυσης. Υποβλήθηκε ανακοίνωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή⁽³²⁾, με σκοπό να προετοιμάσει το έδαφος για μια νέα ταξινόμηση των αγροτικών περιοχών με φυσικά μειονεκτήματα. Με τη βοήθεια ειδικών επιστημόνων, η Επιτροπή καθόρισε οκτώ εδαφικά και κλιματικά κριτήρια ως βάση για την αντικειμενική και σαφή ταξινόμηση των περιοχών αυτών. Για να διαφυλαχθούν τα τοπία, τα φυσικά ενδιαίτηματα και η βιοποικιλότητα, για να αποφευχθούν οι πυρκαγιές στα δάση και για να βελτιωθεί η διαχείριση των υδάτων και του εδάφους, χρειάζεται να παρασχεθεί υποστήριξη σε συστήματα καλλιέργειας σε περιοχές όπου τα χαρακτηριστικά του κλίματος και του εδάφους καθιστούν δυσχερή την άσκηση της δραστηριότητας αυτής. Οι επιδοτήσεις πρέπει να

διαφυλάσσονται για τις περιοχές με σοβαρά φυσικά μειονεκτήματα που πλήττουν τις αγροτικές δραστηριότητες, ενώ η ενίσχυση πρέπει να στοχεύει σε εκμεταλλεύσεις που κινδυνεύουν περισσότερο από την εγκατάλειψη γης.

ΑΛΙΕΙΑ

Το 2009 άρχισε η επανεξέταση της κοινής αλιευτικής πολιτικής, στο πλαίσιο της οποίας η πράσινη βίβλος⁽³³⁾ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναλύει τις δυσκολίες της ισχύουσας πολιτικής και εξετάζει το μέλλον της, σε διαβούλευση με τους αλιείς, τους επιστήμονες, την κοινωνία των πολιτών και τους ενδιαφερόμενους πολίτες. Τον Μάιο το Συμβούλιο υποστήριξε την προσέγγιση της Επιτροπής. Τον Οκτώβριο μακρές διαπραγματεύσεις οδήγησαν στην κατάρτιση νέου κανονισμού για τον έλεγχο των αλιεύσεων⁽³⁴⁾. Η απόφαση προβλέπει την επιβολή περισσότερο ισότιμων ποινών για αλιείς που παραβαίνουν τους κανόνες, ενώ για τα κράτη μέλη που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες προβλέπει τη μείωση των ποσοστώσεων και την αναστολή της οικονομικής ενίσχυσης που λαμβάνουν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας. Ο νέος κανονισμός θα δώσει τη δυνατότητα στους ευρωπαίους αλιείς να ανταγωνίζονται με ίσους όρους και θα οδηγήσει σε αποτελεσματικότερους ελέγχους ώστε να προστατεύονται τα αποθέματα αλιευμάτων.

© IMAGEBROKER / Wolfgang Diederich

Σε ανακοίνωση για τις υδατοκαλλιέργειες, που εκδόθηκε τον Απρίλιο και έλαβε την έγκριση του Συμβουλίου τον Ιούνιο, εξετάζονται τρόποι για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της βιωσιμότητας και της διακυβέρνησης του κλάδου.

Τον Δεκέμβριο το Συμβούλιο εξέδωσε τους κανονισμούς σχετικά με τις δυνατότητες αλιείας στον Ατλαντικό, τη Βόρεια Θάλασσα, τη Βαλτική και τη Μαύρη Θάλασσα για το 2010. Ακολουθώντας την προσέγγιση που περιγράφεται στο έγγραφο διαβούλευσης της Επιτροπής τον Μάιο, καθορίστηκαν συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα για έναν αυξημένο αριθμό αλιευτικών αποθεμάτων. Στους μακροπρόθεσμους σχεδιασμούς βιώσιμης διαχείρισης περιλαμβάνονται το σαυρίδι στον δυτικό Ατλαντικό, τα αποθέματα γάβρου στον Βискаϊκό κόλπο, καθώς και καρχαρίες, σελάχια και βατιδόμορφα.

Η Επιτροπή συνέβαλε στην επιτυχή διαπραγμάτευση μιας διεθνούς συμφωνίας, τον Αύγουστο, σχετικά με τα ελάχιστα μέτρα που λαμβάνει το κράτος λιμένα στο πλαίσιο της παγκόσμιας καταπολέμησης της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας. Πρότεινε επίσης τη μεταφορά των διατάξεων του προγράμματος τεκμηρίωσης αλιευμάτων τόνου. Το Συμβούλιο εξέδωσε κανονισμούς για τη μεταφορά στη νομοθεσία της ΕΕ πολυετών σχεδίων αποκατάστασης για το ανατολικό απόθεμα ερυθρού τόνου και για το απόθεμα χάλιμπατ της Γροιλανδίας.

ΑΠΛΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Η ριζική αναδιάρθρωση των ελέγχων της αλιείας το 2009 —κεντρικό στοιχείο της διαχείρισης της αλιείας— έχει σχεδιαστεί για τη δημιουργία ενός συστήματος απλού, διάφανου και δίκαιου, το οποίο θα λειτουργεί αποτρεπτικά και θα μειώνει τη γραφειοκρατία και το κόστος.

Ο νέος κανονισμός για τον έλεγχο της αλιείας θα καταστήσει εφικτό τον ισότιμο ανταγωνισμό μεταξύ των ευρωπαίων αλιέων και θα οδηγήσει σε αποτελεσματικότερους ελέγχους για την προστασία των ιχθυοαποθεμάτων.

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αναφέροντας στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τα επιτεύγματα της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, από τη θέσπισή της το 2007 και μετά, η Επιτροπή σημείωσε ότι από τις 65 δράσεις που προβλέπονταν στο σχέδιο δράσης για τη θαλάσσια πολιτική, οι 56 έχουν ξεκινήσει ή έχουν ολοκληρωθεί και έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες για τις υπόλοιπες εννέα. Τον Σεπτέμβριο η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για τη βελτίωση της θαλάσσιας διακυβέρνησης στη λεκάνη της Μεσογείου⁽³⁵⁾, ενώ η στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας⁽³⁶⁾, που θεσπίστηκε τον Ιούνιο, θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής όσον αφορά τη συνεχώς εξελισσόμενη προσέγγιση της ΕΕ σε θέματα που αφορούν θαλάσσιες λεκάνες.

Ο πρόεδρος Barroso δήλωσε, με την ευκαιρία της Ευρωπαϊκής Ημέρας για τη Θάλασσα τον Μάιο του 2009: «Διαθέτουμε πλέον ένα στέρεο πλαίσιο για να κατευθύνουμε τις προσπάθειές μας προς την ίδια κατεύθυνση με συντονισμένο τρόπο.»

Παράλληλα, η Επιτροπή υπέβαλε τον Οκτώβριο συγκεκριμένες προτάσεις για δύο καίρια ζητήματα —τη διατομεακή και τη διασυνοριακή ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης⁽³⁷⁾ και τη διεθνή διάσταση της ευρωπαϊκής θαλάσσιας πολιτικής⁽³⁸⁾.

© Reporters / Patrick Renice

Από τις αρχές Ιουλίου οι χρήστες κινητών τηλεφώνων μπορούν να στέλνουν μηνύματα, να πραγματοποιούν κλήσεις και να πλοηγούνται στο διαδίκτυο σε πολύ χαμηλότερες τιμές όταν βρίσκονται σε άλλες χώρες εντός ΕΕ.

ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΑΦΗ — ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΑΜΕΣΑ ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Από τις αρχές Ιουλίου, οι χρήστες κινητών τηλεφώνων μπορούν να αποστέλλουν μηνύματα κειμένου, να τηλεφωνούν και να κάνουν χρήση υπηρεσιών του διαδικτύου σε πολύ χαμηλότερο κόστος όταν βρίσκονται σε μια άλλη χώρα της ΕΕ, ως αποτέλεσμα της επικαιροποίησης⁽³⁹⁾ του κανονισμού της ΕΕ για την περιαγωγή. Ύστερα από ειδικό αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των υπουργών της ΕΕ, η Επιτροπή πρότεινε, το 2008, τη θέσπιση μειωμένων τιμών για μηνύματα κειμένου και υπηρεσίες δεδομένων και, ύστερα από την έγκριση από μια μεγάλη πλειοψηφία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Απρίλιο, η πρόταση εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούνιο.

Η Επιτροπή παρέιχε οδηγίες στις ρυθμιστικές αρχές για τις τηλεπικοινωνίες στην ΕΕ σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού των τελών τερματισμού —δηλ. των τιμών χονδρικής που χρεώνουν οι τηλεπικοινωνιακοί φορείς εκμετάλλευσης για τη σύνδεση κλήσεων με το δίκτυο άλλου φορέα εκμετάλλευσης, και που περιλαμβάνονται σε όλους τους τηλεφωνικούς λογαριασμούς— για να εξαλειφθούν οι μεγάλες αποκλίσεις τιμών μεταξύ των φορέων κινητής τηλεφωνίας στην ΕΕ. Έτσι θα μειωθούν οι τιμές για τους καταναλωτές κατά 2 δις ευρώ, τουλάχιστον, στο διάστημα 2009–2012 και θα διευκολυνθούν οι επενδύσεις και η καινοτομία σε όλο τον τηλεπικοινωνιακό τομέα.

Στην έκθεση για την ψηφιακή ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης περιγράφεται η συμβολή της πολιτικής της ΕΕ στη διεύρυνση των δυνατοτήτων για τους ευρωπαίους πολίτες, με την αυξημένη χρήση του διαδικτύου, την παροχή περισσότερων ευρωζωνικών συνδέσεων και με συνδρομές κινητής τηλεφωνίας που ο αριθμός τους υπερβαίνει αυτόν των πολιτών της ΕΕ. Για την αξιοποίηση αυτού του δυναμικού, η Επιτροπή ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση ώστε η ψηφιακή οικονομία να κινηθεί με ταχύτατους ρυθμούς, ως πρώτο βήμα μιας νέας ευρωπαϊκής στρατηγικής για τις τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας.

Τον Μάρτιο το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με την προσβάσιμη κοινωνία της πληροφορίας, με σκοπό την εξάλειψη εμποδίων, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων χρηστών, όπως τα άτομα με περιορισμένη όραση.

Ζήτησε να καταστούν οι ιστότοποι των δημόσιων αρχών περισσότερο προσβάσιμοι και να συμπεριληφθεί στις συμβάσεις για τις δημόσιες προμήθειες η απαίτηση της προσβασιμότητας, για τη δημιουργία ή τον επανασχεδιασμό ιστοτόπων που χρηματοδοούνται από δημόσιους πόρους.

Τον Μάιο, ανταποκρινόμενη σε πρόσκληση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε σε λειτουργία το «eYouGuide» (ec.europa.eu/eyouguide) για την παροχή πρακτικών συμβουλών σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών —π.χ. σχέσεις με παροχείς ευρυζωνικών δικτύων, αγορές στο διαδίκτυο, κατέβασμα μουσικής και προστασία προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο και σε ιστότοπους κοινωνικών γνωριμιών.

Επίσης, τον Μάιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε κανονισμό ώστε να εξασφαλίσει ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι στον σχεδιασμό ή τη λειτουργία τεχνολογικών εφαρμογών που χρησιμοποιούν έξυπνα μικροκυκλώματα σέβονται το βασικό ατομικό δικαίωμα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων, που περιλαμβάνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακολούθησε ένα σχέδιο δράσης, τον Ιούνιο, για να εξασφαλιστεί ο πρωτοπόρος ρόλος της Ευρώπης στη διαμόρφωση αυτών των νέων δικτύων διασυνδεδεμένων αντικειμένων, από βιβλία έως αυτοκίνητα, από ηλεκτρικές συσκευές έως τρόφιμα. Το σχέδιο αυτό θα βοηθήσει τους Ευρωπαίους να επωφεληθούν από αυτή την εξέλιξη και, ταυτόχρονα, να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που δημιουργεί, όπως η ιδιωτική ζωή, η ασφάλεια και η προστασία προσωπικών δεδομένων.

Τον Οκτώβριο η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να ανοίξουν την αγορά για νέους φορείς και νέες ασύρματες ευρυζωνικές υπηρεσίες, αξιοποιώντας το «ψηφιακό μέρισμα» ραδιοφωνικών συχνοτήτων που απελευθερώνονται λόγω της μετάβασης από την αναλογική στη ψηφιακή τηλεοπτική εκπομπή.

Πλέον, περίπου 4,6 εκατομμύρια ψηφιοποιημένα βιβλία, χάρτες, φωτογραφίες, αποσπάσματα ταινιών και εφημερίδες είναι προσβάσιμα από τους χρήστες του διαδικτύου στην Europeana, την πολύγλωσση ψηφιακή βιβλιοθήκη της Ευρώπης (www.europeana.eu). Σε ανακοίνωση που εξέδωσε τον Αύγουστο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε ως στόχο να αυξήσει τον αριθμό των ψηφιοποιημένων αντικειμένων σε 10 εκατομμύρια έως το 2010.

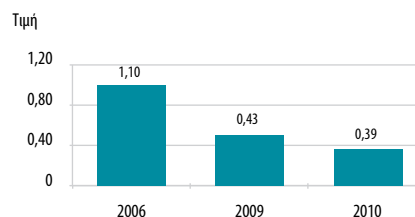
Οι χρήστες του διαδικτύου και οι επιχειρήσεις μπορούν πλέον να καταχωρούν ονόματα τομέων με χαρακτήρες και στις 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των κυριλικών και των ελληνικών χαρακτήρων, στον τομέα ανωτάτου επιπέδου «.eu», μετά τη θέσπιση νέων κανόνων από την Επιτροπή.

Στο μεταξύ, η Επιτροπή ζήτησε περισσότερη διαφάνεια και υποχρέωση λογοδοσίας στη διακυβέρνηση του διαδικτύου, ώστε να αντικατοπτρίζεται ο βασικός ρόλος που καλείται να διαδραματίσει το παγκόσμιο δίκτυο για όλες τις χώρες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε μια νέα σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για το μελλοντικό διαδίκτυο, με προτεινόμενο προϋπολογισμό 300 εκατ. ευρώ για έρευνα, καινοτομία και άμεση αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, υπηρεσιών και εφαρμογών του διαδικτύου από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις —π.χ. στον τομέα της περίθαλψης της υγείας, της κινητικότητας, του περιβάλλοντος και της ενεργειακής διαχείρισης.

ΦΘΗΝΟΤΕΡΕΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΕΣ ΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Τιμή κλήσης από κινητό προς το εξωτερικό· χρέωση ανά λεπτό σε ευρώ χωρίς ΦΠΑ· το 2006 είναι ο μέσος όρος της αγοράς· το 2009 και το 2010 η ανώτατη τιμή Eurotariff σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΡΙΑΓΩΓΗΣ

- ▶ Ανώτατο όριο στην τιμή που μπορεί να επιβαρύνει τους καταναλωτές για την αποστολή μηνύματος κειμένου, ενώ βρίσκονται στο εξωτερικό.
- ▶ Μείωση του κόστους περιήγησης στο διαδίκτυο ή κατεβάσματος περιεχομένου με κινητό τηλέφωνο κατά την παραμονή στο εξωτερικό.
- ▶ Προστασία των καταναλωτών από «τιμολογιακό σοκ», εξασφαλίζοντας ότι λαμβάνουν SMS με το οποίο ενημερώνονται για το κόστος χρήσης των κινητών τους σε περιαγωγή.
- ▶ Περαιτέρω μείωση των ανώτατων τιμών για κλήσεις κινητών σε περιαγωγή.
- ▶ Εισαγωγή χρέωσης ανά δευτερόλεπτο.

ΜΕΣΑ

Εγκρίθηκε το νέο πρόγραμμα «MEDIA Mundus», που εστιάζεται στη συνεργασία ανάμεσα στους επαγγελματίες της οπτικοακουστικής βιομηχανίας στην Ευρώπη και τις εκτός ΕΕ χώρες.

Τον Αύγουστο η Επιτροπή εξέδωσε πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές⁽⁴⁰⁾ για την προώθηση της παιδείας για τα Μέσα στην Ευρώπη, μέσω δραστηριοτήτων που βοηθούν τους πολίτες στην πρόσβαση, την κατανόηση και την κριτική αξιολόγηση όλων των Μέσων στα οποία εκτίθενται.

Σε ανακοίνωσή της τον Ιούλιο⁽⁴¹⁾, η Επιτροπή περιγράφει τον τρόπο εφαρμογής κανόνων για την κρατική ενίσχυση σε δημόσια μέσα που εκπέμπουν στο νέο πλαίσιο που προβλέπει η οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων επικοινωνίας και την ανάπτυξη νέων ψηφιακών τεχνολογιών και υπηρεσιών που βασίζονται στο διαδίκτυο.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Τον Νοέμβριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με τη μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου για τις τηλεπικοινωνίες⁽⁴²⁾, ώστε να συντονιστούν και να βελτιωθούν οι κανόνες για τις τηλεπικοινωνίες στην ενιαία αγορά της Ευρώπης και να ενισχυθούν ο ανταγωνισμός και τα δικαιώματα των καταναλωτών αλλά και ο ανοιχτός χαρακτήρας του διαδικτύου. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσαν κοινή συνέντευξη Τύπου για να παρουσιάσουν τη συμφωνία για τη δέσμη μέτρων για τις τηλεπικοινωνίες, η οποία επιτεύχθηκε μετά από 24 μήνες διαπραγματεύσεων.

Σε τελετή που έγινε στο Στρασβούργο, η σουηδική προεδρία και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Jerzy Buzek υπέγραψαν τη δέσμη μέτρων για τις τηλεπικοινωνίες, ενώ τα κράτη μέλη έχουν στη διάθεσή τους 18 μήνες για τη μεταφορά της νομοθεσίας στο εθνικό τους δίκαιο. Η δέσμη μέτρων ενισχύει τον ανταγωνισμό και την προστασία των καταναλωτών στην Ευρώπη, οδηγώντας σε χαμηλότερες τιμές και περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες. Οι νέες ρυθμίσεις θα εξαλείψουν τις αβεβαιότητες και θα ενθαρρύνουν τις εταιρείες να επενδύσουν στην υποδομή, ώστε να παρέχουν ταχείες ευρυζωνικές συνδέσεις διαδικτύου σε όλη την Ευρώπη. Ενισχύουν επίσης τα δικαιώματα των καταναλωτών —όσον αφορά την ιδιωτικότητα, την αλλαγή παρόχου και την πληροφόρηση σχετικά με υπηρεσίες στις οποίες γίνονται συνδρομητές. Οι εθνικές αρχές τηλεπικοινωνιών θα μπορούν να καθορίζουν ελάχιστα επίπεδα ποιότητας για υπηρεσίες μετάδοσης μέσω δικτύου.

Η προετοιμασία της Ευρώπης για την αντιμετώπιση διαταραχών και επιθέσεων είναι ο στόχος της νέας στρατηγικής που πρότείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανακοίνωση «Προστασία της Ευρώπης από επιθέσεις στον κυβερνοχώρο και διαταραχές μεγάλης κλίμακας: αναβάθμιση της ετοιμότητας, της ασφάλειας και της ικανότητας αποκατάστασης» που εγκρίθηκε τον Μάρτιο⁽⁴³⁾. Οι υπηρεσίες και τα δίκτυα ηλεκτρονικής επικοινωνίας αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ωστόσο, φυσικές καταστροφές, τρομοκρατικές επιθέσεις, κακόβουλες ανθρώπινες πράξεις και δυσλειτουργίες του τεχνικού εξοπλισμού μπορούν να αποτελέσουν σοβαρό κίνδυνο για τις ζωτικές υποδομές πληροφόρησης της Ευρώπης. Πρόσφατες επιθέσεις μεγάλης κλίμακας στην Εσθονία, τη Λιθουανία και τη Γεωργία δείχνουν ότι σημαντικές υπηρεσίες και δίκτυα ηλεκτρονικής επικοινωνίας βρίσκονται σε μόνιμη απειλή.

ΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η ευρωπαϊκή ατζέντα όσον αφορά την έρευνα, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό είναι ζωτικής σημασίας, τόσο για οικονομικούς λόγους όσο και επειδή οι πνευματικές και πολιτιστικές αξίες συγκαταλέγονται στα βασικά πλεονεκτήματα της Ευρώπης. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη συνεργάστηκαν στενά σε αυτόν τον ευρύ τομέα, έχοντας ενίσχυση από τον ορισμό του 2009 ως ευρωπαϊκού έτους δημιουργικότητας και καινοτομίας, κατά τη διάρκεια του οποίου διοργανώθηκαν εκατοντάδες εκδηλώσεις που υπογράμμιζαν τη σπουδαιότητα αυτών των δεξιοτήτων για την προσωπική, κοινωνική και οικονομική εξέλιξη.

ΕΡΕΥΝΑ

Το 2009, στο πλαίσιο του εβδόμου προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη 2007–2013, δημοσιεύτηκαν σχεδόν 100 προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Ο προϋπολογισμός του 2009, ύψους 5,5 δις ευρώ άρχισε να χρηματοδοτεί πάνω από 3 000 σχέδια, σε θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή ασφάλεια, ο εφοδιασμός με τρόφιμα, η βιώσιμη γεωργία και η υγεία. Η ΕΕ δημιούργησε τον Εκτελεστικό Οργανισμό Έρευνας για να διαχειρίζεται θέματα σχετικά με την κινητικότητα και τη σταδιοδρομία ερευνητών και ειδικές ενέργειες για τις ΜΜΕ, καθώς και τον Εκτελεστικό Οργανισμό του Ευρωπαϊκού

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Επιτεύχθηκε συμφωνία ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη θέσπιση ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος μετρολογίας το οποίο θα συνδέει 22 εθνικά ερευνητικά προγράμματα μετρολογίας με στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας μετρολογικής έρευνας.

Εναλλακτικές πηγές ενέργειας:

Με το στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών για τις επιχειρήσεις προβλέπεται η ανάπτυξη από τη βιομηχανία έξι νέων προγραμμάτων στους τομείς της αιολικής και ηλιακής ενέργειας, της δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, των δικτύων, της βιοενέργειας και της σχάσης καθώς και η θέσπιση ερευνητικών προγραμμάτων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού συνασπισμού ενεργειακής έρευνας.

© BELGA / AFP / Georges Gobet

Συμβουλίου Έρευνας για την υποστήριξη δραστηριοτήτων έρευνας αιχμής που αναλαμβάνονται με πρωτοβουλία των ιδίων των ερευνητών. Το 2009 σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος στην επίτευξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας —που αποσκοπεί στον συγκερασμό πόρων τόσο από τα κράτη μέλη όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο— με τη συνέχεια που δόθηκε στην εκκίνηση, το 2008, σχεδίων για την προώθηση της κινητικότητας και της σταδιοδρομίας ευρωπαίων ερευνητών και τη διατύπωση οδηγιών σχετικά με τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας από τους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς. Επίσης, το 2009, το Συμβούλιο θέσπισε ένα νομικό πλαίσιο για τις ευρωπαϊκές υποδομές έρευνας.

Επιπλέον, η Επιτροπή θέσπισε τον Μάρτιο μια νέα στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για τις τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας με σκοπό να καταστεί η Ευρώπη πρωτοπόρος σε παγκόσμιο επίπεδο. Εκδόθηκαν επίσης δύο ανακοινώσεις για τη στρατηγική σχετικά με τις μελλοντικές και αναδυόμενες τεχνολογίες και τις ηλεκτρονικές υποδομές (όπως το πανευρωπαϊκό ερευνητικό δίκτυο GEANT, τα πλέγματα ηλ-επιστήμης, οι υποδομές δεδομένων και οι υπερυπολογιστές).

Αναπτύχθηκε περαιτέρω το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας, το οποίο δημιουργήθηκε για την προώθηση της αριστείας στην καινοτομία στην Ευρώπη, μέσω της μεγαλύτερης διασύνδεσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας και των επιχειρήσεων. Το Ινστιτούτο δημοσίευσε την πρώτη του πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τη σύσταση κοινοτήτων γνώσης και καινο-

Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso κρατάει έναν κύβο του Ρούμπικ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Νοέμβριο, καθώς εξαγγέλλει το μανιφέστο για τη δημιουργικότητα και την καινοτομία στην Ευρώπη.

ΣΑΦΕΣΤΕΡΗ ΕΙΚΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΒΗΤΗ

Επένδυση εκατομμυρίων από την ΕΕ στην τεχνολογία απεικόνισης για την καταπολέμηση του διαβήτη: η ερευνητική ομάδα του Ulf Ahlgren στο Κέντρο Μοριακής Ιατρικής στο Umeå έλαβε πρόσφατα από την ΕΕ χρηματοδότηση 621 000 ευρώ για περίοδο τριετήμιας ετών, για τη δημιουργία τρισδιάστατων εικόνων του παγκρέατος και των κυττάρων που παράγουν ινσουλίνη. Σε συνεργασία με ερευνητές στη Γερμανία, τη Δανία, το Βέλγιο και την Ισπανία, το σχέδιο μπορεί να συμβάλει στην έγκαιρη διάγνωση του διαβήτη και στην καλύτερη παρακολούθηση των επιδράσεων της αγωγής.

ΚΟΙΝΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Τον Ιούνιο δημοσιεύτηκε η πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Clean Sky», της κοινής τεχνολογικής πρωτοβουλίας για την προώθηση της έρευνας για «πράσινα», πιο αθόρυβα και περισσότερο αποδοτικά αεροσκάφη, με προϋπολογισμό 1,6 δις ευρώ. Η πρωτοβουλία για καινοτόμα φάρμακα, η πρωτοβουλία για το υδρογόνο και τις κυψέλες καυσίμου, η ENIAC για τη ναυπηγική και η Artemis για τα ενσωματωμένα συστήματα πληροφορικής δημοσίευσαν δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων το 2009. Αυτές οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στον τομέα της έρευνας σε ευρωπαϊκό επίπεδο εστιάζουν σε τομείς όπου η έρευνα και η ανάπτυξη μπορούν να συμβάλουν στην ευρύτερη ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης και να αυξήσουν την κλίμακα και τον αντίκτυπο των ερευνητικών επενδύσεων, καθώς και να αυξήσουν το τεχνολογικό περιεχόμενο των βιομηχανικών δραστηριοτήτων.

τομίας, που αποτελούν τον επιχειρησιακό του πυρήνα, στους τομείς της άμβλυνσης της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, των βιώσιμων ενεργειών και της μελλοντικής κοινωνίας πληροφορίας και επικοινωνίας.

Ύστερα από δεκαετίες διαπραγματεύσεων επιτεύχθηκε ένα νέο επίπεδο συμφωνίας για τη διαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου προστασίας ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Από τη στιγμή που θα επιλυθούν τα εναπομένοντα γλωσσικά ζητήματα, το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας θα προωθεί την καινοτομία και θα παρέχει στην ευρωπαϊκή βιομηχανία καλύτερες δυνατότητες ανταγωνισμού στην παγκόσμια αγορά.

Η προεδρία επέτυχε επίσης έναν συμβιβασμό μεταξύ Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για έναν κανονισμό που θα προωθεί την προστασία πειραματόζων στο σύνολο της ΕΕ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Erasmus Mundus, το ευρωπαϊκό πρόγραμμα συνεργασίας και κινητικότητας, το οποίο υποστηρίζει την ακαδημαϊκή αριστεία και την ελκυστικότητα της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε παγκόσμιο επίπεδο και επιδιώκει τη συνεργασία με τρίτες χώρες, μπήκε σε μια νέα φάση με σημαντικά αυξημένο προϋπολογισμό και ευρύτερο πεδίο εφαρμογής. Στο διάστημα 2009–2013 θα εντείνει την υποστήριξη ιδιαίτερα ταλαντούχων σπουδαστών και καθηγητών από χώρες εκτός της ΕΕ με υποτροφίες συμμετοχής σε κοινά προγράμματα σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Θα διευρύνει επίσης το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος σε διδακτορικό επίπεδο και θα παρέχει οικονομική υποστήριξη σε ευρωπαίους σπουδαστές ώστε να συμμετέχουν σε ανταλλαγές.

Τα κράτη μέλη συμφώνησαν να εντείνουν τη συνεργασία τους για τη μεταρρύθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη, με σκοπό την καλύτερη προετοιμασία για την εξεύρεση εργασίας και την υποστήριξη των επιχειρήσεων στην ανεύρεση του προσωπικού που χρειάζονται ώστε να μπορούν να είναι επιτυχημένες και καινοτόμες στο πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Το Συμβούλιο θέσπισε ένα επικαιροποιημένο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, καθορίζοντας μακροπρόθεσμους στόχους συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ έως το 2020 καθώς και ένα επικαιροποιημένο σύνολο συγκριτικών δεικτών για τη μέτρηση της προόδου της μεταρρύθμισης, οι οποίοι καλύπτουν το πλήρες φάσμα από τη νηπιακή εκπαίδευση έως το πανεπιστήμιο και τη διά βίου μάθηση των ενηλίκων.

Το Erasmus Mundus, το ευρωπαϊκό πρόγραμμα που στηρίζει την παγκόσμια συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων, εισήλθε σε νέα φάση με αυξημένο προϋπολογισμό και διευρυμένες δραστηριότητες.

Το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο εξέδωσαν τον Ιούλιο σύσταση για τη θέσπιση πανευρωπαϊκών μηχανισμών για την υποστήριξη της κινητικότητας και της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση —το ευρωπαϊκό σύστημα ακαδημαϊκών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, για την αναγνώριση κεκτημένων σε διαφορετικές χώρες ή μαθησιακά περιβάλλοντα, και το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας, το οποίο παρέχει στις αρχές κοινά μέσα για τη διαχείριση της ποιότητας.

Η Επιτροπή καθιέρωσε το δίκτυο για το ευρωπαϊκό μάστερ στη μετάφραση, στο οποίο συμμετέχει μια ομάδα πανεπιστημιακών προγραμμάτων από την ΕΕ και σκοπός του είναι η προώθηση ενός σήματος ποιότητας στην κατάρτιση των μεταφραστών. Ως μέλη του δικτύου έχουν επιλεγεί 34 προγράμματα από 16 κράτη μέλη, για μια αρχική περίοδο τεσσάρων ετών.

Η Επιτροπή ενέκρινε νέα στρατηγική της ΕΕ για την επόμενη δεκαετία όσον αφορά τις πολιτικές για τη νεολαία. Επισημαίνεται η τρωτότητα των νέων στην τρέχουσα οικονομική και δημοσιονομική κρίση αλλά και η σπουδαιότητά τους ενόψει της γήρανσης της ΕΕ. Προτείνεται η δημιουργία περισσότερων ευκαιριών για τη νεολαία στην εκπαίδευση και την απασχόληση, η βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των νέων στην κοινωνία και η ανάπτυξη της αλληλεγγύης ανάμεσα στη νεολαία και την κοινωνία.

Τον Απρίλιο οι υπουργοί για την τριτοβάθμια εκπαίδευση από 46 ευρωπαϊκές χώρες συναντήθηκαν στο Βέλγιο για να συμφωνήσουν τις προτεραιότητες της επόμενης δεκαετίας για τον ευρωπαϊκό χώρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνια, ο οποίος αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό των εθνικών πολιτικών και τη μεταρρύθμιση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης για την ανάπτυξη της καινοτομίας και του επιχειρηματικού πνεύματος ανάμεσα στους σπουδαστές και το προσωπικό.

Τον Ιούλιο η Επιτροπή εξέδωσε μια πράσινη βίβλο στην οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη καλούνται να παρουσιάσουν ιδέες για να δοθεί νέα ώθηση στη μαθησιακή κινητικότητα, με τη φιλοδοξία να περιλαμβάνεται σε όλες τις μαθησιακές εμπειρίες μια περίοδος στο εξωτερικό και με την παροχή ευκαιριών κινητικότητας σε όλους τους νέους. Ο πρόεδρος Barroso, στις πολιτικές κατευθύνσεις του προς την επόμενη Επιτροπή, περιέγραψε το όραμα της πρωτοβουλίας «Νεολαία σε κίνηση», η οποία θα παρέχει ευκαιρίες σαν αυτές του Erasmus σε όλους τους νέους.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Το 2009 απονεμήθηκε για πρώτη φορά το βραβείο λογοτεχνίας της ΕΕ σε 12 νεοεμφανιζόμενους συγγραφείς. Όπως το «Ευρωπαϊκό βραβείο σύγχρονης μουσικής Border Breakers», το «Βραβείο πολιτιστικής κληρονομιάς» και το «Βραβείο σύγχρονης αρχιτεκτονικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης», αυτό το νέο βραβείο αποσκοπεί να τονώσει τη γνωστοποίηση έργων και των συγγραφέων τους, καθώς επίσης και την πολιτιστική ποικιλία και τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής κ. Barroso, με την ευκαιρία της τελετής για το βραβείο λογοτεχνίας της ΕΕ, δήλωσε: «Το βραβείο αυτό επιδοκιμάζει το πλήρες φάσμα της ποικιλίας στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία [...] Η ελεύθερη διακίνηση ιδεών μεταξύ των χωρών αποτελούσε πάντοτε ένα ισχυρό σημείο της ηπείρου μας [...] Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση δεν είναι απλώς ένα πολιτικό δημιούργημα. Είναι συλλογική, μια κουλτούρα —θεσμών, ιδεών, ελπίδων, ηθών, γλωσσών, αναμνήσεων και σχεδίων για το μέλλον— που συνενώνει τους Ευρωπαίους.»

Τον Σεπτέμβριο διοργανώθηκε το πρώτο ευρωπαϊκό πολιτιστικό φόρουμ, στο οποίο συμμετείχαν περισσότεροι από 1 000 εμπειρογνώμονες και αρμόδιοι για τη χάραξη πολιτικής στον τομέα του πολιτισμού με σκοπό να συζητήσουν για τη συνεργασία στον πολιτισμό και τον διαπολιτισμικό διάλογο.

© EPA / Olivier Hoslet

Η συγγραφέας Szécsi Noémi από την Ουγγαρία ήταν μεταξύ των νικητών του ευρωπαϊκού βραβείου λογοτεχνίας τον Σεπτέμβριο του 2009.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε δύο νέα φόρουμ για την προώθηση της πολυγλωσσίας —την επιχειρηματική πλατφόρμα για την πολυγλωσσία, με σκοπό να δοθεί ώθηση στην ανταγωνιστικότητα και την απασχολησιμότητα, και την πλατφόρμα της κοινωνίας των πολιτών για την υποστήριξη της πολυγλωσσίας, που επικεντρώνεται στα πλεονεκτήματα για τον διαπολιτισμικό διάλογο. Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ημέρας γλωσσών διοργανώθηκαν εκδηλώσεις και εορτασμοί σε τοπικό επίπεδο στα κράτη μέλη, για την αύξηση της προβολής των γλωσσικών επαγγελμάτων και για ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες για την πολυγλωσσία στην καθημερινή τους ζωή.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Η ΕΕ εξακολούθησε να απαντά στο διευρυνόμενο φάσμα προκλήσεων όσον αφορά την οικοδόμηση μιας ολοκληρωμένης κοινωνίας που να σέβεται τα δικαιώματα των πολιτών και τους κανόνες του δικαίου, να περιλαμβάνει τις ευκαιρίες που προκύπτουν από τη διευρυμένη ΕΕ και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τα θέματα της μετανάστευσης και του ασύλου.

ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις, που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Νοέμβριο και υποστηρίχθηκε από τη σύνοδο κορυφής του Δεκεμβρίου, καθορίζει προτεραιότητες στους τομείς της δικαιοσύνης, των ελευθεριών και της ασφάλειας για τα επόμενα πέντε έτη —για τα δικαιώματα των πολιτών και για την προστασία και την προαγωγή μιας περισσότερο ολοκληρωμένης κοινωνίας. Στοιχεί στην ενίσχυση της ασφάλειας και των κανόνων του δικαίου και στην προώθηση των ατομικών δικαιωμάτων. Προσβλέπει στην πιο αποτελεσματική αστυνομική συνεργασία με την καλύτερη αξιοποίηση της Eurpol και τον προσεκτικότερο σχεδιασμό της μελλοντικής ανταλλαγής πληροφοριών. Με τη θέση σε ισχύ της συνθήκης της Λισαβόνας, η ΕΕ πρέπει να προσχωρήσει τάχιστα στην ευρωπαϊκή σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ και η συμμόρφωση με τη σύμβαση θα παρακολουθείται αυστηρά και συστηματικά. Ο «χάρτης πορείας» (που θεσπίστηκε κατά τη σουηδική προεδρία) για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των εναγόμενων σε ποινικές υποθέσεις θα υλοποιηθεί παράλληλα, αυξάνοντας την έμφαση στα δικαιώματα θυμάτων ποινικών πράξεων. Θα αναπτυχθεί ένα ισχυρό καθεστώς προστασίας δεδομένων. Πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης σε υποθέσεις μετανάστευσης, ενώ η ΕΕ πρέπει να διευκολύνει την αντιστοίχιση της

© SCIENCE PHOTO LIBRARY / John Cole

Το σύστημα της «μπλε κάρτας», που εγκρίθηκε τον Μάιο, καθιστά τη ζωή και την εργασία στην Ευρώπη ευκολότερες και ελκυστικότερες για τους πολίτες υψηλού επιπέδου ειδίκευσης από τρίτες χώρες.

συμβολής των δεξιοτήτων μεταναστών με τις ανάγκες των αγορών εργασίας και να εξασφαλίζει ένα ενιαίο επίπεδο δικαιωμάτων για τους μετανάστες. Πρέπει να υπάρξει δράση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης.

ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Το Συμβούλιο εξέδωσε τον Μάιο οδηγία με την οποία καθίσταται πιο εύκολο και πιο ελκυστικό για άτομα από τρίτες χώρες με υψηλό επίπεδο προσόντων να εισέλθουν και να ζήσουν στην ΕΕ. Η οδηγία θεσπίζει την «μπλε κάρτα της ΕΕ», η οποία προβλέπει μια ταχεία διαδικασία και κοινά κριτήρια για την έκδοση ειδικής άδειας παραμονής και εργασίας. Η κάρτα ισχύει για περίοδο έως τεσσάρων ετών και βοηθά τους κατόχους να αποκτήσουν εργασία, ενώ τους παρέχει και δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της επανένωσης οικογενειών και της μετακίνησης σε όλη την ΕΕ. Τον Μάιο το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης οδηγία που θεσπίζει ποινές για εργοδότες που απασχολούν λαθρομετανάστες.

Τον Σεπτέμβριο προτάθηκε ένα πρόγραμμα για την επανεγκατάσταση προσφύγων εντός της ΕΕ και για την πρακτική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών ώστε να διευκολυνθεί ο επιμερισμός της επιβάρυνσης των 203 000 προσφύγων που αναμένονται το 2010, συμπεριλαμβανομένων παιδιών, μόνων γυναικών και σοβαρά ασθενών που θα χρειάζονται επανεγκατάσταση. Τον Φεβρουάριο προτάθηκε η δημιουργία ευρωπαϊκής υπηρεσίας υποστήριξης για θέματα ασύλου, για να συνδράμει τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν μεγάλης κλίμακας εισροές ατόμων που αναζητούν άσυλο. Τον Νοέμβριο το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων συμφώνησε να εγκατασταθεί η υπηρεσία αυτή στη Μάλτα. Η ΕΕ δεσμεύεται να αναπτύξει ένα βιώσιμο κοινό σύστημα που να βασίζεται στην αλληλεγγύη και στην πλήρη και συνολική εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ

Τον Μάρτιο η Επιτροπή πρότεινε περιοδικές επιτόπιες επιθεωρήσεις και αιφνιδιαστικές επισκέψεις για την ανάπτυξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης και τη διασφάλιση των ελευθεριών του χώρου της συμφωνίας του Σένγκεν. Τα ταξιδιωτικά έγγραφα θα προστατεύονται καλύτερα έναντι απάτης, στο πλαίσιο κανονισμού που εξέδωσε το Συμβούλιο τον Απρίλιο, ο οποίος καθορίζει στοιχεία ασφαλείας και βιομετρικά πρότυπα για τα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα που εκδίδουν τα κράτη μέλη, τα οποία κρίνονται σημαντικά για την ασφάλεια και την απλούστευση των συνοριακών ελέγχων. Αποτέλεσμα αυτού θα είναι η ευκολότερη διέλευση συνόρων και η βελτίωση της ασφάλειας. Η Επιτροπή πρότεινε τον Ιούνιο τη δημιουργία ενός ενιαίου ειδικού οργανισμού για τη διαχείριση, από το 2012 και μετά, των συστημάτων πληροφοριών μεγάλης κλίμακας, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν, του συστήματος πληροφοριών για τις θεωρήσεις και της βάσης δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων Eurodac, που υποστηρίζουν την αποτελεσματική συνοριακή διαχείριση στην ΕΕ. Συχνοί ταξιδιώτες που εισέρχονται στον χώρο της συμφωνίας Σένγκεν για σύντομες περιόδους —π.χ. για εργασία ή επίσκεψη της οικογένειας— επωφελοούνται πλέον από τον κανονισμό που εκδόθηκε τον Ιούνιο σχετικά με τις κοινές διαδικασίες και τους όρους έκδοσης θεωρήσεων πολλαπλής εισόδου που ισχύουν για έξι μήνες έως πέντε χρόνια.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς εξαρτάται από τη νομική ασφάλεια στην περίπτωση διαφορών και η Επιτροπή ξεκίνησε τον Απρίλιο διαβούλευση σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης της σαφήνειας όσον αφορά τη δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την επιβολή δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές

υποθέσεις, με βάση την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων μεταξύ των κρατών μελών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε τον Οκτώβριο πρόταση κανονισμού σχετικά με τη διαδοχή. Όλο και περισσότεροι πολίτες αποκτούν κατοικίες και ιδιοκτησία σε άλλες χώρες της ΕΕ και εκτιμάται ότι κάθε χρόνο υπάρχουν 450 000 υποθέσεις διασυννοριακής διαδοχής. Η πρόταση περιέχει διατάξεις σχετικά με τη δικαιοδοσία, το εφαρμόσιμο δίκαιο και τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού πιστοποιητικού διαδοχής (έγγραφο από το οποίο εμφανίζεται ποιος κληρονομεί ένα συγκεκριμένο πρόσωπο ή έχει το δικαίωμα διαχείρισης του ακινήτου). Στόχος είναι η αύξηση της προβλεψιμότητας για μεμονωμένα άτομα σε περιπτώσεις διασυννοριακής διαδοχής και η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών.

Οι συμβάσεις αποτελούν το πιο συνηθισμένο στην καθημερινή ζωή νομικό μέσο που χρησιμοποιούν τα άτομα και οι επιχειρήσεις. Για την ανάπτυξη καλύτερης και συνεπέστερης νομοθεσίας σε αυτόν τον τομέα, το Συμβούλιο εξέδωσε τον Ιούνιο κατευθυντήριες γραμμές για ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς για το ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων. Οκτώ εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ έχουν μετακινηθεί για να ζήσουν σε ένα άλλο κράτος μέλος και οι νέες κατευθυντήριες γραμμές βοηθούν στην ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τα δικαιώματά τους στην ελεύθερη κυκλοφορία, ενώ υποστηρίζουν και τα κράτη μέλη στην εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Η Επιτροπή υπέβαλε τον Μάρτιο προτάσεις για την παροχή μεγαλύτερης υποστήριξης στα θύματα και για την ανάληψη αποφασιστικής δράσης κατά των εγκληματιών δουλεμπορίας και σεξουαλικής κακοποίησης γυναικών και παιδιών. Η πρόταση προβλέπει την παγίδευση τηλεφώνων από την αστυνομία, την παροχή στέγης, φροντίδας και νομικής συνδρομής στα θύματα και αυστηρότερες κυρώσεις για τους σεξοτουρίστες.

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του σοβαρού εγκλήματος, να μπορούν οι αρχές επιβολής να συμβουλευούνται τη βάση δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων Eurodac, η οποία έχει σχεδιαστεί στο πλαίσιο της πολιτικής ασύλου της ΕΕ. Συνοδευτικά μέτρα θα προβλέπουν την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τη διασφάλιση του δικαιώματος ασύλου.

Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας ήταν επίσης ο στόχος της συμφωνίας να διατίθενται στις αρχές των ΗΠΑ στοιχεία για χρηματοοικονομικές συναλλαγές στην ΕΕ. Οι διαπραγματεύσεις κατά τη διάρκεια του έτους επικεντρώθηκαν στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, ενώ, από την εξέταση εκ μέρους της Επιτροπής των διαδικασιών για την επεξεργασία, τη χρήση και τη διάδοση στοιχείων χρηματοοικονομικών συναλλαγών από το Υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ, επιβεβαιώθηκε ότι οι ΗΠΑ μερίμνησαν από την αρχή ώστε να εξασφαλίσουν τα εχέγγυα για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Η αντίδραση της ΕΕ στην οικονομική και δημοσιονομική κρίση έδωσε μεγάλη προσοχή στην απασχόληση (βλ. κεφάλαιο 1). Όμως το ενδιαφέρον για τις θέσεις εργασίας, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ισότητα αποτελεί πάγια θέση της ΕΕ, όπως έδειξε και το 2009.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Περίπου 12 000 άτομα που αναζητούν εργασία και 80 οργανισμοί προσλήψεων συμμετείχαν σε έκθεση για την απασχόληση που διοργανώθηκε στην έδρα της Επιτροπής, στο κτίριο Berlaymont, τον Οκτώβριο. Το 95 % των εργοδοτών

δήλωσαν πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την ποιότητα των υποψηφίων που παρουσιάστηκαν και οι περισσότεροι δήλωσαν ότι θα καλέσουν περίπου το 40 % των υποψηφίων σε δεύτερη συνέντευξη. Σύμβουλοι της ευρωπαϊκής υπηρεσίας απασχόλησης από διάφορα κράτη μέλη παρείχαν συμβουλές σε άτομα που αναζητούν εργασία και σε άτομα που επιθυμούν να αλλάξουν θέση εργασίας σχετικά με τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης και παρουσίασαν την ευρωπαϊκή πύλη για την επαγγελματική κινητικότητα, όπου υπάρχουν 760 000 κενές θέσεις εργασίας, 350 000 βιογραφικά και 20 000 εγγεγραμμένοι εργοδότες.

Τον Μάρτιο το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα για την επαγγελματική και γεωγραφική κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της ΕΕ, επισημαίνοντας τη σπουδαιότητα της κινητικότητας και της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων για την κάλυψη των αναγκών των αγορών εργασίας, την αύξηση της απασχόλησης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ.

Το Συμβούλιο ενέκρινε τον Φεβρουάριο τη συμφωνία μεταξύ των κοινωνικών εταίρων για τη διεθνή σύμβαση ναυτικής εργασίας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Με τη συμφωνία για απλουστευμένους κανόνες διασφάλισης των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης των διακινούμενων στην ΕΕ ολοκληρώθηκαν οι σχετικές πολυετείς και περίπλοκες διαπραγματεύσεις. Ο συντονισμός αυτός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης εκσυγχρονίζει και απλουστεύει σημαντικά τους κανόνες για τη διασφάλιση των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ που διαμένουν και εργάζονται σε ένα άλλο κράτος μέλος. Οι νέοι κανόνες θα επιταχύνουν την επεξεργασία των αιτήσεων ατόμων που ζουν στο εξωτερικό, θα εξαλείψουν εμπόδια και θα εκσυγχρονίσουν την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών στην ΕΕ των 27.

Το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης συμπεράσματα για τις «κοινωνικές υπηρεσίες ως εργαλείο για την ενεργητική ένταξη, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και ως χώρος για ευκαιρίες απασχόλησης». Στα συμπεράσματα επισημαίνεται η σπουδαιότητα των επενδύσεων στις κοινωνικές υπηρεσίες σε εποχές κρίσης. Υπογραμμίζουν τη σπουδαιότητα της φορέων παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και των επίσημων και άτυπων κοινωνικών υπηρεσιών και ζητούν από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να δημιουργήσουν ένα εθελοντικό πλαίσιο ποιότητας σε επίπεδο ΕΕ για τις κοινωνικές υπηρεσίες.

Η δημοσίευση το 2009 της έκθεσης για τη γήρανση, από την επιτροπή οικονομικής πολιτικής, πρόσθεσε άλλο ένα πραγματικό στοιχείο στο επιχείρημα ότι οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες της αλλαγής απαιτούν περισσότερη προσοχή. Το ενδεικτικό σενάριο «χειρότερης περίπτωσης» που περιέχεται στην έκθεση, για τις επερχόμενες δεκαετίες, αναφέρει ότι η τρέχουσα οικονομική και δημοσιονομική κρίση θα οδηγήσει σε σοβαρή μείωση των συνθηκών διαβίωσης, λόγω της συνεχούς χαμηλής μεγέθυνσης και της διαρκούς αύξησης των δαπανών που συνδέονται με το γήρας, ως ποσοστού του ΑΕγχΠ.

Στην έκθεση για την απασχόληση του 2009⁽⁴⁴⁾ σημειώνεται ότι η κλιματική αλλαγή και η συναφής με αυτή μετάβαση σε μια οικονομία με λιγότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα θα έχουν σημαντική επίδραση στη μελλοντική ζήτηση για δεξιότητες, ευνοώντας, αρχικά τουλάχιστον, τους εργαζομένους με υψηλό επίπεδο ειδίκευσης. Υπογραμμίζεται όμως ότι, με την εμφάνιση νέων τεχνολογιών στην αγορά, οι εργαζόμενοι με χαμηλότερο επίπεδο ειδίκευσης θα μπορούν επίσης να καλύψουν νέες θέσεις εργασίας, υπό τον όρο ότι θα λάβουν κατάλληλη κατάρτιση.

«Δεν μπορούμε να ξεπεράσουμε την οικονομική κρίση χωρίς την αξιοποίηση του τεράστιου πνευματικού, οικονομικού και δημιουργικού δυναμικού των γυναικών. Τα μισά μέλη της κοινότητάς μας δεν απολαμβάνουν ίσων ευκαιριών.»

Jerzy Buzek, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατά την εναρκτήρια ομιλία του τον Σεπτέμβριο.

© REPORTERS / Nicolas Bets

Σύμφωνα με τους νέους κανόνες που συμφωνήθηκαν από τους υπουργούς της ΕΕ τον Νοέμβριο, αμφότεροι οι γονείς θα έχουν το δικαίωμα σε μεγαλύτερη γονική άδεια.

ΙΣΟΤΗΤΑ

Αντιδρώντας στον αυξανόμενο αποκλεισμό των Ρομά, που οξύνθηκε από τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, στην αύξηση του εξτρεμισμού και των ρατσιστικών τάσεων, το Συμβούλιο, στη συνεδρίασή του τον Ιούνιο, εξέδωσε τις «κοινές βασικές αρχές για την ενσωμάτωση των Ρομά». Τα συμπεράσματα θεσμοποιούν επίσης την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την ενσωμάτωση των Ρομά, ως χώρο ανταλλαγής εμπειριών επί του θέματος της ενσωμάτωσής τους.

Τον Ιούνιο το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης συμπεράσματα για τις «Ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες: ενεργός ζωή και αξιοπρεπής γήρανση» και εξέτασε τις τρέχουσες εργασίες για την έκδοση οδηγίας για την ίση μεταχείριση των αυτοαπασχολούμενων και των συμβοηθούντων/ουσών συζύγων τους. Τον Νοέμβριο, κατά τη διάρκεια συνεδρίου στη Στοκχόλμη, συζητήθηκε η συνεργασία στον τομέα της βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ προγράμματος Daphne στην ανταλλαγή καινοτόμων πολιτικών πρακτικών για την καταπολέμηση του φαινομένου.

Οι γονείς θα δικαιούνται μεγαλύτερη γονική άδεια, στο πλαίσιο των νέων κανόνων που συμφώνησαν οι υπουργοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Νοέμβριο. Η αναθεωρημένη οδηγία για τη γονική άδεια προβλέπει επίσης καλύτερη προστασία έναντι διακρίσεων και την ομαλότερη επιστροφή στην εργασία, θέτοντας σε ισχύ μια συμφωνία μεταξύ των ευρωπαίων εργοδοτών και των εργατικών οργανώσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (¹) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1108/2009 σχετικά με τα αεροδρόμια, τη διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας και τις υπηρεσίες αεροναυτιλίας (ΕΕ L 309 της 24.11.2009).
- (²) Πρόταση κανονισμού σχετικά με τη διερεύνηση και την πρόληψη αεροπορικών ατυχημάτων και συμβάντων [COM(2009) 611].
- (³) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1144/2009 για τη σύσταση κοινοτικού καταλόγου αερομεταφορέων οι οποίοι υπόκεινται σε απαγόρευση λειτουργίας εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 312 της 27.11.2009).
- (⁴) Απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Νοεμβρίου 2009 στις συνεδικασθείσες υποθέσεις C-402/07 και C-432/07, Sturgeon κ.λπ.
- (⁵) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 545/2009 σχετικά με τους κοινούς κανόνες κατανομής του διαθέσιμου χρόνου χρήσης (slots) στους κοινотικούς αερολιμένες (ΕΕ L 167 της 29.6.2009).
- (⁶) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 923/2009 σχετικά με τη θέσπιση του δεύτερου προγράμματος Marco Polo για τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής με σκοπό τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών (Marco Polo II) (ΕΕ L 266 της 9.10.2009).
- (⁷) Πρόταση κανονισμού σχετικά με το ευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο για ανταγωνιστικές εμπορευματικές μεταφορές [COM(2008) 852].
- (⁸) Απόφαση όσον αφορά την εφαρμογή των τεχνικών προδιαγραφών διαλειτουργικότητας για το υποσύστημα «Έλεγχος-χειρισμός και σηματοδότηση» του ευρωπαϊκού συμβατικού σιδηροδρομικού συστήματος.
- (⁹) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1283&language=EN>.
- (¹⁰) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Μεταφορών, Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας, 30-31 Μαρτίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st08/st08176.el09.pdf>).
- (¹¹) Η τρίτη δέσμη μέτρων για την ασφάλεια στη θάλασσα, αποτελούμενη από δύο κανονισμούς και έξι οδηγίες (ΕΕ L 131 της 28.5.2009).
- (¹²) Οδηγία 2009/123/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις (ΕΕ L 280 της 27.10.2009).
- (¹³) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Σχέδιο δράσης για την αστική κινητικότητα [COM(2009) 490].
- (¹⁴) Σύμβαση για τον κεντρικό τελωνισμό όσον αφορά την κατανομή των εθνικών εξόδων είσπραξης που παρακρατούνται κατά τη διάθεση των παραδοσιακών ιδίων πόρων στον προϋπολογισμό της ΕΕ (ΕΕ C 92 της 21.4.2009).
- (¹⁵) Οδηγία 2009/81/ΕΚ σχετικά με τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης ορισμένων συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας (ΕΕ L 216 της 20.8.2009).
- (¹⁶) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1399&language=EN>.
- (¹⁷) Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2001/95/ΕΚ για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων [COM(2008) 905].
- (¹⁸) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Οδηγία για τα δικαιώματα των καταναλωτών [COM(2008) 614].
- (¹⁹) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη δράση κατά του καρκίνου: ευρωπαϊκή σύμπραξη [COM(2009) 291].
- (²⁰) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1550>.
- (²¹) Σύσταση του Συμβουλίου για τη δράση στον τομέα των σπάνιων νόσων [EE C 151 της 3.7.2009].
- (²²) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών, 12 Οκτωβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st14/st14311.el09.pdf>).
- (²³) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 288/2009 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τη χορήγηση κοινοτικής ενίσχυσης για την προμήθεια οπωροκηπευτικών, μεταποιημένων οπωροκηπευτικών και προϊόντων μπανάνας στα παιδιά σε εκπαιδευτικά ιδρύματα στο πλαίσιο σχεδίου προώθησης της κατανάλωσης φρούτων στα σχολεία (ΕΕ L 94 της 8.4.2009).
- (²⁴) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1098&language=EL>.
- (²⁵) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, 23 Οκτωβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st14/st14936.el09.pdf>).
- (²⁶) Οδηγία 2009/128/ΕΚ για τον καθορισμό πλαισίου κοινοτικής δράσης με σκοπό την επίτευξη ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων (ΕΕ L 309 της 24.11.2009).
- (²⁷) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 767/2009 για τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση ζωοτροφών (ΕΕ L 229 της 1.9.2009).
- (²⁸) Έκθεση της Επιτροπής για τη συνύπαρξη γενετικών τροποποιημένων, συμβατικών και βιολογικών καλλιεργειών [COM(2009) 153].
- (²⁹) http://ec.europa.eu/agriculture/healthcheck/before_after_en.pdf.
- (³⁰) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την πολιτική ποιότητας των γεωργικών προϊόντων [COM(2009) 234].
- (³¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στην Ευρώπη [COM(2009) 591].
- (³²) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προς μια καλύτερη στόχευση των ενισχύσεων στους γεωργούς των περιοχών με φυσικά μειονεκτήματα [COM(2009) 161].
- (³³) Πράσινη Βίβλος — Μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής [COM(2009) 163].
- (³⁴) Συμπεράσματα του Συμβουλίου Γεωργίας και Αλιείας, 19-20 Οκτωβρίου 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/09/st14/st14599.el09.pdf>).
- (³⁵) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προς μια εννοποιημένη θαλάσσια πολιτική για καλύτερη διακυβέρνηση στη Μεσόγειο [COM(2009) 466].
- (³⁶) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας [COM(2009) 248].
- (³⁷) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προς την εννοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης στην ΕΕ [COM(2009) 538 και SEC(2009) 1341].
- (³⁸) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Αναπτύσσοντας τη διεθνή διάσταση της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης [COM(2009) 536].
- (³⁹) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 544/2009 για την περιαγωγή σε δημόσια δίκτυα κινητών επικοινωνιών (ΕΕ L 167 της 29.6.2009).
- (⁴⁰) Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τον γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας (παιδεία για τα Μέσα) στο ψηφιακό περιβάλλον για έναν ανταγωνιστικότερο οπτικοακουστικό κλάδο και κλάδο περιεχομένου και για μια κοινωνία της γνώσης χωρίς αποκλεισμούς [C(2009) 4646].
- (⁴¹) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση (ΕΕ C 257 της 27.10.2009).
- (⁴²) <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/491&language=EN>.
- (⁴³) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προστασία της Ευρώπης από επιθέσεις στον κυβερνοχώρο και διαταραχές μεγάλης κλίμακας: αναβάθμιση της ετοιμότητας, της ασφάλειας και της ικανότητας αποκατάστασης [COM(2009) 149].
- (⁴⁴) <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=113&newsId=642&furtherNews=yes>.

Επικοινωνήστε με την Ευρωπαϊκή Ένωση

■ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες διατίθενται από τον ιστότοπο Europa: **europa.eu**

■ ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΩΣ

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν εκατοντάδες τοπικά κέντρα πληροφοριών της ΕΕ. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε σας κέντρου στον ιστότοπο: **europedirect.europa.eu**

■ ΜΕΣΩ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ Ή ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Η **Europe Direct** είναι μια υπηρεσία που απαντά στα ερωτήματά σας σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτή την υπηρεσία τηλεφωνικά, με ατελή κλήση, στον αριθμό **00 800 6 7 8 9 10 11** [ή, πληρώνοντας την κλήση, εφόσον βρίσκεστε εκτός ΕΕ, στον αριθμό + 32 22999696], ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέσω του ιστότοπου: **europedirect.europa.eu**

■ ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

Οι εκδόσεις για την ΕΕ είναι προσιτές απλώς με ένα κτύπημα πλήκτρου στον ιστότοπο του EU Bookshop: **bookshop.europa.eu**

Για πληροφορίες και δημοσιεύματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα ελληνικά, μπορείτε να απευθυνθείτε:

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 2
106 74 Αθήνα/Athens
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
Τηλ. +30 2107272100
Φαξ +30 2107244620
Internet: ec.europa.eu/ellada/
E-mail: comm-rep-athens@ec.europa.eu

Αντιπροσωπεία στην Κύπρο

Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Λεωφ. Βύρωνος 30
1096 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
ΤΘ 23480, 1683 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ. +357 22817770
Φαξ +357 22768926
Internet: ec.europa.eu/cyprus
E-mail: comm-rep-cy@ec.europa.eu

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Γραφείο για την Ελλάδα

Λεωφόρος Αμαλίας 8
105 57 Αθήνα/Athens
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
Τηλ. +30 2103278900
Φαξ +30 2103311540
Internet: www.europarl.gr/
E-mail: epathinai@europarl.europa.eu

Γραφείο Πληροφοριών Κύπρου

Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Λεωφ. Βύρωνος 30
1096 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
ΤΘ 23440, 1683 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ. +357 22870500
Φαξ +357 22767733
Internet: www.europarl.europa.eu/nicosia/
E-mail: epnicosia@europarl.europa.eu

Επίσης, άλλες πηγές πληροφόρησης για την ΕΕ στην Κύπρο είναι οι εξής:

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Κύπρου

Οδός Προεδρικού Μεγάρου 11-13
1081 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ. +357 22661550
Φαξ +357 22662880
Internet: www.eicy.eu/
E-mail: eicnews@eicy.eu, europedirect@eicy.eu

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λευκωσία

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Κύπρου
Οδός Προεδρικού Μεγάρου 11-13
1081 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Europe Line: 8000 11 12
Φαξ +357 22663540
Internet: eicy.eu/europedirect
E-mail: europedirect@eicy.eu

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λεμεσό

Δήμος Αμμοχώστου
Λεωφόρος Μακαρίου Γ' 138
3507 Λεμεσός/Lemessos
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Europe Line: 8000 11 12
Φαξ +357 22663540
Internet: eicy.eu/europedirect
E-mail: europedirect@eicy.eu

Αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Γραφεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπάρχουν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαθέτει Αντιπροσωπείες και σε άλλα μέρη του κόσμου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Υπηρεσία Εκδόσεων

Τιμή στο Λουξεμβούργο (χωρίς ΦΠΑ): 7 EUR